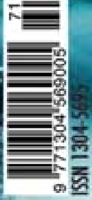
sinema

SAYI: 2009-07 5.5 TL
KKTC Fiyatı: 7 TL

TURKUVAZ

KIZIL UÇURUM
JOHN WOO'DAN ÇİN TARİHİ

CHRISTIAN BALE
ARIZA KARAKTERLERDEN KAHRAMANLARA

HALK DÜŞMANLARI
USTA İŞİ BİR GANGSTER FİLMİ

METRODAN KAÇIŞ
TONY SCOTT YENİDEN ÇEKTİ

HARRY POTTER ve MELEZ PRENS

GÜNÜMÜZÜN KLASİKLERİ PARAMPARÇA AŞKLAR KÖPEKLER
HOLLYWOOD SİNEMA TARİHİNİ YAĞMALIYOR! 20 YENİDEN ÇEVRİM
DOSYA MICHAEL MANN SİNEMASI

sinema

İmtiyaz Sahibi
Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş adına
Ahmet Çalık

Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür
Levent Tayla

Genel Müdür Yardımcısı
Yonca Ertürk

Yayın Direktörü
Aslıhan Sarp İşman

Genel Yayın Yönetmeni
Senem İşmen

Sorumlu Müdür
Yusuf Yazıcıoğlu

Görsel Yönetmen
Selda İbiş Şanlı

Editörler
Müjde Işıl
Ebru Çeliktuğ
Murat Emir Eren

Fotoğraf Editörü: Muzaffer Sağlam
İş Geliştirme ve Abone Müdürü: M. Cem Kırmızı
Marka Müdürü: Gözde Güleryüz Türkel
Üretim Planlama Yönetmeni: Nuray Kavuncubaşı
Üretim Planlama Sorumlusu: Ufuk Can

TURKUVAZ GRUBU HİZMETLERİ
Marka ve Pazarlama Grup Başkanı: Sinan Köksal
Kurumsal İletişim Grup Başkanı: Fecir Alptekin
Mali İşler Müdürü: Özgür Sarıışık

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA
Turkuvaz Reklam Grup Başkanı: Ümit Önal
Genel Müdür: Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yard. (Pazarlama): Aynur Atalık
Genel Müdür Yard. (Satış): Hakan Yonsul
Reklam Müdürü: Rahşan Kürkçü
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65 **Fax:** (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü: Elif Ezer
Tel: (0312) 292 51 53 **Fax:** (0312) 292 51 43

SİNEMA Dergisi'nin imtiyaz ve yayın hakkı Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.'ye aittir.
Turkuvaz Dergi Tel: (0212) 411 23 23
Fax: (0212) 354 47 85
Yazışma: Turkuvaz Dergi Grubu
Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 – Sefaköy / İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 153, 80700 Beşiktaş İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: HAZİRAN 2009
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (0216) 585 91 00 (PBX)
Yayımcı: Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.
Basımcı: Turkuvaz Matbaacılık Yay. A.Ş.
Basıldığı Yer: Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4 Samandıra/KARTAL/İSTANBUL
İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

TURKUVAZ DERGİ ABONE HİZMETLERİ
Tel: 0216 451 5 451
e-mail: abone@turkuvazdergi.com.tr
(Hafta içi 09:00-18:00saatleri arası hizmet verilmektedir)
www.turkuvazabone.com

ALTIN KOZA UMUT VERDİ

40. yılında 16. kez düzenlenen Altın Koza, birçok bakımdan işlevini yerine getiren bir festival oldu; özellikle de sinemamızın bugünkü durumuna ayna tutmak bakımından. Her şeyin yolunda gittiğini söyleyemeyiz, ama her alanda olduğu gibi sinema alanında da yığınla sorunla boğuşarak yol almaya çalışan bir ülkede yaşadığımıza göre aksini ummak gerçekçi olmazdı zaten. Tarihi boyunca festivalin yakasını bırakmayan ekonomik sıkıntılar, bu yıl da gündemdeydi örneğin. 16. Altın Koza, hükümetle yerel yönetim arasındaki sorunlardan kaynaklanan bütçe kısıntısının neden olduğu karamsar havada başladı. Kültür Bakanlığı, Altın Koza'ya verdiği maddi desteği son anda geçen yıla oranla yarı yarıya düşürmüştü. Kars'taki yerel yönetim değişikliğinden sonra, ülkemizdeki en başarılı festival organizasyonlarından biri olan Gezici Festival'in Kars ayağının iptal edilmesinin ardından bir kez daha gördük ki, Türk sinemasının sembollerinden biri haline gelmiş 40 yıllık bir festivalin kaderi bile, hükümetlerin ya da yerel yönetimlerin iki dudağının arasındaydı. Bu çağda hala festivallerin varlığının ve sürekliliğinin önemini tartışmak zorundaydık. Bu da bizim ülkemizin gerçeğiydi işte!

Ancak, işte bu karanlık tabloya rağmen Altın Koza umut verici gelişmelere de sahne oldu. Festivale katılan 40'a yakın sinemacıdan oluşan bir grup, Kültür Bakanlığı'na ve yerel yönetimlere hitaben kaleme aldıkları bir açık mektupla festivale verilen desteğin azaltılmış olmasından duydukları rahatsızlığı dile getirdiler. Sinemacıların tepkisi işe yaradı. Kültür Bakanı Ertuğrul Günay, önümüzdeki yıl desteği arttıracağına söz verdi. Böylece Altın Koza'nın finansman sorunu kısmen de olsa önümüzdeki yıl için çözülmüş oldu, ama ondan sonrası meçhul… Oysa film festivallerinin çok daha uzun vadeli olarak önünü görebilmesi, ona göre projeler üretebilmesi gerek. Dolayısıyla diğer alanlarda -örneğin ülkemizdeki film üretiminin desteklenmesinde- olduğu gibi bu alanda da daha köklü ve kalıcı çözümlere ihtiyaç var. Neyse ki uzunca zamandır bu meseleye çözüm üretmek için çalışanlar da var. Festivalden hemen önce, Kültür Bakanlığı'na yazdıkları bir açık mektupla sinemamızın sorunlarına dikkat çeken Türkiye Sinema Platformu, Bakanlık yetkililerini bu sorunları ve çözüm önerilerini tartışmak üzere 16. Altın Koza'da düzenlenecek basın toplantısına çağırmıştı. İlgili mercilerin mazeret bildirerek katılamadıkları toplantıda Platform Yürütme Kurulu üyeleri, sinema alanında fikir, bilgi ve deneyim sahibi insanlardan oluşan özerk bir yapı olarak öngördükleri Türkiye Sinema Kurumu'nun -ki bu kurumun devletin vergiler yoluyla sinemadan elde ettiği gelirin sinemamızı desteklemek amacıyla, doğru ve adil olarak paylaşılmasını sağlaması amaçlanıyor- üzere faaliyete geçmesini öneren yasa tasarısını basına tanıttılar. Altı ay kadar önce Kültür ve Turizm Bakanlığı'na sunulmuş olan bu yasa tasarısı, hükümetten ve konuyla ilgili herkesten ilgi ve destek bekliyor hâlâ. Sineması gelişmiş hemen her ülkede devletin sinemaya ciddi bir yatırım yapmış olduğu bilinen bir gerçek. Yine de devlet desteğinin ülke sineması üzerindeki olumlu olumsuz etkileri tartışma konusu olabilir belki, ancak zaten meseleyi yalnızca film üretiminin maddi olarak desteklenmesi şeklinde görmemek lazım. Varolan yasal düzenlemelerin, ülkemizin gelişmekte olan sinema sektörünün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu gün gibi ortada. Öyleyse en azından konunun tüm boyutlarıyla ve verimli bir biçimde tartışılabilmesi için herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor. Türkiye Sinema Platformu'nun basın toplantısına ev sahipliği yapan Altın Koza bu tartışmaları gündemine alarak bir film festivali olarak üzerine düşeni yaptı. Biz de önümüzdeki aylarda gelişmeleri sizlerle paylaşmaya devam ederek tartışmanın gündemde kalmasına katkıda bulunmayı umuyoruz.

Son olarak 16. Altın Koza'nın yerli film üretimindeki kalite ve çeşitlilik bakımından gayet umut verici bir tablo sunduğunu söylemek lazım. Her zamanki gibi yerli sinemadaki son durumu, yeni gelişmeleri ve eğilimleri gözlemleme imkanı sunan ulusal yarışmadaki filmlerin hemen hepsi, jüri başkanı Nuri Bilge Ceylan'ın ödül töreninde söylediği gibi, belli bir standardın üzerindeydi gerçekten. Üstelik, hem ele alınan temalar hem de anlatım biçimleri bakımından sinemamızda sık rastlanmayan bir çeşitlilik göze çarpıyordu. Festivalin en fazla dikkat çeken ve jüri tarafından da cömertçe ödüllendirilen dört filmi de ("11'e 10 Kala", "İki Dil Bir Bavul" "Köprüdekiler" ve "Uzak İhtimal") kariyerlerinin başlangıcındaki genç sinemacıların elinden çıkmıştı. Bunların "Uzak İhtimal" dışındaki üçü ise, belgeselle kurmaca arasındaki sınırda dolaşan, yeni bir gerçekçiliğin peşine düşmüş filmler olarak dikkat çekiyordu. Ayrıca bu üç film, ilgilendikleri konular bakımından da son dönemde yurtiçi ve yurtdışı festivallerde takdir görmüş filmlerimizden farklı olarak sosyal sorunlar ve ülke meseleleri üzerine kafa yoran filmlerdi. Türk sinemasında yeni bir eğilimin başlangıcı olabilecek kadar güçlü filmler olduğunu söyleyebileceğimiz bu filmler önümüzdeki aylarda gösterime girecek büyük olasılıkla. Kaçırmayın.

Yani sayıda buluşalım.

Senem İşmen
senem.ismen@turkuvazdergi.com.tr

İÇİNDEKİLER

sinema@turkuvazdergi.com.tr

GÜNDEM

DOSYA

HER AY

ARMAĞANLAR

KiM DEMiŞ BAZI ADAMLARA ULAŞILAMAZ DiYE?

ARTIK HER ŞEY MÜMKÜN!

www.artikherseymumkun.com

Yönetmen: Carlos Saldanha. **Seslendirenler:** Ray Romano, John Leguizamo, Denis Leary, Queen Latifah, Josh Peck, Simon Pegg, Seann William Scott, Joey King, Atticus Shaffer, Chris Wedge. **Senaryo:** Michael Berg, Peter Ackerman, Mike Reis, Yoni Brenher. **Kurgu:** Harry Hitner. **Müzik:** John Powell. **Yapımcı:** John C. Donkin, Lori Forte. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 1 Temmuz 2009

BUZ DEVRİ 3: DİNOZORLARIN ŞAFAĞI
ICE AGE: DAWN OF THE DINOSAURS

Geçen onca zamana rağmen Scrat hâlâ meşe palamudunun peşinden koşmaktadır. Mamut çiftimiz Manny ve Ellie ise ilk çocuklarının doğumunu heyecanla beklemektedir. Dinozor yumurtalarını kaçırıp kendine geçici bir aile kuran tembel Sid ise başını belaya sokmuştur. Kılıç dişli kaplan Diego arkadaşlarıyla ilişkisinde çok yumuşak bir tavır sergileyip sergilemediğini sorgulamaktadır. Başı dertte olan Sid'i kurtarmak için biraraya gelen kahramanlarımız, dinozorların gizemli dünyasına doğru yola çıkar. Bu topraklarda savaşçı bitkiler ve önüne çıkanlara saldırıp duran hayvanlar da vardır. Kahramanlarımız burada, acımasız dinozor avcısı, tek gözlü gelincik Buck ile karşılaşır.

NOTLAR: Blue Sky Stüdyoları ile 20th Century Fox ortaklığının medarı iftiharı olan "Ice Age" serisi, ilk iki filmin dünya çapında 1 milyar doları aşan hasılatından sonra yoluna üçüncü filmiyle devam ediyor. Fox, "Ice Age: Dawn Of The Dinosaurs"un yapılacağını 2007 başında ilan etmiş, vizyon tarihi olarak da 2008 sonu gösterilmişti. Ancak yapımın hazırlığına planlanandan geç başlandı ve gösterim tarihi de 7 ay ileriye gitti. 90 milyon dolar bütçesiyle öncüllerini geçen ve 3 boyutlu olarak gösterilen "Ice Age: Dawn Of The Dinosaurs"un hem orijinal hem de Türkçe seslendirme kadrosunda değişiklik yok. Carlos Saldanha da yine yönetmen koltuğunda. Saldanha'nın yanında bu sefer "Ice Age/Buz Devri" ve "Robots/Robotlar"da animatör olarak görev almış Mike Thurmeier'ı yardımcı yönetmen olarak görüyoruz. 3. filmde maceraya iki yeni kahraman katılıyor. Bunlardan biri, Scrat'ın sevgilisi. Yan karakter olduğu halde ana kahramanlardan daha fazla ilgi gören meşe palamudu delisi Scrat, 3. filmde aşık oluyor. Diğer yeni karakter ise dinozor avcısı gelincik Buck. Filmin orijinalinde Buck'ı İngiliz komedyen Simon Pegg, Türkçe versiyonun da ise Altan Erkekli seslendiriyor.

İÇİMDEKİ ŞEYTAN
ALONE

Pim (Marsha Wattanapanich) Tayland'taki geçmişi arkasında bırakıp çok sevdiği kocası Vee (Vittaya Wasukraipaisan) ile Kore'de yeni bir hayata başlar. Yolunda giden yaşamları Pim'e Tayland'tan gelen telefonla birden değişir. Telefonda Pim'in annesinin çok hasta olduğu, hastalığına bir türlü teşhis konulamadığı ve Pim'in annesinin yanına dönmesi gerektiği söylenir. Pim, Tayland'a vardığında anıları zihninde yavaş yavaş canlanmaya başlar ve ikiz kardeşi olduğunu hatırlar. Böylece iki yaşam birbirine bağlanmaya başlar. Pim bundan sonra bir daha özgür olamayacaktır.

NOTLAR: Banjong Pisanthanakun ve Parkpoom Wongpoom'u, ilk sinema filmleri olan "Shutter"dan hatırlıyoruz. Taylandlı ikilinin beraber yazıp yönettikleri 2004 tarihli bu film, fotoğraflarda gizli bir hayalet hikâyesi anlatmaktaydı ve ülkesinde box office listesinin lideri olmuştu. "Shutter" Türkiye'de vizyona girmedi ama aynı isimdeki Amerikan yapımı yeniden çevrimi ülkemizde seyirciyle buluştu. Pisanthanakun ve Wongpoom, orijinal "Shutter"dan 3 sene sonra yine bir korku/gerilim filminde biraraya geldi. İkinci filmlerinde bir kez daha hayaletli bir hikâye anlatan ikili, merkezde ise Uzak Doğu sinemasının korku klişesi olan 'ikiz kardeşler'i kullandı. Filmde siyam ikizleri Pim ile Ploy'u Marsha Wattanapanich canlandırdı. Taylandlı ünlü bir şarkıcı ve model olan Wattanapanich'in lakabı da, filmde canlandırdığı karakter gibi Pim. Wattanapanich filmdeki performansıyla Tayland Ulusal Film Birliği'nin En İyi Kadın Oyuncu ödülünü kazandı. "Shutter" gibi ülkesinde büyük ilgi gören filmin yine selefi gibi ABD'de yeniden çevrimi gündemde ve Amerikan versiyonu için hakları satın alındı bile.

Yönetmen: Banjong Pisanthanakun, Parkpoom Wongpoom. **Oyuncular:** Marsha Wattanapanich, Vittaya Wasukraipaisan, Ratchanoo Bunchootwong, Hatairat Egereff, Rutairat Egereff, Namo Tongkumnerd, Chutikan Vimuktananda, Chayakan Vimuktananda, Nimit Luksameepong, Prasert Vivattananpong. **Senaryo:** Banjong Pisanthanakun, Parkpoom Wongpoom, Aummaraporn Phandintong, Sopon Sukdapisit. **Görüntü Yönetmeni:** Niramon Ross. **Kurgu:** Vija Kojew, Thammarat Sumethasupphachok. **Müzik:** Chartchai Pongprapapan. **Yapım Tasarımcısı:** Saksiri Chantarangsri. **Yapımcı:** Mingmonkul Sonakul, Yodphet Sudsawad, Youngyooth Thongkonthun. **Süre:** 90 dk. **Yapım:** Tayland (2007). **Dağıtımcı:** Sinetel.

Gösterim Tarihi: 3 Temmuz 2009

SENİ O KADAR ÇOK SEVDİM Kİ...
IL Y A LONGTEMPS QUE JE T'AIME

Yönetmen: Philippe Claudel. **Oyuncular:** Kristin Scott Thomas, Elsa Zylberstein, Serge Hazanavicius, Laurent Grévill, Frédéric Pierrot, Jean-Claude Arnaud, Olivier Cruveiller, Lise Ségur, Mouss, Souad Mouchrik. **Senaryo:** Philippe Claudel. **Görüntü Yönetmeni:** Jérôme Alméras. **Kurgu:** Virginie Bruant. **Müzik:** Jean-Louis Aubert. **Yapım Tasarımcısı:** Samuel Deshors. **Yapımcı:** Yves Marmion. **Süre:** 117 dk. **Yapım:** Fransa, Almanya (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 3 Temmuz 2009

Juliette (Kristin Scott Thomas) 15 yıllık mahkûmiyetten sonra hapisten çıkar. Hapse girmesinin nedeni, 6 yaşındaki hasta oğlunu daha fazla acı çekmemesi için öldürmüş olmasıdır. Juliette, kızkardeşi Léa'nın (Elsa Zylberstein) yanına yerleşir. Léa, Luc (Serge Hazanavicius) ile evlenmiş ve iki Vietnamlı kızı evlat edinmiştir. Luc'un zamanını sürekli kitap okuyarak geçiren ve konuşmayan babası Paul (Jean-Claude Arnaud) de onlarla yaşamaktadır. Oğlunun ölümü hakkında konuşmak istemeyen Juliette için yeni bir yaşama başlamak hiç de kolay olmaz. Doğru dürüst tanımadığı Léa ile yakınlaşmaya başlayan ve bir hastanede iş bulan Juliette'in peşini, oğlunun ölümü hiç bırakmayacaktır.

NOTLAR: Ünlü Fransız yazar ve edebiyat profesörü 47 yaşındaki Philippe Claudel'in ilk yönetmenlik deneyimi "Il y a longtemps que je t'aime". "Kadınlar hakkında bir hikâye anlatmak istedim. Romanlarım daha çok erkeklere odaklanmıştı. Bu sefer ise kadın dünyasını keşfetmek istedim" diyen Claudel, sözkonusu hikâyeyi neden roman yerine filmde anlattığını ise şöyle açıklamış: "Juliette'in hikâyesini romana dökmek benim için imkansızdı. Yani kelimeler olmadan çalışmak istedim." Yönetmen, 11 yıl boyunca bir hapishanede öğretmenlik yapmış. Orada farklı insanlarla tanıştığını ancak Juliette gibi biriyle hiç karşılaşmadığını, dolayısıyla filmdeki hikâyenin otobiyografik değil tamamen kişisel olduğunu vurgulamış. Hapishanede geçen yıllarına rağmen filminde hiç hapishane görüntüsünün olmaması da, bu durumu destekliyor. Bu sene En İyi İlk Film ve En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu (Elsa Zylberstein) dalında César, Yabancı Dilde En İyi Film dalında BAFTA kazanan yapım, hem profesyonellere taş çıkaran yönetmenliği hem de Kristin Scott Thomas (İngiliz aktris 19 yaşından beridir Fransa'da yaşadığı için mükemmel Fransızca konuşuyor) ile Elsa Zylberstein'ın performansıyla büyük beğeni topladı.

İÇİMİZDEKİ DÜŞMAN
L'ENNEMI INTIME

Yönetmen: Florent Emilio Siri. **Oyuncular:** Benoit Magimel, Albert Dupontel, Aurélien Recoing, Marc Barbé, Eric Savin, Mohamed Fellag, Lounès Tazairt, Abdelhafid Metalsi, Vincent Rottiers, Lounès Machene. **Senaryo:** Patrick Rotman. **Görüntü Yönetmeni:** Giovanni Fiore Coltellacci. **Kurgu:** Christophe Danilo, Olivier Gajan. **Müzik:** Alexandre Desplat. **Yapım Tasarımcısı:** William Abello. **Yapımcı:** François Kraus, Denis Pineau-Valencienne. **Süre:** 111 dk. **Yapım:** Fransa (2007). **İthalatçı:** D Productions. **Dağıtımcı:** Pinema.

Gösterim Tarihi: 3 Temmuz 2009

Haziran 1959, Kabiliye… Cezayirli direnişçilerin Fransız işgaline karşı bağımsızlık savaşı devam etmektedir. İdealist bir asker olan Teğmen Terrien (Benoit Magimel) bölgedeki Fransız birliğinin komutanlığına getirilir. Burada katı bir asker olan Çavuş Dougnac (Albert Dupontel) ile tanışır. Cezayirli direnişçilere karşı verilen savaşta Fransız ordusu işkence yapmaktan ve napalm bombaları kullanmaktan çekinmemektedir. Bu savaş, Teğmen Terrien ile Çavuş Dougnac arasındaki farkı da ortaya çıkarır. Terrien tanıklık ettiği tüm vahşete karşın insanlığını korumaya çalışırken Dougnac ise yaşananları, savaşın gereği olarak görmektedir.

NOTLAR: Osmanlı hakimiyetindeki Cezayir topraklarını 1830'da işgal eden Fransa, Cezayir'in bağımsızlığını kazandığı 1962'ye kadar yerli halkın her direnişini kanlı eylemlerle bastırmıştı. Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yoğunluk kazanan bağımsızlık savaşında Fransızlar toplam 1.5 milyon Cezayirli'yi katletti. Bu olaylar ülkede Cezayir Soykırımı olarak anılsa da Fransa'dan resmi bir özür ya da soykırım kabulü kararı hiç çıkmadı. Fransa tarihinin bu kara lekesi, Fransız yönetmen Florent Emilio Siri tarafından beyazperdeye taşındı. Uluslararası alanda Bruce Willis'li "Hostage/Rehine" ile adını duyuran Siri "L'ennemi intime"de, ilk iki filminde birlikte çalıştığı Benoit Magimel'e başrol verdi yine. Filmin senaryosu Fransız tarihçi ve belgeselci Patrick Rotman'a ait. Rotman 2002'de Algeria: The Intimate Enemy - Violences in the war of Algeria adlı üç bölümlük bir belgesel yapmıştı. Film işte bu belgesele dayanıyor. Rotman "Cezayir Savaşı uzun süre Fransa'da tabu oldu. "L'ennemi intime", bu savaşı en doğal haliyle gösteren ilk Fransız filmi" demiş. Gösterişli savaş sahneleri ile dikkat çeken ve bütçesi 10 milyon avroyu bulan "L'ennemi intime", 'Fransız Platoon'u olarak nitelendirilmekte.

HUSH

Yönetmen: Mark Tonderai. **Oyuncular:** William Ash, Christine Bottomley, Andreas Wisniewski, Claire Keelan, Stuart McQuarrie, Robbie Gee, Peter Wyatt, Sheila Reid, Shaun Dingwall, Rupert Procter. **Senaryo:** Mark Tonderai. **Görüntü Yönetmeni:** Philipp Blaubach. **Kurgu:** Victoria Boydell. **Müzik:** Theo Green. **Yapım Tasarımcısı:** Matt Gant, Sabine Hviid. **Yapımcı:** Robin Gutch, Mark Herbert, Colin Pons, Zoe Stewart. **Süre:** 91 dk. **Yapım:** İngiltere (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 10 Temmuz 2009

Zakes (William Ash) ve sevgilisi Beth (Christine Bottomley) arabalarıyla yağmurlu bir gecede otobanda ilerlemektedir. Zakes, kısa bir an için önünde giden kamyonun arka kapağının açıldığını, içinde bağlanmış yarı çıplak bir kadın olduğunu görür. Cep telefonundan polisi arar. Ancak Beth, polisi aramakla yetinip zor durumdaki kadına yardım etmeden yoluna devam eden Zakes'in bu umursamaz tavrına çok sinirlenir. Bir benzin istasyonunda dururlar. Molanın ardından Zakes, Beth'i arar ama hiçbir yerde bulamaz. Aynı anda daha önce yolda gördüğü tırın otoparktan ayrıldığını görür. Beth'in kaçırıldığını anlayan Zakes, tırın peşine düşer ve otobanda ölümüne bir kedi-fare oyunu başlar.

NOTLAR: 90'lar boyunca BBC Radio 1'da kendi programını hazırlayıp sunan Mark Tonderai, televizyondan sonra sinemaya da el attı. İlk yönetmenlik denemesi olan "Hush", İngiliz yapımı, düşük bütçeli bir korku filmi. Tek bir gecede geçen film, Londra'yı Leeds'e bağlayan 310 km'lik M1 otobanında 38 gecede çekildi. Hitchcock fanatiği olduğunu söyleyen Tonderai, ilk film olarak neden yolda geçen bir gerilimi tercih ettiğini şöyle açıklıyor: "The Vanishing", "Road Kill", "Breakdown"…. Hepsi Amerikan yapımı… İngiltere'de yapılmış gerçek bir yol gerilimi yok." Yönetmene göre "Hush" sadece bir yol gerilimi de değil aslında. Sosyal sorumluluk ile bencillik arasındaki çizginin nerede başlayıp nerde bittiğini soran yani insan doğasını araştıran 'sorgulayıcı' bir yapım. Suskunluk, sessizlik anlamına gelen "Hush", hem başkahraman Zakes'in gördüğü korkunç şey karşısındaki pasif tavrını hem de filmin minimum diyalog içermesini simgeliyor. Bir yanda da sevdiği ve kaybettiği kadını bulmak ve onun saygısını yeniden kazanmak isteyen bir adamın hikâyesi var filmde. Tonderai, bu açıdan da 'aşk filmi' olarak tanımlıyor "Hush"ı. Filmin açık uçlu finali için ise yönetmen, "Hush"a devam filmi gelmeyeceğini ve şimdilerde "Blood Rush" adlı vampir filmi üzerinde çalıştığını söylüyor.

FELEKTEN BİR GECE
THE HANGOVER

Yönetmen: Todd Phillips. **Oyuncular:** Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis, Justin Bartha, Heather Graham, Sasha Barrese, Jeffrey Tambor, Ken Jeong, Rachael Harris, Mike Tyson. **Senaryo:** Jon Lucas, Scott Moore. **Görüntü Yönetmeni:** Lawrence Sher. **Kurgu:** Debra Neil-Fisher. **Müzik:** Christophe Beck. **Yapım Tasarımcısı:** Bill Brzeski. **Yapımcı:** Todd Phillips, Daniel Goldberg. **Süre:** 100 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 10 Temmuz 2009

Doug (Justin Bartha) düğününden iki gün önce en yakın arkadaşları Phil (Bradley Cooper), Stu (Ed Helms) ve arıza kayınbiraderi Alan'la (Zach Galifianakis) birlikte Las Vegas'a, asla unutmayacakları bir bekârlığa veda partisi yapmaya gider. Fakat ertesi sabah dağılmış vaziyette uyanan üç sağdıç hiçbir şey hatırlamamaktadır. Oteldeki süitleri darmadağındır ve damat da ortada yoktur. Ne olup bittiği hakkında en ufak fikirleri bulunmayan ve zamanları son derece kısıtlı olan üçlü, bir gece önceki kötü kararlarının izini sürerek, neyin yanlış gittiğini anlamak ve Doug'ı bulup Los Angeles'taki düğününe yetiştirmek zorundadır.

NOTLAR: "Very Bad Things/Hiç Hesapta Yokken"den biliyoruz ki Las Vegas'taki bekârlığa veda partilerinin akıbeti hiç parlak olmuyor. "The Hangover"da da benzer bir durum söz konusu. "Road Trip", "Old School", "Starsky & Hutch/Afili Aynasızlar", "School for Scoundrels/Acemi Öğrenci Avcı Öğretmen" gibi komedilerle, özellikle Amerikan izleyicisinin kalbinde taht kuran Todd Phillips, absürd komedi tarzındaki yeni filmiyle box office'te fırtına gibi esti. Ülkesinde vizyona girdiği ilk hafta en çok izlenen film olan "The Hangover"ın 35 milyon dolar bütçesine karşılık sadece ABD'deki hasılatı 120 milyon doları aştı. Yönetmen Todd Phillips, kayıp damat adayını bulmaya çalışan üç erkeğin macerasını konu alan "The Hangover" için 'adeta "Saving Private Ryan/Er Ryan'ı Kurtarmak"ın komedi versiyonu gibi…' yorumunu yapmış. Şimdiden yılın en başarılı komedilerinden biri olarak değerlendirilen yapım (aralarında Mike Tyson'ın da olduğu) oyuncu performanslarıyla dikkat çekiyor. Özellikle 'arıza kayınbirader' rolündeki Zach Galifianakis'in (kendisi aslında stand-up'çı) izleyenleri gülmekten kırıp geçirdiği söyleniyor. Film, tahminlerin ötesinde bir başarı yakalayınca daha gösterimi devam ederken devam filmi için hazırlık yapılmaya başlandı.

ANADOLU JET
ŞİMDİ DE

İSTANBUL'DA!

İSTANBUL - ANKARA
İSTANBUL - BODRUM
UÇUŞLARI BAŞLADI!

İlk 29 koltuk
her şey dahil
59 TL!

Anadolu Jet, Türkiye'nin 25 noktasından sonra şimdi de İstanbul'a uçuyor... Artık Anadolu Jet'le İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'ndan Bodrum ve Ankara'ya çok özel avantajlarla uçabilir, dilerseniz Ankara'dan yapacağınız aktarmalı uçuşlarla Türkiye'nin dört bir yanına kolayca ulaşabilirsiniz. Anadolu Jet'le iyi uçuşlar Türkiye!

Anadolu Jet'in İstanbul uçuşları 22 Haziran 2009 tarihinde başlamıştır. İnternet ve çağrı merkezinden alınan bilet için belirlenen fiyat vergi ve harçlar dahil 59 TL, satış ofislerinden alınan bilet için ise belirlenen fiyat 64 TL'dir.

 www.anadolujet.com 444 2 538

ANADOLU JET TÜRK HAVA YOLLARI MARKASIDIR. (A JET)

ANADOLUJET

AYIN FİLMLERİ

AŞKA SON ŞANS
'LAST CHANCE' HARVEY

Yönetmen: Joel Hopkins. **Oyuncular:** Dustin Hoffman, Emma Thompson, Eileen Atkins, Kathy Baker, Liane Balaban, James Brolin, Richard Schiff, Tim Howard, Wendy Mae Brown, Bronagh Gallagher. **Senaryo:** Joel Hopkins. **Görüntü Yönetmeni:** John de Borman. **Kurgu:** Robin Sales. **Müzik:** Dickon Hinchliffe. **Yapım Tasarımcısı:** Jon Henson. **Yapımcı:** Vérane Tim Perell, Nicola Usborne. **Süre:** 93 dk. **Yapım:** ABD (2008). **İthalatçı:** rfilm. **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 17 Temmuz 2009

New Yorklu dul müzisyen Harvey Shine (Dustin Hoffman) kızı Susan'ın (Liane Balaban) düğününe katılmak üzere hafta sonunda Londra'ya gider. Pazartesi sabahı önemli bir toplantıya katılacağı için geri dönmeye mecburdur. Harvey, kızının kendisini nikâh masasına götürmesi için üvey babası Brian'ı (James Brolin) seçtiğini öğrenir. Uğradığı hayal kırıklığını gizlemeye çalışan Harvey, havaalanına zamanında varmak için daha nikâh kıyılmadan düğünden ayrılır ama yine de uçağını kaçırır. Havaalanındaki barda içerek dertlerini unutmaya çalışan Harvey, hayatı işiyle ve kendisini sürekli telefonla arayan annesiyle sınırlı olan 40 yaşlarındaki Kate'le (Emma Thompson) tanışır. Aralarındaki bağ ikisinin de hayatına yeni bir soluk getirecektir.

NOTLAR: Dustin Hoffman ile Emma Thompson, uzun sinema kariyerleri boyunca aynı filmde hiç biraraya gelemediler. Şeytanın bacağını "Stranger Than Fiction/Lütfen Beni Öldürme"de kıran ikilinin bu filmde birlikte oynadıkları sadece iki sahne vardı. Orta yaş aşkını konu alan "Last Chance Harvey" ise tamamıyla bu iki usta oyuncu üzerine kurulu. Filmin yönetmeni Joel Hopkins, ilk uzun metrajı olan "Jump Tomorrow" ile Ümit Vaat Eden Yönetmen seçilip BAFTA kazanınca yeni projeler için teklifler almaya başladı. Bunlardan biri de "Nanny McPhee" idi. Filmi yönetecek kişi olamadı ama bu vesileyle Emma Thompson ile tanıştı. Usta aktrisin hayranı olan Hopkins, onun başrolde oynayacağı bir senaryo kaleme aldı. Senaryoyu okuyup çok beğenen Thompson, Dustin Hoffman'ı projeden haberdar etti ve birlikte oynamak istediğini söyledi. Londra'da doğan ve ABD'de yaşayan Hopkins'in iki kültürü de yakından tanıması; İngiliz Thompson ve Amerikalı Hoffman'ın kendi milletlerinden karakterleri canlandırması "Last Chance Harvey"nin gerçekçi yönünü kuvvetlendiren faktörler. Filmin aşk boyutu ise kimi eleştirmenlere göre çok klişe, kimilerine göre ise hayli romantik ve sempatik.

HUMAINS

Yönetmen: Jacques-Olivier Molon, Pierre-Olivier Thevenin. **Oyuncular:** Lorant Deutsch, Sara Forestier, Dominique Pinon, Manon Tournier, Elise Otzenberger, Philippe Nahon, Christian Kmiotek, Marc Olinger, Marie-Paule von Roesgen, Catherine Robert. **Senaryo:** Jean-Armand Bougrelle, Frédérique Henri, Dominique Néraud, Silvan Boris Schmid. **Görüntü Yönetmeni:** Aleksander Kaufmann. **Müzik:** Gast Waltzing. **Yapım Tasarımcısı:** Christina Schaffer. **Yapımcı:** Vérane Frédiani, Franck Ribière, Ruth Waldburger. **Süre:** 90 dk. **Yapım:** Fransa, İsviçre, Lüksemburg (2009). **İthalatçı:** Bir Film. **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 24 Temmuz 2009

Profesör Schneider (Philippe Nahon) önderliğinde Elodie (Manon Tournier), Nadia (Sara Forestier), Thomas (Lorànt Deutsch), Gildas (Dominique Pinon) ve Patricia'dan (Elise Otzenberger) oluşan bir grup biliminsanı, insanoğlunun evrim süreci hakkında yeni keşiflerde bulunmak amacıyla İsviçre Alpleri'ne gider. Ancak yolculukları, minibüslerinin uçuruma yuvarlanması ile kâbusa döner. Ormanın ortasında kaybolan grup, hayatta kalmak için organize hareket etmek zorundadır. Ancak birileri ya da bir şeyler onları takip etmektedir.

NOTLAR: Fransız sineması son yıllarda "Haute tension/Yüksek Tansiyon", "A l'intérieur/İçerde", "Frontière(s)/Sınırda", "Martyrs/İşkence Odası"nın başı çektiği şiddet içerikli korku filmleriyle yükselişe geçti. "Humains" ise 'hayatta kalma' konseptini şiddetten ziyade macera türü ve bilimsel verilerle birleştiriyor. Film, modern insanın Neandertaller ile karşılaşıp karşılaşmadığını ve hangi türün 'daha fazla insan' olduğunu gündeme getiriyor. Bilim dünyası, Neandertaller'in modern insanın atası sayılan Homo Sapiens ile soylarının karışıp karışmadığını araştıradursun Neandertaller'in 28 bin yıl önce neden yok olduğu hâlâ netleşmiş değil. Yakın zamanlarda ortaya atılan iddialara göre Homo Sapiens, eti için Neandertaller'i avlamış ve soyları bu yüzden yok olmuştu. "Humains"in yönetmenleri Jacques-Olivier Molon ve Pierre-Olivier Thevenin'in cezbeden de senaryonun içerdiği bu bilimsel dokunuş olmuş. Binlerce yıl önce var olan bir türün varlığını sürdürememiş olması gerçeği ile senaryodaki kahramanların kayboldukları ormanda hayatta kalma savaşları paralel öyküler olarak karşımıza çıkıyor filmde. Uzun süre kamera arkasında, özel efekt ve makyaj departmanında çalışmış Molon ve Thevenin'in yönetecekleri ilk film olarak "Humains"i seçmelerinin bir nedeni de görsel alandaki deneyimlerini aktarabilecekleri böyle bir hikâyeye sahip olması.

ÇEKİLİŞ FIRSATINI KAÇIRMAYIN!

BODRUM'DA, DAYALI DÖŞELİ DUBLEKS VİLLA

YENİ SÜRPRİZİMİZ BODRUM YALIKAVAK MESA EVLERİ'NDE DUBLEKS BİR VİLLA.

15 Ağustos'a kadar toplamda 250 TL'lik alışveriş yapın, Bodrum Yalıkavak Mesa Evleri'nde dubleks bir villa kazanma şansı yakalayın!

CAPITOL
ALIŞVERİŞ VE EĞLENCE MERKEZİ

DEVLET SIRRI
SECRET DEFENSE

Yönetmen: Philippe Haim. **Oyuncular:** Vahina Giocante, Gérard Lanvin, Nicolas Duvauchelle, Mehdi Nebbou, Rachida Brakni, Simon Abkarian, Aurélien Wiik, Katia Lewkowicz, Kamel Belghazi, Djemel Barek. **Senaryo:** Julien Sibony. **Görüntü Yönetmeni:** Jérôme Alméras. **Kurgu:** Sylvie Landra. **Müzik:** Alexandre Azaria. **Yapımcı:** Yves Marmion. **Süre:** 100 dk. **Yapım:** Fransa (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 24 Temmuz 2009

Öğrenci olan Diane (Vahina Giocante), Fransız Gizli Servisi'nde Arapça çevirmen olarak çalışmaya başlamıştır. Pierre (Nicolas Duvauchelle) ise küçük çaplı bir uyuşturucu satıcısıdır. Hapisteyken radikal İslamcılar ile tanışmış ve kurtuluşu Müslüman olmakta bulmuştur. Köktendincilere katılan Pierre, ülkesi Fransa'ya karşı çalışmaya başlar. Gizli servis ajanları da teröristler de benzer bir yaşam sürmekte; gizli servislerin ve terör örgütlerinin stratejileri de birbirine benzemektedir. Her iki taraf da silah olarak insanları kullanmakta tereddüt etmez. Radikal İslamcı terör örgütü eylemlerinde Pierre'i kullanırken, Diane'in amiri Alex (Gérard Lanvin) de genç kadını bombalı saldırıyı önlemek için terör örgütün lideri Al-Barad'ın (Simon Abkarian) peşine takar.

NOTLAR: Sinemaya 90'ların başında besteci olarak adım atan Philippe Haim, Bertrand Tavernier'nin "L'appât"ı başta olmak üzere çeşitli filmlerin müziklerini hazırlamış, 90'ların sonunda da yönetmen koltuğuna oturmuştu. "Secret défense", Haim'in üçüncü uzun metraj filmi. 11 Eylül sonrası Hollywood'da moda olan, Müslüman terör örgütleri ile gizli servisler arasındaki mücadeleye Fransa cephesinden bakıyor yönetmen. Ancak filme ilgili genel kanaat, bu bakışın "Syriana" ya da "Body of Lies/Yalanlar Üstüne"de olduğu gibi Hollywood filtresiyle yapıldığı yönünde. Haim'in bu filmi yapmasındaki amaç, terör mücadelesinde insanların nasıl harcandığını ve bu insanların maruz kaldığı psikolojik travmayı sergilemek. Hikâyenin gerçekçi olması uğruna senaryo yazım süreci hayli meşakkatli geçmiş. İslam profesörü Malek Chebel, Cahiers de l'Orient gazetesinin yazı işleri müdürü Antoine Sfeir ve Fransız Gizli Servisi'nin eski çalışanlarından Jean Guisnel'in danışmanlığında kaleme alınan senaryo 18 kez değiştirildikten sonra çekime hazır hale gelmiş. Filmin yaklaşık yüzde 70'i el kamerasıyla çekilmiş.

GHOSTS OF GIRLFRIENDS PAST

Yönetmen: Mark Waters. **Oyuncular:** Matthew McConaughey, Jennifer Garner, Michael Douglas, Emma Stone, Breckin Meyer, Lacey Chabert, Robert Forster, Anne Archer, Daniel Sunjata, Noureen DeWulf. **Senaryo:** Jon Lucas, Scott Moore. **Görüntü Yönetmeni:** Daryn Okada. **Kurgu:** Bruce Green. **Müzik:** Rolfe Kent. **Yapım Tasarımcısı:** Cary White. **Yapımcı:** Brad Epstein, Jonathan Shestack. **Süre:** 100 dk. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** Fida Film. Dağıtımcı: WB.

Gösterim Tarihi: 24 Temmuz 2009

Ünlülerin fotoğrafçısı Connor Mead (Matthew McConaughey) özgürlüğü, eğlenceyi ve kadınları sever. Müzmin bir bekâr olan genç adam için telefonda aynı anda birden fazla kadınla konuşmak, birinden ayrılırken bir diğeri ile randevulaşmak pek de önemsenecek bir durum değildir. Connor'ın abisi Paul (Breckin Meyer) ise romantik bir adamdır ve evlenmek üzeredir. Onun büyük bir hata yaptığını düşünen Connor abisini evlenmekten vazgeçirmek ister. Düğünden bir gece önce ise Connor'ı ziyaret eden üç hayalet, onu başarısız ilişkilerle dolu geçmişine, bugününe ve yalnız geleceğine doğru bir yolculuğa çıkarır. Belki Connor'ın duyarlı bir erkek olabilmek, hatta hayatının aşkını bulabilmek için hâlâ bir şansı vardır.

NOTLAR: Charles Dickens'ın sevilen hikâyesi "A Christmas Carol"ın Robert Zemeckis yönetimindeki Jim Carrey'li versiyonunu izlemeye hazırlanırken benzer hayalet öyküsü, romantik komedi formatında karşımıza çıkıyor. Orijinal hikâyede pinti ve aksi bir ihtiyar olan başkahraman, "Ghosts of Girlfriends Past"de kadın avcısı genç bir adama dönüştürülmüş. Filmin yönetmeni "Freaky Friday/Çılgın Cuma", "Just Like Heaven/Cennet Gibi" ve "The Spiderwick Chronicles/Spiderwick Günceleri"nden tanıdığımız Mark Waters. Başrolde romantik komedilerin sempatik siması Matthew McConaughey var. Filmin esas kadını Jennifer Garner'ın gençliğini canlandıran Christa B. Allen, ilk filmi "13 Going on 30/Keşke 30 Olsam"da da Garner'ın küçüklüğünü oynamıştı. "Ghosts of Girlfriends Past" pek de yeni bir proje değil aslında. Başrolünde Ben Affleck'in oynayacağı filmin çekimlerinin 2003 sonbaharında başlaması planlanıyordu. Yönetmen olarak da Kevin Smith'in adı geçiyordu. Fakat bütçedeki sorunlar ve Affleck'in o zamanki sevgilisi Jennifer Lopez'le birlikte oynadığı "Gigli"nin başarısızlığı nedeniyle bu proje, çekimlerine bir ay kala iptal edilmişti.

Leonardo
DiCaprio

Kate
Winslet

Hayallerin Peşinde

Revolutionary Road

PARAMOUNT VANTAGE

Şimdi DVD ve VCD'de

tiglon

HİSTERİ
THE CHILDREN

Yönetmen: Tom Shankland. **Oyuncular:** Eva Birthistle, Stephen Campbell Moore, Jeremy Sheffield, Rachel Shelley, Hannah Tointon, Raffiella Brooks, Jake Hathaway, William Howes, Eva Sayer. **Senaryo:** Tom Shankland. **Görüntü Yönetmeni:** Nanu Segal. **Kurgu:** Tim Murrell. **Müzik:** Stephen Hilton. **Yapım Tasarımcısı:** Suzie Davies. **Yapımcı:** Allan Niblo, James Richardson. **Süre:** 84 dk. **Yapım:** İngiltere (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 31 Temmuz 2009

İki aile, yeni yıl arifesinde noel tatilini birlikte geçirmeye karar verir. Karlar içindeki eve varmalarından kısa bir süre çocuklar garip davranışlar sergilemeye başlar. Önce Elaine'in (Eva Birthistle) iki çocuğu donuk görüntüleri ile dikkat çeker. Ardından diğer çocuklarda da benzer belirtiler görülür. Hepsi de birer birer gizemli bir hastalığa yakalanmış gibidir. Ve küçük çocuklar anne-babalarına saldırmaya başlar.

NOTLAR: Denklemci seri katil cinayetlerini konu alan ilk uzun metrajı "WAZ" ile olumlu eleştiriler alan Tom Shankland, ikinci filmi "The Children"da korku sinemasının alt türüne, 'katil çocuk' temasına el atıyor. "WAZ"ın yaklaşık 7 sene süren hazırlık aşamasının aksine "The Children"ı bir sene içinde kotarmış Shankland. Filmin temeli, İngiliz yazar Paul Andrew Williams'ın 10 sayfalık senaryosuna dayanıyor. Zombiye dönüşen çocukların anne-babalarına saldırmasını anlatan öyküden etkilenen Shankland, hikâyedeki zombi motifini çıkarır ama 'ebeveynlerine saldıran çocuklar' ve 'çocuklarından korkan anne-babalar' fikrine sadık kalarak senaryoyu yeniden yazar. "Zombi filmi olsaydı çocukları öldürdüğünüzde tekrar canlanacaklardı. Bunu yapmak istemedim. Çünkü çocuğunuzu öldürdüğünüzde onun geri gelmeyeceği fikrinin çok daha duygusal ve psikolojik açıdan çok daha ilginç olduğunu düşündüm. Slasher ya da gore tarzı yerine de psikolojik korku yaratmayı istedim" diyor Shankland. Benzer temalı "Don't Look Now" ve "The Omen"i çok seven yönetmenin, hem huzur hem de dehşet ihtiva eden atmosferi yaratırken emsal aldığı film ise Jack Clayton'ın yönettiği ve başrolünde Deborah Kerr'ın oynadığı 1961 tarihli "The Innocents" olmuş. Shankland amacına ulaşmış görünüyor zira "The Children", katil çocuklu korku filmlerinin en iyi örneklerinden biri olarak eleştirmenlerin övgüsünü topladı.

THE BROTHERS BLOOM

Yönetmen: Rian Johnson. **Oyuncular:** Adrien Brody, Mark Ruffalo, Rachel Weisz, Rinko Kikuchi, Robbie Coltrane, Maximilian Schell, Zachary Gordon, Max Records, Andy Nyman, Noah Segan. **Senaryo:** Rian Johnson. **Görüntü Yönetmeni:** Steve Yedlin. **Kurgu:** Gabriel Wrye. **Müzik:** Nathan Johnson. **Yapım Tasarımcısı:** Jim Clay. **Yapımcı:** Ram Bergman, James D. Stern. **Süre:** 113 dk. **Yapım:** ABD (2008). **İthalatçı:** FilmPop. **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 31 Temmuz 2009

Stephen (Mark Ruffalo) ve Bloom (Adrien Brody), çocukluklarından beri her şeyi paylaşmışlardır. Dolandırıcılık yapan ikili bu sayede rahat bir yaşam sürmektedir. Bloom, son bir vurgun yapmayı planlar. Hedefinde ise yüklü miktardaki mirasın vârisi olan, New Jerseyli Penelope (Rachel Wiesz) vardır. Zamanla genç kadın ve Bloom arasında romantik bir ilişki başlar. Ardından da Penelope dolandırıcı ikiliye yardım etmeye soyunur. Beraber, milyon dolarlık bir anlaşma için yüksek bir teklif sunacak olan Bang Bang'in (Rinko Kikuchi) peşine düşerler. Ancak işler düşündükleri gibi gitmez ve tehlikeli bir oyunun içine düşerler.

NOTLAR: "En sevdiğim türlerden biri olan dolandırıcılık temalı bir film yapmak istedim. David Mamet'in bu türdeki filmleri, "Paper Moon" ve özellikle de "The Sting"i çok severim. Asıl amacım ise sözkonusu türün içeriğini bir aşk hikâyesi ile birleştirmekti." İlk uzun metrajı "Brick" ile 2005 yılında Sundance Film Festivali'nde Jüri Ödülü kazanan Rian Johnson, ikinci filmi "The Brothers Bloom"un ortaya çıkış serüvenini böyle özetliyor. Tür açısından başlıca ilham kaynağı olarak "Paper Moon"u işaret eden yönetmen, görsel açıdan da "The Conformist" ve "8 1/2"u kendine örnek almış. Johnson, yeni filminin senaryosunu yazarken, özellikle Penelope karakteri üzerinde zorlandığını itiraf ediyor. Bu noktada yönetmenin yardımına Tom Cruise yetişiyor. Johnson'ın senaryosunu okuyan aktör ona tavsiyelerde bulunuyor, değişiklikler yapmasını öneriyor. Cruise'un önerilerini dikkate alan Johnson, "The Brothers Bloom"da ona özel bir teşekkür sunmayı borç biliyor. Yönetmeni yazarken zorlayan Penelope karakterini filmde Rachel Weisz canlandırıyor. Aktris rolü için piyano ve akordiyon çalmaktan pinpon oynamaya, karate yapmaktan tek tekerlekli sirk bisikletine binmeye kadar pek çok zor işin altından kalkmayı başarmış. Filmde seksi Japon Bang Bang'i ise "Babel"in dilsiz genci Rinko Kikuchi canlandırıyor.

LABOR PAINS

Yönetmen: Lara Shapiro. **Oyuncular:** Lindsay Lohan, Aaron Yoo, Luke Kirby, Janeane Garofalo, Cheryl Hines, Bonnie Somerville, Bridgit Mendler, Creed Bratton, Willie Garson, Chris Parnell. **Senaryo:** Lara Shapiro, Stacey Kramer. **Görüntü Yönetmeni:** Dan Stoloff. **Kurgu:** Anne McCabe. **Müzik:** Andrew Hollander. **Yapımcı:** Lati Grobman, Avi Lerner, Celine Rattray, Rick Schwartz. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** Sinetel. **Dağıtımcı:** Pinema.

Gösterim Tarihi: 24 Temmuz 2009

Thea (Lindsay Lohan), yayınevinde çalışan genç bir kadındır. İşten atılma tehlikesiyle karşılaşınca patronuna hamile olduğunu söyler. Bu şekilde işini koruyacağına inan Thea, hamile olduğu haberinin yayılması üzerine yalanını sürdürmek zorunda kalır. Ancak 9 ay boyunca hamile rolü yapmak hiç de kolay olmayacaktır.

NOTLAR: Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, lezbiyen ilişkisi, sorunlu özel hayatıyla gündemden düşmeyen Lindsay Lohan'ın sinema kariyeri adeta tepetaklak gidiyor. Lohan, son filmi "I Know Who Killed Me/Katilimi Tanıyorum"da canlandırdığı ikiz kardeşlerdeki iki performansıyla da En Kötü Kadın Oyuncu seçilerek Altın Ahududu almıştı. Yeni filmi "Labor Pains"in akıbeti ise bambaşka. Lara Shapiro'nun yönettiği ilk uzun metraj olan yapım, beyazperde için çekilmişti. Ancak Lohan'ın gişede riskli bir isim olduğuna karar veren yapımcılar Mart 2009'da vizyona girmesini planladıkları filmi ABD'de gösterimden kaldırdılar. Temmuz'da ABC Family adlı TV kanalında gösterilecek yapımın Ağustos'ta da DVD'si çıkacak. "Labor Pains"in vizyona çıkma şansı ise ABD dışındaki ülkelere kalmış görünüyor.

haziran sürprizi

PALERMO'DA YÜZLEŞME
PALERMO SHOOTING

Yönetmen: Wim Wenders. **Oyuncular:** Campino, Inga Busch, Axel Sichrovsky, Gerhard Gutberlet, Dennis Hopper, Harry Blain, Sebastian Blomberg, Jana Pallaske, Olivia Asiedu-Poku, Melika Foroutan. **Senaryo:** Wim Wenders, Norman Ohler. **Görüntü Yönetmeni:** Franz Lustig. **Kurgu:** Peter Przygodda, Oli Weiss. **Müzik:** Irmin Schmidt. **Yapım Tasarımcısı:** Sebastian Soukup. **Yapımcı:** Wim Wenders, Gian-Piero Ringel. **Süre:** 124 dk. **Yapım:** Almanya, Fransa, İtalya (2008). **Dağıtımcı:** Erman Film.

Gösterim Tarihi: 29 Mayıs 2009

Fin (Campino) dünyaca ünlü bir fotoğrafçıdır. Gösterişli ama düzensiz bir hayatı vardır. Çok az uykuyla, sürekli çalan cep telefonuyla ve kulaklıkla dinlediği müzikle geçen günlerin ardından hayatının iplerini tamamen elinden kaçırdığını anlar; yaşamının anlamsızlığını fark ederek her şeyi ardında bırakmaya karar verir. Düsseldorf'tan ayrılarak Palermo'ya gider. Burada bir yandan ölümle yüzleşecek bir yanda da aşkla karşılaşacaktır.

NOTLAR: Yol filmlerinin üstadı Wim Wenders, yaklaşık 14 yıl aradan sonra memleketine geri döndü. Adını İtalyan şehrinden alan ve büyük bölümü burada çekilen "Palermo Shooting"in başlangıç mekânı ise Düsseldorf. Yani Wenders'in doğduğu şehir. Usta yönetmen ilk defa bir filmini kendi şehrinde çekti. Filmin başrolünde Alman punk rock grubu Die Toten Hosen'in solisti Campino, gerçek ismiyle Andreas Frege var. Filmin müziklerini ise 70'lerin Batı Almanya'sının ünlü rock grubu Can'in üyelerinden Irmin Schmidt yapmış. Wenders'in müzik tutkusunu "Ode to Cologne: A Rock 'N' Roll Film", "Buena Vista Social Club", "The Soul of a Man"den ve yönettiği U2 kliplerinden biliyoruz. Ancak yönetmen "Palermo Shooting"de müzik üzerine değil; ölümle hesaplaşma, daha doğrusu ölümü kabulleniş fikrine yoğunlaşıyor. Yapıtını Antonioni ve Bergman'a adayan Wenders, "Det sjunde inseglet/Yedinci Mühür" ve özellikle de "Blowup-Cinayeti Gördüm"den feyz aldığını saklamıyor. Filmde Dennis Hopper, Milla Jovovich ve Giovanna Mezzogiorno'ya ünlü müzisyen Lou Reed eşlik ediyor.

HALK DÜŞMANLARI
PUBLIC ENEMIES

Yönetmen: Michael Mann. **Oyuncular:** Christian Bale, Johnny Depp, Channing Tatum, Marion Cotillard, Leelee Sobieski, Giovanni Ribisi, Emilie de Ravin, Billy Crudup, David Wenham, Stephen Dorff. **Senaryo:** Michael Mann, Ronan Bennett, Ann Biderman (Bryan Burrough'un Public Enemies: America's Greatest Crime Wave and the Birth of the FBI, 1933-34 adlı kitabından). **Görüntü Yönetmeni:** Dante Spinotti. **Kurgu:** Jeffrey Ford, Paul Rubell. **Müzik:** Elliot Goldenthal. **Yapım Tasarımcısı:** Nathan Crowley. **Yapımcı:** Michael Mann, Kevin Misher. **Süre:** 143 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 10 Temmuz 2009

Filmle ilgili yazı 52. sayfada

KIZIL UÇURUM
CHI BI

Yönetmen: John Woo. **Oyuncular:** Tony Leung, Takeshi Kaneshiro, Zhang Fengyi, Chang Chen, Zhao Wei, Shido Nakamura, Jun Hu, Chiling Lin, Yong You, Tong Jiang. **Senaryo:** John Woo, Khan Chan, Cheng Kuo, Heyu Sheng (Luo Guanzhong'un Three Kingdoms adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Lu Yue, Zhang Li. **Kurgu:** Robert A. Ferretti, Angie Lam, Hongyu Yang. **Müzik:** Taro Iwashiro. **Yapım Tasarımcısı:** Timmy Yip. **Yapımcı:** Terence Chang, John Woo. **Süre:** 150 dk. **Yapım:** Çin (2008). **İthalatçı:** Fida Film. **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 17 Temmuz 2009

Filmle ilgili yazı 68. sayfada

HARRY POTTER VE MELEZ PRENS
HARRY POTTER AND THE HALF-BLOOD PRINCE

Yönetmen: David Yates. **Oyuncular:** Daniel Radcliffe, Emma Watson, Rupert Grint, Michael Gambon, Alan Rickman, Helena Bonham Carter, Jim Broadbent, Robbie Coltrane, Timothy Spall, David Thewlis. **Senaryo:** Steve Kloves (J.K. Rowling'in aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Bruno Delbonnel. **Kurgu:** Mark Day. **Müzik:** Nicholas Hooper. **Yapım Tasarımcısı:** Stuart Craig. **Yapımcı:** David Barron, David Heyman. **Yapım:** ABD, İngiltere (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 15 Temmuz 2009

Filmle ilgili yazı 44. sayfada

METRODAN KAÇIŞ
THE TAKING OF PELHAM 1 2 3

Yönetmen: Tony Scott. **Oyuncular:** Denzel Washington, John Travolta, Luis Guzman, Victor Gojcaj, Robert Vataj, John Turturro, Michael Rispoli, Ramon Rodriguez, James Gandolfini, Alex Kaluzhsky. **Senaryo:** Brian Helgeland (Morton Freedgood'un aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Tobias A. Schliessler. **Kurgu:** Chris Lebenzon. **Müzik:** Harry Gregson-Williams. **Yapım Tasarımcısı:** Chris Seagers. **Yapımcı:** Tony Scott, Steve Tisch, Todd Black, Jason Blumenthal. **Süre:** 121 dk. **Yapım:** ABD, İngiltere (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 31 Temmuz 2009

Filmle ilgili yazı 64. sayfada

TÜRKİYE box office — 12 - 14 Haziran 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Seyirci	Top. Seyirci
1. Terminatör Kurtuluş	Warner Bros.	210	2	37.186	176.244
2. Melekler ve Şeytanlar	Warner Bros.	177	5	28.996	604.503
3. Lanetli Ev	Warner Bros.	96	1	21.158	21.158
4. Alacakaranlık	Tiglon	80	22	11.655	297.285
5. Müzede Bir Gece 2	Tiglon	80	4	9.597	81.092
6. Davetsiz	UIP	60	3	6.057	50.231
7. Adamım Benim	UIP	21	1	5.420	5.420
8. Recep İvedik 2	Özen Film	21	15	3.570	4.329.718
9. Sokakların Kralı Romeo	Pinema	69	3	3.427	26.660
10. Arkadaşımın Aşkı	Tiglon	44	4	3.369	38.418

1 YIL ÖNCE
2008
13 - 15 Haziran
1. The Incredible Hulk
2. O... Çocukları
3. Mistik Olay
4. Indiana Jones ve Kristal Kafatası K.
5. Sex and the City

2 YIL ÖNCE
2007
08 - 10 Haziran
1. Ocean's 13
2. Karayip Korsanları 3
3. Mr. Brooks
4. Taksi 4
5. Kan ve Çikolata

3 YIL ÖNCE
2006
12 Mayıs - 15 Haziran
1. Da Vinci Şifresi
2. Buz Devri 2
3. Görevimiz Tehlike 3
4. Kısık Ateşte 15 Dakika
5. X-Men: Son Direniş

Avrupa Birliği'nin sinema seyircisi

27 AB ülkesi ile Türkiye'nin yıllık sinema izleyicilerini karşılaştırdığımızda bazı önemli bulgular görüyoruz. Benim saptadığım başlıca sonuç, 'sinemaya gitmiyoruz'. Örneğin nüfusu 65 milyon olan Fransa'nın 2008'de en çok izlenen filmine toplam 20 milyon kişi gitmiş! Avrupa Birliği'ne bugün bizi almış olsalardı, aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere nüfus olarak ikinci sırada yer alacaktık. Ama yıllık seyirci sayısı nüfusa bölündüğünde çıkan orana göre de sondan üçüncü olacaktık. Bu olumsuzluğun yanı sıra, tüm bu ülkeler içinde en çok sinema seyircisi olan 6. ülke olduğumuzu da belirtelim.

	Seyirci Sayısı		Değişim	Nüfus	Seyirci/ Nüfus
Ülkeler	2007	2008	07'den 08'e	(milyon)	
Türkiye	31,16	38,47	23,46%	75.886.256	0,51
İrlanda	18,37	18,23	-0,76%	4.434.925	4,11
Fransa	177,73	189,71	6,74%	65.165.983	2,91
İngiltere	162,43	164,22	1,10%	61.600.835	2,67
Danimarka	12,12	13,20	8,91%	5.566.854	2,37
İspanya	116,93	107,81	-7,80%	46.061.274	2,34
Belçika	22,68	21,84	-3,70%	10.574.595	2,07
İtalya	116,40	111,63	-4,10%	60.051.711	1,86
Avusturya	15,69	15,63	-0,38%	8.469.929	1,85
İsveç	14,94	15,25	2,07%	9.290.113	1,64
Almanya	125,43	129,40	3,17%	82.551.851	1,57
Portekiz	16,30	15,98	-1,96%	10.709.995	1,49
Hollanda	23,06	23,51	1,95%	16.518.199	1,42
Finlandiya	6,52	6,86	5,21%	5.357.537	1,28
Çek Cumhuriyeti	12,83	12,88	0,39%	10.256.760	1,26
Estonya	1,63	1,63	-	1.315.681	1,24
Slovenya	2,40	2,42	0,83%	2.012.917	1,20
Macaristan	11,12	10,35	-6,92%	10.075.034	1,03
Kıbrıs	0,87	0,87	-	863.457	1,00
Yunanistan	13,75	13,75	-	11.245.343	1,00
Lüksemburg	1,15	1,15	-	472.569	1,00
Malta	1,00	1,00	-	408.009	1,00
Litvanya	3,23	3,27	1,24%	3.401.138	0,96
Polonya	32,65	33,75	3,37%	38.125.478	0,89
Slovakya	2,77	3,36	21,30%	5.422.366	0,62
Bulgaristan	2,47	2,82	14,17%	7.621.337	0,37
Romanya	2,93	3,80	29,69%	21.398.181	0,18

Kıbrıs, Lüksemburg, Malta ve Yunanistan'ın 2008 sinema seyirci 2007'deki gibi belirtilmiştir.
***Kaynaklar:** Eurostat, Statistics in Focus, Associated Pres, Wikipedia.*

ABD box office — 12 - 14 Haziran 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Felekten Bir Gece	Warner Bros.	3.355	2	32.794.387	104.768.469
2. Up	BuenaVista	3.886	3	30.762.280	187.425.989
3. Metrodan Kaçış	Sony	3.074	1	23.373.102	23.373.102
4. Müzede Bir Gece 2	Fox	3.365	4	9.616.907	143.463.712
5. Land of the Lost	Universal	3.534	2	8.994.030	34.820.550
6. Imagine That	Paramount	3.008	1	5.503.519	5.503.519
7. Star Trek	Paramount	2.638	6	5.454.563	231.882.965
8. Terminatör Kurtuluş	Warner Bros.	2.650	4	4.787.487	113.923.159
9. Melekler ve Şeytanlar	Sony	2.436	5	4.111.457	123.211.661
10. Drag Me to Hell	Universal	2.273	3	3.932.585	35.214.475

Rakamlar Amerikan Doları.

İNGİLTERE box office — 12 - 14 Haziran 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Felekten Bir Gece	Warner Bros.	422	1	3.193.806	3.193.806
2. Terminatör Kurtuluş	Warner Bros.	484	2	1.951.047	10.942.512
3. Müzede Bir Gece 2	Fox	506	4	1.083.668	17.114.614
4. Drag Me to Hell	Universal	385	3	534.849	5.325.950
5. Melekler ve Şeytanlar	Sony	384	5	514.507	17.232.193
6. Star Trek	Paramount	374	6	405.242	20.315.922
7. Soldaki Son Ev	Universal	304	1	392.163	392.163
8. Looking for Eric	Icon	239	1	366.242	366.242
9. Aşka Son Şans	Momentum	309	2	253.946	1.383.415
10. Coraline	Universal	368	6	161.642	6.986.975

Rakamlar İngiliz Sterlini.

John Travolta
Metrodan Kaçış

2008	Yalnız Kalpler	14.294
2008	Hairspray	20.356
2007	Çılgın Motorcular	36.988
2005	Sakin Ol	79.083
2005	Ekip 49	28.225

Jennifer Garner
Ghosts of Girlfriends Past

2008	Juno	50.760
2007	Krallık	66.207
2005	Elektra	19.701
2004	Keşke 30 Olsam	107.437
2003	Korkusuz	129.185

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Kerem Akça	Okan Arpaç	Alkan Avcıoğlu	Selin Gürel	Cumhur Canbazoğlu	Cüneyt Cebenoyan	Atilla Dorsay	Murat Erşahin	Engin Ertan	Ömür Gedik	Burak Göral	Senem İsmen	Esin Küçüktepepınar	Nil Kural	Ege Görgün	Müjde Işıl	Murat Özer	Uygar Şirin	Murat E. Eren	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin S. Yalçın	Fırat Yücel	Ortalama
Adamım Benim	2	1.5	3			2	1		3	3.5		2.5					2	2.5				1.5				2.22
Aşk Ateşi	3.5	2	3		3	2.5	2	3.5			3	2.5		1	2.5		3		4		2	3	2.5	3.5	2.5	2.72
Aşk Uğruna	3	1.5	3	2	1.5	2		4			3.5	3.5			2.5						2.5	3				2.66
Bir Kadının Seks Günlüğü		3					1		2.5		2							1				2.5	2	3.5		2.18
Darbe	2.5	2	2.5			1	0.5	1.5	1.5			2.5			2							2.5	1.5			1.81
Davetsiz	3	3	2.5		1.5	3	1	2.5	2			2	2.5		2			2				3	1.5			2.25
Evlilik Sınavı	3	2.5	3		2.5	3.5	3		4	2	3	2.5	3	2	3	4	2	3			2.5	3	2		2.5	2.80
Hadigari Cumhur		1				1	2.5					2.5			1											1.60
Hain	3.5	3	3			1.5	1	3	1.5		4	2		1	1.5		2.5	1.5				1.5	2.5	1.5		2.15
Körlük	3	3	3.5	1.5		3	1.5	3	4.5		3.5	2	3	2	3.5	4.5	3				3	4	3.5	3.5	2.5	3.05
Lanetli Ev		1	2		0.5			2.5														3.5				1.90
Lilli ve Sihirli Kitabı		2				3	3														3	3.5				2.90
Melekler ve Şeytanlar	3	1.5		2		3.5	1.5	4	2.5		3	2.5				3	2.5	1				2.5	2.5	3		2.53
Müzede Bir Gece 2	2	3	2			3	1.5				3	2			2.5	3		2.5				2.5				2.45
12 Tuzak		2	2			1.5			1		1.5	1					1.5	1				2.5				1.55
17 Yeniden	2.5	2	2.5				1.5	3.5			3.5	2.5			2							2.5	2	1		2.31
Palermo'da Yüzleşme	2.5	1	2.5	2.5		1.5	1.5	2	3	1.5			2.5	1				2.5			2	2.5		2	2.5	2.06
Pek Yakında	2.5	3		1.5	3.5	2.5		2			2.5	2			2	3						1.5		1.5		2.29
Sokakların Kralı Romeo		2.5				3.5																2.5				2.83
Soldaki Son Ev	2	2	3.5	2	0.5			2.5	2.5			4			2		2	2.5				3.5				2.41
Teklif	2.5	1.5	2.5			2	1.5	2.5			4	2.5		2	2.5	3					2.5	2.5	2	2.5		2.40
Terminatör Kurtuluş	2.5	3.5	3.5	2.5	2	3		3.5	3.5	2	3	2.5	3	1	2.5	3.5	3.5	2.5	3	3		3.5	2.5	2.5	3	2.82
Transformers: Yenilenlerin İntikamı	2.5	3		1.5			0.5		1.5		4	2	2.5	1	2		2.5	1.5		2		3.5	2.5			2.16

Sarı renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

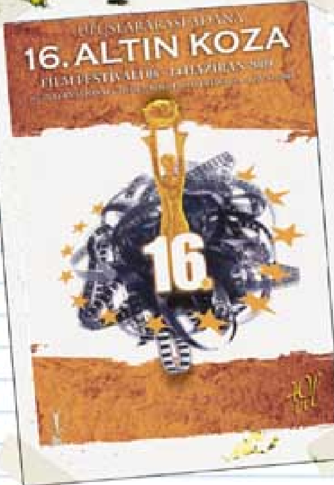
SEYİR DEFTERİ

UYGAR ŞİRİN
uygarsirin@merkezdergi.com.tr

* Bilim-kurgu geyiklerinin önde gidenlerindedir: "Abi, 1984'te şöyle olacak demişler, 1999'da böyle olacak demişler, hiçbiri olmadı." Sinemanın gelecek tahminlerinin pek sağlam olduğunu söyleyemeyiz yani. Fakat şuna ne buyrulur: Felaket taciri (bu sıfatın hakkını bu kadar veren insan zor bulunur) Roland Emmerich'in yeni filmi "2012", 2012'de dünyanın sonunun geleceğinden bahsediyor. İddiası öyle 50-100 yıl sonra değil 2 yıl sonra yalanlanacak yani. (Bir de utanmadan fragmanın sonunda "Gerçeği görün" diyor. Siz de Allahınızdan bulun.)

* Son yıllarda Avrupa'da korku sinemasının bayraktarlığını İspanya ve Fransa üstleniyor. Ama aralarında müthiş bir fark var: İspanya'dan öksüzler ve hayaletlerle dolu gerilim filmleri gelirken, Fransızlar kanın su gibi aktığı işkence görüntülerine meraklılar. "Neden?" sorusunun cevabı başlı başına bir tez konusu. İspanya'nın faşist geçmişinden ve bununla hesaplaşıp bugün Avrupa'nın nadir sosyalist iktidarlarından birine sahip olmasından gir, kimilerince -bence fevkalade yerinde bir tespitle- "yaşayan bir ölü" olarak tanımlanan Fransa'nın halihazırdaki kaba muhafazakarlığı ve ırkçılığından çık.

* Altın Koza jürisinin falsosu: SİYAD Jürisi'yle birlikte film izlemeyi istememekte bir sorun yok. Çok anlamlı bir istek değil ama olsun, jüridir, nazı çekilir. Fakat bu isteğin ve çete şakasının nerelere gideceği baştan belli değil mi? Hadi Perşembe'nin gelişi görülmedi, ertesi gün gazeteleri açınca (yazılı) bir açıklama ihtiyacı da mı duyulmadı? Bir "tatlıya bağlandı" hikayesidir gidiyor. "Polemik"i Türkiye biliyor, "tatlıya bağlandı"sını üç beş kişi.

* Altın Koza jürisinin klas hareketi: "En iyi stüdyo" ödülünü vermeyi reddetmek. 40 yıl öncesinin sektörel şartlarından arta kalan bu abesliğe nihayet birileri dur dedi. Darısı diğer festivallerin başına. (Hayır efendim, stüdyolara ödül verilmesin, boyunları bükük kalsın demiyorum. Kendi yarışmalarını yapsınlar, işten anlayan insanlar versin ödülleri.)

* Tamam, merkez sinema insanların korkularını, dürtülerini, arzularını kurcalar, anladık. Fakat "17 Yeniden" nedir Allah aşkına? "Hayatı yolunda gitmeyen 30'luk adam 17'sine geri döner", öyle mi? Artık bu kadar alenen ve basit bir şekilde de yapılır mı bu iş? "Keşke 17 yaşında olsam şimdi" deyip sinemaya gitmenizi bekliyorlar, yapmayın lütfen. Komedi, aksiyon, gerilim hayatın tadı tuzu, bir şey demiyorum, ama "17 Yeniden"e inat, "Hayatımda yanlış giden ne olabilir? Neyi değiştirmeliyim acaba?" dedirtecek filmler seyredelim bu ara. Hiç olmadı, "Peggy Sue Evleniyor"u seyredelim.

* Hollywood romantik komedilerine seksi ve küfürü ilk kim eklediyse ("Wedding Crashers-Davetsiz Çapkınlar" mıydı acaba?) elleri dert görmesin. Zira en iyi romantik komedi, romantik komediye benzemeyendir ve "18+" damgası bu anlamda kusursuz bir oyunbozan. "Arkadaşımın Aşkı" da romantik komediye pek benzemediği için eğlenceli bir film. Romantik komedilerin o pembe barbie dünyasını itinayla öyle pisletiyor ki zevk almayıp napıcaksınız?

* "Terminator: Kurtuluş" raporu... 1) Filmin kahramanı yok. (Saçma ama güzel.) 2) Az konuşan bir film. 3) İlk iki maddenin yanına hiç akışkan olmayan hikayeyi ve kirli/puslu görselliği ekleyin: Pek "kullanıcı dostu" olmayan bir film. (İyi bir şey olarak söylüyorum.) 4) İlk üç maddeden ötürü filmin üzerinde çekici bir çığlık ve şık bir ucuzluk var. (Bunu da iyi bir şey olarak söylüyorum.) 6) İlk dört maddenin yanına hikayedeki ani sıçramaları, uzun planları, grup içi dinamikleri ekleyin (L.A.'den kaçma durumu da cabası), baş döndürücü bir Carpenter kokusu var.

* Günümüz Türk sinemasının adı anılmayan sorunlarından biri, kimi yönetmenlerimizin senaryo yazma konusundaki ısrarı, diyebilir miyiz? "Yönetmen dediğin senaryosunu da yazar" diye bir şey mi okutuluyor birbirinden güzide sinema okullarımızda, yoksa ego mu her şeyi hallediyor bilemiyorum. Dünyanın en önemli yönetmenlerinden çoğunun bir senaristle çalıştığından da mı bihaberler? Bunuel'e, Kieslowski'ye filan gitmeyeceğim de, Spielberg'in otuz filminin sadece ikisinin senaryosunu yazmasına ne demeli?

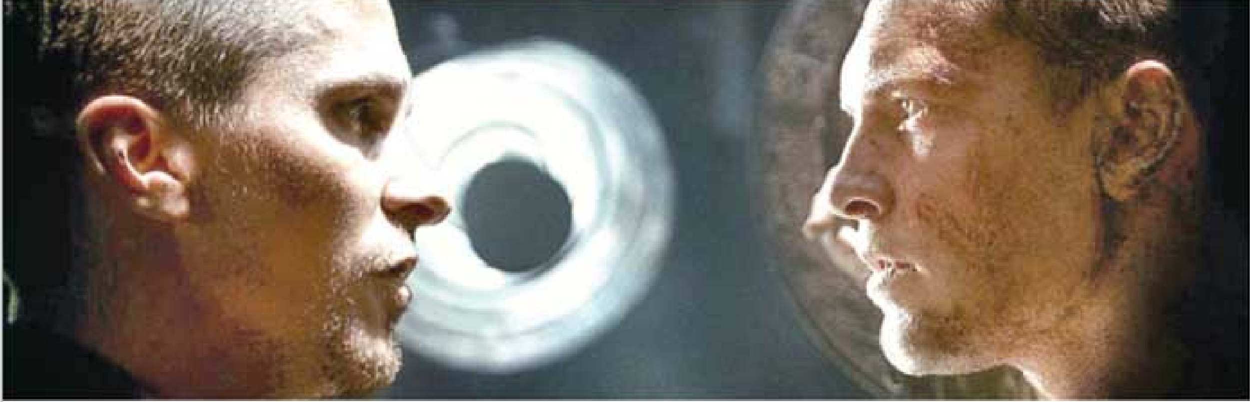
* Bu yaşımda şunu anladım: Bir sinefilin hangi filmleri sevip sevmediği, çocukluğunu sinemanın hangi zamanında ve sinemayla nasıl bir ilişki kurarak geçirdiğiyle çok alakalı.

KUTLUKHAN KUTLU kutlukhan@gmail.com

TERMİNATÖR KURTULUŞ

Kimlik bunalımında bir film

John Connor'ın hayatı tehlikedeyken aklımız başka bir karakterde kalıyorsa, ortada ciddi bir sorun yok mudur?

Makineyle insanı aynı bedene sıkıştırabilen bir seri için belki komik bir tesadüf ama... "Terminatör Kurtuluş"un içinde de aslında iki ayrı film var. İki ayrı irade. Bunlardan biri beklenmedik olanı kucaklamaya hazır, cüretkâr ve tutkulu... Diğeri ise hesapçı; beklenene ve aşinaya tutunmaya inanıyor. İlki "The Terminator" serisinin nicedir merak edilen geleceğinde John Connor'a sadece bir yan karakter olarak yer vermeye cesaret edebiliyor... İkincisiyse rol sürelerinde denge adına zorla onu öykünün merkezine doğru çekiyor ve aslında ironik bir şekilde öykünün duygusal dengesini tamamen altüst ediyor.

Birbirini düpedüz sabote eden bu iki beynin birinde Alice in Chains'in Seattle rock klasiği "The Rooster" çalıyor, öbüründeyse "T2"de de kullanılan Guns N' Roses hiti "You Could Be Mine".... Ve ilk şarkı tam da Guns N' Roses usulü glam sonrasının ruh halini uyandırmakla kalmayıp sözleriyle bizi bu yeni sıcak savaş coğrafyasına da davet ederken, ikinci şarkı eskinin ayak izlerinde hapsoluyor.

Nihayetinde bu iki farklı vizyonun biri tür sinemasının topraklarında gezinse de en azından "The Terminator" serisinde farklı bir sayfa olmaya çalışıyor... Öbürüyse 2000'ler Hollywood'unun "popüler ürünleri yeniden canlandırma sistemi"nin iradesine hizmet ediyor.

Bu ikinci vizyon baskın çıktığında "Terminatör Kurtuluş"un geçmişle bağlantısını canlı tutmak için Terminatörler'i aratmayacak bir kararlılık sergilediğini söyleyebiliriz: "You Could Be Mine"ın notalarına John Connor'ın ağzından "Geri döneceğim" repliğinin tekrarı ve ilk filmdeki Terminatör – Sarah Connor dövüşünün halefi gibi anımsatıcılar ekleniyor, böylelikle de kendimizi tanıdık bir diyarda hissetmemizi sağlayacak bir tür anı network'ü ortaya çıkarılıyor. "Popüler ürünleri yeniden canlandırma sistemi" derken kastettiğim şey tam da bu düzayak selam göndermeler ve saygı duruşları zaten: 2000'ler Hollywood'una hakim olan ve yeni "Star Trek" filmine de damgasını vuran bu yaklaşım, hayran kalbiyle endüstri analisti beyninin "yeni fikir üretme" güdüsünü tamamen kaybetmiş ürkütücü bir bileşiminden oluşuyor.

Kalp ve beyin demişken... İlk iki filmin en ilginç taraflarından biri, o kaçınılmaz "İnsan nedir?" sorusunun içine beylik "kalp/beyin" ve "ruh/beden" ikiliğinin penceresinden dalmamasıydı. Dönüp baktığınızda bu tembel şablonun ötesinde, daha az göz önünde, daha incelikli temalara da giriyordu bu iki film – koruma içgüdüsünden tutun da ebeveynliğin gerçek anlamda bir fiziksel "figür" olma tarafına kadar. Cameron'ın "The Terminator"larında insanı insan yapan şeyin içinde "kalp" ya da "ruh" kadar "hayvan" da vardı. McG'nin filmiyse saygı duruşlarıyla o kadar meşgul ki kendi hayalhanesini baltalıyor ve "insan/makine ikiliği" tartışmasında en basit, en çok arşınlanmış yolu seçtiği gibi, bu tartışmayı tematik bir tür "kararma" ile noktalayıp hem hiçbir yere varmamayı, hem de önceden sorulmamış bir soru sormamayı beceriyor.

Ama biraz da filmin içindeki öteki iradeden, daha özgürlükçü ve daha parlak kutuptan söz edelim. John Connor'ın değil de 90'larda idam edildikten sonra gelecekte, makinelerin insanları yok etmeye çalıştığı nükleer kıyamet sonrası bir dünyada uyanan adamın, Marcus Wright'ın öyküsüyle ilgilenen taraftan. Az konuşan ama çok becerikli kahramanıyla Mad Max usulü post-apokaliptik sinemanın ümit vaat eden bir örneği onun öyküsü. Üstelik "aşina"yla "yeni" arasında hassas bir denge de kuruyor: Tahmin etmediğimiz, yeni ve farklı bir karakterin oluşturduğu beyaz sayfanın üzerinden tanıdığımız kişileri görmek, seyirci olarak bize taze bir bakış açısı sunuyor. Connor'ın babası olduğunu bildiğimiz Kyle Reese'in gençliğiyle tanışmak bir sürpriz, Marcus'un tam olarak ne tür bir esrar perdesiyle sarmalandığı sorusuysa bir merak konusu haline geliyor.

Üstelik tıpkı ikinci Mad Max filmi "The Road Warrior" gibi sadece ana hatlarıyla çizilmiş arketiplere ve bol bol aksiyona çok uygun bir açılış bu – nitekim filmin ilk yarısındaki aksiyon sahneleri de sıklıklarına ve uzunluklarına rağmen pek de öyle aidiyet sorunundan mustaripmiş duygusunu uyandırmıyor. Aksine, yüksek oktanlı aksiyon McG'nin bir yönetmen olarak en güçlü yanı olduğu için, hayli etkileyici birtakım aksiyon sekansları ortaya çıkarıyor.

Gelgelelim film Marcus'un yolunun Connor'la kesişmesiyle birlikte bir aidiyet ve kimlik bunalımının içine sürükleniyor ve ilkinin öyküsünün yerini öbürününkine bırakmasıyla sadece öykü değil, aksiyon da hayalgücünü tamamen yitiriyor. Tüm serinin kahramanı sayılabilecek olan John Connor'ın hayatı tehlikedeyken aklımız başka bir karakterde kalıyorsa, öykü anlatma stratejisi açısından ortada ciddi bir sorun var demek değil midir?

Bence meselenin cevabı ortada: Bu film Marcus Wright'ın filmi olarak kalmalıydı. Sam Worthington'ın, Moon Bloodgood'un ve Kyle Reese rolündeki Anton Yelchin'in filmi. Bu haliyle sadece biri ilgiye değer iki yarım film gibi duruyor. ■

TERMINATOR SALVATION

Yönetmen: McG. Oyuncular: Christian Bale, Sam Worthington, Anton Yelchin, Moon Bloodgood, Bryce Dallas Howard, Common, Jane Alexander, Helena Bonham Carter, Chris Ashworth, Michael Ironside. Senaryo: John D. Brancato, Michael Ferris.

Yapım: ABD, İngiltere, Almanya (2009). **Süre:** 115 dk.

Gösterim Tarihi: 5 Haziran 2009

Kısa ama güçlü!

Son başvuru tarihi: 09 Kasım 2009

METRO Group

7. KISA FİLM YARIŞMASI

www.metrokisafilm.com

ENGİN ERTAN engin_ertan@yahoo.com

ADAMIM BENİM

Erkek olmanın farklı bir hâli

Gerek romantik/komedi türüne, gerekse sinemadaki erkek temsillerine orijinal bir bakış.

Filmleri değerlendirirken, tıpkı gerçek hayatta insanlara yapıldığı gibi, genellemelere ve çeşitli etiketlere başvurmak sıklıkla gözlenen bir eğilimdir. Bu film şu türe aittir, bu türdeki filmler genellikle şöyle şöyle yaparlar ve şu grup tarafından izlenirler gibi... Örneğin romantik/komedi filmlerinin hitap ettiği potansiyel seyirci grubu olarak çoğunlukla kadınlar gösterilir. Mesele aşk/meşk ise kimilerine göre bununla ilgilenecek olan kesinlikle erkek seyirci değildir. Geçtiğimiz ay vizyona giren "Adamım Benim" ise bu tarz bir etiketlemeyi reddeden filmlerden. Eğer ille bir türe dahil edilecekse, evet bu bir romantik/komedi; fakat kadın ve erkek arasındaki duygusal ilişki veya evlilik bu filmde amaçtan ziyade bir araç.

"Adamım Benim" evlenmek üzere olan Peter'ın (Paul Rudd), düğünde sağdıçlık görevini üstlenecek yakın erkek arkadaşı olmadığını keşfetmesi ve bunun üzerine tez elden bir kanka edinmeye çabalaması fikri üzerine kurulu. Hikâye bu olunca, standart bir romantik/komedinin içerdiği tüm dramatik çatışma da farklı bir alana kayıyor. Bu sefer karşı cinsten iki kişinin yakınlaşma sürecini değil, iki erkeğin bir ilişki oluşturmasını izliyoruz. Elbette bu tipik romantik/komedi formülünü eşcinsel veya lezbiyen ilişkilere uyarlayan bağımsız sinema örneklerinden de çokça izledik ama "Adamım Benim"deki böylesi bir durum değil.

"Adamım Benim"in merkezinde yer alan duygu belki alıştığımız anlamıyla "aşk" değil ama orijinal isminin de ele verdiği üzere, "sevgi". Biraz daha açmak gerekirse, sevdiğiniz bir insanı hayatınıza nasıl dahil edeceğiniz ve nasıl orada tutacağınız üzerine bir film bu. Merkez sinema bu anlamdaki çabayı ya sevgililerimiz ya da olsa olsa ailemiz için sergilememizi önerir çoğunlukla. Oysa ki gerçek hayatta, yeni tanıştığımız ve beraber vakit geçirmekten hoşlandığımız bir insanı yakınımızda tutmak benzer bir özveri ve belki daha da önemlisi, benzer bir strateji gerektirir. "Adamım Benim"in tüm bu süreçleri iki erkek arasındaki dostluk aracılığıyla anlatıyor olması filmi ait olduğu tür içerisinde orijinal bir yere çekiyor.

Örneğin Peter, nihayet aklından çıkartamadığı ve mutlaka tekrar görüşmek istediği bir erkekle (Jason Segel'ın canlandırdığı Sydney) tanıştığında dünyası allak bullak oluyor. Nasıl tekrar iletişime geçebileceği konusunda etrafındaki insanlardan taktik alıyor. Uzun süren "arasam mı, aramasam mı" gelgitleri yaşıyor. Telefonda neler söyleyeceğini önceden tasarlamaya çalışıyor ve en sonunda konuşmaya başladığında heyecandan her şeyi berbat ediyor. İlk randevudaysa kör kütük sarhoş olmaktan kendisini alamıyor. Tüm bu sahneler, her şeyden önce sinemasal belleğimizde duygusal bir ilişkinin temellerinin atılma sürecine birebir denk düştükleri ve bu vesileyle erkek olmanın merkez sinemada görmeye pek alışık olmadığımız bir hâlinin üzerinden geçtikleri için müthiş komikler.

Peter ve Sydney nihayet beraber vakit geçirmeye başladıklarındaysa erkek dünyasına balıklama dalıyoruz. Bu noktada film ait olduğu türle ilgili zeki bir manevra daha yapıyor. Başlangıçta değindiğimiz genellemeler ışığında düşünürsek, "Adamım Benim" mizah unsurlarını fazlasıyla erkek dünyasından bulup çıkartan, yer yer belden aşağı ve kaba olmakta da sakınca görmeyen bir "erkek komedisi". Öte yandan, tür sineması çerçevesinde değerlendirirsek bu bir romantik/komedi ve hani böyle filmleri daha çok kadınlar severdi?

"Adamım Benim"i "erkekler için bir romantik komedi" olarak tanımlamak belki çok doğru olmayabilir, filmin öncelikle hangi cinsiyet grubuna hitap ettiğini irdelemek de... Fakat bu açıkça erkekler üzerine bir film. Bu noktada yakın dönem Amerikan komedi filmlerinde öne çıkan bir ekibi, Judd Apatow tayfasını anımsamakta fayda var. Apatowgiller, "40 Yıllık Bekar"dan başlayarak merkez sinemada alışık olmadığımız yeni bir erkek tipi yaratmanın üzerine gittiler ve geçtiğimiz yıl izlediğimiz "Aşkzede"de erkek egosunu iyice yerle bir ettiler. "Adamım Benim" aynı ekibin elinden çıkmadıysa bile, en azından iki başrol oyuncusuyla ve elbette içeriğiyle bu akıma yakın duruyor. Bu sefer karşımızda "Şeytan Marka Giyer" veya "Çikolata" gibi filmlere hayran, Pazar akşamları HBO seyretmeye bayılan, futboldan nefret eden, içkiyle arası iyi olmayan, poker oynamayı bilmeyen, hamarat ve kadınlarla iyi anlaşan heteroseksüel erkekler var. Öte yandan yeri geldiğinde mastürbasyon yapma teknikleri veya oral seks üzerine konuşmaktan da ziyadesiyle keyif alıyor, bir Rush konserinde kendilerinden geçebiliyorlar. Filmin başkarakterleri bu gibi özelliklerle tanımlanırken, erkek yan karakterler olarak da yakın arkadaş grubu heteroseksüel erkeklerden oluşan Peter'ın eşcinsel kardeşi, eşcinsel oğluyla bira içip laflamaya bayılan babası veya eşcinsel erkeklerle dostluk kurmaktan korkmayan, hatta zaman zaman onlarla flört etmekte sakınca görmeyen evli erkekler ve benzerleri karşımıza çıkıyor. Erkek/kadın, evli/bekar, cinsel tercihi ne olursa olsun, herkes birbirini kabul etmiş şekilde seks üzerine konuşurken tamamlanıyor film. Başka bir deyişle, "Adamım Benim" alternatif bir aile, hatta onun da ötesinde alternatif bir toplum sunuyor. Bahsettiği bir ütopya sayılmaz, çünkü film bu durumu idealize etmeye kalkışmayacak kadar doğal ve gerçek kabul ediyor, ki yaptığı tarifin unsurları da gündelik hayat ve popüler kültürden alınma. Bir alternatif olarak karşısında durduğuysa merkez sinemadan alışık olduğumuz erkek tipleri ve konvansiyonlar. Tüm bu özellikleriyle "Adamım Benim", büyük laflar etmeden ve sessiz sedasız şekilde de olsa gerek romantik/komedi türüne, gerekse sinemadaki erkek temsillerine orijinal bir bakış açısı getiriyor. ■

I LOVE YOU, MAN ✪✪✪

Yönetmen: John Hamburg. Oyuncular: Paul Rudd, Jason Segel, Rashida Jones, Sarah Burns, Jaime Pressly, Jon Favreau, Jane Curtin, J.K. Simmons, Andy Samberg, Rob Huebel. Senaryo: John Hamburg, Larry Levin.

Yapım: : ABD (2009) | **Süre:** 105 dk.

Gösterim Tarihi: 12 Haziran 2009

MURAT EMİR EREN murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

TRANSFORMERS 2: YENİLENLERİN İNTİKAMI

Militarizmin intikamı...

Senaryonun son versiyonunu ABD Genel Kurmay Başkanı yazmış gibi görünüyor…

Kahramanımız Sam Witwicky'nin devasa robotlarla (Autobotlar) dost olmak, kötü robotların (Decepticonlar) hacamat edilmesine yardım etmek ve dünyanın en güzel kızlarından biriyle aşk yaşamaktan mütevellit macerası, bizim için tek bir filmde (Transformers) sona ermiş, daha fazla uzaması güç görünen bir meseleydi. "Transformers 2: Yenilenlerin İntikamı"nın iddiasıysa, bizim yanıldığımız yönünde. Peki film bu iddiayı taşıyabilecek bir senaryoya ve tasarıya sahip mi? Cevabını biliyoruz ama yine de biraz inceleyelim…

Hikayeye göre ilk filmde Autobotlar'ın ve Decepticonlar'ın savaşının üzerinden üç yıl geçmiştir. İlk filmden tanıdığımız şapşal bir ergen olan Sam Witwicky üniversiteye hazırlanırken, kız arkadaşı Mikaela'ysa babasının tamirci dükkanında çalışmakta, kısa şortları ve dekoltesiyle modifiye motosikletlerin üzerinde sereserpe yatmak suretiyle mesleğini icra etmektedir. Bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiyle dünyanın bekçiliğini yapmaya devam eden yüce büyük ve kudretli ABD ordusuysa, bir önceki saldırıdan geriye kalan kötücül robot ırkı Decepticonlar'ın peşindedir. Aslında tek başlarına da baş edebilecekleri bu büyük ve tehlikeli robotları haklarken, ayıp olmasın diye yanlarına Autobotlar'ı da alırlar. Böylelikle koca Optimus Prime ve ekibi, ABD Ordusu'yla birlikte hareket etmeye başlar. Hikayenin inanılması güç ilk iddiası da hemen bu noktada baş göstermekte. İlk filmde, Decepticonlar ve Autobotlar arasında şehri yerle bir eden bir savaşın yaşandığını, bu savaşın tüm medyanın, halkın gözleri önünde cereyan ettiğini biliyoruz. İkinci filmin iddiasına göreyse, bu olay örtbas edilmiş! Kimseler görmemiş. Dahası, kocaman robotlarla üç yıl içerisinde yapılan tüm operasyonlar da halktan bir şekilde saklanabilmiş! Uyaralım, tepki vermek, "yok artık Michael Bay" demek için henüz çok erken, henüz daha maceramızın başındayız, o nedenle bu sözleri sarf etmek için biraz daha sabredin.

Bu "gizli" operasyonlardan biriyle açılan filmde, robotların dövüş mizansenlerinin daha da uzadığını görüyor, özellikle gece gerçekleşen sahnelerde mizansenlerin iyice karmaşaya dönüştüğünü bu filmle bir kez daha hatırlıyoruz (İlk filmde de perdede aksiyon namına kimi zaman bir karmaşa kalıyordu, ama müjde: Yeni filmin tamamı karmaşa!). Film bu konuda olsun istikrarını koruyor, yakalanan her Decepticon'sa, Fallen adlı kadim zamanlardan kalma liderlerinin intikamını alacağı iddiasında, zira zamanında Optimus'un ataları onu dünyanın sonuna dek acı çekmeye mahkum etmiş… Ana hikayeye döner ve robotları bir kenara bırakırsak, Sam ve Mikaela'nın görüntü itibarıyla zaten imkansız görünen aşk hikayelerinin daha da imkansızlaştığını görüyoruz. Zira Sam üniversite için farklı bir şehre gidiyor. Bu kırık bir aşk hikayesine dönüşmek üzere olan ilişkiyi ise, Decepticonlar'ın yeni bir saldırısı kurtarıyor! İlk filmde de gördüğümüz ne idiğü belirsiz Küp'ten kopan bir parça, Sam'in dolabındaki bir elbisenin cebinde "unutulmuş" olduğundan, Decepticonlar bir kez daha gariban Sam'in peşine düşüyor. Çok mu karışık oldu. Hemen sadeleştirelim. Zaten film de meseleyi gayet sade -ya da sığ demek daha doğru- biçimde anlatıyor. Sam, hayatı boyunca Mikaela'ya "Seni seviyorum" dememiş! Bu çok önemli eksiklik nedeniyle Mikaela kırgın. Fakat çift Autobotlar ile Decepticonlar'ın bu ikinci savaşı sırasında öyle olaylar yaşayacak ki, Sam bu sözleri söylemek zorunda kalacak, hem de dünyanın en klişe sahnelerinden birinde, ölümden dönerken...

145 dakikalık süresine nice karmaşa, nice klişe sığdırmayı başaran film, pek de matah bulmadığımız ilk filmdeki mizahı, ironiyi gerçekten de mumla aratıyor. İlk filmde ABD savunma politikalarıyla ilgili biraz olsun eleştirel, ironik bir yaklaşım söz konusuyken, bu kez bırakın eleştirel bir yaklaşım sergilemeyi, ABD Ordusu'na resmen tapınan bir filmle karşı karşıyayız. Bir anlamda Fallen'ın, Decepticonlar'ın değil ABD Savunma Bakanlığı'nın intikamını izliyoruz. Decepticonlar'ın karşısında zerre kadar aciz duruma düşmeyen bir ordu manzarası, ne yaptığını saniye saniye bilen askerlerle karşılaşıyor, gururlanıyoruz. Ne de olsa tüm dünya için savaşıyorlar! Filmde bir Decepticon'un Amerikan bayrağını neden alaşağı ettiğini, bunu neden umursadığını anlayamıyor, finaldeki büyük savaşın Irak'ın sınır komşusu Ürdün'de geçmesiniyse pekala anlamlandırabiliyoruz. Neredeyse Decepticonlar'ın "Cihat!" diye bağırması eksik kalıyor (Yoksa bir tanesi bağırıyor mu?). Ayrıca, Optimus Prime'ın bir "Transformers" filminin üçte ikisi boyunca ortalıkta görünmemesi (o sürede ölüydü kendisi) gibi mükemmel bir fikri kimin icat ettiğini de merak ediyoruz. Gerçi pardon, unuttuk. Optimus hikaye boyunca devrede olsa, ABD Ordusu nasıl kahramanlık gösterilerinde bulunabilirdi! İşte burada sadece "Yok artık Michael Bay, böyle çapsızlık olur mu!" demekle kalmıyor, senaryoyu modifiye etmiş gibi görünen ABD Genel Kurmay Başkanı'na da selam ediyoruz… ■

TRANSFORMERS: REVENGE OF THE FALLEN ✪✪

Yönetmen: Michael Bay. Oyuncular: Shia LaBeouf, Megan Fox, Rainn Wilson, Josh Duhamel, John Turturro, Tyrese Gibson, Isabel Lucas, Matthew Marsden, Julie White, Kevin Dunn. Senaryo: Ehren Kruger, Roberto Orci, Alex Kurtzman.

Yapım: ABD (2009). **Süre:** 147 dk.

Gösterim Tarihi: 24 Haziran 2009

BURÇİN S. YALÇIN burcyalc@hotmail.com

AŞK ATEŞİ

Ruhun merkezine seyahat!

Guillermo Arriaga kameranın gerisinde kendi ayakları üstünde durabileceğini kanıtlıyor.

"Babil" sonrası, pek çoklarınca 'eli ayağı' olarak gösterilen Guillermo Arriaga'yla aralarındaki köprüleri atmaları Alejandro G. Iñárritu'nun sinemasına nasıl yansıyacaktı, doğrusu herkesin merak konusuydu bu. Filmin başarısını 'paylaşamamaları' "Paramparça", "21 Gram" ve "Babil" gibi övgü arsızı üç filmi yaratan bu sabık ikilinin yollarını ayırmıştı. Ve tuhaftır, ne yapacağı merakla beklenen Iñárritu'nun sessizliği sürerken, Arriaga geçen sene hem yazıp hem yönettiği, Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan için yarışan ve hayli iyi eleştiriler toplayan "Aşk Ateşi"yle yine birbirine teğet geçen üç öyküyü genzimizi yakacak bir üslupla birleştiriyor. Ancak, görünüşe bakılırsa, bu kez öyküsünü inşa ederken küçük bir revizyona gitme ihtiyacı duymuş. Daha doğrusu, senaryoyu inşa ederken başvurduğu küçük bir 'numara' filme büyük bir katkı yapıyor.

Arriaga'nın senaryolarına aşina olanlar "Aşk Ateşi"ni izlerken ister istemez şu soruyu soracaklardır: "Bu adam bu ve benzeri yapıda senaryolar kaleme almaya sonsuza kadar devam mı edecek?" Iñárritu'ya yazdığı üç senaryo ve Tommy Lee Jones'a emanet ettiği "3 Defin"i de düşününce, "Aşk Ateşi" pek çok tanıdık öğe barındırıyor: Uçsuz bucaksız sapsarı Meksika kırsalı, yolunda gitmeyen bir evlilik, istemeden de olsa işlediği cürümden yırtmaya çalışan naif bir karakter... Tüm bunlara, Iñárritu'nun da çok sevdiği, her yan öykü için ayrı bir sinematografik renk dokusu tercih etmesini de ekleyin! Heyhat! Yine de Iñárritu'dan örnek aldığı kimi tercihlerine karşın, Arriaga artık yönetmen olarak da kendi başına ayakta durabileceğini kanıtlıyor.

Üç öykümüz var alıştığımız üzere: Charlize Theron'un canlandırdığı, soğuk ve sepya bir mavilikle tasvir edilen Oregon kenti Portland'da yaşayan Sylvia; babasının geçirdiği uçak kazası sonrası uzaklardaki kayıp annesini amcasıyla birlikte aramaya çıkan Meksikalı küçük Maria; kızının göz hapsinden kurtulduğu vakitler, yolunda gitmeyen evliliğinden kaçıp teselliyi bir başka adamın kollarında arayan, Kim Basinger'ın bedenindeki Gina... Arriaga o her zamanki sabırlı üslubuyla bu üç öykünün birbiriyle bağını ilmek ilmek örerek, virajları sakin ve vakur biçimde alarak yine detaylı senaryosunun semeresini topluyor. Karakterlerine hep belirli bir mesafede duran kamerası ne bazı şeyleri yakın planlarla gözümüze sokmanın derdinde, ne de onların mahremiyetlerini ihlal etmenin... İki farklı kuşaktan iki divanın sade ve ölçülü performansları ve Mariana'ya can veren genç aktris Jennifer Lawrence başta olmak üzere, diğer oyuncuların da onlardan aşağı kalmayan kompozisyonları Arriaga'nın öyküsüyle sırıtmayan bir uyum gösteriyor.

Yedi Oscar adaylığına, aldığı onca yüksek eleştirel payeye karşın, özellikle eleştirmen cenahında "Babil"le birlikte Iñárritu'nun (haliyle Arriaga'nın da) üslubundan ikrah getiren azımsanmayacak bir kitle de söz konusuydu. Bunun nedeni, büyük ölçüde, ikilinin bu 'kesişen hayatlar' tadındaki üslubun en güzel örneklerini önceki filmlerinde zaten vermiş olmalarıydı. "Babil"de bunu 'küresel' hale getirmek ve güncel konjonktürü fırsat bilip "Anlamak istiyorsan... Dinlemelisin!" gibisinden safiyane bir düstura öyküyü teslim etmek göze batmıştı. Kaldı ki, "Babil", anaakıma en çok ilişen filmleri olmasına karşın, kendilerini tekrar ettikleri konusunda çoğunluk hemfikirdi.

Buradan bakınca, yollarını ayırmaları belki de iyi oldu. Iñárritu'nun yola nasıl devam edeceğini göreceğiz, lakin Arriaga'nın "Aşk Ateşi"nde yazının başında bahsi geçen revizyonist dokunuşuyla bundan sonra kendini tekrar etmekten kaçınacağı sonucunu çıkarabiliriz.

Mariana'nın, istemeden de olsa annesi ve aşığının cayır cayır yanmasına sebep olmanın verdiği ağır vicdani yükle geçmişinden ta Portland'a, Amerika'nın en kuzeybatı ucuna kaçması, her anlamda ruhunu cezalandırırcasına bir hayat sürmesi filmin bir noktasından sonra rahatça tahmin edilebilecek bir 'sürpriz'. Ancak yönetmenin yine de uzun bir süre iki öykü arasındaki 20 yıllık farkı New Mexico'nun çorak arazisindeki zamansızlığın arkasında gizlemeyi başarması takdire şayan bir beceri.

Küçük Maria'nın yolculuğunun Sylvia'nın yanında son bulduğunu görmek bir sinemasever olarak yüreğinize ne kadar su serpiyorsa, sonradan adını Sylvia'ya dönüştürecek genç Mariana'nın yaşadığı ızdırabın asla dinmeyeceğini bilmek de içinizi o denli yakacaktır. Bazı şeyleri kurtarırken kimi şeylerden feragat etmek Arriaga kahramanlarının yazgısında olsa gerek.

Kefaret, Arriaga'nın öykülerindeki en temel izleklerden. Sylvia yaşadıklarının üstesinden ruhsal olarak gelebilir mi, filmin final karesi bu konuda sanki iyimser. Gerçi, kurulması muhtemel aile saadeti, annesinin ölümüne neden olan kızın, iş kendi anneliğine gelince, bununla ne derece baş edebileceğine dair olumlu bir işaret gibi yorumlanmamalı. Yine de, önceki Arriaga senaryolarından deneyimliyiz ki, giden gider, geriye kalan başı önde yola devam eder.

İlginçtir, Mariana'nın uzaklara kaçıp gitmesinin nedeni bir kazayken, geri dönüş vesilesi de bir başka kaza... ■

THE BURNING PLAIN

Yönetmen: Guillermo Arriaga.
Oyuncular: Charlize Theron, Kim Basinger, Jennifer Lawrence, Joaquim de Almeida, José María Yazpik, Tessa Ia.
Senaryo: Guillermo Arriaga.

Yapım: ABD (2008) | **Süre:** 106 dk.

Gösterim Tarihi: 12 Haziran 2009

KEREM SANATEL sanatelk@gmail.com

KUZEY

Donakalmış bir dünyada harekete geçmek!

Yol filmleri denen türü baştan yaratmasa bile, bu türdeki en hoş filmlerden biri...

Depresyondan mustarip eski kayakçı Jomar, David Lynch'in "Straight Story" filminden bu yana gördüğümüz en tuhaf araçla uzun bir yola koyuluyor: Bir kar kızağıyla! Aracı Straight'in çim biçme makinesinden biraz daha hızlı ve dayanıklı sayılır, ama Norveç'in dondurucu soğuğunda bu kadar uzun bir yol katetmeye alışık değil. Bir kar kızağı insanı nereye kadar götürebilir ki? Aslında nereye götürdüğü çok da önemli değil. Jomar'ın durağan ve bembeyaz hayatı, tüm yol filmi kahramanlarına olduğu gibi, ancak yola çıktıktan sonra renkleniyor. Yolculuğunun büyük ölçüde karla kaplı Kuzey manzaraları eşliğinde geçtiği, üstelik bunun hiç de göz boyayıcı biçimde anlatılmadığı düşünülürse, bu sorudan hareketle ortaya bir film çıkmasına şaşanlar da çıkabilir. Oysa yol filmleri denen türü baştan yaratmasa bile, bu türdeki en hoş filmlerden biri var karşımızda.

Geçmişi 1896'ya kadar uzansa bile, günümüzde bir Norveç sinemasının varlığından söz etmek çok güç. Üstelik İskandinav topraklarında ilk sinema salonunu açan bir ülkeden bahsediyoruz. Bu durum geçen yıldan bu yana biraz değişmeye başladı sanki. Örneğin bu yıl ki İstanbul Film Festivali'nde "Kuzey"in de dahil olduğu İskandinav filmlerinin bariz bir ağırlığı sözkonusuydu. Birçok kişinin dikkatinden kaçan "O'Horten"i de hâlâ unutmadık. Şimdiye dek gördüğümüz kadarıyla, dünyadan yalıtılmış gibi yaşayan kuzey topraklarındaki insanlara dair anlatılan hikayelerde ortak bir öğe dikkat çekiyor. Çok yalnızlar ve sanki bu yalnızlıklarında absürd bir yan görüyor gibiler. Kuzey, neredeyse baştan sona bu absürd ama cazibeli yalnızlığın "acı ama komik" yanıyla ilgileniyor. Bu, hem yalnızlıklarının dışavurumu hem de bir dost sohbeti sıcaklığında tartışmaya açılması anlamına geliyor sanki. Hemen belirtmek gerekir ki, depresyon gibi sevimsiz bir kelimeyi anmış olsak bile, "Kuzey" antidepresan yol filmi olarak anılıyor. Boş bir vaat değil.

Bir kayak merkezinde bekçilik yapan Jomar (olağanüstü sempatik Christiansen) neredeyse bütün gün yatıp uyuyor. Bir zamanlar evliymiş ve karısı onu terk etmiş. Terk ediş anının Jomar'ın ağzından anlatıldığı bir an var ki, evlere şenlik. Karısı "Yattığın yerden kalkmazsan seni terk ediyorum ve geri dönmüyorum," demiş. Jomar'ın bunu engellemek için yapabileceği çok basit bir şey varmış. Sadece yerinden kalkmak. Ama kalkmamış, üstelik sırf üşendiği için! Hatası, kimbilir ne zaman sonra yine yattığı yerde kafasına dank ediyor ve karısıyla muhtemel oğlunu görmek üzere her şeyi yakıp yola çıkıyor. Böyle bir karakterin yola koyulması bile komedi namına büyük bir adım sayılabilir; çünkü Jomar her an her yerde yatıp uyumaya karar verebilir ve yolculuğun sonunu getirmeyebilir. İnsanlık adına da büyük bir adım, çünkü yalnızlığıyla yetinebilen bir kuzey insanı bir başka insanın varlığına ihtiyaç duyarak yola koyuluyor. Jomar'ın Batı toplumlarındaki gibi alternatif teselliler sağlayan kalabalık bir arkadaş çevresi olmayışı da bu dönüşümde önemli bir etken.

Belgesel yönetmenliğinden gelen Rune Denstad Langlo, ülke sinemasını uzun yıllar boyunca kendi kimliğine kavuşmasını engelleyen "kuzey manzaraları" saplantısına hizmet etmesine rağmen bu manzaralardan sinematografi adına leziz kareler ortaya çıkarıyor. Ama daha önemlisi, tüm bu yolculuğun bir tür kültür ve insanlık belgeseli tadı da taşıması. Jomar yol boyunca kendisinden daha da yalnız yaşayan birtakım yabancılara rastlıyor, ayaküstü dost gibi oluyor. Bu karakterler fantastik denecek kadar tuhaf görünebilir, ama Langlo alttan alta "Norveç'te böyle yaşayan insanlar gerçekten var!" demeyi ihmal etmiyor. Örneğin, buz gölünün üstündeki bir çadırda yaşayan yaşlı adam, aydınlanmanın son safhasını bekleyen Budist rahiplerini andırıyor. Bundan biraz daha az dokunaklı ve komik olanı ise, ıssızlığın ortasındaki evlerine misafir gelen herkesi evcil hayvan gibi sahiplenip besleme eğilimi gösteren küçük bir kız çocuğu. Kar körlüğü nedeniyle onlara sığınan Jomar'a gösterdiği şefkat yine insanlıktan öte, sadece çocuksu bir can sıkıntısından kaynaklanıyor. Babaannesi onu azarlıyor, "Her gelen misafire aynı şeyi yapıyorsun, sonra üzülüyorsun." Jomar'ın "yatıp uyumak, sadece uyumak" dürtüsüne yenik düşmeye en fazla meylettiği yer de burası. Kritik bir mola yeri. Yol boyunca ne ilki ne de sonuncusu.

"Kuzey" gibi bir filmin şaşırtıcı bir başka yanı ise, dünyadan kopuk bir kültürel gelişime sahip ülkesinin bu mizahi portresine evrensel anlar yerleştirmeyi başarması. Kuzey'i ister naif mi naif "dünyada ne tuhaf ülkeler var" bakış açısıyla izleyin, ister insanlığın yalnızlığı üzerine melankolik bir öykü olarak görün, yolculuğun başladığı andan itibaren Jomar'ın peşinden ayrılmak çok zor. Üstelik bu günlerde nimet kabul edilecek kadar insaflı bir süresi var: Sadece 78 dakika! O sürenin sonunda sizi uğurladığı final sahnesi ise iklimine yaraşır bir ölçülülük taşıyor.

En azından etik olarak tartışmalı aksiyonlardan, anlamsız kan revan yükü korkulardan, dahası giderek daha fazla birbirine benzeyen filmlerden birazcık bile olsa gına getirenler için ferahlatıcı bir kuzey rüzgarı denebilir. Bu soğuk rüzgarın insanın içini ısıtması ise mazbut bir sinema fenomeni olsa gerek. ■

NORD ✪✪✪✪

Yönetmen: Rune Denstad Langlo.
Oyuncular: Anders Baasmo Christiansen, Marte Aunemo, Celine Engebrigtsen, Kyrre Hellum, Mads Sjogard Pettersen.
Senaryo: Erlend Loe.

Yapım: Norveç (2009). **Süre:** 78 dk.

Gösterim Tarihi: 12 Haziran 2009

16. ALTIN KOZA

İstanbul-Adana, Adana-İstanbul...

Anlayışlı, iyi yürekli dostum ve meslektaşım Senem İşmen, genel yayın yönetmenim olarak, festival yazılarımın 'biraz şahsi' olduğunu dile getirmişti. Haklıydı ama şahsi bir meseleydi sinema. Her sinema yazarının festival edinimlerinin değişik olabileceğini ve okuyucuların sinema-hayat dengesini bilip, çıkarımlardan keyif aldıklarını söyleyerek onay aldım kendisinden. Ve işte sizlerle paylaştığım yeni yaşanmışlıklarla, görüşler… Gidiş geliş, 1860 km… Bir araba, dört sinema yazarı ve bir film festivali daha… Murat'la (Özer) karar vermiştik. Altın Koza'ya arabayla gidecektik. Komedi-macera içeren yol filmine; 'ayaklarını yerden kesmeyeceksin' öğretisinin ateşli savunucuları, kadim dostlarımız Uğur kaptan (Vardan) ve Cumhur da (Canbazoğlu) dahil olunca büyük macera şekillenmiş oldu. Ankara üzerinden Aksaray, Ulukışla, Pozantı ve Adana'yı gösteriyordu güzergâhımız. Dilimizde, Faruk Nafiz Çamlıbel'in ölümsüz eseri Han Duvarları… "Gidiyordum, gurbeti gönlümle duya duya, Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya" durumu oldukça farklıydı tabii. Düzgün otoyollar, geçmişin zahmetli toprak yollarına göre yolculuğu tamamen değiştirmişti ama duyarlıklar aynıydı: "Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı. Arkada zincirlenen yüksek Toros Dağları"... Yol üzerinde, Derviş Zaim'in bizden önce uğradığı Tuz Gölü'ne konuk olduk. Beyaz, tuhaf bir dinginlik içinde yeni arkadaşımız deve kuşu ile fotoğraf çektirmeyi de ihmal etmedik. Sinematografik ve bol molalı gidiş yolculuğu, M. Özer'in müthiş müzik seçimi eşliğinde, "Stranger than Paradise" ve "Fandango" dokusuyla on saati geçti. Adana, her şeyiyle meteorolojik durumu gibiydi: Sıcacık… Festival kitapçığı, bana Ulusal Uzun Metraj Yarışma kategorisinde izlemem gereken üç yerli film olduğunu söylüyordu: "Köprüdekiler", "İki Dil Bir Bavul" ve "Pus". Daha önce izlediğim dokuz film, yanıma kâr kalmıştı. Türkiye Sinema Platformu basın toplantısı ve çakışan program yüzünden maalesef En İyi Film ödülünü "11'e 10 kala" ile paylaşan "Köprüdekiler"i izleyemedim. "İki Dil Bir Bavul", içten, doğru ve önemliydi. Uzaklardaki bir köyde yaşanan gerçekler. Kürtçe bilmeyen öğretmen, Türkçe konuşamayan çocuklar. Büyük bir unutulmuşluk. Upuzun yıllardır süregelen acı öykünün resmi. Yoksunluk, yoksulluk, imkânsızlıklara rağmen insan yüreğinin gücü… Aklıma hemen Ece Ayhan geldi. Onun meşhur Meçhul Öğrenci Anıtı: "Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu: Maveraünnehir nereye dökülür?"… "Aldırma 128!"… Öğretmenlik mesleğinin ulvi meselesi de ele alınmıştı filmde. Bizim SİYAD jürisi, "İki Dil Bir Bavul"u En İyi Film seçerek ödül gecesini de kurtarmış oldu bence… Gelelim "Pus"a. Tayfun Pirselimoğlu'nun kapkara filmini beğendim. Tavizsiz, doğru bir işti. Ben Pirselimoğlu'nun sinemasını seviyorum. Romanlarını, öykülerini, resimlerini ve kişiliğini… Doğru, dürüst, mütevazı, nazik, düşünceli, duyarlı, neyse o olan bir sanatçı. Filmlerine yansıyan da bu: Neyse o olması… Filmin oyuncuları Ruhi Sarı, Mehmet Avcı ve Nurcan Ülger ise şahaneydiler… Ödül törenine gelirsek… Jüri başkanı Nuri Bilge Ceylan, sanırım Cannes Film Festivali'nden aldığı esinle sahneye tek başına çıktı ve Cannes'de yapılmayan biçimiyle sundu ödülleri. Açıklamalı olarak… Alışık olduğumuz üzere tek eli cepte kürsüye dayandı. Ve karşısındaki amfide onu dinlemekte olan öğrencilerine ders veren bir profesör edasıyla sundu geceyi. Seçtiği kelimeler ve genel yaklaşımı daha nazik, özenli olsaydı, sanırım bu yeni uygulama daha iyi ve doğru olabilirdi. Laboratuar ödülünü 'saçma' bulmasıyla başladı dersine… Sanırım 'yanlış' daha uygun bir kelimeydi. En İyi Senaryo ödülünün "11'e 10 kala"ya gitmesine şaşırdım. Yarı belgesel, yarı kurmaca filmin metni kötü değildi ama 'en iyi' de değildi… En İyi Yönetmen açıklamasını, 'iki oyuncusu da ödül almış bir yönetmen' diyerek yaptı Nuri Bilge ve yönetmenlik müessesesi hafif yaralandı. Semih Kaplanoğlu, Yeşim Ustaoğlu, Tayfun Pirselimoğlu, Atalay Taşdiken'in filmleri bu ödüle daha yakındı bence. "Uzak İhtimal" iyi bir filmdi tamam. Ama 'en iyi yönetmen' deyince, orada durmak gerekiyor. Semih Kaplanoğlu ve "Süt"ü göz ardı edilmiş isimlerden oldu. Hayır, bence şunu demek lazımdı Kaplanoğlu'na… "Senin filmin eskidi artık ve çok festival dolaştı. Yarışma bölümüne değil, özel gösterime alalım filmi." Çünkü kalitesi belli olan "Süt"e haksızlık yapıl-

dığı ve jürinin duruma bakışı ortada… En İyi Kadın Oyuncu ödülünde Bilge Ceylan, yine, 'İşte elimizdekinin en iyisini seçtik, aslında rolü en iyi kadın oyuncu için uygun değildi' görüşüyle verdi ödülünü Görkem Yeltan'a… Aktrisin o anki hissiyatını ve duyarlılığını düşünmeden… En İyi Film ödülünün "Köprüdekiler" ve "11'e 10 kala" arasında paylaştırılması ise yapılan büyük yanlışlıklardan biriydi bence. Neden iki film birden 'en iyi' oluyordu? En azından birini, "11'e 10 kala"yı izlemiştim ve bırakın en iyiyi, vasat bulmuştum. Ödüllerin ekonomik karşılığı mıydı buna etki eden? Üleştirme, paylaştırma biraz yanlış gibi, eğer yarışan bir sanat eseriyse ortadaki…"Süt", "Pandora'nın Kutusu", "İki Dil Bir Bavul", "Mommo" ve "Pus" örneğin, bu iki filmden neden daha kötüydüler? Bilge Ceylan, 'Biz filme bayıldık, şahaneydi. Sizden izlemenizi rica ediyorum' diyerekten Büyük Jüri Yılmaz Güney Ödülü'nü "İki Dil Bir Bavul"a verdikten sonra onu neden 'en iyi film' seçmediklerini ve seçtikleri iki film arasına neden giremediğini de merak ettim doğrusu. Ceylan'ın Adana İzleyici Jürisi En İyi Film ödülünü kazanan "Mommo-Kız Kardeşim"in, özellikle büyük jüriden değil, halk tarafından onay gördüğünün altını çizmesi de kabaydı. Yılmaz Güney'in festivalindeydik ve söz halkındı tabii. Ayrıca, yerinde bir seçimdi halk jürisininki. Ana jürinin verdiği ve benim de tamamen katıldığım ödüller de yok değildi. En İyi Erkek, En İyi Kadın, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu, En İyi Görüntü Yönetmeni gibi… Ödülleri iki eşit parçaya bölme hadisesi ve Bilge Ceylan'ın okul müdürü tavrı, biraz hüzünle ayrılmama sebep oldu ödül gecesinden. Dünyaca tanınmış, uluslararası bir sanatçıysanız, daha sevecen, daha mütevazı, daha yakın olmanız gerek insanlara. Sanatın amacı 'daha iyi olmak' değil mi özünde? Dönüş yolculuğunda kilometre saydık. Sevdiklerimizi özlemiştik. Dört sinema yazarı, usulca ama yine çok şey biriktirerek geçip gittik bir festivalden daha…

SOLDAKİ SON EV

İçimizdeki canavar üzerine...

1972'de, Vietnam savaşı bütün hızıyla sürerken şiddet olgusu üzerine bir film çekmişti günün genç yönetmeni Wes Craven. Günümüzde, gerilim türünün ustaları arasında yer alan, sinemaya gücü ve etkisi kanıtlanmış birçok alt tür filmi armağan eden Wes Craven'ın ilk filmiydi "The Last House on the Left / Soldaki Son Ev". Craven, 1960 İsveç yapımı, senaryosu Ulla Isaksson imzalı, Ingmar Bergman ustanın "Jungfrukällan / The Virgin Spring" filminden esinlenmişti. Tipik bir B filmi olan ilk "Soldaki Son Ev", büyük bütçeli bir 'yeniden çevirimle' yine beyazperdede. Wes Craven'ın ve "Friday the 13th / 13. Cuma"nın yaratıcısı Sean S. Cunningham'ın yapımcıları arasında olduğu dramatik korku-gerilimi, Hollywood'un yeni transferlerinden Yunanlı Dennis Iliadis yönetmiş. Film, sıradan, masum insanların, çok sevdikleri zarar gördüğünde, en az sevdiklerine zarar verenler kadar saldırgan, hatta daha da acımasız olabileceklerini 'net' biçimde ortaya koyuyor. Tekinsiz, arızalı bir dünyada kendimizi, sevdiklerimizi korumak ve hayatta kalabilmek adına ne kadar ileriye gidebileceğimize dair korkutucu bir öykü anlatan film, imkânlar ve gelişim göz önüne alındığında orijinaline göre doğal olarak daha etkili ve sürükleyici. Ama meselenin ardında yatanlar ve içsellik açısından aynı şeyleri söylemek Craven'a haksızlık olur kanaatindeyim. Sözün özü, ilk çevriminin gölgesinde kalmayan ama onu da unutturmayan, derdini iyi anlatan, çizdiği sınırları aşmayan, düzgün bir gerilim var perdede. Bu arada, "Mystic River"da izlediğimiz genç aktör Spencer Treat Clark ve filmin kötülerinden Garret Dillahunt'ın performanslarına dikkat.

KÖRLÜK

'Bence körleşmiyoruz. Hepimiz körüz, bakıyoruz ama görmüyoruz.' -JOSE SARAMAGO

Gerçeklerin görmekle ilintisi… Zalim bir dünyada kargaşa ve acımasız bir distopya. Nobel ödüllü Portekizli usta yazar José Saramago'nun ülkemizde aynı adla yayımlanmış ünlü romanından uyarlanan "Körlük", sarsıcı bir dram. Bu iddialı edebiyat uyarlamasını yöneten isim, "Tanrı Kent" ve "Arka Bahçe" gibi yine başarılı roman uyarlamalarından tanıdığımız Brezilyalı usta sinemacı Fernando Meirelles. Kanadalı aktör-senarist ve yönetmen Don McKellar'ın beyazperde için kaleme aldığı ve geçtiğimiz yıl Cannes'de Altın Palmiye için yarışan etkileyici filmde başrolü, Julianne Moore üstlenmiş. Mark Ruffalo, Gael Garcia Bernal ve Danny Glover, zengin oyuncu kadrosunun önemli isimleri. Sebebi bilinmeyen ve hızla yayılan körlük salgını fonunda, modern ve uygar toplumun gerçek yüzünü, özünde yatan barbarlığı ve dehşeti alegorik biçimde perdeye yansıtan film, yaşadığımız günlere ve 'duyarsız' çağdaş insana bir tepki. Körlük olgusunu bir metafor olarak kullanan, basit imgelere başvurmadan, anlatıcının ve 'adı olmayan' kahramanlarının konuşmalarını ortak bir monologa dönüştüren yapım, aslında matah bir şeymiş gibi pompalanan 'liberal demokrasinin' insanlığı sürüklediği uçurum kenarını, ustalıklı bir sinemayla anlatıyor. "Tanrı Kent" ile tanıdığımız Uruguaylı görüntü yönetmeni César Charlone'nin yarattığı müthiş görsellik ise dikkat çekici. Belki biraz iddialı olacak ama beyazperdede izlediğim en iyi edebiyat uyarlamalarından biri "Körlük". İnsanı allak bullak eden, kaçırılmayacak bir film. Bu arada, yazarın belki de en sinematografik olan ve yakın zamanda mutlaka beyazperdeye yansıyacağını düşündüğüm "Bütün İsimler / Todos os Nomes" (Gendaş Kültür-1999) adlı romanını hararetle öneriyorum.

ASIL MI VEKİL Mİ?

Robert Venditti'nin yakın tarihli popüler çizgi roman serisi The Surrogates, Jonathan Mostow yönetiminde ve Bruce Willis'li kadrosuyla beyazperdeye geliyor.

Geleceğin dünyasında insanların robot kopyaları yapılmakta; 'vekil' olarak adlandırılan bu kusursuz kopyalar, güvenli ve konforlu evlerinde oturan insanların kontrolünde, dışarıda onların hayatını yaşamaktadır. FBI ajanları Greer (Bruce Willis) ve Peters'ın (Radha Mitchell) görevi ise öldürülen bir öğrenci hakkında araştırma yapmaktır. Bu gizemli cinayet, 'vekil' teknolojisinin yaratıcılarından biriyle bağlantılı görünmektedir. Cinayeti araştırırken kime güvenebileceklerini kestiremeyen Greer ve Peters'ın, maskeler dünyasında neyin gerçek neyin sahte olduğunu anlamaları hiç de kolay olmayacaktır. Vekiller (başkasının yerine geçenler) anlamına gelen The Surrogates, Robert Venditti tarafından yazılan ve Brett Weldele'nin resmettiği 5 sayılık çizgi roman serisi. Venditti The Surrogates'i, internet bağımlılıkları yüzünden işlerini hatta eşlerini kaybeden; internetteki sanal kimlikleriyle yani bir çeşit maskeyle yaşayan insanlardan ilham alarak yazmıştı. 2005-2006 yılları arasında yayımlanan çizgi roman kısa bir süre sonra beyazperdeye uyarlandı. "Surrogates" için "Terminatör" çeşitlemesi de diyebiliriz aslından. Zira filmde, "Terminator 3: Rise of the Machines/ Terminatör 3: Makinelerin Yükselişi"nin yönetmeni Jonathan Mostow yönetmen koltuğunda otururken, senaryoda da Terminatör serisinin 3. ve 4. filmlerinin senaristleri John D. Brancato ve Michael Ferris'in imzası var. Hem çizgi roman okurlarının hem de bilimkurgu meraklılarının dört gözle beklediği "Surrogates", ülkemizde ABD ile aynı zamanda, 25 Eylül'de vizyona girecek.

PEK YAKINDA

Beraber yürüyoruz Amerika yollarında

Sam Mendes, 5. filmi "Away We Go"da insanlık trajedilerinden uzaklaşıp komedinin sularında kulaç atıyor. Uzun süredir birlikte olan Burt ve Verona bebek beklemektedirler. Artık bir aile olacakları için kök salabilecekleri bir yer aramaya başlarlar. Uzun seyahatleri, birbirinden ilginç akrabalara ve eski arkadaşlara ziyaretlerle renklenir. Mendes "Away We Go" için "Film geveze sahneler içeriyor. Aslında burada aynı anda iki film söz konusu. İlk öykü insanlar hakkında. İkincisi ise görünüm üzerine. Görüntüler, müzik ve renkler filmdeki herhangi bir karakter kadar öne çıkıyor" demiş. Mendes bu sefer yıldız isimlerle çalışmak yerine mütevazı bir oyuncu kadrosu oluşturmuş. Filmin başrollerini "The Office" dizisinin hınzır yakışıklısı Jim'i John Krasinski ile Saturday Night Live'daki performansıyla dikkatleri çeken Maya Rudolph paylaşıyor. Kadroda Maggie Gyllenhaal ve Jeff Daniels da var.

AWAY WE GO

Hava büker, ateş yakar

Night Shyamalan, "The Happening/Mistik Olay" hezimetinden sonra, yeni projesinin çekimlerine başladı. Aslında "The Last Airbender"ın hazırlığı için "The Happening"den önce kolları sıvamıştı Shyamalan. Zira, 2005-2008 yılları arasından Nickelodeon'da yayınlanmış Avatar: The Last Airbender adlı 3 sezonluk çizgi diziyi ailece izlemekteydiler. Uzakdoğu dövüş sanatları ve kültürünün etkisinin hissedildiği çizgi dizi, anime ile Amerikan çizgi roman tarzının bileşimi gibiydi. Ancak "The Happening" öncelik kazanınca yönetmen, filmin son sahnesiyle (Jess sırt çantasına The Last Airbender'ı koyuyor ve okul otobüsünün numarası da 2010'u gösteriyordu) bir sonraki projesinin sinyalini net olarak vermişti. Üçleme olarak düşünülen ve Paramount Pictures'ın 250 milyon dolar bütçe ayırdığı projenin ilk ayağı olan "The Last Airbender", başkahraman Aang'ın uyanışı ve mücadelesi üzerine kurulu. Ateş halkı uzun zamandır Hava, Su, Toprak halklarına saldırmaktadır. Aang, dört elementi de idare edebilecek güce sahip olduğunu keşfeder ve savaştan zarar gören dünyalarına denge getirmek için harekete geçer. Çekimleri Grönland'da başlayan ve Shyamalan'ın evi Pennsylvania'da devam edecek olan filmin başrolünde ilk kez kamera karşısına geçen Noah Ringer (Aang) yer alıyor. Oscar'lı "Slumdog Millionaire/Milyoner"ın genç oyuncusu Dev Patel ise iktidarı yeniden ele geçirmek için Aang'ı yakalamak isteyen Ateş Prensi'ni canlandırıyor.

THE LAST AIRBENDER

WHATEVER WORKS

Gittim, çektim, döndüm

Hayranları şaşırmıştı 5 yıl önce Woody Allen film setini New York'tan Ingiltere'ye taşıdığında. Ingiltere'de arka arkaya üç film (Match Point, Scoop, Cassandra's Dream) çekti. Oradan da anakaraya geçip Ispanya'yı mesken tuttu "Vicky Cristina Barcelona"da. 4 filmlik aradan sonra Allen, kendisiyle özdeşleşen New York'a "Whatever Works" ile geri döndü. Film zengin bir yaşam süren yaşlı Boris Yellnikoff'un (Larry David), bir gece evinin girişinde Melodie (Evan Rachel Wood) adlı genç bir kıza rastlamasıyla başlıyor. Güneyli Melodie, evinden kaçmıştır ve kendisini içeri alması için Boris'e yalvarır. Ona yardım etmeye karar veren Boris'in hayatı, Melodie'yi aramaya gelen sorunlu anne ve babasının da ortaya çıkmasıyla iyice karışır. Allen yeni filminde gözde oyuncusu Scarlett Johansson yerine Evan Rachel Wood ile çalışmayı tercih etmiş. Başrolü ise Jerry Seinfeld ile birlikte Seinfeld dizisini yaratan ve hem görüntü olarak hem de nevrotik tavırlarıyla kendisini anımsatan Larry David'e vermiş.

Asıl olan yaşamak

Jodi Picoult'un 2004'te basılmış ve ülkemizde de Kız Kardeşim İçin çevirisiyle yayımlanmış My Sister's Keeper adlı romanı Nick Cassavetes yönetiminde beyazperdeye geliyor. Hikâyenin merkezinde 13 yaşındaki Anna var. Genç kız, lösemi hastası ablası Kate'e ilik verebilmesi için dünyaya getirilmiştir. Dolayısıyla ablasının iyileşmesi Anna'ya bağlıdır. Ergenlik çağına giren Anna ise yaşıtları gibi kimlik arayışına girer ve kendi hayatını yaşamaya karar verir. Yani Kate'e donör olmayacaktır. Bu karar, ablasının ölümü anlamına gelmektedir. Filmin iki anakarakteri Anna ve Kate'i Elle ve Dakota Fanning kardeşlerin oynaması düşünülüyordu. Ancak Dakota'nın rolü için saçlarını kazıtmak istememesi üzerine iki kardeş bu projeden ayrıldı. Onların yerini Abigail Breslin ve Sofia Vassilieva aldı. Filmde Cameron Diaz ise kızların annesi Sara'ya hayat verdi. Filmde saçları dökülen kızına moral vermek için saçlarını sıfıra vuran Diaz'a özel bir makyaj tekniğiyle kel görüntüsü verildiğini de ekleyelim.

MY SISTER'S KEEPER

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

KANAL-İ-ZASYON

İlk sinema filmi "Musallat"ta korku türüne el atan Alper Mestçi'nin yeni projesi "Kanal-İ-zasyon" adlı komedi olacak. Daha önce Dikkat Şahan Çıkabilir ve Co-Medya gibi televizyon şovlarının yönetmenliğini yapan Mestçi için uzmanlık alanına dönüyor da diyebiliriz. Film adını, hikâyenin merkezindeki televizyon kanalı Kanal-İ'den alıyor. Başkahramanımız ise cam silicilğinden TV kanalının genel müdürlüğüne yükselen İmdat (Okan Bayülgen). Yapımcılığını Dada Film ve Tiglon'un yapacağı "Kanal-İ-zasyon"da Okan Bayülgen, Hakan Yılmaz, Erol Günaydın, Rasim Öztekin, Serhat Özcan rol alacak. Hakkı Devrim, Ahmet Çakar, Sadettin Teksoy, Metin Uca'yı da konuk oyuncu olarak izleyeceğiz. Film 23 Ekim'de vizyona girecek.

PUSS IN BOOTS

DreamWorks Animation 4. Shrek filmi "Shrek Forever After"ı, yeni yönetmeni Mike Mitchell ve orijinal seslendirme kadrosu ile 2010 yılında vizyona çıkmaya hazırlanırken yeni animasyon projesini de açıkladı. Serinin ikinci filminde karşımıza çıkan ve Antonio Banderas'ın seslendirdiği Puss In Boots yani Çizmeli Kedi, kendi filminin kahramanı olacak. "Shrek the Third"ün yönetmeni Chris Miller'ın yöneteceği "Puss In Boots"ta Çizmeli Kedi'nin gençlik yıllarını izleyeceğiz. Animasyondaki bir diğer önemli kahraman ise Kedi'nin sevgilisi Kitty olacak ve onu Salma Hayek seslendirecek. Kedi'nin akıl hocası Humpty Dumpty ve sokakları iyi bilen Kitty'nin Altın Yumurtlayan Kaz'ı çalmaları üzerine kurulu hikâyesi ile dikkat çeken yapım 2012'de seyirciyle buluşacak.

THE SORCERER'S APPRENTICE

Jon Turteltaub, "National Treasure/Büyük Hazine" serisinden sonra Nicolas Cage yeniden biraraya geliyor. "The Sorcerer's Apprentice"adlı projenin temeli Johann Wolfgang Goethe'nin 1797'de yazdığı, orijinali Der Zauberlehrling olan şiir. "The Sorcerer's Apprentice" şimdiki zamanda geçen fantastik bir hikâye anlatıyor. Nicolas Cage'in canlandırdığı Balthazar Blake adlı sihirbaz, kendi gücüne sahip birini bulmak için uzun süredir araştırma yapmaktadır. Onun en büyük rakibi ise şeytani büyücü Maxim Horvath'tır (Alfred Molina). Horvath ve karanlığın güçlerini, günümüz Manhattan'ını mahvetmeden önce durdurması gerekmektedir. Bu zorlu görevde, Dave (Jay Baruchel) adlı genç bir öğrenci Balthazar'ın çırağı olacak; hızlı bir sihirbazlık eğitiminden geçmek zorunda kalacaktır. Oyuncu kadrosunda Monica Bellucci'nin (Balthazar'ın büyük aşkı Veronica rolünde) de yer aldığı filmin çekimlerine başlandı. Vizyon tarihi ise 2010 yazı.

MADAGASCAR 3

2. filmin vizyona girdiği 2008 sonunda 3. filmin yolda olduğu haberi de gündemdeydi. DreamWorks Animation'ın yaptığı resmi açıklamaya göre "Madagascar 3" 25 Mayıs 2012'de vizyona girecek. İlk iki filmin yönetmeni Eric Darnell'in yöneteceği 3. filmin seslendirme kadrosunda bir değişiklik görünmüyor. Madagaskar ve Afrika'dan sonra 3. filmde Aslan Alex, Zebra Marty, Su Aygırı Gloria ve Zürafa Melman yine New York'a dönmeye çalışıyorlar. Hep başarısızlıkla sonuçlanan eve dönüş planlarında yeni durakları Avrupa oluyor ve Kral Julien, Maurice ve Penguenler ile birlikte kendilerini gezici bir sirkte buluyorlar.

EJDER KAPANI

Bu kapana düşen yandı

Uğur Yücel, "Yazı Tura" ve "Hayatımın Kadınısın"ın ardından 3. sinema filmi için kamera arkasına geçti. Yapımcılığını TMC'nin üstlendiği ve senaryosunu Kubilay Tat'ın yazdığı polisiye türdeki "Ejder Kapanı"nın çekimleri 15 Haziran'da başladı. Çekimlerin 7 haftası İstanbul'da ve 1 haftası da Erzincan'da gerçekleştirilecek. Uğur Yücel'in TV çalışmalarından polisiye türüne sevgisini biliyoruz. Alacakaranlık'ta ve kendisinin yönettiği Karanlıkta Koşanlar'da komiser, Hırsız Polis'te ise çete lideri rolünde izlemiştik Yücel'i. "Ejder Kapanı"nda da Emniyet Müdür Yardımcısı'nı canlandıran Yücel'e, daha önce "Yazı Tura" ve Alacakaranlık'ta birlikte çalıştığı Kenan İmirzalıoğlu, Cinayet Büro Amiri rolünde eşlik ediyor. Filmde Nejat İşler gazi komando, Ceyda Düvenci pavyon kadını ve Berrak Tüzünataç da stajyer polis rolünde karşımıza çıkacak. Filmin aksiyon sahneleri için Fransa'da özel arabalar tasarlanacak ve özel bir ekip, çekimlere teknik destek verecek.

BÜŞRA

Dindar, modern, yalnız

Sinemamızda bir dönem Tarkan, Karaoğlan ve Malkoçoğlu rüzgârı esmiş; uzun bir süre sessizliğe gömülen Türk çizgi kahramanları, "Son Osmanlı: Yandım Ali" ile kendini yeniden hatırlatmıştı. Beyazperdeye transfer olan çizgi kahramanlarımıza şimdilerde Büşra da katıldı. Bahadır Boysal'ın yarattığı Büşra, kahramanlık teması üzerine kurulu öncüllerinden çok farklı. Öncelikle kendisi türbanlı bir karakter ve hikâyenin merkezinde de yalnızlık teması var. Zengin bir ailenin tek çocuğu olan Büşra, sanılanın aksine tekdüze bir hayat sürmüyor. Gönül ilişkileri yaşıyor, partilerden geri kalmıyor. Aşık olduğu adamın peşinden gitmekten de çekinmiyor. Basında çıkan haberlere göre Büşra'nın beyazperde serüveni biraz meşakkatli olmuş. Başlıca sorun, başrol oyuncusu bulmakmış. Çünkü türban takmak istememiş birçok oyuncu. Sonunda bu rol Mine Kılıç'a gitmiş. Filmde Tayanç Ayaydın, Çiğdem Batur ve Coşku Cem Akaya da yer almakta. "Büşra", kısa filmleriyle tanınan Alper Çağlar'ın ilk uzun metrajı. Çağlar senaryoyu Bahadır Boysal ile birlikte kaleme almış. Çekimleri tamamlanan "Büşra"nın bu sene sonunda vizyona girmesi planlanıyor.

İpek Yolu için geri sayım başladı

Bu yıl dördüncü kez gerçekleştirilecek olan Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali'nin tarihleri belli oldu. Bursalı sinemaseverlerin yoğun ilgisi ile geçen yıl 70.000 izleyiciye ulaşarak rekor kıran festival bu yıl 14-22 Kasım tarihleri arasında düzenlenecek. Bu yıl bir ilke imza atılarak festival süresi 9 güne çıkarılıyor. Dünyada yaşanan ve ülkemizde de etkileri görülen ekonomik krizle birlikte, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen etkinliklerin pek çoğunun küçülmesi ya da iptal edilmesinin gündeme geldiği bir dönemde İpek Yolu Film Festivali, programını 9 güne çıkararak festivalin gelişimi adına büyük bir adım atıyor. Festival süresince Bursalılar, dünyanın sayılı festivallerinde gösterilen ve Türkiye'de merakla beklenen dünyaca ünlü yönetmen ve oyuncuların son filmlerinden, yenilikçi genç kuşağın ilk filmlerine kadar geniş bir yelpazede 100'e yakın film izleyecek.

İlk filmlerini çeken yeni sinemacıları destekleyen Uluslararası Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması ve ilki geçtiğimiz sene düzenlenen Ulusal Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması bu yıl da devam edecek. Festival, geçtiğimiz yıl 'Diyalogsuz' konseptiyle, diyalog, monolog ve sözlü anlatım içermeyen filmlerin yarıştığı Uluslararası ve Ulusal Altın Karagöz Kısa Metraj Film Yarışmaları'nı da devam ettiriyor. Katılımcılar, Uluslararası ve Ulusal Altın Karagöz Yarışmaları'nın yönetmeliklerine ve başvuru formlarına festivalin www.ipekyolufilmfest.com adresinden ulaşabilir.

Datça, Şener Şen'i ağırlıyor

Datça Ustaya Saygı Sinema Günleri'nin bu sene 4.sü düzenlenecek. 27 Haziran-4 Temmuz tarihleri arasında gerçekleşecek etkinliğin bu seneki onur konuğu Şener Şen. Sinema Günleri'nin ilk etkinliği, Şen'in çeşitli filmlerine ait afişlerin derlendiği ve Belediye Hizmet Binası'da on beş gün sürecek sergi. Şener Şen'in unutulmazlar arasına girmiş 7 filmi; "Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni", "Kabadayı", "Amerikalı", "Arabesk", "Gönül Yarası", "Eşkıya" ve "Muhsin Bey" Datça Amfi Tiyatro'da her gece, yöre halkı ve bölgede tatilini geçiren sinemaseverlerle buluşacak. Etkinlik kapsamında Gani Müjde, Menderes Samancılar, Aslı Tandoğan, Şevket Çoruh, Timuçin Esen, Devin Özgür Çınar ve İsmail Hacıoğlu da Datça'ya gelecek.

"Muhsin Bey"

"Zavallılar"

Yılmaz Güney Beyoğlu'nda

10 Yılmaz Güney filmi 26 Haziran-16 Temmuz tarihleri arasında Beyoğlu Sineması'nda gösteriliyor. Programda "Umut", "Yol", "Seyyit Han", "Arkadaş", "Ağıt", "Duvar", "Aç Kurtlar", "Zavallılar", "Sürü" ve "Endişe" yer alıyor. "Umut" ve "Yol" dışındaki 8 filmin Güney Film tarafından yeni kopyaları bastırıldı. Toplu gösterimde işte bu yeni kopyalar seyirciyle buluşuyor. Filmlerin bilet fiyatları her gün ve her seans için 5 TL olarak belirlendi.

Kısa filmciler kaçırmasın

Hedefi kısa filmcilerin eserlerini izleyicilerle buluşturmak ve yeni sinemacıları desteklemek olan Akbank Kısa Film Festivali'nin 6.sı 1-11 Mart 2010 tarihleri arasında gerçekleşecek. Festival Kısaları, Uluslararası Bölüm, Kısadan Uzuna, Belgesel Sinema, Canlandırma Kısaları ve Özel Gösterim bölümlerinden oluşan festival, ayrıca uluslararası alanda önemli bir kısa film yönetmenini filmleri ile birlikte ağırlayacak.

Akbank Kısa Film Festivali için de başvurular başladı. Türkiye'de kısa film alanında etkin bir platform oluşturan festivale son katılım tarihi 20 Kasım. Yarışmaya katılan ve ön elemeyi geçen filmler Festival Kısaları bölümünde gösterilecek. Ayrıca kurmaca ve belgesel kategorilerinde oluşturulacak iki ayrı jüri grubu tarafından bu kategorilerin En İyi Film'i seçilecek ve eserlerin yönetmenleri En İyi Kurmaca ve En İyi Belgesel ödülü için 7 bin TL ile ödüllendirilecek.

Yarışma için başvuru formları www.akbankkisafilm.com ya da www.akbanksanat.com'dan temin edilebilir.

Animasyon Festivali'ne az kaldı

6. İstanbul Animasyon Festivali bu sene 13-22 Kasım tarihleri arasında düzenlenecek. Festival, altıncı senesinde yarışmaya bir yenilik getirdi ve uzun metraj filmleri de kabul etmeye başladı. Festival kapsamında düzenlenecek yarışmalar için başvurular da başladı. IAF Büyük Ödülü, Uzun Metraj, Türk Kısa Filmi, Öğrenci Filmi, İlk Film ve Müzik Klibi kategorilerinde düzenlenecek yarışmalara 1 Ocak 2008'den sonra tamamlanmış yapımlar kabul edilecek. Son başvuru tarihi 4 Eylül. Yarışmaya kabul edilen filmler ise 28 Eylül'de açıklanacak.

Yarışma koşulları ve başvuru için: İstanbul Animasyon Festivali - Defterdar Yokuşu No:58/5 Cihangir Beyoğlu/İstanbul **Tel:** 0212 292 43 68 **Web:** www.iafistanbul.com

ADAM OLACAK ÇOCUK

ALKAN AVCIOĞLU

Rian Johnson

Janr sinemaları arasında dolaşan "bağımsız" bir ruh

Büyükbabasıyla beraber oturup "La Strada/Sonsuz Sokaklar"ı, babasıyla beraber "Raging Bull/Kızgın Boğa"yı ve tüm aileyle birlikte "Casablanca"yı seyretmek... Bunlar Rian Johnson'un çocukluk hatıraları deyince aklına ilk gelenler. Şimdilerin yükselişte olan yönetmeni belki de tüm başarısını -ve gelecekte elde edeceği başarıları- çocukluğuna kadar uzanan sinemayla yoğun ilişki içinde olduğu bir evreye borçlu. Rian Johnson'un yetenekli bir yönetmen olarak tescillenmesinin arkasında ise yıllar boyu süren bir çalışma yatıyor. Yönetmenin tüm dikkatleri üzerine çektiği ilk filmi, "Brick/Asi Gençlik"ti. Rian Johnson'un Sundance'te özgünlüğü nedeniyle Jüri Özel Ödülü alan filmi Focus Features tarafından satın alınmış ve A.B.D.'de gösterime girmiş; hem ticari hem eleştirel başarıyı aynı anda yakalamıştı.

"Aslında aklımda bir film yapmak bile yoktu" benzeri cümleleri artık içinde bulunduğumuz görsel-işitsel çağda yıldızları yeni parlayan birçok yönetmenden duyuyoruz. Ancak Rian Johnson'un "Asi Gençlik" ile yakaladığı hızlı yükselişin bu başarı hikayelerinden ayrılan bir yönü var. Zira, Johnson sinema alanında kendine bir kariyer yaratmak adına seneler boyu çalışmış biri. Hollywood'da yönetmenlik yapabilmenin basamağın en altından başlayıp yıllarca sabretmeyi gerektirdiği eski dönemleri hatırlatan bir hikayesi var yönetmenin. Henüz küçük yaşlardayken yönetmen olmaya karar verdiği o andan bugüne tırnaklarıyla kazıyarak gelmiş adeta. 7. sınıftayken Super 8mm kamerasıyla kısa filmler çekmeye başlamış. Kendi lisesinde kullanabileceği teknik ekipman olmadığı için başka mahallelerin okullarına gidip tamamladığı bu filmlerin sayısı liseyi bitirdiğinde 70'in üzerindeymiş. Güney Kaliforniya Üniversitesi'nin sinema bölümüne yaptığı 6 başvuru, not ortalaması nedeniyle reddedilmesine rağmen 7. başvuruyu yapıp bu bölüme girmiş olması da sıradışı bir hırsa, tutkuya işaret ediyor. Johnson bu bölümden mezun olduktan hemen sonra, 1996 yılında, "Asi Gençlik"in senaryosunu tamamlamış. Ancak, klasik kara film şablonunu lisede geçen bir dedektiflik hikayesi ekseninde modernize eden senaryosu yapımcılar tarafından riskli bulununca hayallerine ulaşması biraz daha gecikmiş.

Rian Johnson'un yönetmen olmaktaki kararlılığını gösteren en önemli şey hayalindeki filmi çekmek için beklediği bu süre belki de. 6 sene boyunca sektörde çalışarak "Asi Gençlik"i çekmek için para biriktirmiş; Disney Kanalı için çeşitli işler yapmış ve 2002 senesinde "May" adlı düşük bütçeli gotik korku filminde kurguculuk yapmıştı. "Asi Gençlik" 2005 yılında tamamladığındaysa Johnson nihayet hayal ettiği kariyerin ilk adımlarını atmaya başladı.

Yönetmenin, "Filmlerimi gören birileriyle karşılaştığımda çok şaşırıyorum. Hiç tanımadığım birisinin 'Asi Gençlik'i izlemiş olması bana inanılmaz geliyor" tarzı demeçleri belki de hâlâ başardığı şeye inanmakta güçlük çektiğini gösteriyor. Kendisine sorarsanız o hâlâ, kendi halinde, inandığı filmleri çekmeye çabalayan birisi sadece çünkü. Yönetmenin resmi web sitesine bir göz atmak da benzer bir naifliği ortaya çıkarıyor. Johnson'un sitesi Hollywood'ta nam kazanmış, uluslararası üne sahip genç bir yönetmenden ziyade herhangi bir arkadaşınızın blog sitesiymiş hissiyatını uyandırıyor (sitede yönetmenin birçok kısa filmine ulaşılabiliyor). Zaten nihayetinde Johnson'u önemli bir yetenek haline getiren tek gösterge Dashiel Hammet replikleri patlatan lise öğrencilerine rastladığınız o neo-noir şahikası ilk filmi değil. Johnson kendine örnek aldığını her fırsatta belirttiği Coen'ler gibi başına buyruk, "bağımsız" bir yol izleyecek bir isim. Asıl olarak da, sinema tutkusunu türleri modernize ederek yansıttığı bu bağımsız ekol onu dikkate değer bir Amerikan yönetmen kılmakta kilit rol oynayacak. Sinema tarihine olan muazzam bir sevgiyi, yenilikçi ince fikirleri filmlerinde görmeye devam edersek gelecekte bir gün geriye dönüp baktığımızda karşımızda alkışları hak eden, oldukça renkli bir filmografi bulabiliriz. Bu ay sinemalarımıza konuk olacak ikinci filmi "The Brothers Bloom" ve senaryosunu yazmaya başladığı bir sonraki projesi "The Looper" yönetmenin kendine biçtiği yoldan sapmayacağının ipuçlarını veriyor.

Atilla Dorsay
al.dorsay@superonline.com

DAVID CARRADINE VE ÜÇÜNCÜ YOL

Hep gönlünce yaşadı. Hep istediği gibi eğlendi, hayattan kam almayı becerdi.

Cannes 2009 raporu mu, aniden ölen David Carradine yazısı mı? Bana kalsa Cannes'dı, çünkü Carradine'la yaptığım uzunca bir konuşma, son kitaplarımdan "Sinema ve Unutulmayanlar"da yer almıştı. Ama ölüm onu öylesine özel koşullarda yakaladı ve bu ilginç ölüm, onun zaten tümüyle ilginç olan yaşamına öylesine bir gizem boyutu ekledi ki, editörlerimin de etkisiyle Carradine'da karar kıldım. Cannes raporu artık gelecek ay, inşallah!

Carradine benim/bizim kuşaklar için TRT'nin "Kung Fu" dizisiyle hatırlanır. O yıllar ki, ilk TV dizilerimizi izliyorduk ve her biri belleğimizde unutulmaz izler bırakarak hayatımıza yerleşiyorlardı. Onun oynadığı bilge Çekirge de bu anıların arasında özel bir yere sahip olmuştu. Carradine bu dizi üzerine görüşlerini, 2005 yılında geldiği Antalya'da bana şöyle anlatmıştı:

"Bu eski bir ahlaki öyküydü. Hep yalnız olan ve sonunda başını alıp bir yerlere doğru yola çıkan bir adamın hikâyesi. Aslında sıradan, alçakgönüllü, utangaç biri. Ama öyle bir gizli bilgiye sahip ki, bu ona olağanüstü bir güç veriyor. Ve o da bunu kötülere karşı kullanıyor, Yani temelde bir western entrikası bu... Ama Doğu'nun paha biçilmez zenginlikleriyle beslenmiş olarak." Sanatçı da diziden çok etkilenmiş, Uzakdoğu sporlarına başlamış, Buda inancına ilgi duymuş ve de "Spirit of the Shaolin/Şaolin'in Ruhu" adlı bir kitap yazmıştı. Yıllar boyu, onun deyişiyle "günde ortalama altı kişi" karşısına gelerek ona Kung Fu dizisinin nasıl hayatlarını değiştirdiğini anlatmışlar ve kimileri de sonradan onun Uzakdoğu kökenleri olduğunu ileri sürmüştü.

Shakespeare oyuncusu bir baba

Dizinin başarısını biraz da sesine bağlıyordu; derinden gelen o tok ve gizemli ses... Ama bu ses, bu konuşma yeteneği gökten zembille inmemişti ki... Efsanevi karakter oyuncusu John Carradine'ın oğluydu o... En azından üçü oyunculuğu seçmiş olan beş kardeşten biri: David, Keith, Robert, Bruce Carradine ve farklı bir soyadı taşıyan Michael Bowen... Hep uzaklarda, turnede olan babasının etkisiyle büyümüş, babasının 250 filmlik rekorunu kıramadıysa da 220'yi bulan film/TV yapımı çabasıyla, hayli yaklaşmıştı! Genç yaşta bir Shakespeare kumpanyasına katılıp ülkeyi dolaşmış, kendi deyişiyle "New York'da açlıktan geberirken hep gelecekteki başarıyı düşlemiş ve beklemişti."

Sonra Broadway'de birkaç oyun, bir TV dizisi, derken Martin Scorsese'yle karşılaşma ve onun "Boxcar Bertha" ve ardından "Mean Streets" filmleriyle ilk kez gelen ün... İlkinde karşısında oynayan Barbara Hershey'le büyük bir aşk yaşayacaktı. Başka aşkları da olacaktı, ama 1960'dan itibaren beş kez de evlenecekti. Ünlü olmayan eşlerinden çocukları olacak, bunlardan Calista ve Kansas Carradine adlı kızları da baba mesleğini seçeceklerdi.

David sonraları mesleğine iyice asıldı. Sinema ve TV arasında ayrım yapmıyor, rol üstüne rol alıyordu. "Death Race 2002", "Cannonball", "Gray Lady Down", "Deathsport" gibi ticari filmler üst üste geliyordu. "Kung Fu"dan hemen sonra bize gelen "Death Race 2000" filmini hatırlıyorum. Bu 1975 yapımı film, 2000 yılında geçen ölümcül bir yarışı anlatıyordu ve çok gerilimliydi. Bana şöyle demişti: "Bu Paul Bartel'in yönettiği küçük bir filmdi. Ama çok sevildi ve bir kült yapım oldu. Günümüzde bunu Tom Cruise'lu filan bir dev prodüksiyona dönüştürürlerdi. Ama o haliyle bile Cruise'un "Fırtına Günler"ine bin basar!"

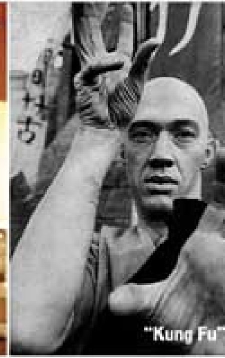
Beklenmeyen dost: Ingmar Bergman

Arada çok daha iyi filmler ve roller de geliyordu. Örneğin "Bound for Glory" filminde folk şarkıcısı Woody Guthrie'yi oynadı. Bu filmi çevirirken hiç zorlanmamış, çünkü müzik çok genç yaştan beri onun önemli bir ilgi alanı. Çeşitli türlerde 60 kadar plak yapmış ve başta "Bound for

David Carradine, "Kill Bill"in setinde Quentin Tarantino'yla.

"Kill Bill"

"Kung Fu"

"Bound of Glory"

Glory", birçok filminde kendi sesiyle şarkı söylemiş.

Gözde yönetmenleri arasında "Kung Fu" dizisinin büyük çoğunluğunu yöneten Jerry Thorpe'u ve de "Bound for Glory"nin yönetmeni Hal Ashby'yi sayıyordu. O Ashby ki, "Sosyete Kuaförü", "Eve Dönüş", "Merhaba Dünya" gibi filmleriyle bizim de gönlümüzde yer etmişti. Carradine bu çok yetenekli sanatçının hiç ödül alamadan ölüp gittiğini söylemiş ve şöyle demişti: "Hollywood zalimdir. Ya yeteneğinizi bilmezden gelir ya da sizi hemen unutuverir." Sonra, Ingmar Bergman'ın Almanya'da çektiği "Yılan Yumurtası" adlı filmde Liv Ullmann'la birlikte kamera karşısına geçmişti.

Yıllar sonra Quentin Tarantino'yla da çalıştıktan sonra, şöyle bir tespit yapılmıştı: Carradine, dünyada Scorsese, Bergman ve Tarantino ile birlikte çalışmış tek sanatçıydı. En azından Bergman öldüğüne göre, bir ikincisi de olmayacak! Bu saptamaya gülmüştü: "Bu bir şey ifade etmez. Sadece çok talihli olduğumu gösterir. Bergman'la çalışmak cennetten bir lütuf gibiydi. Zor koşullarda çektik. Bergman vergi sorunları nedeniyle ülkesinden ayrılmıştı ve Liv Ullmann'la evliliği de bitmek üzereydi. Ama onunla çalışmak büyük zevkti. Onun bir filminde oynamak, onun kendine özel dünyasına dalmakla, onun karakterlerinden biri olmakla eş anlamlıydı."

Carradine, Bergman'la çok dost olduklarını, onun kendisini "little brother- küçük kardeşim" diye çağırdığını söylemişti. Sanatçının New York'ta "Peer Günt"ü sahneye koymayı tasarladığını, kendisinin de bunda rol alacağını, ama bir tiyatro grevi nedeniyle buna imkan bulamadığını belirtmişti.

Bildiği başlıca Türkçe sözcük: Şaka...

Carradine, 80'lerde de hızını sürdürdü, ama sanki en parlak dönemi 70'lerde kalmıştı. Sayısız film ve TV dizisine katılıyor, sanki artık şöhretinden yiyordu. Arada Walter Hill'in "The Long Riders/Uzun Sürücüler" veya John Badham'in "Bird on a Wire/Teldeki Kuş" gibi filmlerinde iyi roller geliyordu. İlkinde iki kardeşiyle yıllar sonra ilk kez biraraya gelmişlerdi. Çabalarının çoğu, çok az kişinin izlediği ve çabucak unutulan yapımlardı. Ama o yorulmuyordu. Şöyle diyecekti: "Aktörlük bana bir misyon gibi gözüküyor. Sanki kutsal bir misyon. Ya da bir maraton. Kendimi şovda hep formda olmak zorunda olan bir Blues Brothers gibi hissediyorum. Sanki ölsem bile terk edemeyeceğim bir meslek... Gençken bile yitirmediğim mesleki inancımı, şimdi bir tür kült sanatçı olduğum zaman mı yitireceğim? Ve çalışmayı gerçekten seviyorum."

Sanatçı zaman zaman "Kung Fu"ya dönüş yaptı: 1986'da ve 1992'de birer TV filmi... Ama, sabrın sonu selamettir... Sıradan filmlere mahkum olduğu bir 20 yıldan sonra, asıl dönüşünü görmek için 2000'leri beklemek gerekti: Quentin Tarantino'nun onu "Kill Bill"de filme adını veren Bill rolü için seçmesini...

"Tarantino tanıdığım en zeki, enerjik, yaratıcı insanlardan biri. Bana ve o küçük bütçeli filmlerime hep hayranlık duyduğunu ve günün birinde birlikte çalışacağımızı söyler dururdu. Artık inanmıyordum. Yıllar sonra 'Kill Bill' projesiyle geldi. 'Oynar mısın?' dedi. Şaka sandım, ama ciddiydi."

Bu arada "şaka" kelimesini Türkçe söylemişti. Meğer önceki gelişinde öğrenmiş. Herhalde ona çok şaka yapmış olmalılar!

Tarantino'yla çalışmanın önemi

Carradine, filmin ilk bölümünde gözükmemesini yine bir "şaka" olarak nitelemişti. Aslında film tek bölümde gösterilecekmiş, ama Tarantino kurgunun sonlarında birden öyle karar vermiş: "Benim için fark etmezdi. Ama jeneriklerde adım olduğu halde hiç gözükmemem tuhaf oldu. Seyirciler beni görmek için aylarca beklediler. Ama öyle bir final olmuştu ki, ben beklenmeme değdi diye düşündüm. Siz ne dersiniz?" Filmi çok sevdiğimizi ve ayrıca onun gibi bir efsanenin dönüşüne çok sevindiğimizi söylemiştik.

Carradine, Tarantino'nun bir büyük orkestra şefi gibi sette her şeye hakim olduğunu söylemişti: "Buna rağmen, tüm çabanın içinde belli bir doğaçlama tavrı da yok değil. Her şey çok önceden planlanmış olsa bile, son dakikada sanki birçok şeyi değiştirip başka bir şey çekebiliyor."

Onun yazarlığının çok önemli olduğunu eklemişti: "Şimdi diyelim ki John Travolta veya Samuel Jackson konuşuyorlar. Diyaloglar onlara, kişilik ve görünüşlerine öylesine uygun ki, seyirci nerdeyse onların konuştuğunu sanıyor. Ama aslında onların ağzından konuşan bizzat Tarantino."

Carradine, "Kill Bill"in tüm kariyerinde olasılıkla en önemli film olduğunu düşünüyordu. Ve art arda yeni projeleri olduğunu söylüyordu. Nitekim filmografisine bakıldığında, son yıllar adeta şaşırtıcı: 2000'li yıllarda, film, TV filmi, TV dizisi veya katıldığı TV programı olarak tam 70 çalışması var! Ölümünden sonra gösterilmeyi bekleyen 6-7 film daha var. Demek ki daha uzun süre onu izleyecek ve anacağız.

Ölümünü saran gizem

Ölümü ise tam bir gizem... Bir film çevirmek için geldiği, Uzakdoğu'nun seks ve eğlence merkezi Bangkok'ta kapandığı otel odasında, onu ölü buldular. Ölümü önce bir intihar diye yansıdı. Ve hepimiz "şöhretin doruğunda intihar" türünden varsayımlara daldık. Ama kısa sürede bunun bir 'kaza eseri' olduğu açıklandı. Ama öyle garip bir kaza ki... Sanatçının Uzakdoğu'da gözde olan ve insanın cinsel organlarının da işin içine katıldığı bir tür mekanik düzenleme içindeyken, bir 'arıza' yüzünden boğularak öldüğü ortaya çıktı. 72 yaşındaki bu zevk düşkünlüğü, bu sonsuz cinsel haz merakı şaşırtıcı değil mi? Ve aslında gerçekten de birkaç kuşağa yayılan ve adları Shakespeare ve Broadway'le anılan bir büyük aile için bir utanç kaynağı değil mi?

Ama ne fark eder ki? David Carradine hep gönlünce yaşadı. Hep istediği gibi eğlendi, hayattan kam almayı becerdi. Şimdi Tayland ve konuk Amerikan polisi, bu işin gerçek yüzünü araştırıyor ve söylentiye göre "Bangkok'un ünlü kız-erkeklerinin, yani travestilerin işin içinde olup olmadığını" soruşturuyormuş.

Sanatçı şöyle demişti: "Eğer şair olamazsanız, bari şiir olun!" Şu sözler de onun: "Her zaman bir seçenek daha vardır. Bir üçüncü yol... Ve bu, diğer iki yolun bireşimi değildir, bambaşka bir yoldur." Belki Bangkok macerası, onun için bu üçüncü yoldu. Dönüşü olmasa da... ■

PERDEYİ YIRTAN PERFORMANSLAR

Oynadığı karakterlere nüfuz etmek konusundaki saplantılı adanmışlığı, bir Britanyalı olduğunu zerre kadar açık etmeyen aksan hakimiyeti ve her rolün altından kalkabileceği izlenimi veren özgüveniyle CHRISTIAN BALE günümüzün en iyi aktörleri arasında sayılmayı hakediyor.

Henüz 13 yaşındayken, Steven Spielberg'in J.G. Ballard uyarlaması "Empire Of The Sun/Güneş İmparatorluğu"nda rol aldığında ileride neler yapabileceğini tam olarak kestirememiş olabiliriz; veya en azından o esnada geleceğin Batman'ine bakmakta olduğumuzu. Evet, Christian Bale daha o zamandan ümit vaat eden bir aktör olduğunu göstermekteydi ancak belki de pek az kişi onun kendi kuşağının en iyi aktörleri arasına gireceğini fark edebilmişti. Onun da, çocuk yaşta şöhreti yakalamış ancak gerisini bir türlü getirememiş pek çok oyuncuyla aynı makûs talihi paylaşacağı düşünülüyordu muhtemelen. Nitekim "Güneş İmparatorluğu" sonrasında nispeten bir sessizliğe büründü Bale ve pek ses getirmeyen bir avuç vasat filmde rol aldı. Ancak Spielberg'in bir bildiği olmalıydı elbet; ne de olsa "Güneş İmparatorluğu"ndaki zorluk derecesi son derece yüksek Jim Graham rolü için tam 4000 aday arasından seçmişti Bale'i.

90'lı yılların ortalarında, "Güneş İmparatorluğu"ndaki o yetenekli çocuğun nerelerde olduğunu merak edenlere Bale'in cevabı bir hayli ihtiyatlıydı. O dönemde irili ufaklı rollerle kariyerini sürdüren aktör, ikinci çıkışını bir bomba etkisinde değil de, nispeten ağır ama emin adımlarla yapmayı tercih etti. Söz konusu döneme denk düşen "Prince Of Jutland", "Little Women/Küçük Kadınlar", "The Portrait Of A Lady/Bir Kadının Portresi", "The Secret Agent/Gizli Ajan", "Metroland" gibi filmlerde bugün olduğu gibi perdeyi adeta yırtan Bale performansları yoktu belki, ancak aktör adı geçen filmlerin hepsinde rolünün hakkını vermesini bilmişti. Aslında Bale'in bugün ulaşmış olduğu yıldız statüsüne bakıp, 90'lı yıllarda yaptığı oldukça mütevazı sayılabilecek rol tercihlerine şaşırmamak elde değil. Elbette bu durumu, o sıralar sektörde kendine yer edinmeye çalışan genç bir aktörün elindeki seçenek azlığına bağlamak mümkün. Ancak Bale'in o yıllardaki seçimlerinin ardında, aktörün kariyerinin bir nevi özeti olarak görülebilecek bir ağırbaşlılığın yattığı da öne sürülebilir. Zira geriye dönüp baktığınızda, akranlarının aksine Bale'in filmografisinde (ilk gençlik dönemlerinde bile) sırf dolgun bir ücret alabilmek veya Hollywood yapımcılarının dikkatini çekebilmek adına rol aldığı ipe sapa gelmez gençlik komedilerine ya da kanın gövdeyi götürdüğü kof korku filmlerine rastlamanız olası değil.

2000'li yıllar ise Christian Bale'in oyunculuğunu bir kademe daha yukarı taşıdığı dönem oldu. Performansları artık 'patlayıcı', 'ezici', 'olağanüstü' gibi sözcüklerle tanımlanır hale gelmişti. Öyle ki; "Shaft/Korkusuz", "Reign Of Fire/Ateş Krallığı", "Captain Corelli's Mandolin/Corelli'nin Mandolini", "Harsh Times/Acımasız Hayat" gibi sıradanlığın ötesine geçemeyen yapımlarda bile izleyenleri kendine hayran bırakıyor, hatta rol arkadaşlarını adeta sahneden siliyordu. Tabii şu noktanın da altını çizmekte fayda var; aktörün performanslarındaki 'baskınlık' daha ziyade oyunculuğa yönelikti ve hiçbir şekilde filmin önüne geçmiyordu. Hoş, bazı filmlerde (bkz. "Equilibrium/İsyan", "Ateş Krallığı") bundan da şikâyet edecek halimiz yoktu ya, neyse...

Ve elbette kariyerini büyük ölçüde değiştiren projeye gelmişti sıra. Christopher Nolan, çizgi roman geleneğinin beyazperdedeki rotasını yepyeni bir güzergâha çevirmek üzere sazı eline aldığında belki de herkesin aklındaki ilk soru yarasa adam kıyafetini kimin kuşanacağıydı. Nolan yeni Batman olarak Bale'in ismini açıkladığında kimi suratlar ekşimedi değil, ancak aktörü "Velvet Goldmine", insanüstü bir oyunculuk gösterisi olan "The Machinist/Makinist" ve tabii ki ortalığı 'yakıp yıktığı' "American Psycho/Amerikan Sapığı"nda izlemiş olanlar, İngiliz yönetmeni çoktan ayakta alkışlamaya başlamışlardı bile. Sonuç malumunuz; sinema tarihinin olasılıkla en ete kemiğe bürünmüş ve derinlikli Bruce Wayne'i.

Kariyerinin dönüm noktasını oluşturan bu denli büyük bir prodüksiyonun altından da alnının akıyla çıkmayı başaran Bale'in oyunculuktaki maharetlerinin bir diğer kanıtı için aslında iki Batman filmi arasındaki yaklaşık 4 yıllık süreçte ortaya koyduğu işlere bakmak dahi yeterli olabilir. "The New World/Yeni Dünya", "Rescue Dawn/Şafak Harekatı", "The Prestige/Prestij", "3:10 to Yuma", "I'm Not There/Beni Orada Arama" gibi nitelikli filmlerde birbirine neredeyse taban tabana zıt karakterlere hayat veren aktör, Batman'in kendisine kazandırmış olduğu yıldızlık mertebesine tabiri caizse nanik yaparcasına, her şeyden evvel bir karakter oyuncusu olduğunu cümle âleme gösteriyordu.

Bale'in filmografisini yakından takip edenlerin pek iyi bildiği üzere kendisi oyunculuktaki sınır tanımazlığıyla da isim yapmış bir aktör. Özellikle de "Makinist" ve "Şafak Harekatı"ndaki akıl almaz fiziksel değişimi unutulur cinsten değildi. Ancak aktörün bu filmlerde yakaladığı etkiyi yalnızca fiziksel meydan okumayla sınırlı tutmak haksızlık olur. Sözgelimi, kendisini 'ne olmuş bu adama böyle' diyen bakışlarla, ağzımız bir karış açık izlediğimiz "Makinist"te karakterinin allak bullak olmuş iç dünyasını öyle bir vücuda getiriyordu ki Bale, neredeyse fiziksel ve ruhsal işkenceye maruz kaldığı gerekçesiyle insan hakları mahkemesine başvurası geliyordu insanın. Keza "Şafak Harekatı"nda da karakterini 'keçileri kaçırmanın eşiğine gelmiş savaş esiri' klişesinden kurtarıp bambaşka bir boyuta taşıyordu aktör. Kariyerinin şu ana kadarki bölümünün zirve noktası ise kesinlikle "Amerikan Sapığı"nda canlandırdığı Patrick Bateman karakteriydi. Hatta Bret Easton Ellis'in enfes romanının hakkını tam manasıyla veremeyen filmin kuşkuya yer bırakmayacak biçimde en izlenmeye değer yönüydü Christian Bale.

Canlandırdığı karakterlere nüfuz etme konusundaki saplantı derecesine varan adanmışlığı, bir Britanyalı olduğunu neredeyse zerre kadar açık etmeyen aksan hâkimiyeti ve her rolün altından kalkabileceği izlenimini veren özgüveniyle Christian Bale günümüzün en önemli aktörlerinden biri olarak anılmayı hak ediyor. Her ne kadar son dönemde iyiden iyiye A sınıfı dev prodüksiyonlara kaymaya başlamış olması sebebiyle geçmişte can verdiği o deliliğin sınırında gezinen arıza karakterler gözümüzde tütse de, Bale'in muhtemelen önümüzdeki yıllarda da kalburüstü performanslarına tanıklık edeceğimiz özel bir oyuncu olduğuna hiç şüphe yok. Geçtiğimiz ay, insanlığın kaderini ellerinde tutan John Connor rolünde izlediğimiz, bu ay ise Michael Mann'in son filmi "Halk Düşmanları"nda FBI ajanı Melvin Purvis rolünde karşımıza çıkacak olan Bale bakalım unutulmaz karakterlerine bir yenisini daha ekleyebilecek mi? ■

EN İYİ 5
PERFORMANS

- AMERİKAN SAPIĞI
- MAKİNİST
- ŞAFAK HAREKATI
- PRESTİJ
- KARA ŞÖVALYE

SEKS, BÜYÜ VE ROCK'N ROLL

EBRU ÇELİKTUĞ

Yaz sezonunun merakla beklenen projelerinden biri olan "HARRY POTTER VE MELEZ PRENS" (Harry Potter and the Half-Blood Prince) serinin sonuna yaklaşıldığının da habercisi aynı zamanda. "Zümrüdüanka Yoldaşlığı"ndan itibaren yönetmen David Yates ile yolculuğuna devam eden Harry Potter, önceki filmlere kıyasla daha karanlık, daha eğlenceli, daha romantik ve daha büyülü bir macera vaat ediyor.

Harry Potter romanları ve filmleri, yaklaşık 10 senedir popüler kültür ortamına ağırlığını koyuyor. Ama Seneca'nın dediği gibi "Başlayan her şey biter" ve J.K.Rowling de serinin yedinci ve son kitabını yazıp işi tadında bırakmayı seçti. "HP ve Melez Prens"in ardından kaleme aldığı "HP ve Ölüm Yadigarları" ile artık fantastik edebiyatın sevimli büyücüsüne veda ediyoruz. "HP ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı"nın ardından "HP ve Melez Prens"i çeken İngiliz yönetmen David Yates, şu sıralar serinin son romanını da filme almak için kolları sıvamış durumda. "Ölüm Yadigarları" iki bölüm halinde çekiliyor, 2010 ve 2011'de vizyona girmesi planlanıyor.

Her ne kadar romanlar yayımlanmış ve okurlar için bu 10 yıla yayılan fantastik macera sonuçlanmış olsa da, filme olan ilgi ve merakta bir azalma yok. Filmlerin dünya çapında 900 milyon dolara ulaşan geliri de bunun en önemli göstergelerinden biri. Yazın vizyona giren güçlü rakiplerine rağmen "HP ve Melez Prens" için büyük bir ilgi ve beklenti sözkonusu. Bunun nedenleri arasında, filmin aslında 2008 Kasım'ında vizyona girmesi planlanırken, 2009 yazına ertelenmesi de yer alıyor. Peki ne vaat ediyor "HP ve Melez Prens"? Her şeyden önce, yapımcılar, romanların zihnimizde uyandırdığından çok daha fazlasını perdeye taşımaktan bahsediyor! Harry Potter hayranları için serinin en parlak romanının "Melez Prens" olduğuna dair bir eğilim mevcut. Daha fazla aksiyon, daha fazla merak, daha fazla adrenalin ve geri dönüşler içeren bu bölümün sinemaya nasıl uyarlanacağı tabii ki büyük ilgi ve merak uyandırıyor. Başı sonu bilinse de, öykünün sinema formatının bu derece önemsenmesinin nedeni, sinemanın kendine ait büyüsünden başka bir şey olmasa gerek.

Harry büyüdükçe hayranlarının da büyüdüğünden yola çıkan David Yates, bu filmin bir öncekinden daha esprili ve daha zekice bir film olduğunun altını çiziyor: "Daha eğlenceli ve komik, kitapta olmayan harika sekanslar da var. Bu bölüm, Potter romanlarının en 'seks, uyuşturucu ve rock'n roll' olanı. Seks, büyü ve rock'n roll demek daha doğru olur aslında! Ron, Lavender ve Hermione arasındaki ilişkiyi geliştirmeyi dört gözle beliyordum. Orada harika bir aşk üçgeni var! Bundan önceki

Alan Rickman'ın canlandırdığı Severus Snape kimin tarafında?

Yapımcı David Heyman'a göre Quidditch maçları hiç bu kadar heyecanlı olmamıştı!

HARRY POTTER HAYRANLARINDA SERİNİN EN PARLAK

film ilk öpücükle ilgiliydi. Bu film ise ondan biraz daha seksi, biraz daha cinsellik içeriyor. Ama sevişme sahneleri yok tabii. İlişkiler biraz daha karmaşık, romantik ve dolambaçlı. Yani, Harry Potter için daha yeni bir duygusal ve psikolojik alan oluşturmak istedik, daha eğlenceli ve neşeli bir alan. "

Her edebiyat uyarlaması gibi, "HP ve Melez Prens"i de senaryoya aktarırken pek çok değişiklikler yapılmış. Özellikle romanın finalinde yer alan kritik savaş sahneleri ve Dumbledore'un cenazesi filmde yer almayacak. Yapımcı David Heyman, bir sonraki filmdeki savaş sahnelerinin gölgelenmemesi için bu bölümdekileri çıkardıklarını söylüyor. Cenazeninse filmle uyumsuz olduğuna karar verilmiş. "Muggle"ların dünyasındaki bir köprünün yıkılışı ise filmin açılış sahnesini oluşturuyor. Diagon Yolu'na Ölü Yiyiciler'in saldırısıyla; Bellatrix Lestrange ve kurt adam Fenrir Greyback'in Burrow'a saldırısı da filme yapılan eklemeler olarak karşımıza çıkacak. Romanın bütünündeki geriye dönüş sahnelerinde de bazı tasarruflara gidilmiş ve en çarpıcı olanların filme alınmasına karar verilmiş. Bu arada "Zümrüdüanka Yoldaşlığı"nı programına uymadığı için yazamayan, serinin kadim senaristi Steve Kloves'un geri döndüğünü ve "HP ve Ölüm Yadigarları"nı da kaleme alarak seriyi noktalayacağını belirtelim. Bu filmin bir diğer özelliği de "Amelie" ve "Kayıp Nişanlı"da Jean Pierre Jeunet ile çalışan görüntü yönetmeni Bruno Delbonnel'in teknik kadroya katılıyor olması. Bu durumun filmin görselliğini ve genel havasını nasıl etkileyeceğini merakla bekliyoruz!

Serinin ana karakterleri, 2001'de ilk film "HP ve Felsefe Taşı" vizyona girdiğinden beri değişmedi, biliyorsunuz. Daniel Radcliffe (Harry), Rupert Grint (Ron) ve Emma Watson (Hermione) adeta seriyle birlikte büyüdü. Hogwarts'ın yöneticisi Dumbledore'u ilk iki filmde Richard Haris canlandırmıştı ama ölümünün ardından Michael Gambon devreye girdi. Maggie Smith (Minerva Mcgonagall), Alan Rickman (Severus Snape), Robbie Coltrane (Rubeus Hagrid), Tom Felton (Drago Malfoy), Bonnie Wright (Ginny Weasley), Julie Walters (Molly Weasley) de ilk filmden beri rollerinden kopmayarak filmlerin tutarlılığına katkıda bulundular. Hikaye ilerledikçe eklenen karakterlerin bazıları ölse de (Gary Oldman/Si- ➡

ROMANININ "MELEZ PRENS" OLDUĞUNA DAİR BİR EĞİLİM VAR.

5 Film 4 Yönetmen

Her ne kadar sinemada edebiyat uyarlamaları, yüzde yüz başarılı olmaktan uzak olsa da, gerek "Yüzüklerin Efendisi", gerekse "Harry Potter" serisi, özellikle dijital efektlerin ilerlemesiyle, fantezi dünyasını perdeye aktarmada okurları ve sinemaseverleri düş kırıklığına uğratmadı. Bu noktada, Peter Jackson farkını göz ardı etmemek gerek tabii, hem seriyi iç içe çekti ve homojen bir doku oluşturdu hem de sinemacı dehasını ortaya koydu. Harry Potter filmlerinde ise bu olmadı ne yazık ki. Şimdiye kadarki beş filmi dört ayrı yönetmen çekti ve bazıları parıldadı, bazılarıysa sönük kaldı. J.K.Rowling'in favori yönetmeni Terry Gilliam'dı başından beri ama ne yazık ki bu olasılık gerçekleşmedi. Yapımcı ve yönetmenlerin temel hedefi, romanların hayranları kadar, romanları okumayan salt sinema izleyicilerini de tatmin etmekti kuşkusuz. Böylece serinin sıkı takipçileri de, romanları hiç eline almamış olanlar da Harry Potter'ın büyülü dünyasından fazla uzak kalamadı. Şimdi serinin geçmişinde küçük bir gezinti yapalım ve farklı yönetmenlerin seriye kattıklarını kısaca hatırlayalım isterseniz.

Harry Potter ve Felsefe Taşı (2001)

İlk iki romanın film uyarlamaları, "Nine Months/Dokuz Ay", "Home Alone/Evde Tek Başına" ve "Mrs. Doubtfire/Müthiş Dadı" gibi "aile" filmleriyle tanıdığımız Chris Columbus'a emanet edilmişti. Columbus, metinlere son derece sadık kaldı; filmin eğlenceli ve renkli yönünü olduğu kadar içerdiği karanlık temaları da dengeli bir şekilde perdeye aktarmayı başardı. Süresinin uzunluğu ve zaman zaman akışının yavaşlaması birer handikap olarak kendini gösterse de, Harry Potter evrenine başarılı bir giriş yapılmıştı. Bu ilk iki filmin, önceden romanları okumamış olan izleyicilere çok şey vaat ettiğini, hatta romanları okumak için iştah açıcı birer aperitif görevi gördüklerini bile söyleyebiliriz.

Neler vardı: Sonraki her filmde izleyeceğimiz, nefes kesici bir Quidditch oyunu, üç başlı dev köpek, görünmezlik pelerini, umutsuz arzuları gösteren ayna, gerçek insan boyutundaki satranç takımıyla yapılan maç, Profesör Quirrell'ın bedenine yerleşen Voldemort ile Harry'nin ilk karşılaşması.

Harry Potter ve Sırlar Odası (2002)

Columbus'un tarzını iyice ortaya koyduğu, özellikle Hogwarts'un adeta bir film karakteri olarak ön plana çıktığı serinin ikinci filmi, ilk filmden çok daha fazla övgü topladı. Yazar J.K. Rowling'in melez büyücülere karşı safkan büyücülerin tavrı nezdinde ırkçılık karşıtı yaklaşımını sergilediği "Harry Potter ve Sırlar Odası"nda, Lord Voldemort'un iyiden iyiye bir tehlike unsuru olmasıyla birlikte, Harry ile aralarında tuhaf bir bağ olduğunun ipuçları verildi ve görsel efektlerle etkili bir dünya kuruldu.

Neler vardı: Harry'nin Hogwarts'a dönmemesi için elinden geleni yapan ev cini Dobby, Karanlık Sanatlar Savunma Dersleri'nden sorumlu megaloman ve birazcık şarlatan büyücü Gilderoy Lockhart (Kenneth Branagh), dev örümcek Aragog ve Harry ile Ron'un onun yavrularıyla (!) mücadelesi, Draco'nun babası Lucius Malfoy (Jason Isaac), kızlar tuvaletinde öldürülmüş hayalet Mızmız Myrtle.

Harry Potter ve Azkaban Tutsağı (2004)

Her ne kadar teklif gelene kadar hiçbir Harry Potter romanını okumamış olsa da, Meksikalı yönetmen Alfonso Cuaron'un yönettiği üçüncü film, pek çok özelliğiyle serinin en başarılı halkası kabul edilmekte. Chris Columbus'un düz ve romana sadık anlatımının üstüne, "Harry Potter ve Azkaban Tutsağı", Cuaron'un farkını kesin bir şekilde ortaya koymuştu. Hareketli kameranın yarattığı hız ve tempo ile uzun sahnelerin yaratacağı can sıkıntısını ortadan kaldıran; geniş açıyla, seyircinin görüş alanını genişleten ve pek hoşlanmadığı yakın çekimlerden uzak duran Cuaron, kendi deyimiyle "bildiği en iyi yolla" filmi tamamlamıştı. Cuaron'un başdöndüren çekimleri, özellikle filmin ana teması olan zamanda yolculukla başarıyla örtüşüyordu.

Neler vardı: Azkaban hapishanesinden kaçmayı başaran ilk mahkum "Patiayak" Sirius Black (Gary Oldman), kehanet derslerinden sorumlu Sybil Trelawney (Emma Thompson), aslında Kurt Adam olan Remus Lupin (David Thewlis), 12 yıldır Ron'un faresi olarak yaşayan Voldemort'un hizmetkarı "Kılkuyruk" Peter Pettigrew (Timothy Spall), ruh emiciler, Hogwarts'taki herkesin yerini gösteren "çapulcu" haritası, bağıran baraka, şamarcı söğüt, Şahgaga adlı bir hipogrif (yarı kuş yarı at).

Harry Potter ve Ateş Kadehi (2005)

Alfonso Cuaron "Harry Potter ve Azkaban'ın Tutsağı"nda o kadar yorulmuştu ki, bayrak yarışının bir sonraki etabı, bu kez bir İngiliz yönetmene, Mike Newell'e emanet edildi. Harry büyüdükçe, roman da tıpkı gerçek hayat gibi git gide daha fazla çetrefilleşiyordu. Newell, serinin bu zengin ve karmaşık halkasına uyum sağlamakta hiç de güçlük çekmedi ve öykünün en karanlık, korku veren öğeleriyle romantizm ve mizahı başarıyla harmanladı. Amacının seriye "Bollywood" tarzı bir fantezi tadı katmak olduğunu söylemişti!

Neler vardı: Cedric Diggory ("Alacakaranlık" ile ünlenen Robert Pattinson), kara büyücü avcısı Alastor "Deligöz" Moody (Brendan Gleeson), dedikodu yazarı gazeteci Rita Skeeter (Miranda Richardson), Voldemort'un hizmetindeki Ölü Yiyiciler, Üç Büyücü Kupası'nın tehlikeli etapları: ejderhayla mücadele, kara göldeki sualtı çekimleri ve şekil değiştiren labirent.

Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı (2007)

Yapımcıların serinin beşinci filmini çekmesi için İngiliz yönetmen David Yates'te karar kılmaları şaşırtıcıydı. Mira Nair ve Jean-Pierre Jeunet gibi isimlere teklif götürülmüş ama "hayır" cevabı alınmıştı. Kariyerini televizyon için çektiği ödüllü dramalar üzerine kurmuş bir yönetmen olan Yates'in sadece bir tane uzun metrajı vardı; o da 1998'de çektiği bir dönem filmiydi. Peki, Harry Potter romanlarının en uzunu olan beşinci kitabın sinema macerasının, Yates gibi görece tecrübesiz bir yönetmene teslim edilmesinin nedeni neydi? Yates'e göre, romanın huzursuz, tekinsiz ve karanlık yönüyle, duygusal ve mizahi yönünü politik bir arka planla birleştirme konusunda kendisine güvenilmişti. Bunun da nedeni, Nisan ayında ülkemizde gösterime giren "Devlet Oyunları"na kaynak olan başarılı BBC dizisinin yönetmeni oluşuydu. Bir başka değişiklik, yıllardır tüm seriyi romandan senaryoya aktaran Steve Kloves'un yerine Michael Goldenberg'ün geçmesiydi. Tüm bu radikal değişiklikler, korkuların aksine sonuçlandı ve film, "Harry Potter ve Azkaban Tutsağı" kadar başarılı bulundu.

Neler vardı: Sihir Bakanlığı'ndan Dolores Umbridge (Imelda Staunton), Voldemort'un hizmetkarı Bellatrix Lestrange (Helena Bonham Carter), eksantrik öğrenci Luna Lovegood (Evanna Lynch), At Adamlar, kıt zekalı dev Grawpi, Harry ile Cho'nun ilk öpüşmesi.

HARRY POTTER BÜYÜDÜKÇE, İSMİ-LAZIM-DEĞİL LORD

Helena Bonham Carter'ı Bellatrix Lestrange rolünde bir kez daha izlemeyi sabırsızlıkla bekliyoruz.

rious Black, Robert Pattinson/Cedric Diggory) kalanların karşımıza nasıl çıkacağını (Helena Bonham Carter/Bellatrix Lestrange, David Thewlis/Remus Lupin, Timothy Spall/Peter Pettigrew, Ralph Fiennes/Lord Voldemort, Jason Isaacs/Lucius Malfoy) merakla bekliyoruz. Tabii yeni karakterler de ekleniyor, bunların başında Draco'nun annesi Narcissa Malfoy (Helen McCrory), yeni profesör Horace Slughorn (Jim Broadbent), kurt adam Fenrir Greyback (Dave Legeno), Ron'a aşık olan Lavender Brown (Jessie Cave) geliyor. Geri dönüş sahnelerinin bolca yer almasıyla bazı karakterlerin gençliklerini canlandıran yeni yüzler de karşımıza çıkacak. David Yates, "Zümrüdüanka Yoldaşlığı"ndan beri özellikle Emma Watson'ın bir oyuncu olarak çok geliştiğini ve kendine güveninin arttığını söylüyor. Daniel Radcliffe'in ise Peter Shaffer'ın "Equus" piyesindeki başarısının, perdedeki oyunculuğuna da yansıdığının altını çiziyor.

Romandan ayrı olarak "HP ve Melez Prens"i ele alacak olursak, bu filmde, kötülüğün simgesi Lord Voldemort'un hem sıradan insanlar, yani Muggle'ların dünyasında hem de Hogwarts üzerindeki baskısının git gide arttığını ve genel bir huzursuzluğun hakim olduğunu söyleyebiliriz. Aslında tüm seriyi peş peşe izlediğinizde, zaten özellikle "Sırlar Odası"ndan itibaren, karşımıza en fazla çıkan cümlenin "Hogwarts'da hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" ya da "Hogwarts artık güvenli bir liman değil" olduğunu fark ediyorsunuz. Evet, Harry Potter büyüdükçe, şüphesiz, İsmi-lazım-değil Lord Voldemort için gitgide daha büyük bir tehlike halini alıyor. Çünkü hem Voldemort'un zıt kutbunu oluşturuyor, hem de bir şekilde onun kadar güçlü. Ailesinin Voldemort tarafından trajik şekilde öldürülmesinde karanlıkta kalmış noktalar var. Mesela, alnında Voldemort'un açtığı bir yara izi olan ve Voldemort yaklaştıkça yarası ağrıyarak bundan haberdar olan Harry, geçmişteki bu olaydan nasıl sağ kalmayı başardı, belirsiz. "Melez Prens"te, Dumbledore'un Harry'yi iyice kanatlarının altına aldığını göreceğiz. Hogwarts'a adım attığı ilk günden beri se-

Bakalım Ginny muradına erecek mi?

Kurt adam Fenrir Greyback ilk kez karşımıza çıkıyor.

VOLDEMORT İÇİN DAHA BÜYÜK BİR TEHLİKE ARZEDİYOR...

Kadroya katılan bir diğer yeni isim de Draco'nun annesi Narcissa Malfoy'u canlandıran Helen McCrory.

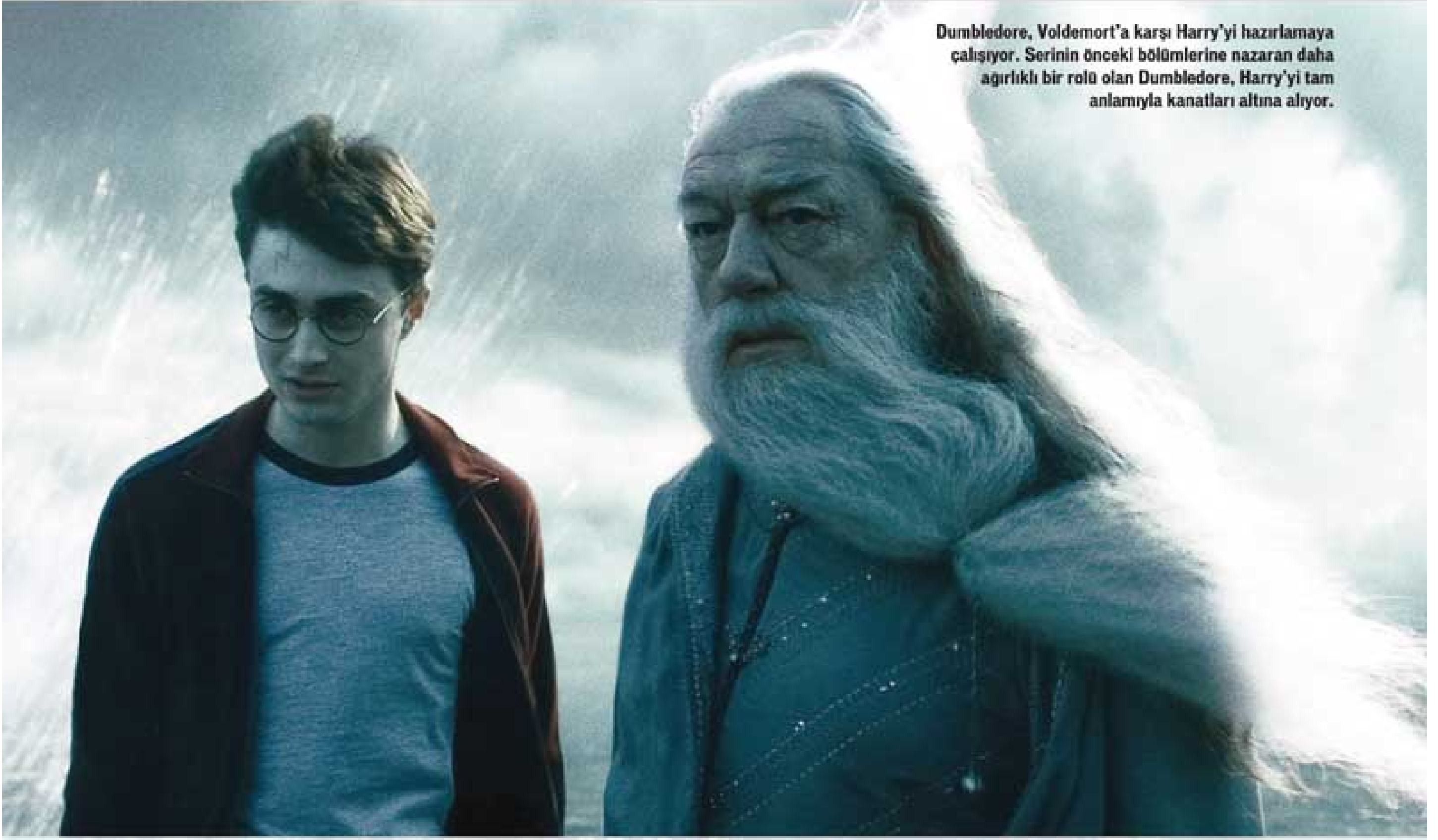

çilmiş bir kişi olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlayan Harry, yaşının üstündeki yetenekleriyle okulun en popüler öğrencisi durumuna gelmişti zaten. Zaman zaman –özellikle "Ateş Kadehi"nde- kendisine olan güvenin azaldığını, yalancılıkla suçlandığını hatırlarsınız, ama zekası ve yeteneğiyle annesi Lilly'nin koruyucu büyüleri birleşince, Voldemort gibi adının anılması bile tehlike içeren bir kötülük timsaline karşı durmayı başardığından beri; Dumbledore'un kendisinden sonra en güvendiği büyücü adayının Harry olduğu ortada. Hogwarts'taki altıncı yılında "Feci yorucu Büyücülük Sınavları'na hazırlanan Harry, Diagon Yolu'ndaki, her yıl olagelen okul alışverişinde, Draco Malfoy'un bir şeyler çevirdiğini hissediyor. Hatta tehlikenin Hogwarts'taki birinden kaynaklandığına dair şüpheleri artıyor. Harry'nin daha hazırlıklı olması için Dumbledore, arkadaşı Profesör Horace Slughorn'u Hogwarts'a çağırıyor. Voldemort'un geçmişiyle ilgili yeni bilgiler de yavaş yavaş su yüzüne çıkıyor.

Bunlar bir tarafa, Hogwarts'ın genç büyücülerinin ergenlik çağı da gelip geçiyor artık. Harry ile Cho'nun ilk kez öpüşmesine "Zümrüdüanka Yoldaşlığı"nda tanık olmuştuk. Bu kez, ilk gördüğünden beri Harry'den hoşlanan ama bir şekilde arka planda kalmayı tercih eden Ron'un kızkardeşi Ginny ile Harry'nin kalpleri bir atmaya başlayacak! Ama Dean de Ginny'den hoşlanmakta, yani bu cephede de bir aşk üçgeni oluşuyor. Ron ise, Lavender ve Hermione'nin arasında kalıyor, üstelik büyülü çikolatalarıyla devreye Romilda girmeye çalışıyor.

"Melez Prens"in en zorlayıcı yönü, geçmiş ve şimdiye dair bilgilerle yüklü hatıralarla dolu olması. David Yates, senarist Steve Kloves ile en çok bu konuda fikir alışverişi yaptıklarını söylüyor. Her ne kadar kendisi bu geri dönüşleri özel durumlar olarak ele alıp çekmekten hoşnut olsa da, filmin bütününde seyirci için sorun yaratıp yaratmayacağı, sıkıcı olup olmayacağı konusunda tereddütler yaşamış. "Bazı seçimler filmin ana yapısı için gerekli ve doğru olabiliyor ama hayranları da uzaklaştırabiliyor" diyen Yates, amacının karanlıkta iki buçuk saat geçirecek olan seyirciye, olabilecek en iyi uyarlamayı sunabilmek olduğunu ekliyor: "İlk iki filmde Chris Columbus'un yaptığı şey, Harry Potter dünyasını seyirciye göstermek ve en eğlenceli, cazip, hoş ve kolay ulaşılabilir şekilde içine girebilmelerini sağlamaktı. Mike Newell, dediği gibi Bollywood tarzı, büyük, renkli ve zengin bir Potter filmi çekti. Cuaron'un filmi, en ilham verici olandı çünkü seriye farklı, çok

"MELEZ PRENS"İN EN ZORLAYICI YÖNÜ GEÇMİŞ VE BUGÜNE

Dumbledore, Voldemort'a karşı Harry'yi hazırlamaya çalışıyor. Serinin önceki bölümlerine nazaran daha ağırlıklı bir rolü olan Dumbledore, Harry'yi tam anlamıyla kanatları altına alıyor.

daha olgun bir duyarlılık taşıdı; çok daha ciddi bir yorum kattı. Ben, 'Zümrüdüanka Yoldaşlığı'nın sorunlu bir genç adamla ilgili yoğun bir macera olmasını; önceki filmlere nazaran daha sosyal gerçekçi olmasını istedim. Ama 'Melez Prens'te bunun dozu artacak. 'Ölümcül Yadigarlar' ise daha epik ve operamsı olacak."

İlk filmden beri, hikayenin en hızlı ve hareketli sahnelerinin yer aldığı Quidditch karşılaşmaları da, "Melez Prens"te farklılaşıyor; David Yates bu konuda: "Teknoloji gelişti ve bu yüzden biz de bazı rötuşlar yaptık. Hep Quidditch'in ne kadar vahşi olabileceğini merak ederdim, acayip hızla uçan ve birbirine havada çarpan oyuncularınız var; bu, beni çok heyecanlandıran Amerikan futbolunu hatırlatıyor biraz." Haftalarca, dublörlerle oyun üzerine çalışıldıktan sonra ağır çekimlerle, maçın can alıcı görüntülerinin elde edildiğini söyleyen yapımcılardan David Heyman, şimdiye kadarki en başarılı versiyonu çektiklerini belirtiyor iddialı bir tavırla. Bu arada, Harry Potter hayranlarını şaşırtan bir gelişme de yaşandı: Serinin yaratıcısı J.K. Rowling, senaryoda, Dumbledore'un karşı cinsten birisinden romantik bir şekilde bahsettiğini okuyunca hemen duruma müdahale etti; çünkü bu durum Dumbledore'un cinsel kimliğine uymuyordu! Bu arada, Dumbledore'un bu filmde daha önce olmadığı kadar ön plana çıktığını belirtelim. Sadece Harry değil, diğer pek çok karakterin daha da şekillendiği, adeta üç boyutlu hale geldiği "Melez Prens"te, Voldemort'un çocukluğunu da izleme fırsatı bulacağız mesela. Bu geri dönüşler, Dumbledore'un Harry'ye hatıralarını gösterdiği büyülü anlarda ortaya çıkacak. Ralph Fiennes'in yeğeni Hero-Fiennes Tiffin ve İngiliz oyuncu Stephen Dillane'in oğlu Frank Dillane'in canlandırdığı Tom Riddle'ın çocukluk ve gençlik dönemini izlerken, Riddle'ın Voldemort'a nasıl dönüştüğünü de görmüş olacağız.

Harry Potter'ın edebiyat macerası bitti, sinema macerası da her şey planlandığı gibi giderse 2011'de sona erecek. J.K. Rowling, pek çok fantastik edebiyat yazarının arasından büyük bir başarıyla sıyrılıp, -yarattığı büyülü dünyanın büyüleriyle belki de- hatırı sayılır bir başarının ve servetin sahibi oldu (Geçtiğimiz yıl, 560 milyon sterlinlik servetiyle İngiltere'nin en zengin 12. kadınıydı!). Kitapları tüm dünyada 400 milyon adetten fazla satıldı. Sinemada da bu başarı devam etti. Neredeyse bir kuşağı çocukluktan beri farklı bir gerçeklikle eğlendiren Harry Potter serisinin yaklaşan sonu, hayranları kadar, filmlerde gözümüzün önünde büyüyen başrol oyuncularını da üzüyor doğal olarak. Rupert Grint (Ron), "Her şeyin bitmesi garip olacak. Gerçekten çok eğleniyordum ve bir parçam gerçekten çok özleyecek, ama özgürleşmek de iyi olacak", Emma Watson (Hermione) "Gerçekten bilmiyorum. Sanırım bunun yerini tutacak yeni bir şey bulmam lazım" derken Daniel Radcliffe, Harry Potter'a dönmeyecek olmanın kesinlikle çok tuhaf olacağını ve karakteri ardında bırakmaktan ve her gün görmeye alıştığı arkadaşlarını görememekten mutsuzluk duyacağını belirtiyor. ■

DAİR BİLGİLERLE YÜKLÜ HATIRALARLA DOLU OLMASI...

Krizin kötü çocukları

Büyük Buhran döneminin efsanevi soyguncularından John Herbert Dillinger'ın yükselişini ve etrafındakilerle birlikte dibe vuruşunu konu eden "HALK DÜŞMANLARI", "Son Mohikan" ve "Heat"le de tanıdığımız usta yönetmen Michael Mann'in imzasını taşıyor. Yaz aylarının tartışmasız en iddialı projesi olan bu epik suç filminin başrolleriyse Johnny Depp ve Christian Bale'e emanet.

MURAT EMİR EREN

Yeni bir yüzyılın başlarında, 1903'ün Haziran ayında dünyaya gelen John Herbert Dillinger, sert ve otoriter bir bakkalın oğluydu. Hayatını değiştiren de zaten babasıyla olan arızalı ilişkisi ve ona karşı duyduğu öfkeydi bir nevi. İçinde bulunduğu yüzyıla katacakları, yalnızca yapacağı hırsızlıklardan ve kanunsuz eylemlerden ibaret değildi. Indianapolis, Indiana'da doğup büyüyen Dillinger, ileride sadece sıradan bir suçlu portresi değil, bir süper yıldıza dönüşmek suretiyle günümüzün medyasını, günümüzün toplumsal yıkım teorilerini temellendiren bir figür haline gelecekti. Yaşadığı inanılmaz hayatla ve dostlarıyla olan ilişkisiyle, yükselişi, yakalanışıyla Dillinger gerçek bir fenomendi.

Dillinger'ın yaptıklarını takdir etmek ya da onu yüceltmek elbette güç. Ancak eylemlerinin ötesine, o dönem yaşananlara ve Dillinger'a verilen tepkilere odaklanmak ilginç sonuçlar verebilir. Zira gerçek seyirlik malzeme tam da orada duruyor. Dillinger'ın hikayesi, çok değil sadece üç yılda bir ülkeyi ayağa kaldıran bir avuç suçlunun hikayesi aynı zamanda. Ekonomik krizin etkilerini unutturmak için soyguncuların maceralarına sığınan gazetelerin yarattığı lekeli süper yıldızların hikayesi. Tüm ülkede imajı zedelenen polis ve FBI'ın adını temize çıkarmak için başlattığı resmi insan avının hikayesi… Elbette kaybedenleri seven Michael Mann'in de, "Heat", "Miami Vice" gibi filmleri de düşünüldüğünde Dillinger'ın etrafındaki olay zincirine merak sarmaması pek mümkün değil. Üstelik dönemin ve Dillinger'ın hikayesinin henüz dört başı mamur bir filmle perdeye tam olarak yansımamış olması da şüphesiz hem yönetmen hem de biz sabık izleyicileri için iştah kabartıcı.

Projenin mazisi bundan yedi yıl öncesine dayanıyor… 2002 yılında yazar Bryan Burrough, Robert De Niro'nun şirketi Tribeca Films'le gerçekleştireceği bir televizyon projesi için kolları sıvamıştı. Bu proje, Amerika'da 1930'lu yıllarda yaşanan Büyük Buhran'ın yarattığı suçlu portreleriyle ilgili bir televizyon serisiydi. Bir süre sonra hem Tribeca hem de yapımcı HBO projeye olan ilgisini kaybedince, Burrough bu konudaki çalışmalarını bir kitaba dönüştürmeye karar verdi. Nitekim bu çalışması boşa gitmedi. 2004 yılında piyasaya çıkan "Public Enemies: America's Greatest Crime Wave and The Birth of the FBI" kitabı stüdyoların da ilgi odağı oldu. Zira kitap gerçek olayları tüm ayrıntılarına dek anlatıyordu ve harika bir derleme niteliğindeydi. Kitabın haklarını ilk olarak Michael Mann'in şirketi satın aldı. O yıllarda yapılan plana göre Leonardo DiCaprio Mann'in bu kitaptan yola çıkarak çekeceği filmde 30'ların ünlü banka soyguncusu John Dillinger'i canlandıracak, proje DiCaprio'nun üzerine inşa edilecekti. Bu dönemde yazar Burrough, Mann'in şirketini temsil eden menajerlerle bir dolu görüşme yapmıştı; stüdyo filmin çekimlerine bir an evvel başlamak istiyordu. Buna rağmen, 2007 yılına kadar "Halk Düşmanları" rafta bekledi ve projeden bir daha haber alınamadı. 2007 yılında proje yeniden gündeme geldiğinde artık Leonardo DiCaprio işin içinde yoktu. Zira ünlü aktör, Martin Scorsese'nin yeni filmi "Shutter Island"ın çalışmalarıyla meşguldü. Projeyi Universal Stüdyoları ile yapmayı planlayan yönetmen Mann'se, Ronan Bennett ve Ann Biderman'dan oluşan ekibiyle senaryoyu ➡

Yönetmen Michael Mann filmin çekimlerini imkanlar el verdiği oranda gerçek mekanlarda gerçekleştirdi. Birçok çatışma sahnesi, Dillinger'ın geçmişte polisle çatıştığı bölgelerde çekildi.

JOHN DILLINGER, KRİZİN YARATTIĞI EN BÜYÜK ŞÖHRETLERİN BAŞINDA GELİYORDU. ÖZELLİKLE POLİS TEŞKİLATINI AŞAĞILAYAN DEMEÇLERİ VE ÜNLÜ KAÇIŞ HİKAYELERİ HALKIN İLGİSİNİ FARKLI KONULARA ÇEKMEYE ÇALIŞAN BASINA MALZEME OLDU.

bizzat kaleme aldı. Senaryo tam zamanında sona ermişti. Zira tam o sıra Senaryo Yazarları Grevi baş gösterdi ve yakın zamanda hayata geçecek olan birçok proje iptal edildi. Mann'se uzun yıllardır hayalini kurduğu öyküyü hayata geçirmek için harekete geçme şansı buldu. Bu noktada hikayeden biraz dem vurmak yerinde olur…

Mann, iki senaryo yazarıyla birlikte çalıştığı ve Senaryo Yazarları Derneği'nin büyük grevinden son anda yakasını kurtaran filminde, büyük buhran sırasında Amerika'yı saran suç dalgasına derinlemesine bir bakış atıyor. Bunun yaparken de John Dillinger'ı bir mihenk taşı gibi kullanıyor. Çoğunluğu 30'lu yılların hemen başlarında geçen filmde John Dillinger, Baby Face Nelson, Homer Van Meter ve John Red Hamilton gibi tehlikeli isimlerden oluşan küçük çetesiyle birlikte kanuna kafa tutan bir soyguncudur. Önceleri çok dikkate alınmayan ve Büyük Buhran'ın yarattığı sapkın bir sima olarak görülen Dillinger, giderek başkalarına örnek olmaya başlayınca, büyük ekonomik krizin ortasında patlak veren suç dalgasının da baş müsebbibi olarak bir numaralı halk düşmanı ilan edilir. Özellikle polis teşkilatıyla neredeyse dalga geçercesine gerçekleştirdiği kaçış planları ve verdiği aşağılayıcı demeçler, halka moral verici, enteresan hikayeler anlatabilmek peşinde olan basının büyük ilgisini çeker. Dillinger, 1931 yılında bir numaralı halk düşmanı ilan edildikten sonra, şöhretine şöhret katar ama FBI kanadından da büyük bir düşman edinir. Bu kişi, Dillinger'in şöhretiyle yayılan suç dalgasını bitirmeye kararlı görünen federal ajan Melvin Purvis'ten başkası değildir. Çete üyesi birçok kişiyi taklaya getiren Purvis, bir yandan şöhretle bir yandan egosu yüksek dostlarıyla bir yandan →

Marion Cotillard, Dillinger'ın sevgilisi Billie Frechette rolünde.

Johnny Depp, Dillinger rolü için Mann'in ilk tercihiydi.

Gerçek Halk Düşmanları

Michael Mann'in filmine konu olan John Dillinger, kendi dönemindeki suçluların en meşhuru olabilir fakat her süper yıldızın ardında güçlü bir ekip vardır. İşte iyisiyle-kötüsüyle Dillinger mitini yaratan kilit isimler.

HOMER VAN METER

İlk gençlik yıllarında alkolik bir kondüktör olan ve 17 yaşından itibaren hapishane hayatıyla tanışan Van Meter, omzundaki "Hope" (Umut) dövmesiyle ünlüydü. Van Meter'in John Dillinger'le tanışmasıysa 1925 yılın Pindleton Islah Evi'nde gerçekleşti. İkisi de genç birer suçluydu ve Dillinger, Van Meter'in hiçbir şeyi umursamayan yapısından ötürü onunla çok iyi zaman geçiriyordu. İkili özellikle 1933-1934 yılları arasında birçok banka soygununa karıştı ve çok can yaktı. Van Meter, Dillinger'in Biograph Sineması'nın önünde öldürüldüğü 22 Temmuz 1934 gecesi sıvışmayı başarmıştı, ancak sadece bir ay sonra 23 Ağustos 1934'te dört polisle girdiği silahlı çatışmada öldürüldü.

Canlandıran: **Stephen Dorff**

JOHN 'RED' HAMILTON

Dillinger'in bir diğer yol arkadaşı da Kanadalı bir suçlu olan Hamilton'dı. 1927 yılında gerçekleştirdiği bir benzin istasyonu soygunu nedeniyle hapse düşen Hamilton, burada hayatının akışını değiştirecek olan John Dillinger'la tanışmıştı. Dillinger'la ondan fazla soygun organizasyonuna katılan Hamilton, bir ara Dillinger'ın hapisten kaçmasına da yardım etmiş, sırf bu kaçışa finans sağlayabilmek için de soygun yapmıştı. Bir polis baskını sırasında, ekibin tamamı gibi Melvin Purvis ve adamları tarafından vuruldu. Olay sonrası Dillinger, uzun süre arkadaşıyla ilgilenecek bir doktor bulamadı ve Hamilton 23 Nisan 1934'te kan kaybından öldü.

Canlandıran: **Jason Clarke**

BABY FACE NELSON

Suç kariyerine Al Capone'un yanında başlayan Baby Face Nelson, yaşı ve ufak tefek görünümü nedeniyle bu lakabı almıştı. Gerçek ismi olan Lester Joseph Gillis'iyse muhtemelen kendisi bile unutmuştu. 13 yaşından, öldüğü tarihe dek suç işlemekten geri durmayan Nelson, 1934 yılında John Dillinger'la tanışmış ve suçlular için destansı bir yıl yaşamıştı. Ayrıca 22 Temmuz 1934'te öldürülen Dillinger'ın ardından bir numaralı halk düşmanı statüsüne yükselmişti. Bu çok uzun sürmedi ve çetenin geri kalanı gibi 1934 yılının Kasım ayında polisle girdiği bir çatışmada öldürüldü.

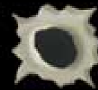
Canlandıran: **Stephen Graham**

MELVIN PURVIS

Suçlular bankalarda fink atarken ve polis güçleri elleri kolları bağlı biçimde sadece olup biteni izlerken dizginleri ele almaya karar veren FBI Ajanı Purvis, 1933 yılında büyük bir operasyon başlattı. Ekonomik krizi ve basının yoğun ilgisini ardına alan suçluların yükselişine engel olmak üzere adeta bir insan avına çıkan Purvis, sadece suçluları yakalamayı değil, onları yok etmeyi umuyordu. Nitekim suçluların hiçbirini adalete teslim etmeden çatışmalarda infaz edilmelerini sağladı. Baby Face Nelson, Dillinger'ın rakiplerinden Pretty Boy Floyd ve John Dillinger'ın ölümünü izledi ve büyük bir kahraman olarak selamlandı. 1960 yılında vefat etti.

Canlandıran: **Christian Bale**

da şarkıcı Billie Frechette ile olan aşk macerasıyla meşgul olan Dillinger'in korkulu rüyası olacaktır. Kuruluşundan o döneme dek FBI'ın gerçekleştirdiği en büyük operasyonun tepesindeki adamla, Amerika'nın gelmiş geçmiş e büyük suçlusunun mücadelesi, bir dönemin de portresidir adeta. Zira Purvis, kanun güçlerinin açık açık aşağılandığı bir dönemde, Dillinger ve çetesini adalete teslim etmekten çok, kanunun namusunu kurtarmak adına onları cezalandırmayı, yok etmeyi amaçlamaktadır. Medyanın inanılmaz ilgisiyse, günümüzde medyanın yarattığı balon şöhretlerin ve bu kişilerin kamuoyunda saygı görür hale gelmesinin yarattığı toplumsal yıkımın ilk örneklerini ortaya çıkarmıştır. Kaos ortamından çıkış, ancak birilerinin kendini feda etmesiyle mümkün olacaktır. Kanun adamlarının ya da soyguncuların… Elbette bu denklemde krizin kötü çocukları olarak cezayı soyguncuların çekmesi ve yargılanmadan kurşun yağmuruna tutulmaları kaçınılmazdır! Böylece krizin, kötü gidişatın suçlusu olarak birileri ceza görmüş, devlet aklanmış olacaktır üstelik…

Filmin çekimlerini normalden çok daha uzun bir zamana yayan Mann, takvimine uygun ve uzun süre onunla birlikte çalışabilecek oyuncular arıyordu. Bir yandan da çekimlere hazırlanabilmek için önünde sadece birkaç aylık bir zaman dilimi kalmıştı.

FİLM BOYUNCA JOHNNY DEPP'İN CANLANDIRDIĞI KANUNSUZ JOHN DILLINGER VE CHRISTIAN BALE'İN CANLANDIRDIĞI FBI AJANI PURVIS SADECE İKİ KEZ KARŞI KARŞIYA GELİYOR. TIPKI "HEAT"TE OLDUĞU GİBİ...

"Public Enemies", grevden çok önce hayata geçtiği için, grev nedeniyle iptal olan projelerden arta kalan oyuncuları bünyesine dahil edebilme şansını elde etmişti. Bu noktada Mann, hikayenin temel direği John Dillinger'i canlandırması için Johnny Depp'e teklif götürdü. Depp, o sıralarda Mira Nair'in "Shantaram" adlı filmiyle anlaşmıştı ve filmin çekimleri "Halk Düşmanları"yla çakışıyordu. Fakat Senaryo Yazarları Derneği Grevi, birçok film gibi "Shantaram"ın çekimlerinin de ertelenmesine sebep olmuştu. Haliyle Depp boşta kalmıştı ve "Halk Düşmanları"nda oynayabilirdi. Nitekim aktör projeyi kabul etmekte gecikmedi. Bugüne dek birçok ikonik karakteri canlandıran Depp, Ed Wood'dan sonra ikinci kez gerçek hayattan bir karakteri canlandırma şansı yakalamıştı. Mann'se, kendisine harika bir John Dillinger bulmuş, hikayenin en önemli karakterlerinden birini sağlam bir zemine oturtmayı başarmıştı. Hikayenin bir diğer sacayağıysa, FBI'ın "namusunu kurtarmak" adına suçluların peşine düşen Melvin Purvis karakteri. Purvis'i canlandıran isimse son olarak "Terminatör Kurtuluş"ta John Connor rolünde izlediğimiz yıldız oyuncu Christian Bale. Aynı anda hem tekinsizlik hem de güven hissi verebilen nadir aktörlerden biri olarak onun bu rol için biçilmiş kaftan olduğu aşikar. Bale'se "Halk Düşmanları"yla ilgili olarak yaptığı açıklamalarda Mann'in tanıdığı en iyi ve en saygın yönetmenlerden biri olduğunu, onun herhangi bir filminde yer almanın kendisi için büyük anlam ifade ettiğini belirtiyor. Filmde dönemin baskı dolu atmosferini yansıtmaya çalıştıklarını, bunu yaparken de Michael Mann'in detaycı kişiliğinin büyük faydasını gördüklerini söylüyor. Johnny Depp'le çalışmakla ilgili olaraksa "Onunla ilk kez bu filmin okuma provalarında tanıştım. Filmdeyse sadece iki ortak sahnemiz vardı. Bir tanesinde hapishanede yüz yüze konuşuyorduk, diğerindeyse birbirimize 200 metre uzaktaydık ve ateş ediyorduk. Onunla sadece iş ortamında karşılaştım ve şahane bir oyuncu olduğunu düşünüyorum" diyor. Buradan aldığımız ipucuna göreyse filmde Dillinger ve Purvis sadece bir kez yüz yüze geliyorlar ki bu da bizlere "Heat"i anımsatıyor. Hatırlayacağınız gibi "Heat"te de De Niro'nun canlandırdığı Neil McCauley ve Pacino'nun oynadığı Vincent Hanna finale dek yalnızca bir kez karşı karşıya geliyorlardı. Filmin üçlü sacayağı, Dillinger'in sevgilisi Billie Frechette'i canlandıran Oscar ödüllü Fransız yıldız Marion Cotillard. Cotillard'a göre Billie Frechette'in ekonomik buhranda tek başına mücadele ederek ayakta kalmış bir kadın. Dillinger'la olan ilişkisiyse, onun bir kanun kaçağı olduğunu bil-

Filmde Dillinger'ın en aktif olduğu 1931 ve 1934 yılları arasında yaşananlar konu ediliyor.

Christian Bale, Amerika'nın en büyük suç dalgasına karşı savaş açan Melvin Purvis'i canlandırıyor.

mesine rağmen başlayıp sürüyor. Zira Frechette, Dillinger'in kötü bir insan olduğunu düşünmüyor. "Dillinger, Billie'yi seviyor ve kolluyordu. Ona gerçek bir centilmen gibi davranıp kırmamaya çalışıyordu" diyor aktris.

Filmin yan rollerinde de güçlü bir oyuncu ordusu yer alıyor. FBI direktörü J. Edgar Hoover rolünde Billy Crudup'u, Dillinger'ın rakiplerinden banka soyguncusu Pretty Boy Floyd rolünde Channing Tatum'u, 1930'lu yıllarda Barker çetesiyle ittifak yapmasıyla tanınan ünlü suçlu Alvin Karpis rolünde Giovanni Ribisi'yi ve Dillinger'ın gençliğinden beri tanıdığı can yoldaşı Homer Van Meter rolünde de Stephen Dorff'u izleyeceğiz. Ayrıca Emilie de Ravin, Leelee Sobieski ve David Wenham da irili ufaklı rollerle filme dahil olan önemli isimler.

Çoğu, Dillinger ve FBI arasında gerçekleşen kedi-fare oyununun yaşandığı gerçek mekanlarda çekilen ve 143 dakikalık süresiyle bizleri uzun bir yolculuğa çıkaracakmış gibi görünen "Halk Düşmanları", kurak geçen son birkaç ayın ardından bizleri heyecanlandıran nadir projelerden biri. Mann'in, suç dünyasının erkek simalarına ve bu dünyanın her iki kutbuna büyük ilgi duyduğunu düşündüğümüzde "Halk Düşmanları" yönetmenin son yıllardaki en önemli projesi haline geliveriyor. Bir nevi 1930'lu yıllarda geçen "Heat" görünümünde olan "Halk Düşmanları"nın hemen her karesini çekerken herkesten önce Mann'in büyük bir mutluluk duyduğu ve zevk aldığı kesin. Fötr şapkalı, uzun pardesülü adamlar, ara sokaklarda yükselen gölgeler, birbirini kovalayan klasik otomobiller ve sokak savaşlarıyla dolu bir suç destanı yaratmak üzere yola çıkan Mann'in bunu büyük ölçüde başardığıysa, filmin ilk gösterimine katılan şanslı izleyicilerden sızan bir bilgi şu anda. Zaten ustadan da aksini beklemezdik… ■

10 MADDEDE MICHAEL MANN SİNEMASI

MURAT EMİR EREN

HOLLYWOOD'UN EN GÜÇLÜ İSİMLERİNDEN BİRİ VE AYNI ZAMANDA DA GERÇEK BİR SANATÇI OLARAK ANILMAK KOLAY İŞ DEĞİL. KARİYERİNE TELEVİZYON YAZARI OLARAK BAŞLAYAN VE GERÇEK ÇIKIŞINI 90'LI YILLARDA GERÇEKLEŞTİREN MICHAEL MANN'İN BUNU BAŞARABİLDİĞİYSE SU GÖTÜRMEZ BİR GERÇEK. BU AY GÖSTERİME GİREN "HALK DÜŞMANLARI/PUBLIC ENEMIES"LE BİR KEZ DAHA SEYİRCİNİN AKLINI BAŞINDAN ALMASI MUHTEMEL 66 YAŞINDAKİ USTA YÖNETMENİN BUGÜNE KADARKİ BÜTÜN İŞLERİNİ GÖZDEN GEÇİRDİK VE MICHAEL MANN SİNEMASININ TEMEL ÖĞELERİNİ ORTAYA ÇIKARMAYA ÇALIŞTIK.

1 BAŞLANGIÇ: KÖKLERİ VE TELEVİZYON

Fırtınalı 60'lı yıllara rastlayan ilk gençliğini, sinema eğitimi aldığı Londra'daki Uluslararası Film Okulu'nda geçiren Michael Mann'in Avrupa Sineması'ndan, Fransız ve İngiliz ekolünden epey etkilendiğini söylemek mümkün. Mann'in mesleğindeki başlangıç noktasıysa televizyon elbette. Sinema kariyerini de büyük ölçüde etkileyen televizyon çalışmalarında Mann, aslında sinemadakinden çok da farklı işler çıkarmadı. Bunlar, belki çok daha popüler işlerdi; belki komedi ve macera unsuru el attığı bu eğlencelik işlerde çok fazla ön plana çıkıyordu, ancak Mann'in favori temaları yine yerli yerindeydi. Örneğin Londra'daki eğitimini tamamlayıp ABD'ye döndükten sonraki ilk ciddi işi olan ve sonradan gerçek bir televizyon efsanesine dönüşen "Starsky ve Hutch" bunun en önemli örneklerinden biridir (Daha önce Gibssville ve Bronk adlı vasat iki dizi için de birer bölüm yazmıştı gerçi). Birbirine zıt karakterli iki detektifin eğlenceli maceralarını konu eden dizinin yazar kadrosunda 76-77 yılları arasında Mann de yer almıştı. Dizi, genel olarak iki zıt erkek karakterin arasındaki ilişkiyle şekilleniyordu, tıpkı bugüne dek izlediğimiz çoğu Mann filminde olduğu gibi... Mann aynı formülü sonradan tamamıyle kendi projesi olan 80'lerin efsane dizisi "Miami Vice"da da denedi. Başrol oyuncusu Don Johnson'ın kişisel karizması, mekânın sağladığı görsel atmosfer, dönemin müzikleri, modası ve maço tarzı, Mann üslubuyla birleşmiş, ortaya kült bir dizi çıkmıştı. Ayrıca Mann'in televizyon için çektiği filmler de oldukça enteresandı. 1989 yapımı "L.A. Takedown"ın, "Heat"in mini bir versiyonu olduğunu, daha doğrusu "Heat"in bu filmden uyarlandığını çoğu kişi bilmez. Oysa "L.A.Takedown", yönetmenin TV kariyerinin sinemasını ne denli etkilediğini ispatlayan bir yapım olarak hayli dikkat çekicidir.

Miami Vice

"Manhunter" (1986)

2 KARA FİLM ETKİSİ

Detektif hikâyelerine, iki erkek arasındaki dostluğa, karanlık sokaklarda dönen dalaverelere, karanlık simalara ve polisiye öykülere olan merakının kökeniyse, ustanın Fransız kara filmlerinden oldukça etkilenmesinden ileri geliyordu. 1979 yılında televizyon için çektiği bir hapishane dramı olan "The Jericho Mile"da dahi kendisini belli eden bu durum, Mann'in ilk sinema filmi 1981 yapımı "Thief"te zirveye çıktı. Zira film, janrın üstadlarından Jean Pierre Melville'in "Hırsız Bob/Bob le Flambeur" filminin bir yeniden çevrimi ve ABD uyarlamasıydı. Mesleğini bırakmak üzere olan Frank'in (James Caan) son bir vurgun yapmak suretiyle ortadan yok olma planı üzerine kurulu olan "Thief", Fransız öncülüne bir saygı duruşu niteliğindeydi. Melville, Jules Dassin ve Henri-Georges Clouzot gibi yönetmenlerden büyük ölçüde etkilenen Mann, kendi üslubunu oluşturmakta gecikmedi. Bunda özellikle görsel tercihlerinin ve kendine has kurgu anlayışının büyük bir etkisi vardı... Ardından gelen roman uyarlaması 1986 yapımı "Manhunter" da (Thomas Harris"in Hannibal serisinin ilk sinema filmi), Mann'in ellerinde bir gerilim öyküsünden ziyade, kara film atmosferine sahip bir detektiflik hikâyesine dönüşmüştü.

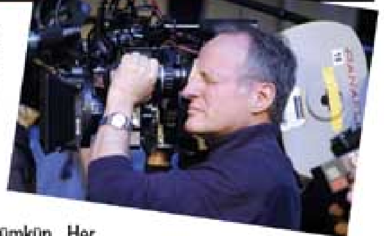

3 GÖRSEL TERCİHLERİ: KONTROL HEP ONDA

1999 yapımı "Köstebek/The Insider"da, 60 Dakika adlı bir haber programının yapımcısı olan takıntılı Lowell Bergman (Pacino), bir haber kameramanının istediği görüntüyü çekememesinden yakınır ve haber mahalline bizzat gideceği için "Kahrolası şeyi kendim çekerim daha iyi" der. Aslında bu repliğin biraz da Mann'e gönderme olduğunu iddia etsek haksız sayılmayız. Zira Mann, yönetmenliğini yaptığı birçok filmde kamera operatörlüğünü de üstleniyor. En önemli filmlerinde birlikte çalıştığı görüntü yönetmenleri Dante Spinotti ve Dion Beebe'nin çıkardığı işe güvenmediğinden değil, kadrajdaki kontrolü tamamen elinde tutmak ve istediği hareketi, istediği zamanlamada yapabilmek için. "Heat"in çekimlerinin yüzde altmışında kameranın Mann'in omuzlarında olduğunu ve "Ali"de de benzer bir durumun yaşandığını biliyoruz. Burada da, Kubrick'le yarışabilecek cinsten bir yönetmen mükemmeliyetçiliği karşımıza çıkıyor. Filmlerindeki iç mekânlarda en az Kubrick kadar steril bir görüntü yakalamaya çalışan Mann, buna rağmen hiçbir şekilde yapaylığa düşmeden, mekânı, karakterleriyle özdeşleştirmeyi de başarıyor. Özellikle "Thief", "Manhunter", "Heat" ve "The Insider"da yönetmenin bu tercihi, karakterlerin bulundukları mekânlardan ayrılmalarına, adeta mekânın focusun dışında kalmasına neden oluyordu. Bu da karakterlerin ruh hallerini, oyuncunun performansını ön planda tutan, dikkat dağıtıcı başka bir unsurla karşılaşmamızı engelleyen etkenlerin başında geliyordu.

Mann'in bir diğer takıntısıysa, yine az önce ismini andığımız yapımlarda yer alan mavi tonlar olsa gerek. Kadrajlarında ağırlıklı olarak mavi tonu tercih eden ve sabaha karşı, yağmurlu havalarda ya da yüksek binaların iç kısımlarında gerçekleştirdiği çekimlerde sıklıkla bu tonu yakalamaya çabalayan yönetmenin son yıllarda "Collateral" ve "Miami Vice" ile farklı arayışlara girdiğini de söylemek mümkün. Her şeyden önce "Collateral"da dijital kameralarla çalışan Mann'in, mükemmeliyetçi olmakla birlikte, aynı noktada takılıp kalmayan, yenilikçi ve görsel anlamda yeniliğe açık bir isim olduğunu söyleyebiliriz. Hiç vazgeçemediği ve hiçbir teknolojinin onu vazgeçiremeyeceği başka iki takıntısı ise, binaların mimari özelliklerini filmlerindeki birçok sahnenin kurulumunda özenle kullanması ve karakterlerini resmettiği fonlar. Özellikle "Heat" ve "Köstebek"ten bizlere geçen his, art deco akımından etkilenen mimari yapılara özel bir ilgisi olduğu yönünde. Mekânı karakterin ruh haline hizmet eden bir atmosfere dönüştürebilmesiyse sihirli bir yeteneği. Karakterlerini yerleştirdiği arka plan fon görüntüleri onun için çok önemli. Birçok kez sonradan sahnenin arka planındaki görüntüyü değiştirdiğini biliyoruz (Örneğin "Collateral"ın finalinde Vincent ölürken metro ölü bir ağacın önünden geçer, bu görüntü sonradan yerleştirilmiştir); aynı şekilde karakterlerini genellikle okyanus, gökyüzü ya da enginlik hissi veren farklı manzaraların önünde izlemeyi sevdiğini de...

"Son Mohikan" (1991)

4 OYUNCU YÖNETİMİ: İTİNA İLE PERFORMANS ALINIR

Mann'in filmlerinde vasat oyunculuğa denk gelmek çok güç (Belki biraz "Miami Vice"daki Jamie Fox). Bunun en önemli nedenlerinden biri de, yönetmenin görselliğe olduğu kadar, oyuncu yönetimine de büyük önem vermesi. Özellikle "Son Mohikan/Last Of The Mohicans"la birlikte filmlerindeki oyunculuk seviyesinin üst düzeye çıktığını fark etmek zor değil. 90'lı yılların en iyi performanslarının, oyunculuk namına en heyecan verici sahnelerinin birkaçı Michael Mann filmlerinden çıkıp geliyorsa, bunda bir hikmet var demektir... Her şeyden önce Mann, sıradan bir prova süreci geçirmiyor. Daniel Day Lewis'le böyle bir süreç geçirmek zaten mümkün değil (Lewis bu film için tıpkı karakteri Hawkeye gibi kırsal bölgelerde yaşamış ve uzun süre ortalıktan kaybolmuştu). Fakat Mann, benzer bir hazırlık sürecini "Köstebek"te Russell Crowe'a, "Ali"de Will Smith'e, "Collateral"daysa Tom Cruise'a yaşatmıştı. Her üçünün de kariyerlerinin en iyi performanslarını sergilediğini ve bu roller sayesinde birçok adaylık aldığını da belirtmek gerek. Crowe ve Smith'in fiziksel değişimi, Cruise'un rol için ilk kez kır saçlarıyla kamera önüne geçmesi, ayrıca ön hazırlıklar sırasında dört gün boyunca Fedex kuryeliği dahi yapması, Mann'in oyuncuları üzerindeki ağırlığının simgesi gibi. Oyuncularının kravat düğümleriyle bile yakınen ilgilenen bir yönetmen olarak görmek istediğini mutlaka gören, almak istediği performansı alan Mann'in filmlerindeki tek eksiği kadın karakterler belki de...

5 KURGU: MAHREM ANLARDA GÖZ KIRPMAK

Mann'in filmlerinde özellikle son on yıl içerisinde gözlemlenen "mekânik olarak" oturmuş bir kurgu sistemi sözkonusu. Çoğu zaman çok uzun planlara yer vermeyen, karakterin etrafında dolanan ve her kesmede ayrı bir sahneye geçiyormuş hissi veren bir kurgu sistemi bu. Anlatımı ve ritmi genellikle kurgunun belirlediği, kadraj içi kurgunun kısa süreler aldığı "Köstebek"se yine Mann sinemasının kurgu anlayışı açısından ele alınabilecek en iyi örneklerden biri. Meselenin teknik kısmını, hangi planın ne kadar sürdüğünü, perdede ne kadar süreyle kaldığını değerlendirmekten ziyade, aslında ne gibi bir kurgu yapısının işlediğine göz atmak gerekiyor. Mann'in en önemli özelliği, karakterlerini hem sonuna kadar izleyicisiyle paylaşması, hem de onların mahremiyet duygusunu da bir şekilde koruması. Üzüntülü anların, kavgaların, sevişme sahnelerinin çok uzadığına hiçbir Mann filminde şahit olmamışızdır örneğin. "Köstebek"te Crowe'un canlandırdığı Jeffrey Wigand'ın ailesiyle olan sorunlarını dışarıdan bilir ancak uzun uzadıya görmeyiz, "Heat"te Pacino'nun canlandırdığı Vincent Hannah'nın, yarı ölü biçimde bulduğu üvey kızı için nasıl üzüldüğünü kısa sürelerle görürüz. Olsa olsa Pacino'nun kendine has koşuşuyla, telaşıyla, acısıyla bizlere yansıyan bazı hisler vardır. Hannah'nın ve eşinin acı çektiği çok daha mahrem anlardaysa Mann hemen göz kırpar ve plan değişiverir. İzleyiciye geçmesi gereken his çoktan yerine ulaşmıştır zira...

"Köstebek" (1999)

EN İYİ 5 FİLM

1 **Köstebek** | The Insider
2 **Heat**
3 **Son Mohikan** | Last Of The Mohicans
4 **Manhunter**
5 **Collateral**

6 ÇATIŞMA: EVDE, SOKAKTA, ZİHİNDE, HER YERDE

Senaryo çalışmalarına bizzat katılan ve genellikle kendisine uygun hikâyelerle ilgilenen Mann'in filmlerindeki en önemli unsur, karşıt ancak izleyicinin özdeşleşebileceği iki kutup arasındaki çatışmadır belki de. Filmin ana motoru olan bu çatışma, kimi zaman "Heat"te olduğu gibi çeşitlenebilir. Bir suçluyla bir polisin arasındaki çatışmayla sınırlı kalmayıp, polis Vincent Hannah'nın eşiyle arasındaki çatışmaya, soyguncu Neil McCauley'nin çetesindeki bir üyeyle olan çatışmasına, yahut, hepsinin dahil olduğu, efsanevi sokak çatışmasına dönüşebilir. Mann filmlerini diğerlerinden ayırsansa, çatışmanın her iki kutbunun da izleyiciye aynı uzaklıkta olmasıdır. Ahlaki açıdan birini diğerine tercih etmemiz güçtür. Duygusal anlamda da her iki tarafa da kendimizi yakın buluruz. Bu noktada mekân kullanımının ve Mann'in karakterle aramıza koyduğu mesafenin de önemi büyük kuşkusuz...

"Heat" (1995)

7 MÜKEMMELLİYETÇİLİK: GERÇEK HAYAT VE KURGU ARASINDA

Filmlerin yapım öykülerini okurken, kimi zaman "bu kadarı da abartılı" dediğimiz türden ön hazırlık evrelerine şahitlik ederiz. Mann filmlerinde de bu tür yapım hikâyelerine denk gelmek mümkün. Bunun en önemli sebebiyse, Mann'in filmlerinde mantığın çok büyük bir yer işgal ediyor olması. İzleyicinin her daim mantığını uyanık tuttuğunu düşünen Mann, filmlerinde olmadık hatalara, olmadık sakilliklere yer vermekten kaçınıyor. Özellikle oyuncularıyla ve mekânları hazırlayıp oyuncuları giydiren sanat grubuyla gerçekleştirdiği çalışmalardaki titizlikle bilinen yönetmen, senaryolarında da mutlaka gerçekdışı öğeleri ayrıştırmaya, mantık çerçevesinde kalmaya özen gösteriyor. "Heat"in ünlü çatışma sahnesinin bu denli efsanevi bir hal alması, biraz da gerçek bir çatışmanın ortasında kaldığımızı hissettirmesinden kaynaklanıyorsa, sebebi tamamen Mann'in gerçeklik hissine yönelik takıntısıdır...

"Ali" (2002)

MANN VE ÇİFTLERİ

Will Graham ve Francis Dollarhyde | Manhunter (1986)

Thomas Harris'in romanından sinemaya uyarlanan "Manhunter", Hannibal Lecter'ın ilk sinema macerasıydı ama filmin yıldız karakterleri, diş perisi lakaplı katil Francis Dollarhyde ile, onun peşindeki saplantılı polis Will Graham'dı. Çiftin bu hastalıklı kaçma ve kovalamaca ilişkisi, Mann'in diğer portrelerine pek uyamamakla birlikte, kariyerinde karşı karşıya getirdiği ilk çift, ilk çatışmaydı.

Lowell Bergman ve Jeffrey Wigand | Köstebek (1999)

Biri 60 Dakika adlı popüler bir haber programının yapımcısı (Bergman), diğeriyse bir tütün şirketinin araştırma departmanından kovulan bir bilimadamı (Wigand) olan ikili, Mann filmlerinde genelde görülenin aksine aynı tarafta yer alıyordu. Aralarında ahlaki çatışma sürüyordu sürmesine ama hedefleri aynıydı...

Detektif Vincent Hannah ve Neil McCauley | Heat (1995)

Suç filmleri içinde kendine özel bir yeri olan "Heat"in iki ayrı kutbu, Hannah (Pacino) ve McCauley (De Niro), özellikle oyuncuların üst düzey performansıyla zihinlere kazınıyordu. Biri polis, diğeri soyguncu olan kahramanlarımızın arasında, saygı dolu bir rekabet vardı. Özellikle çiftin karşı karşıya geldiği efsane sahne, unutulmazlar arasındaki yerini çoktan aldı.

Vincent ve Max | Collateral (2004)

Tıpkı "Köstebek"te olduğu gibi, "Collateral"da da yine iki erkeğin birlikte hareket ettiği bir filme imza atmıştı Mann, ancak bu kez durum farklıydı. Bu kez biri (Vincent), diğerini (Max) bu ilişkiyi sürdürmeye zorluyordu. Korkusuz kiralık katil Vincent ile onun tam zıttı, ürkek, kaybeden, sıradan bir taksici olan Max arasında, erkek dayanışmasından ziyade, bir nevi abi-kardeş ilişkisi vardı.

Sonny Crockett ve Ricardo Tubbs | Miami Vice (1984-89, Dizi) (2006, Film)

Mann'in önce televizyona sonra da büyük beklentilerle sinemaya uyarladığı "Miami Vice"ın efsane ikilisi Sonny ce Ricardo'yu saymadan olmaz. Faha çok duygularıyla hareket eden ateşli detektif Sonny'i dizide Don Johnson, filmde Colin Farell canlandırmıştı, çiftin mantık cenahını üstlenen Ricardo'yu ise dizide Philip Michael Thomas, filmdeyse Jamie Fox oynadı.

"Halk Düşmanları" sinema tarihindeki Michael Mann çiftlerine bir yenisini ekleyecek: Soyguncu John Dillinger ve FBI ajanı Melvin Purvis.

"Miami Vice" (2006)

8 KARAKTER: KAYBEDENLERDEN ÇOK ŞEY ÖĞRENİLİR

Yukarıda Mann filmlerindeki çatışmadan bahsetmişken, karakterlerin bu çatışmaya yol açan özelliklerini de vurgulamak yerinde olur. "Son Mohikan", "Heat", "Köstebek", "Collateral" gibi filmlerin ortak özelliği, sistemin dışladığı karakterlerin, sistemin kaybetmeye zorladığı karakterlerin filmleri olmalarıdır. "Son Mohikan"ın erdem timsali Hawkeye'ı, Fransız ve İngiliz sömürgecilerinin çıkar savaşının ortasında kalmıştır örneğin, her ne kadar kıymetli, her ne kadar erdemli olursa olsun zamana yenileceğini bilerek izleriz hikâyesini. "Heat"te bir soyguncu olmakla birlikte klasik anlamda filmin "kötü adamı" olmayan Neil McCauley için finalde gözyaşı döküyor olmamızın sebebi, Mann'in karakteri derinlemesine kavrayabilmesi ve onun da hepimiz gibi bir insan olduğunu, eylemlerinin bir sebebi olduğunu mükemmel biçimde vurgulayabilmesidir. McCauley'in eylemlerini gerçekçi biçimde açıklayabilmesinden, izleyicinin karakterle empati kurmasını sağlamasından ileri gelen bir durumdur. Aynı şekilde, "kötü adamın" öldüğü, "iyi çocuğun" kız arkadaşıyla birlikte olay mahallini terk ettiği "Collateral"ın finali için de, mutlu son demek pek mümkün değil. Film boyunca nefret duymamızı sağlayan onlarca eylem gerçekleştirmesine rağmen, Cruise'un oynadığı tetikçi Vincent'ın ölümü bizleri derinden sarsar. Mann, Vincent'ın ölümüne bizleri film boyunca hazırlar ve doğuştan bir kaybeden olan Vincent'ın sonu, farklı anlamda bir kaybeden olan temiz taksici Max'in hayatla ilgili çok şey öğrendiği bir ders haline gelir...

"Collateral" (2004)

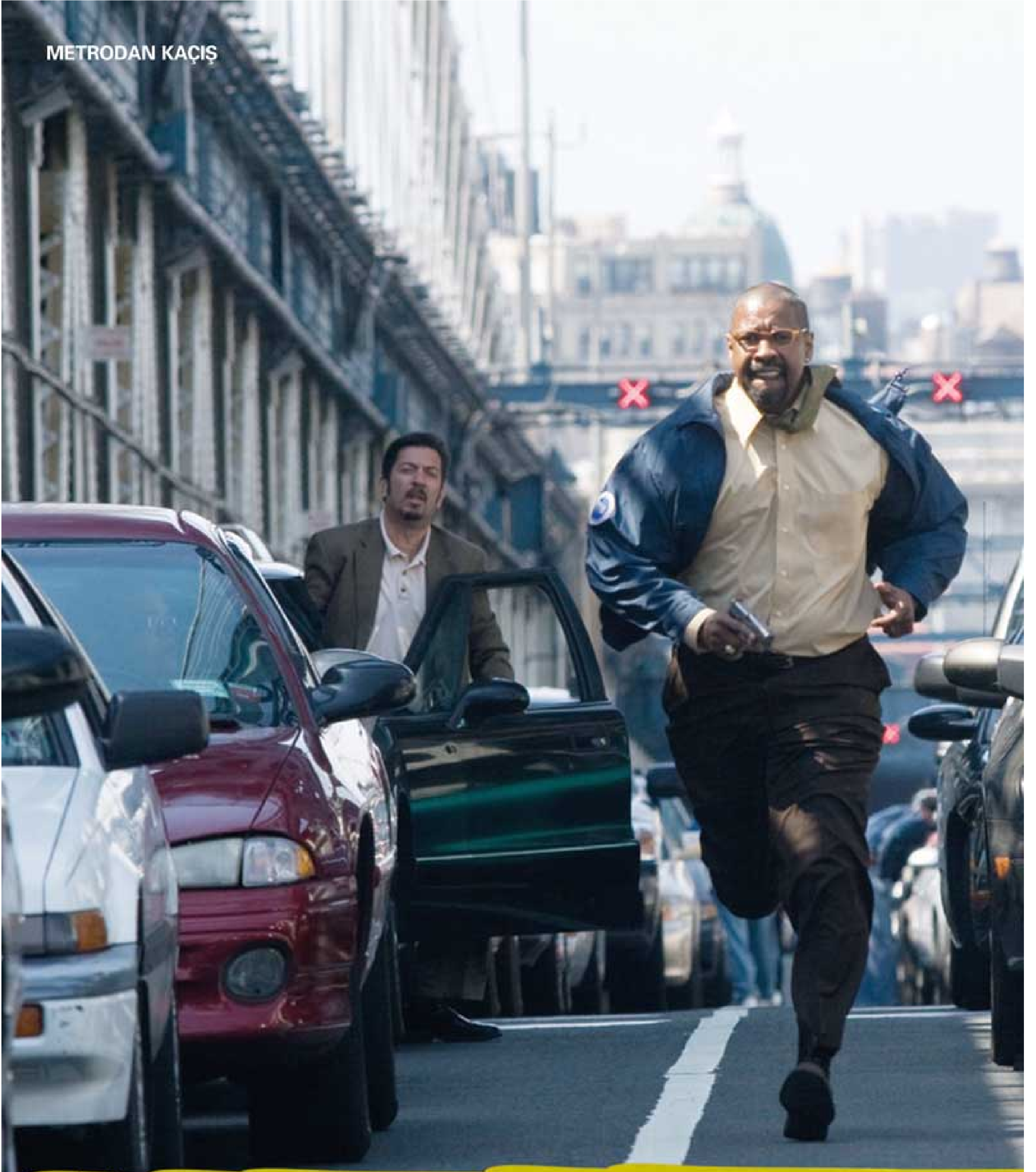
9 MANN VE ŞEHİR: LOS ANGELES

New York'un Scorsese, Woody Allen, Francis Ford Coppola gibi birçok anlatıcısı mevcut. Los Angeles'ın en büyük aşığı ve filmlerinde şehri en iyi kullanan isimlerden biriyse Michael Mann'dir. Özellikle "Heat" ve "Collateral"da şehri muazzam biçimde kullanan, klişe tabirle adeta hikâyedeki bir karakter haline getiren Mann, mimari takıntıları konusunda da yine Los Angeles'ın şehir planından etkilenmiş olsa gerek...

10 MÜZİK KULLANIMI

70'li yıllarda, televizyon için çalıştığı dönemlerde Miles Davis'le ahbaplık eden, caz ve rock müzik çevreleriyle yakın ilişkileri olan Michael Mann'in filmlerinde müzik kullanımının önemi büyük. Kurguyu ve ritmi bu denli önemseyen bir yönetmen için aksini düşünmek de güç. Birçok filminin en efsane anlarında müziğin de yer aldığını, örneğin "Son Mohikan"ın finalini efsane haline getiren özgün müziğinin hâlâ kulaklarımızda yankılandığını söyleyebiliriz. "Heat"te Al Pacino-De Niro buluşmasının hemen evvelinde Moby cover'ıyla devreye giren Joy Division parçası "New Dawn Fades"i de unutmak mümkün değil... Mann'in filmlerinde yer verdiği müzik grupları arasında Massive Attack, Audioslave, Groove Armada, Arvo Part gibi isimler mevcut...

Moby

METROPOL KABUSU

Tony Scott imzalı "METRODAN KAÇIŞ" (The Taking of Pelham 1 2 3), New York metrosunda geçen, gerilim dozu yüksek, tam bir kedi-fare oyunu. 1974 yapımı aynı adlı filmden günümüze uyarlanan filmde başrolleri paylaşan John Travolta ve Denzel Washington'a zengin bir yardımcı oyuncu kadrosu eşlik ediyor.

EBRU ÇELİKTUĞ

etrodan Kaçış", 1974 yapımı orijinal filmin yeniden yapımı olarak gözüküyor olsa da, yapımcı Todd Black farklı bir tanımlama yapıyor: "Filmi tekrar izledik ve ne kadar eğlenceli bir film olduğunu fark ettik. 'Yeniden yapmak' yerine 'yeniden anlatma"nın daha doğru olacağını hissettik." Yönetmen Tony Scott ise "Harika ama yeni neslin ya da günümüz sinemaseverlerinin bilmediği bir hikaye. Dünya, özellikle New York şehri 1974'ten bu yana çok değişti" diyor, "Karakterlerin motivasyonunun çok farklı olduğunu düşünüyorum. İki filmin benzerliklerinin başında, metroda meydana gelen bir rehin alma olayı geliyor. Ama eski filmde karşı kutupları canlandıran Robert Shaw ve Walter Matthau ile yeni filmdeki John Travolta ve Denzel Washington arasında büyük motivasyon farkı var."

John Godey'nin (gerçek adı Morton Freedgod) 1973'te yayımlanan romanından uyarlanan 1974 yapımı "Metrodan Kaçış", Joseph Sargent yönetiminde, Walter Matthau ve Robert Shaw'u karşı karşıya getiriyordu. Eski bir paralı asker olan İngiliz Bernard Ryder'ın (Robert Shaw) liderliğindeki dört kişilik korsan çetesi, New York'ta Pelham durağından hareket eden metro trenlerinden birini rehin alıyor ve bir milyon dolarlık fidye talepleri yerine getirilmezse, saat başı rehin aldıkları yolculardan bir kişiyi öldürecekleri tehdidinde bulunuyorlardı. Peki, metro gibi bir yerden parayı alsalar da nasıl ve nereye kaçabilirlerdi? İlk bakışta mantık dışı gözükse de aslında çok da üzerinde düşünülüp titizlikle planlanmış bir planları vardı. Çetedekilerden biri, görevinden haksız yere atıldığı için kuruma kin duyan vatman Harold Longman'di (Martin Balsam) ve metroyu avucunun içi gibi biliyordu. New York Ulaştırma Kurumu'nun polislerinden Walter Matthau ise, rehineleri kurtarabilmek için korsanların lideri Ryder ile sıkı bir pazarlığa girişiyor, bir yandan şaşkınlığa uğramış New York Polis Teşkilatı'na durumu anlatmaya çalışıyordu. Belediye Başkanı bile, olayın vahametine sadece kendi açısından yaklaşıyor, oy kaybetmeden işin içinden nasıl çıkacağının hesabıyla uğraşıyordu.

Kariyerini daha çok televizyon için çektiği dizi filmlerle oluşturan Joseph Sargent'ın en başarılı uzun metraj filmi sayılabilecek "Metrodan Kaçış", olumlu eleştiriler almıştı, hatta korsanların birbirlerine renklerle hitap etmeleri, yıllar sonra Quentin Tarantino'nun "Rezervuar Köpekleri"ndeki karakterlerinin de renklerle adlandırılmasına ilham vermişti. David Shire'ın bestelediği müziğinin de hatırı sayılır bir başarı kazandığını söylemek gerek. Öte yandan filmi mutlaka New York metrosunda çekmek konusunda kesinlikle çok kararlı olan yapımcılara, New York Ulaştırma İdaresi, filmin ileride böyle bir suç işlenmesi için örnek teşkil edeceği korkusuyla izin vermekte güçlük çıkarmıştı. Araya giren belediye başkanının kurumu ikna süreci, yapımcıların hem 75.000 dolarlık sigorta, hem de 275.000 dolarlık kira bedeli ödeme yükümlülüğüyle sonuçlanmıştı. Film, uluslararası çapta gişe anlamında büyük bir başarı göstermemişti ama New York, Londra ve Paris gibi metrolarıyla ünlü şehirlerde ilgiyle karşılanmış ve iyi iş yapmıştı.

Yeni "Metrodan Kaçış"ın senaryosu, "Los Angeles Sırları" ile Oscar kazanan (Curtis Hanson ile paylaşmıştı) ve "Gizemli Nehir" ile bir kez daha aday olan başarılı senarist Brian Helgeland'a ait. Kendi yazdığı →

"DENZEL BANA DAHA ÖNCE FBI VE CIA AJANI OLDUĞUNU SÖYLEDİ. SPIKE LEE'NİN CANLANDIRMIŞTI. O YÜZDEN ÖYLE BİR ROL İSTEMİYORDU. FARKLI BİR ŞEY

James Gandolfini New York Belediye Başkanı rolünde karşımızda.

"Payback/Gününü Göreceksin" ve "Knight's Tale/Şövalye"nin yönetmenliğini de üstlenmiş olan Helgeland, filmi yeniden yazarken özellikle karakterleri ön plana çıkarmayı denemiş: "Yıllardır yaş sınırlamasına tabi olan aksiyon filmleri yazıyorum ve git gide daralan bir alanın içinde çalışıyorum. Bir senaryonun başına oturduğum zaman yapımcıları neyin heyecanlandıracağını, içerisinde, -tıpkı bu filmde olduğu gibi- soygun, adam kaçırma gibi şeyler olan bir filmi onlara nasıl satabileceğimi düşünürüm. Sony'nin 'Metrodan Kaçış'ın haklarını satın aldığını duymuştum ve orijinal filmi gerçekten çok sevmiştim. İşin başında yapmak istediğim şey, yapımcıların rahatlıkla yeşil ışık yakacakları bir film yazabilmekti, ilk film, bizim kendi suç filmimizi yapmak için bir sıçrama tahtası olacaktı bu anlamda. Düşüncem, ilk filmden olabildiğince uzak kalmaktı, çünkü temelde, onların yaptığından daha iyi bir film çekemeyeceğimizi kabul ediyorduk. Ama sonuçta bizim de elimizde, trende rehineleri elinde tutan adam ve dışarıda onlarla pazarlık eden adamın çevresinde düğümlenen bir rehine olayımız vardı. Ve bu durum aslında, benzerliklerin sona erdiği noktaydı. Çünkü biz, ilk filmde olduğu gibi, gidilebilecek yerlerin sınırlı olması gerektiği fikrinde değildik. İlk filmin üzerine çıkmalıydık, onu, kendi suç filmimizi çekmek için bir yol olarak görmeliydik. Karakterler üzerinde daha fazla durmak istedim. Hareket memuru ile tren korsanının arasında bir ilişki yaratmakla ilgilendim. Bana göre ne roman ne de orijinal film, Garber ile Ryder karakterlerini, birbirlerini daha iyi anlayabilmeleri için gerçek anlamda zorlamıyordu."

"Metrodan Kaçış"ta, eski filmdeki polis memuru Walter Garber (Walter Matthau), bu kez karşımıza New York metrosunun hareket memuru olarak çıkıyor ve Denzel Washington tarafından canlandırılıyor. Rüşvet aldığı iddiasıyla rütbesi düşürülen ve pozisyonu değişen Garber'ın hayatı, metro trenlerinden birinin kaçırılmasıyla adeta kararıyor. Ryder adlı (John Travolta) sağı solu belli olmayan tehlikeli bir adamla silahlı arkadaşları, trendekileri saat başı öldürecekleri tehdidiyle, yolcuları rehin alıyor ve 10 milyon dolarlık fidye talebinde bulunuyorlar. Garber, New York

metrosuna dair engin bilgisini devreye sokarak, filmin yaklaşık üçte ikisi boyunca, yüz yüze gelmeden telefonla görüştüğü Ryder'ı adeta bir zeka oyunu içindeymişçesine alt etmeye çalışıyor. Tony Scott için filmin en önemli özelliklerinden biri de, iki başrol oyuncusunun filmde çok az karşı karşıya oynaması: "Birbirlerini görmeden oynarken, karakterlere çok şey kattılar. Benim için filmin en zorlayıcı tarafı buydu; çünkü filmin üçte ikisini telefonda geçiriyorlardı. Bu yüzden kendime devamlı, filmin canlılığını, temposunu ve anksiyete duygusunu nasıl koruyacağımı

Öte yandan senarist Brian Helgeland "Gazap Ateşi"ni de kaleme almıştı. Tony Scott, Denzel Washington'ın karaktere yaklaşımından çok etkilenmiş: "Denzel bana daha önce FBI ve CIA ajanı olduğunu söyledi. Spike Lee'nin "İçerideki Adam/İnside Man"inde de rehine müzakerecisini canlandırmıştı. O yüzden öyle bir rol istemiyordu. Farklı bir şey arıyordu. Biz bu farkın sadelik olacağını düşündük. Denzel, Garber'ı herkesin aşina olduğu sıradan bir adam olarak, son derece dürüst bir şekilde canlandırdı ve böylece John Travolta'nın öfkeli karakterine

teri başarıyla canlandırıyor. New York Polis Teşkilatı'nın rehine müzakere ekibinin başındaki Teğmen Vincent Camonetti'yi ise bir başka doğma büyüme New York'lu oyuncu, John Turturro oynuyor. İlk filmde olmayan bir karakter bu. Senarist Helgeland, teşkilatta bu görevden sorumlu olan gerçek bir polis teğmeniyle çalışarak Turturro'nun canlandırdığı karakterin diyaloglarını kaleme almış. Luis Guzman ise, ilk filmde Martin Balsam'ın canlandırdığı eski tren makinisti Phil Ramos olarak karşımıza çıkıyor. Başlangıçta Ryder'ın vaatlerine kanan ama rehineleri vu-

John Turturro (sağda) Teğmen Vincent Camoretti'yi canlandırıyor.

Oğlunun ölümü nedeniyle zor günler geçiren John Travolta, Ryder rolünde başarılı bulunuyor.

'İÇERİDEKİ ADAM/INSIDE MAN'İNDE DE REHİNE MÜZAKERECİSİNİ ARIYORDU. BİZ BU FARKIN SADELİK OLACAĞINI DÜŞÜNDÜK."

sorup durdum. Ama bu hem senaryo hem de oyuncular sayesinde halloldu" diyen yönetmen, özellikle New York metrosu gibi girift yapılı bir metroda çekim yapmanın ne kadar güç ve tehlikeli olduğundan da bahsediyor: "Gerçekten de bayağı tehlikeli bir yerdi, çünkü zamanın çoğunda gece çekimleriyle uğraştık. İnsanlar yoruluyordu. Bir de raylara elektrik veren bir üçüncü hat vardı ki, ona dikkat etmek gerekiyordu. Yorulunca insan konsantrasyonunu kaybettiğinden ölümlere yol açabilirdi. Bu yüzden benim sorumluluğum büyüktü." Yeraltındaki çekimler dört hafta sürmüş. Metro yetkilileri güvenliğin sağlanması için tüm ekibe ayrıntılı bir eğitim sunmuş, çünkü gerçekten de trenlerin hangi yönden ve hangi hattan gelecekleri belirsizmiş. Öte yandan elektrik yüklü "üçüncü ray" da gerçekten büyük bir tehlike arzediyormuş.

New York Ulaşım İdaresi'nin Manhattan'daki gizli karargahı, neredeyse NASA ayarında, müthiş bir kontrol merkezi görünümünü taşmakta. Bu yüzden yapım ekibinden birkaç kişi ve Tony Scott, bu gizli yeri ziyaret edip, tasarımını bir stüdyodaki sete kopyalamışlar. Trendeki çekimler de gene birebir inşa edilen metro vagonlarında, platoda gerçekleşmiş.

Denzel Washington'ın, Garber rolü için Tony Scott'ın ilk aklına gelen isim olması şaşırtıcı değil, çünkü "Deja Vu", "Gazap Ateşi/Man on Fire" ve "Denizde İsyan/Crimson Tide"da beraber çalışmışlardı.

çok güzel bir karşıtlık oluşturdu." Denzel Washington, her metot aktörünün rolüne hazırlandığı gibi, deneyimli metro işçileriyle görüşmüş ve filmde teknik danışman olarak yer alan hareket memuru Joseph Jackson ile arkadaş olmuş. New York metrosunda her gün seyahat eden beş milyon civarındaki yolcunun güvenliğinden sorumlu olan Jackson'a göre, acil durumlarda sakin kalma yeteneği çok önemli: "Yolcular özellikle de tünellerdeyken paniğe kapılma eğilimindedirler. Ayrıca her trende yardım edebilecek sadece iki mürettebat vardır. İnsanların istasyon aralarında trenden atlamalarını isteyemezsiniz." Garber karakteri, rüşvetle lekelenmiş sicilini temizlemeye çalışırken, sıra dışı bir rehine olayıyla karşılaşınca, polisten bile daha fazla korsanlarla muhatap olmak zorunda kalıyor. Öte yandan korsanların lideri Ryder, daha önce borsada hukuk dışı işlemlerle yapmakla suçlanmış, hapis yatmış ve tüm New York'a karşı intikam hisleriyle dolu. Senarist Brian Helgeland, ikilinin arsasındaki telefona dayalı iletişime rağmen aslında benzer travmalardan geçtiklerini anlamaları üzerinde durmuş.

Filmin yardımcı oyuncularının, Washington ve Travolta kadar çekici isimler olduğundan bahsetmiştik. Özellikle "Sopranolar" dizisiyle hak ettiği üne kavuşan James Gandolfini, mafya patronluğundan New York belediye başkanlığına geçiş yapan karak-

runca nasıl bir çılgınlığın içine düştüğünü anlayan Ramos rolünde Guzman'ın oyunculuğunun övgüyle anıldığını belirtelim.

Tony Scott, gerçek hayatı, gerçek kişileri çekmeyi seven bir yönetmen olarak olabildiğince özel efektlerden, dijital müdahalelerden uzak kalmaya çalıştığını söylüyor röportajlarda: "Annem öldüğünde 95 yaşındaydı ve filmleri seyrederken, bazı sahneleri beğenmezdi, çünkü o sahnelerde hep dijital müdahale olurdu. Ben tüm kariyerim boyunca CGI'dan uzak durdum, uçak, araba veya trenlerle ilgili filmlerde bile." 100 milyon dolarlık bütçesiyle iddialı bir yapım olan film, geçtiğimiz ay kendi ülkesinde vizyona girdi ve açılışta 23 milyon dolarlık bir gişe geliri elde etti. Genel anlamda olumlu eleştiriler alsa da, bir yeniden yapım olarak ilkiyle kıyaslandığında o kadar başarılı bulmayan eleştirmenler de var. Aksiyon severler için tatmin edici bulunan filmle ilgili olarak ilginç bir yorum da ünlü ABD'li eleştirmen Roger Ebert'a ait: "Tony Scott'ın 'Metrodan Kaçış'ında, gerçekten çok iyi bir şey olmaması dışında çok yanlış bir şey yok!" Aksiyon denince ilk akla gelen ustalardan Michael Mann'in "Halk Düşmanları" ile aynı zamanda vizyona giriyor olması, "Metrodan Kaçış"ın parıltısını azaltabilir ama, biz gene de Tony Scott imzalı gerilimi yüksek bir aksiyonun, türün hayranlarını pek fazla hayalkırıklığına uğratmayacağını umut ediyoruz.

Aksiyon kralı

ENGİN ERTAN

HONG KONG'DA ÇEKTİĞİ AKSİYON FİLMLERİYLE ÜNLENEN VE TÜRE KENDİNE HAS BİR ÜSLUP KATAN JOHN WOO, HOLLYWOOD'DA GEÇEN UZUNCA BİR ARADAN SONRA TEKRAR UZAK DOĞU'DA. ÇİN'DE ŞU ANA KADAR ÇEKİLEN EN PAHALI FİLM ÜNVANINA SAHİP OLAN "KIZIL UÇURUM", UZAK DOĞU'DA GÖSTERİME GİRDİĞİNDE DE HASILAT REKORLARINI ALT ÜST ETMİŞTİ. ORİJİNAL UZUNLUĞU 5 SAATE YAKLAŞAN VE UZAK DOĞU'DA İKİ PARÇA HÂLİNDE VİZYONA ÇIKAN FİLM, DİĞER ÜLKELERDEYSE 2,5 SAATLİK YENİDEN KURGULANMIŞ BİR VERSİYONLA GÖSTERİLECEK. BU AY ÜLKEMİZDE İZLEYECEĞİMİZ KOPYA DA BU ULUSLARARASI VERSİYON.

John Woo

Taş yerinde ağırdır derler... Her zaman tutmayabilir ama özellikle Hollywood'a transfer olan yönetmenler sözkonusu olduğunda, her beş örnekten rahatlıkla üç veya dördü için bu atasözünü kullanabiliriz. John Woo da Hong Kong'da çektiği aşırı stilize aksiyon filmleri Batı'da keşfedildikten ve bir kült yönetmene dönüştükten sonra kendisini Hollywood'da bulmuştu. Açıkçası Amerika'daki ilk iki filmi ("Zor Hedef/Hard Target" ve "Kırık Ok/Broken Arrow") çok parlak değillerdi. Ancak onları takip eden "Yüz Yüze/Face/Off" zekice senaryosunun da yardımıyla neredeyse bir modern klasiğe dönüşmüştü. Arkasından gelen "Görevimiz Tehlike 2/Mission: Impossible II" de hem iyi eleştiriler almış, hem de gişede başarılı olmuştu. Fakat sonraki 5-6 yıl Woo için pek parlak geçmedi. Ne "Rüzgarla Konuşanlar/Windtalkers", ne de "Hesaplaşma/Paycheck" pek ses getirmedi. Ekseriyetle hayal kırıklığı yaratan bu iki film ertesinde John Woo, Hollywood deneyimlerini bohçasına katarak, son derece iddialı bir proje için Uzak Doğu'ya döndü. Uzun süren bir yapım süreci sonunda 2008 yılında, bu ay bizim de vizyonda izleyeceğimiz "Kızıl Uçurum/Chi bi" tamamlandı.

80 milyon dolarlık bütçesiyle şu ana kadar Çin'de çekilen en pahalı film ünvanını kapan "Kızıl Uçurum", aynı zamanda Uzak Doğu genelinde "Titanic"i de en çok hasılat yapan filmler listesinin bir numarasından indirdi. Bu noktada aslında "Kızıl Uçurum"un ticari açıdan riskli bir proje olduğunu da eklemek gerek. Toplam süresi 5 saate yaklaşan film, Uzak Doğu ülkelerinde iki parça olarak vizyona girmişti. Filmin ikiye bölünüşü akla "Kill Bill"i getirse de, aslında karşımızdaki "Yüzüklerin Efendisi" benzeri, birbirini lineer olarak takip eden iki film. "Kızıl Uçurum" Uzak Doğu dışındaysa yeniden kurgulanmış, 2,5 saatlik tek bir film olarak gösterime çıkacak. Türkiye'de bu ay vizyona girecek kopya da bu uluslararası versiyon.

Film ismini Çin tarihinde önemli bir yer tutan, ünlü bir savaştan alıyor. Milattan sonra 208 yılında gerçekleşen bu savaş, Çin'de Han Hanedanı'nın sona erip, Üç İmparatorluk dönemine geçiş sürecinde kilit bir role sahip. "Kızıl Uçurum", Han Hanedanı'nda başbakan görevindeki Cao Cao'nun (Fengyi Zhang), İmparator'u güneydeki iki derebeyine savaş açmaya ikna edişiyle başlıyor. Böylece hanedanın geleceğini garanti altına almayı hedefleyen Cao Cao, saldırdığı Liu Bei (Yong You) ve Sun Quan'ın (Chen Chang) güçlerini birleştireceklerini de önceden tahmin ediyor. Çok daha güçlü bir orduya sahip olmasına rağmen Cao Cao'nun yenilgisiyle sonuçlanan Kızıl Uçurum Savaşı, içerdiği pek çok entrika ve ilginç savaş taktiğiyle hem tarihe geçiyor, hem de Üç İmparatorluk fikrinin gündeme gelmesine sebep oluyor. Filmdeki ana karakterler ise imparator veya derebeyleri değil. Cao Cao esas mücadeleyi Vali Zhou Yu (Tony Leung Chiu Wai) ve strateji uzmanı Zhuge Liang'a →

geri döndü

(Takeshi Kaneshiro) karşı veriyor. Zhou Yu'nun disiplini ve Zhuge Liang'ın zekası birleşince, Cao Cao'nun güçlü ordusunu alt etmek mümkün hâle geliyor.

"Kızıl Uçurum"un Çin tarihinde bu derece önemli ve iyi bilinen bir olayı anlatıyor olması, filmin Uzak Doğu'daki gişe başarısıyla da doğrudan ilişkili. Konuya yabancı Batılı seyircilerin bu olay örgüsünü, hem de sıkıştırılmış bir versiyonda ne ölçüde takip edebileceğiyse merak konusu. Akla yakın dönemde izlediğimiz kimi diğer tarihi Uzak Doğu filmlerini de getirebilecek olan "Kızıl Uçurum", yapı olarak benzerlerinden farklı, Batı seyircisine daha tanıdık bir noktada seyrediyor.

Hollywood usulü Çin epiği

Vizyona girdiğinde ülkemizde de beğeniyle izlenmiş, Zhang Yimou'nun yönettiği "Ying xiong/Kahraman"ın hayranları benzer bir filmle karşılaşacaklarını düşünmesinler. "Kızıl Uçurum", "Kahraman" veya kimi

Sıkça başvurulan genel planlar ordunun konumlandırılışını başarıyla perdeye yansıtıyor.

ÇEŞİTLİ UZAK DOĞU ÜLKELERİNİN İMKANLARINI BİRLEŞTİREREK ORTAYA

Vali Zhou Yu (Tony Leung Chiu Wai)

Başbakan Cao Cao (Fengyi Zhang)

benzerlerinin sembolik anlatımına hemen hiç yüz vermiyor. Dört kişilik bir ekibin elinden çıkan senaryo (aralarında John Woo da yer almakta) daha ziyade Hollywood'dan tanıdık epik filmlerin izinden gidiyor. Orijinal versiyonunda karakterlerini uzun uzadıya seyirciye tanıtmayı tercih eden, hikâye akışıyla ilgili hemen hiçbir detayı atlamayan film, bu bölümlerin arasına görkemli savaş sahneleri yerleştiriyor.

Filmde Amerikan filmlerinden tanıdık pek çok klişeye de rastlamak mümkün. Erkeklere özenen ve savaşa gitmeye hevesli yaramaz prenses, filme belirli bir mizah duygusu katacak zekâsı kıt ama güçlü erkekler, onların yanında erdemli savaşçılar ve elbette hırs küpü bir kötü adam... Uzak Doğu'da filme yönelik kimi olumsuz eleştiriler arasında, bu gibi dramatik çatışmaları sağlamak adına bazı bölümlerde tarihsel gerçeklerin çarpıtıldığından şikayet edenlere rastlamak da mümkün.

Elbette bu yapıda Woo'nun Hollywood deneyiminin de önemli bir etkisi var. Hollywood'a transfer olan yönetmenlerin kendi tarzlarını Amerika'ya ve stüdyo sistemine ne kadar uyarlayabilecekleri hep tartışılır. "Kızıl Uçurum" bu bağlamda aynı mekanizmanın tersine işleyen yönünü göstermesi açısından da ilginç bir örnek. Batılı seyirciye tanıdık gelecek bu yapının, filmin uluslararası vizyon macerası için bir avantaj olduğu şüphesiz.

Diğer yandan filmin savaş sahneleri de ne tam anlamıyla Uzak Doğu sinemasına özgü, ne de Hollywood tarzındalar. Başka bir deyişle, "Kızıl Uçurum" sırtını aksiyona yasladığı anlarda melez bir sonuç veriyor. Elbette Uzak Doğu sinemasından tanıdığımız, dövüş sahnelerine özel kusursuz koreografiler burada da kendini gösteriyor; fakat komutanların uyguladıkları stratejiler savaş sahnelerinde açık ara öne çıkıyor. Woo sıkça başvurduğu genel planlarda ordunun konumlandırılma şekillerini başa-

rıyla perdeye taşıyor. Figürasyon, sanat yönetimi ve kostümler de filmin görkemine görkem katıyor ancak Woo'nun alametifarikası olan gözalıcı aksiyon sahneleri değil bunlar. Büyük bir bütçeye sahip olan filmin görselliğiyle seyirciyi etkisi altına aldığı kuşkusuz ama sözkonusu kalabalık savaş sahneleri Woo'ya kamerasını istediği kadar özgürce kullanma imkânı tanımıyor.

Silahların yerini kılıçlar alırsa

"Kızıl Uçurum" kimi anlarında hem Uzak Doğu sinemasının kendine özgü tarzından, hem de John Woo'nun aksiyon dehasından ödün veriyor, fakat filmin hiç beklenmedik anlarında yönetmenin sinemasından tanıdık başka unsurlara rastlamak mümkün. Örneğin filmin açılış bölümündeki bir çatışma sahnesinde ortada kalan bebek "Lat sau san taam/ Hard-Boiled"ın finalini hatırlatıyor. Aksiyon sahnelerinde genellikle müzik kullanımına ağırlık veren John Woo, burada da müziğe ciddi bir anlam yüklüyor. Yönetmenin asla vazgeçmediği ağır çekimlerden de bolca var "Kızıl Uçurum"da. Filmin en beklenmedik Woo referanslarından birisiyse güvercinler... Daha ziyade Amerika döneminde çatışma sahnelerine havalanan güvercinlerle geçen Woo, "Kızıl Uçurum"da da onlara ayrıcalıklı bir yer vermiş.

Elbette "Kızıl Uçurum"u önceki John Woo filmleriyle kıyaslayınca, silahlar ve kılıçlar da karşı karşıya geliyorlar. Aslında 70'li yıllarda kimi dövüş filmleri de çekmiş olan yönetmen, yine de daha çok günümüzde geçen aksiyon filmleriyle ve eli silahlı karakterlerle tanınıyor. Bir dönem filmi olan "Kızıl Uçurum"un Woo'nun alışılmış aksiyon koreografilerini kısıtlayışının önemli bir nedeni de bu aslında, fakat filmin hiç beklenmedik bir anında, sanki tipik bir Woo aksiyonundaymışız gibi karakterler birbirlerinin boğazına kılıçları dayıyorlar. Bu sahnelerse açık şekilde Woo'nun sayısız filminde birbirinin kafasına aynı anda silah dayayan karakterlere bir gönderme.

John Woo'nun Uzak Doğu'ya dönüşü, eski tarzında bir filme kaynaklık etmese bile, "Kızıl Uçurum"da yer yer yukarıda andığımız tarzda referanslara rastlamak kuşkusuz yönetmenin hayranları için heyecan verici. Filmin kazandığı inanılmaz ticari başarının John Woo sinemasında yeni bir tarz değişikliğine yol açıp açmayacağınıysa henüz bilmiyoruz. Woo'nun bir sonraki projesini nerede ve hangi lisanda çekeceği henüz açıklanmış değil.

Uzak Doğu güçlerini birleştirdi

Yazıda sık sık bahsettiğimiz üzere, John Woo Amerika'ya gitmeden önce Hong Kong sinemasında ün kazanmış bir isim. Dolayısıyla "Kızıl Uçurum"dakinin tam anlamıyla bir geri dönüş olup olmadığı tartışılabilir. Fakat bu noktada eklemek gerek ki, Hong Kong'da büyüyen Woo, aslında Çin doğumlu. Elbette Çin ve Hong Kong'un ortak tarihi, buradaki kimlik meselesini biraz daha karışık hâle getiriyor. Nüfusunun büyük kısmı Çinliler'den oluşsa bile, İngiltere sömürgesi olduğu dönemin de etkisiyle Batı ve Uzak Doğu kültürleri Hong Kong'da iç içe geçmiş durumdalar. 1997 yılına kadar İngiliz Krallığı'na bağlı olan Hong Kong, bugün Çin Halk Cumhuriyeti'ne bağlı bir özel yönetim bölgesi. Pek çok diğer alanda olduğu gibi, sinemada da kendi endüstrisine sahip olan Hong Kong, yine de Çin sinemasıyla sık sık paslaşma içerisine giriyor. Özellikle de yakın dönemde...

ÇIKARDIKLARI BU DESTANSI PROJE, BİR BAKIMA HOLLYWOOD'A KAFA TUTUYOR.

Vali'nin karısı Xiao Qiao (Chiling Lin)

"Kızıl Uçurum"da da bu tarz bir güç birlikteliği görmek mümkün. Yönetmen John Woo haricinde filmin başrol oyuncularından Tony Leung Chiu Waqi de Wong Kar Wai filmlerinden tanıdığımız, yine Hong Konglu bir aktör. Filmin diğer başrol oyuncusu Takeshi Kaneshiro ise Tayvanlı (kendisini Zhang Yimou'nun "Parlayan Hançerler"inden hatırlayabilirsiniz). Benzer şekilde filmin teknik ekibinde de bir ortak çalışma söz konusu. Filmin ortak yapımcıları arasında Japon ve Güney Kore şirketleri de yer alıyor.

"Kızıl Uçurum"un Batı'da ne kadar başarılı olacağı bu yaz gerçekleşecek vizyon macerasıyla belli olacak ama çeşitli Uzak Doğu ülkelerinin ellerindeki en iyi imkânları birleştirerek ortaya çıkarttıkları bu destansı proje, bir bakıma Hollywood'a kafa tutma şeklinde bile algılanabilir. Bu bağlamda filmin yer yer Hollywood yapımı epiklerin tarzını taklit etmesi veya kendi kültürüne uyarlamaya çalışması da iyice ilginç bir hâl alıyor.

Biz sinemaseverleri en çok heyecanlandıran unsursa John Woo'yu tekrar Uzak Doğu'da film çekerken görmek. Her ne kadar yönetmenin en iyi işlerinden olmasa bile, "Kızıl Uçurum" bu tarz filmlere meraklı seyirciyi fazlasıyla tatmin edecek, kolay kolay unutulmayacak savaş sahneleriyle renklenen, keyifli bir seyirlik. ■

Hollywood SİNEMA TARİHİNİ YAĞMALIYOR!

HAZIRLAYANLAR: **MURAT EMİR EREN - ENGİN ERTAN - UYGAR ŞİRİN**

Son yıllarda stüdyoları saran yeniden çevrim furyasının sonu gelmiyor. Bu filmlerin kayda değer kısmı eleştirmenlerce vasat, hatta kötü bulunuyor, sinemaseverlerden tepki çekiyor ve gişede de ciddi bir başarı sergilemiyor ama her sezon onlarca yeniden çevrim tekrar salonları işgal ediyor. Ne yalan söyleyelim, biz bu eğilimden fazlasıyla sıkıldık. DVD formatı sayesinde eski filmlerin daha da kolay ulaşılır hale gelmesinin bu furyada önemli bir rolü var ama hal böyleyken orijinal filmleri izlemek veya keşfetmek daha akıllıca değil mi? Yeniden çevrim furyasının arkasındaki esas itici güçse kuşkusuz büyük stüdyoların içerisinde oldukları yaratıcılık krizi. Başarılı Avrupa veya Uzak Doğu filmlerinin jet hızıyla Amerika'ya uyarlanması bir yana, yeniden çekilecek filmlerin arasında orijinalinin üzerinden henüz 20, bilemediniz 25 yıl geçmiş olanlar bile var. Bu orijinal filmlerin bir bölümü stüdyo yapımları ve büyük bütçeliler, yani gözden kaçmış sayılmazlar. Bazıları hikâyesi yeniden anlatılmaya değmeyecek kadar kötü, bazılarıysa zaten elindeki malzemeyi bütünüyle değerlendirmiş, revizyona ihtiyacı olmayan filmler. Yeniden çevrimler bir yana, yıllar sonra gelen devam filmleri ("Hayalet Avcıları III", "Çığlık IV", "Wall Street II: Money Never Sleeps" gibi) veya baştan yaratılmaya çalışılan seriler ("Batman", "Superman" ve benzerlerinden sonra sırada "RoboCop" var) de bu eğilimle yakından ilgili. Yarın öbür gün 4-5 yıllık filmlerin bile yeniden çevrilmeye başlanacağını şakayla karışık tahmin ediyor ve bu furyaya pek sıcak bakmıyoruz.

Bu tartışmalar ışığında 20 filmlik bir seçkiyle önümüzdeki iki yıl boyunca izleyeceğimiz yeniden çevrimlerden en umutsuz olduklarımızı, aralarında en anlamsız bulduklarımızı listeledik. Bu seçkiyi yaparken resmi olarak açıklanmış projelere yönelmeyi tercih ettik. Yönetmen ve oyuncu bilgilerindeyse sadece IMDb'nin genel kullanıcılara açık bölümünde yer alan isimleri andık, söylentileri yazılara sakladık. Elbette yaptığımız sadece bir tahminden ibaret, belki de burada saydığımız filmler tamamlandıklarında söylediklerimizi geri almak durumunda kalırız. Fakat, ne yalan söyleyelim, biz yapımcı olsaydık bu yeniden çevrim projelerine onay vermezdik.

Plan 9 (2009)

Yön: John Johnson **Oyn:** John Johnson, Brinke Stevens

Çoğu sinema yazarınca tüm zamanların en kötü filmi kabul edilen, Ed Wood'un eşsiz "Plan 9 from Outer Space"ini yeniden çekmek gerçek bir anlamsızlık örneği. Mevcut malzemeden klâsik anlamda "iyi" bir film çıkmayacağı belli. Orijinal filmin sakil yönlerini taklit etmeye çalışmaksa kuşkusuz tahammülfersa bir yapmacıklığa sebep olacak. Dağıtımcılar filmi 9 Eylül 2009'da vizyona sokmanın iyi bir espri olduğunu düşünüyorlar ama projenin şu ana kadarki hâliyle bu yıla yetişmesi düşük ihtimal gibi gözüküyor. Keşke karşımıza alıp biraz konuşabilsek kendileriyle de, "Bakın, bizimkiler 'Dünyayı Kurtaran Adam'a devam filmi çektiler de ne oldu?", diyebilsek. *(E.E.)*

The Host (2010)

Yön: Henüz açıklanmadı. **Oyn:** Henüz açıklanmadı.

2000 yılında ABD'nin Güney Kore'de gerçekleştirdiği askeri araştırmalar sırasında, McFarland adlı bir sivil çalışan zehirli atıkları Han Nehri'ne dökmüş, Güney Kore hükümetiyse başta hiçbir cezai yaptırım uygulayamamış, gelen tepkiler sonunda ancak beş sene sonra McFarland'ı cezalandırabilmişti. Bu açıdan baktığımızda "Havlayan Köpekler/Barking Dogs" ve "Cinayet Günlükleri/Memories of Murder" gibi iki harikayla tanıdığımız Koreli genç yönetmen Joon-ho Bong'un imzasını taşıyan 2006 yapımı "Yaratık/Gwoemul", yeniden çevrime müsait bir yapıya sahip. Dünya üzerinde ABD'nin hışmına uğramamış memleket bulmakta zorlanacağımız düşünülürse, Güney Kore dışında da politik açıdan çuvaldızı hem kendisine hem de ABD'ye batıran bir "Yaratık"ın yapılması elbette muhtemel. Peki ya ABD'de? İşte bu biraz tuhaf! Orijinal filmde, ucube bir yaratık olarak simgelenen ABD'nin, kendisini bu yeniden çevrimde nasıl anlatacağı, yeni filmin politik boyutunun nerelere uzanacağı, bir özeleştiri barındırıp barındırmayacağı merak konusu. Kesin olan bir şey varsa o da "Gwoemul"u yönetmenliğiyle çok üst noktalara taşıyan Joon-ho Bong'un filmi yönetmeyeceği. Filmin gösterim tarihiyse şimdilik 2010 yazı olarak belirlenmiş durumda... (M.E.E.)

Footloose (2010)

Yön: Kenny Ortega
Oyn: Chace Crawford

Genç bir adam büyük şehirden küçük bir kasabaya gelir. Bir de ne görsün? Kasabada müzik ve dans yasaktır! Gençliğine doyamayan gençler, baskıcı ebeveynler, illet bir rahip, uçuşan montlar, dalgalı saçlar ve iki muazzam Kenny Loggins parçası ("Heaven Helps the Man Who Fights His Fear")... Bütün bunlar hem 80'ler demek hem de "Footloose" demek. Ne de olsa 80'ler biraz da "Footloose" demek. Aynı hikâyeyi bugün anlatmak? Enteresan bir girişim. O atmosferi korumaya kalkmak imkânsız. Bugüne uyarlamaya çalışsanız, o zaman da ortada "Footloose" filan kalmaz. Her halükarda manasız bir çaba. "İsyankar gençlik müzikali" mi yapmak istiyorsunuz? Elinizi tutan yok ya, buyurun sıfırdan yazın, yapın. Niye kendinizi "Footlose"la sınırlıyorsunuz? "Footloose" 80'lerdeyken güzel. "Güzel" de lafı mı? "Footlose" ancak 80'lerde yaşayabilir. (U.Ş.)

Let Me In (2010)

Yön: Matt Reeves
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Geçtiğimiz yılın en çok ses getiren Avrupa filmlerinden "Gir Kanıma"nın (Låt den rätte komma in) Amerika'da yeniden çekilmesine gerçekten şaşırmalı mıyız? Gençlik filmi, yeniyetme sıkıntıları, bir de vampirler falan... Tam Hollywood stüdyolarının ağzına layık bir proje aslında. Elbette aşırı stilize sahneler ve "sanat filmi" tripleri elenmeli, onların bir Amerikan korkusunda ne işi var? Bu beklendik ama bir o kadar anlamsız yeniden çevrim projesinin gerçekten şaşırtıcı olan yönüyse yönetmeni Matt Reeves. "Cloverfield" ile hiç fena sayılmayacak bir çıkış yapan Reeves'in daha orijinal bir fikirle yoluna devam etmesini beklerdik. Bu arada yönetmenin söylediğine göre, Amerikan usulü "Gir Kanıma" daha "gerçekçi" olacakmış. Tabii ya, o kadar cinayet işleniyor, ortada polis yok. Olacak iş mi? (E.E.)

Sunset Boulevard (2010)

Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Burada, iki yıl önceki "Saç Spreyi"ne benzer bir durum sözkonusu. Andrew Lloyd Webber'ın Billy Wilder'ın klâsik filminden esinlenerek yazdığı müzikal bir yeniden çevrim olarak sinemaya uyarlanıyor. Sözkonusu müzikal Broadway'de çok başanlı olmuş, bir sürü ödül kazanmış, peki bir itirazımız yok. Fakat film formatında ikinci bir "Sunset Bulvarı", hele hele müzikali gerekli mi, orası tartışılır. Proje ilk gündeme geldiğinde Norma Desmond'ı, aynı rolü müzikalde de üstlenmiş Glenn Close'un canlandıracağı söyleniyordu. Şimdilerdeyse bunun yerini Liza Minnelli söylentisi almış durumda. Eğer yeni bir "Kabare" veya ikinci bir Oscar hayali kuruyorsan, bu kadar yıl sonra bizce zor sevgili Liza... (E.E.)

Kung Fu Kid (2010)

Yön: Harald Zwart
Oyn: Jackie Chan, Jaden Smith
Bir bu eksikti... Artık modası geçmeye başlayan 80'ler nostaljisinin son demleri veya "Karate Kid"in yeniden çevrimi de diyebiliriz... Oyuncu kadrosundan da görebileceğiniz üzere, Uzak Doğu dövüş sanatlarıyla tanışacak olan Amerikalı genci, Will Smith'in oğlu Jaden canlandıracak. Bay Miyagi rolünüyse (karakterin adı Han olarak değiştirilmiş) Jackie Chan üstlenmiş. Hayır, "Karate Kid"in zaten ciddiye alınacak bir tarafı yoktu ama Chan ve Smith'in beraber hip-hop yapacakları bir sahneyi rahatlıkla tahmin edebiliyoruz ve şimdiden tüylerimiz diken diken oluyor. (E.E.)

Suspiria (2010)

Yön: Yön: Henüz açıklanmadı. Oyn: Henüz açıklanmadı.
Bir süredir gündemde olan bu yeniden çevrim projesi ısrarla iptal edilmiyor. Orijinal filmin sayısız hayranının internet forumlarındaki itirazları da işe yaramıyor gibi. Senaryoyu Dario Argento ve Daria Nicolodi'nin ilk filmde yarattıkları karakterlerden esinlenerek David Gordon Green yeniden yazmış. Green'in yönetmenlik görevini de üstlenip üstlenmeyeceğiyse henüz belli değil. Yine söylentilere göre başrolde Natalie Portman karşımıza çıkabilir. Şimdi bu iki ismi duyunca ümitlenmemiz mi gerekiyor? Kim yönetirse yönetsin, kim oynarsa oynasın, orijinal filmin görsel estetiğinin ve ses tasarımının bu yeniden çevrimde yakalanamayacağına adımız gibi eminiz. (E.E.)

A Nightmare On Elm Street (2010)

Yön: Samuel Bayer
Oyn: Jackie Earle Haley, Rooney Mara.
Başlangıçta olayların öncesini anlatacak bir film olarak tasarlanan bu proje, zamanla ünlü serinin ilk halkasının yeniden çevrimine dönüşmüş. Pardon ama ne gerek var? Zaten 7 filmde yapılabilecek her şey yapılmadı mı? Wes Craven serinin son filminde bir sürü post-modern numarayla kendi başlattığı hikâyeye en zekice noktayı koymadı mı? Freddy Krueger'ı bir kez daha diriltmenin lüzumu ne? Robert Englund'un kendine has performansıyla unutulmazlar arasına soktuğu Krueger'ı bu sefer "Tutku Oyunları/Little Children" ile Oscar'a aday olan Jackie Earle Haley canlandırıyor. Yönetmen koltuğundaki Bayer'ın önceki işleriyse bir avuç video klip." 8, 9, 10... Manasız yeniden çevrimlere son!" diyebiliyoruz sadece... (E.E.)

Logan's Run (2010)

Yön: Joseph Kosinski
Oyn: Henüz açıklanmadı.
William F. Nolan ve George Clayton Johnson'ın beraber yazdıkları "Logan's Run", ilk olarak 1976 yılında sinemaya uyarlanmıştı. Bu ilginç distopya örneği, şu sıralarda 30'lu yaşlarını süren bir kuşak için, hele ki bilimkurgu hayranıysalar farklı bir önem taşır. Ne yalan söyleyelim, bugünün gençliğinin aynı hikâyeye benzer şekilde tav olacağını pek sanmıyoruz. Bir söylentiye göre yeniden çevrim insanların ölüm yaşı konusunda kitaba sadık kalacak ve 30'dan 21'e indirecekmiş. Bu değişiklik bir avantaja dönüşür mü, ondan da çok emin değiliz. Bu arada Joseph Kosinski "Logan's Run"dan sonra, 2011 yılında da 80'lerin ünlü bilimkurgusu "Tron"un devam filmi için yönetmen koltuğuna oturacakmış. Bu kadar yıl sonra neyin devamı, kimi kandırıyorsunuz? (E.E.)

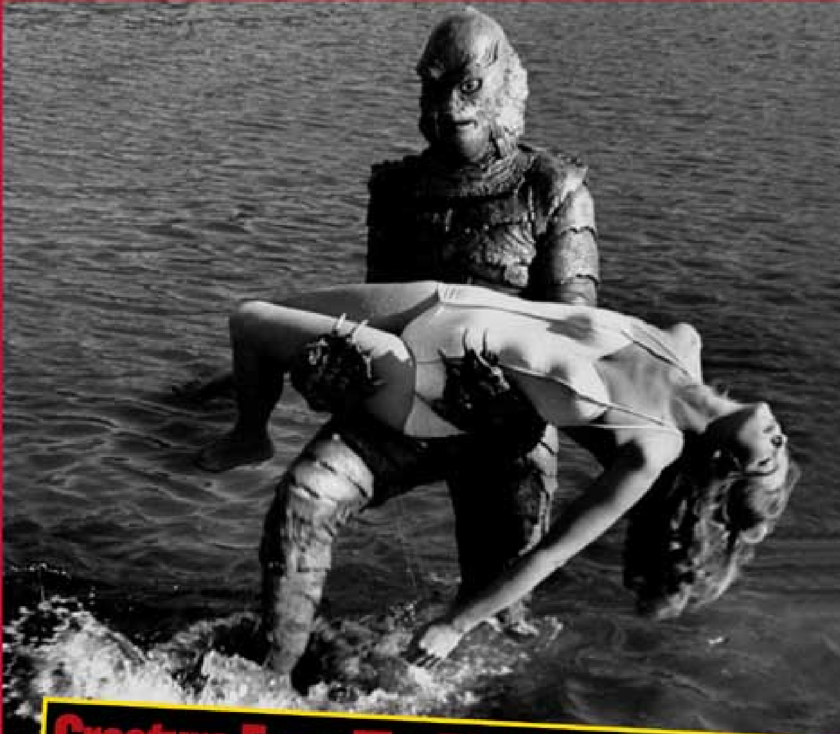
The Warriors (2010)

Yön: Tony Scott
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Ne olur sanki klâsik B filmlerine dokunmasanız? Onlar kendilerine özgü ritimle, o yapıyla güzeller... Tony Scott'ın, Walter Hill'in çete savaşlarını konu alan klâsiğini nasıl filme alacağını tahmin etmek hiç zor değil; bir sürü alengirli aksiyon sahnesi peş peşe eklenecek ve planların süresi giderek daha kısalacak. İyi hoş da, Scott zaten bu tarz bir sürü film çekti. İlla "The Warriors"ı yeniden filme almak mı gerekiyordu? İlk filmdeki karakterlerin orijinalliğini de bu yeniden çevrimde bulamayacağımızı tahmin ediyoruz. Ne de olsa çoğunun yüzünü bile doğru dürüst göremeyeceğiz. (E.E.)

Escape From New York (2011)

Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Hollywood stüdyoları bazı yönetmenlerin tüm filmografisini yeniden elden geçirmeye niyetli gibi. Son yıllardan "13. Karakola Saldırı", "Sis" veya "Halloween" gibi örnekleri hatırlayıp, artık Carpenter'ı rahat bıraksınlar diye düşünenlerdenseniz, önümüzdeki iki yıl boyunca da aynı cümleyi sıkça tekrar edeceğiniz kesin. Aslında kendisi de bir yeniden çevrim olan "Şey" (The Thing) ve bir nevi erken dönem "Matrix" sayılabilecek "Yaşıyorlar" (They Live), 2010 ve 2011 yıllarında tekrar filme alınacaklar. Diğer yandan senaryosu Carpenter'a ait olan "Laura Mars'ın Gözleri"nin (Eyes of Laura Mars) de yeniden çekileceği dedikoduları mevcut. Aralarında en siniri bozucu olanıysa "New York'tan Kaçış"ın (Escape from New York) yeniden çevrim projesi. "New York'tan Kaçış" aynı zamanda Snake Plissken, Snake Plissken ise Kurt Russell demek. Cin yapımcılar aynı etkiyi hangi genç kuşak oyucuyla yakalamayı planlıyorlar bilemiyoruz ama evdeki hesabın çarşıya uymayacağına neredeyse eminiz. (E.E.)

Creature From The Black Lagoon (2011)

Yön: Breck Eisner Oyn: Henüz açıklanmadı.
50'lerin unutulmaz canavar filmlerinden "Creature from the Black Lagoon" da yeniden çevrim furyasından nasibini alıyor. Hatırlayacaksınız, orijinal film "King Kong"dan tanıdık "güzel kadına aşık olan canavar" temasını biraz daha ileri götürmüş, canavarın yüzmekte olan kadını röntgenlediği sahnelerde neredeyse erotik bir boyut kazanmıştı. Aradan geçen 55 yılda sinema çok daha cüretkar bir hal aldı ama bu konseptin nereye kadar götürülebileceği malum. Orijinal filmin biraz naif, biraz sapkın erotizminin bugün çekilen bir filmde işlemeyeceğiyse aşikâr. Bu arada yönetmen koltuğundaki Eisner, 2010 yılında da hem Romero'nun az bilinen şahane gerilimi "The Crazies"in, hem de "Flash Gordon"ın birer yeniden çevrimiyle karşımıza çıkacak. Kardeşim, senin orijinal bir fikrin yok mu? (E.E.)

Videodrome (2011)

Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
"Videodrome"dan bahsederken adeta farzmış gibi kullanılan bir kalıp vardır: "Zamanının ötesinde bir film". Adını, seyircilerin beyinlerini etkileyerek algılarını değiştirmeyi ve kontrol etmeyi amaçlayan bir televizyon yayınından alan bu filmin, 10-15 yıl sonra "medya çağı" adını alacak dönemi işaret ettiği söylenir haklı olarak. "Videodrome"un takipçisi kıvamındaki filmlerin haddi hesabı olmadığı gibi, Cronenberg bile 10 yıl sonra "Existenz"i çekti ve adeta "Videodrome"u bilgisayar oyunları dünyasına bizzat kendisi uyarladı. Hal böyleyken yeniden çevrim için "Videodrome"a el atmak nasıl bir aklın ürünü bilemiyorum. Tabii ki aynen yeniden çevirmeyeceklermiş, "günümüze uyarlayacaklarmış". Hikâyenin merkezinde televizyon değil de bilmem ne teknolojisi olacakmış. Fakat Cronenberg'in girift ve tuhaf zihninin ürünü olan bu filmden, ehlileştirilmiş bir gerilim çıkaracaklarını gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. (U.Ş.)

Total Recall (2011)

Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Daha orijinali çekileli kaç yıl oldu ki? Yeterince kişinin izlemediğini mi sanıyor acaba yapımcılar? Sanki gösterime girdiği yıl milyonlarca dolar hasılat yapmış bir film değil sözkonusu olan. Yoksa özel efektlerini artık yetersiz mi buluyorlar veya hikâyenin potansiyelinin yeterince iyi değerlendirilmediğini mi düşünüyorlar? Gözlerini bürümüş para hırsı ellerinde patlarsa şaşırmasınlar. Orijinal "Total Recall" belki Philip K. Dick evreninin birebir karşılığı değildi ama Paul Verhoeven'ın hastalıklı hayal gücü sayesinde pek çok unutulmaz sahne barındırıyordu. 2011 model "Total Recall"un ilk filmin yarısı kadar cesur olamayacağına neredeyse eminiz. Üç memeli kadını veya patlayan kafayı şimdiden unutun deriz. (E.E.)

The Birds (2011)

Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Eğer Hitchcock'un "Kuşlar"ı ille tekrar çekilecekse bizim hayalimizdeki mekân Manyas'tı ama Hollywood erken davrandı. Şaka bir yana, artık hayvanlardan korkmanın modası geçti, dolayısıyla bu yeniden çevrim ne kadar tutar merak konusu. Eğer projede parmağı olanlar meseleyi son yılların gözde konusu küresel ısınma veya çevre sorunlarına bağlamayı düşünüyorlarsa, Shyamalan'ın "The Happening/Mistik Olay"ını izleyip, tekrar düşünsünler. Yönetmenlik görevini kimin üstleneceği henüz resmi olarak açıklanmadı ama Tippi Hedren'in rolünü Naomi Watts'ın devralacağına dair söylentiler var. Eğer bu rolü kabul ettiyse, Watts da bir "yeniden çevrim kraliçesi" olarak anılmayı göze alıyor demektir ("Down", "Halka", "King Kong", "Ölümcül Oyunlar"). (E.E.)

Mona Lisa (2011)

Yön: Larry Clark
Oyn: Mickey Rourke, Eva Green
Mickey Rourke yeniden çıkış yaptı ya, böylesi bir projenin gündeme gelmesine şaşmamalı. Hazır aktör yeniden saygınlık kazanmışken, belli ki dramatik birkaç rol daha oynasın, çok geç olmadan bir iki ödül daha toplasın isteniyor. Tamam, yazın adama güzel bir rol. Yok, ille bir yerlerden aşırılacak... Hani Rourke'un sert adamı oynaması lazım ya, şöyle fuhuş sektörüyle falan alakalı ama dramatik yönü de güçlü ve saygın ne olur diye düşünmüşler ve "Mona Lisa"yı yeniden çekmeye karar vermişler sanki. Bizden söylemesi, Rourke o rol için fazla sert (fiziğini ve oyunculuk tarzını orijinal filmdeki Bob Hoskins ile bir karşılaştırın lütfen), Larry Clark ise hikâyenin dramatik ve duygusal boyutunu kavrayamayacak kadar sansasyon düşkünü. Arada Eva Green'e yazık olacak... (E.E.)

Rififi (2011)

Yön: Harold Becker
Oyn: Al Pacino
Kara filmin köşe taşlarından Jules Dassin imzalı 1955 yapımı "Rififi/Du rififi chez les hommes"un yeniden çevrileceğine dair haberleri "Ronaldinho Fener'de!" kabilinden balon bir haber mi sanmıştınız? Duyduğunuzda "Yok canım olur mu öyle şey?" mi demiştiniz? O zaman Hollywood'u hâlâ tanıyamadınız. "Dört adam bir araya gelir ve son kez bir vurgun yapmayı planlar" gibi onlarca filmden aşina olduğumuz küçük bir hikâyeyi inanılmaz bir senaryo ve atmosferle perdeye yansıtan Dassin'in filmi de stüdyoların gazabından kaçabilmiş değil. Resmen ilan edilmemekle birlikte ilk filmde Jean Servais'nin canlandırdığı ana karakter Tony le Stéphanois'i bu kez Al Pacino'nun canlandıracağı filmin yönetmenlik koltuğundaysa "Aşk Denizi/Sea of Love", "Şifre Merkür/Mercury Rising" gibi filmlerden tanıdığımız Harold Becker oturuyor. Bu tabloyu gördüğümüzde, Jean Servais'nin melankolik soyguncu portresinin, Pacino'nun yorumuyla neye benzeyeceğini, sinema tarihine geçen 20 dakikalık sessiz banka soygunu sahnesinin, Harold Becker'in "yetenekli" ellerinde nasıl bir ucubeye dönüşeceğini merak etmemek elde değil. (M.E.E.)

Battle Royale (2011)

Yön: Yön: Henüz açıklanmadı.
Oyn: Henüz açıklanmadı.
Japon yönetmen Kinji Fukasaku'nun ülkemizde de gösterime giren 2000 yapımı filmi "Ölüm Oyunu/Batoru Rowaiaru" da ABD'ye adapte ediliyor. BBG, Benimle Evlenir misin?, Gelinim Olur musun? gibi yarışmaları, televizyonun sosyal hayat üzerindeki etkilerini ve toplumsal histeriyi mesele edinen filmde liseli gençlerin sağ kalmak için birbirini öldürdüğü bir kampta yaşadıkları anlatılmaktaydı. Filmin ABD versiyonunda ise, yoz televizyon programlarının doğum yerinden meseleye nasıl bakıldığını görme fırsatı bulacağız. Ya da Paris Hilton, Lindsay Lohan, Britney Spears'tan oluşan bir kadroyla karşılaşacak, Japon versiyonundaki tüm absürdlüğün yerini vasatlığa bıraktığı sıradan bir gerilim filmi izleyeceğiz. Yönetmeni henüz belirlenmeyen filmin yapımcısı Roy Lee, "Bazı konularda Japon versiyonuna göre biraz daha hassas olabiliriz" diyerek zaten "cıvıyabileceklerinin", duygusallaşabileceklerinin ve meseleyi dibine dek sömürebileceklerinin emarelerini vermekte. (M.E.E.)

Fahrenheit 451 (2011)

Yön: Frank Darabont
Oyn: Tom Hanks
Her yeniden çevrim haberinde bizleri biraz daha şaşırtmayı başaran ve sözkonusu yeniden çevrimler olunca yaratıcılıkta sınır tanımayan Hollywood stüdyolarının yeni muhteşem fikri de François Truffaut başyapıtı "Fahrenheit 451"i yeniden çekmek. 1966 yılında Ray Bradbury'nin romanından beyazperdeye uyarlanan film, her tür hür fikrin, her türlü sanat eserinin yasaklı olduğu bir gelecekte, kitap yakmakla mükellef bir ekipte çalışan Guy Montag'ın öyküsünü anlatıyordu. Söylentiye göre, filmin yeniden çevrimi "Esaretin Bedeli/The Shawshank Redemption" ve "Yeşil Yol/Green Mile" filmlerinden tanıdığımız Frank Darabont'a emanet edilmiş. "Darabont mu? Hiç yoktan iyidir." dediğinizi duyar gibiyiz. Öyleyse sıkı durun, asıl bomba haber şimdi geliyor. Zira filmin başrolüne düşünülen en güçlü adaylardan biri Tom Hanks! (M.E.E.)

The Lives Of Others (2011)

Yön: Henüz açıklanmadı. Oyn: Henüz açıklanmadı.
Sanki Oscar kazanan orijinali yeterince Hollywood etkisi taşımıyormuş gibi, şimdi de Amerika'da yeniden çekiliyor. Merak ettiğimiz konu, Doğu Almanya'daki hikâyenin bu İngilizce versiyonda nereye uyarlanacağı. Mesele devletin bireyleri gözetim altında tutması olunca akla ilk olarak McCarthy dönemi geliyor (acaba böylece komünizme de temas edeceklerini mi sanıyorlar?) ama birilerinin söylemesi lazım, biri diğerinin muadili değil. Bir söylentiye göre Ulrich Mühe'nin rolünü Kevin Spacey üstlenecekmiş. Daha klişe bir oyuncu seçimi olamazdı herhalde, şimdiden sıkılmaya başladık. (E.E.)

Royal Family
www.royalfamily.com
Aylık dergi • Sayı: 2009/4 • Nisan 2009
BEYAZ YATLI PRENSLERİ TAVLAMA SANATI
POLO'NUN İNCELİKLERİ
ESTETİK HAKKINDA 20 GERÇEK
YAZ MODASINDA YENİ TRENDLER
YAT SHOW 2009
Royal Family

KÖPEK KANI, İNSANLIK TRAJEDİSİ

MUAZZAM KALABALIK MEXICO CITY ŞEHRİNDE BİR ARABA KAZASIYLA KESİŞEN ÜÇ AYRI ÖYKÜ ANLATAN "AMORES PERROS/ PARAMPARÇ AŞKLAR KÖPEKLER", USTALIKLA KURGULANMIŞ AMA BUNU ÇOK DA ÜSTELEMEYEN SENARYOSU, YÖNETMENİNİN ROL ÇALMAMAYI BİLEN KESKİN GÖZÜ VE ETKİLEYİCİ BİR EKİP OYUNCULUĞUYLA 2000'LER BAŞINDA LATİN AMERİKA POPÜLER SİNEMASININ DÜNYADA YÜKSELİŞİNİN ÖNCÜLERİNDEN BİRİ OLMUŞTU. YÖNETMEN ALEJANDRO GONZÁLEZ IÑÁRRITU VE SENARİST GUILLERMO ARRIAGA'NIN BU İLK ORTAKLIKLARINDAKİ GÜÇ BUGÜN DE NEREDEYSE ON YIL ÖNCEKİ O ETKİSİNİ KORUYOR.

KUTLUKHAN KUTLU

Paramparça Aşklar Köpekler

Filmin kendisi gibi, biz de baştan bir not düşelim: "Amores Perros"ta köpeklerin kanlar içinde kaldığı, bakması epey zor bazı sahneler var – özellikle de köpek dövüşleri üzerine kurulu ilk bölümde... Ancak yönetmen Iñárritu seyircilerini filmin çekimlerde köpeklerin en ufak zarar görmediği konusunda temin ediyor.

Orta Çağ'da Batı'nın kâinatı ifade etmede kullandığı şemalardan biri, Büyük Varlıklar Zinciri'ydi. En tepede Tanrısal'dan başlayan ve giderek daha dünyeviye doğru alçalan bu şema, insanı tam da "ilahi" ile "hayvani"nin ortasında sıkışıp kalmış bir mahlûk olarak tanımlıyordu. Bakış açısına göre ikisinden de izler taşıyan ilginç bir yaratık olarak da görebilirdiniz onu; ne hayvanın duruluğuna ne de tanrısalın yüceliğine sahip olduğu için huzur yüzü göremeyecek, bahtsız, hatta temelinde "bozuk" bir varlık olarak da. Örneğin İngiliz şair Alexander Pope'a göre insan için hayatta mutluluğa giden yol, tam da bu zincirdeki yerini kabullenmekten geçiyordu.

Büyük Varlıklar Zinciri belki gerçek bir varoluş modeli olarak Ortaçağ'da kaldı ama gerek inanç, gerekse düşünce dünyamızdaki izleri hâlâ duruyor... Bu yüzden de yarattığımız anlatılarda hâlâ çeşitli sembollerle kendini göstermeye devam ediyor. Yazar Guillermo Arriaga ile yönetmen Alejandro González Iñárritu'nun "Amores Perros"unun neredeyse her köşesinde olduğu gibi.

Arka Koltuktaki Kan

"Amores Perros" şiddetle açılıyor. Daha doğrusu, şiddetin sonucuyla. Arka koltukta kanayan bir canlı var. Bunu farkettiğinizde aklınıza bir an Quentin Tarantino'nun "Reservoir Dogs/Rezervuar Köpekleri"nin gelmemesi neredeyse imkânsız, ama hemen sonra sözkonusu canlının insan olmadığını anlıyorsunuz: İki kişi panik içinde kanın durmadığını konuşurken kamera arka koltukta yukarıdan aşağı doğru iniyor ve kanlar içinde bir köpeğin görüntüsünü gözler önüne seriyor.

Şaşırtıcı, sinir bozucu bir sahne bu. Bizi artık neredeyse klasikleşmiş bir "janr ânı" ile giriş yaptığını düşünmeye iterken, oyunun kurallarını aniden değiştirip şoke ediyor. Birdenbire para için hayatlarını riske atıp başlarını belaya sokan insanların yerini arka koltukta kanaması durmayan köpeğin günahsızlığı ve çaresizliği alıyor.

Tabii işin içinde "para için başını belaya sokan insanlar" da yok değil... Onlar ön koltukta oturuyorlar; biri arabayı kullanırken öbürü çıplak elleriyle köpeğin kanını durdurmaya çalışıyor. Durumun sorumlusu onlar elbette. Bir türlü durmayan ve giderek köpeğin siyah tüylerini, arka koltuğu, yaraya bastıran genç adamın ellerini daha da kızıla boyayan kan zaten ânında sahneyi bir kâbusa döndürüyorsa, köpeğin çaresizliği, filmde anlatılan hadiselerin oluşturduğu "büyük tablo"daki olaydan bihaberliği ve besbelli ki bu iki genç adamın bunca kandaki mesuliyeti durumu daha da hummalı, azap verici bir hâle getiriyor.

Trafikte son derece tehlikeli bir panikle bir sağa bir sola savrulan bu arabanın arka koltuğunda yatanın bir insan değil de bir köpek olması, "Amores Perros"un anlatmak istediği şeyde önemli yere sahip. Nitekim ▶

Köpek şiddetiyle insan şiddetini yan yana koyan filmde, aradaki yıkıcı farkı görmemenin imkanı yok.

MEXICO CITY'DE GEÇEN İÇ İÇE GEÇMİŞ BU HİKAYELER ZİNCİRİ, BİZE SADECE HAYVANLARI DEĞİL KENDİMİZİ DE BİRER KURBANA DÖNÜŞTÜREBİLDİĞİMİZİ SIK SIK HATIRLATIYOR.

daha sonra hem bu gençlerin öyküsünde, hem de filmin seyircisine anlatacağı diğer iki öyküde insanların yaşantısının kurbanı durumunda olan köpekler sık sık karşımıza çıkacaklar... Ancak şunu atlamamak gerekiyor: Nüfusu 20 milyonun üzerindeki Mexico City'yi mekan tutan ve az sonra gerçekleşecek bir araba kazasıyla iç içe geçen bu hikâyeler zinciri bize sadece hayvanları değil, kendimizi de birer "kurban"a dönüştürebildiğimizi sık sık hatırlatıyor.

Suç ve Suçluluk

Hikâyeler zincirinin açılışından bir an için Büyük Varlıklar Zinciri'ne dönersek... Böyle bir yapıyı ortaya çıkaran bakış açısına göre "hayvan" alt seviyededir. Sadece hayata değil, ruha da sahip olan insanın aksine yücelikten ve erdemden tamamen uzaktır... Ama aslında tam da bu sebeple daha yalın ve daha tutarlıdır, insanlar âleminin karmaşık ve doğası gereği çatışmalı yapısının ayrılmaz parçası olan suçtan ve suçluluk duygusundan da tamamen muaftır. Bizi büyük kısmı Katolik olan bir toplumun içinde gezdiren "Amores Perros" ise özellikle Katolik inanç hayatında önemli yere sahip suçluluk ve ruhun kurtuluşu mefhumlarından bir an bile uzaklaşmıyor.

Fakat bu filmin ele aldığı toplumun inanç hayatının çözümlemesini yapma ya da metafizik argümanlar geliştirme gibi bir derdi olduğu anlamına gelmiyor.... Evet, üç öykü vasıtasıyla bir dizi Mexico City insanının hayatına göz gezdirirken bu metafizik (ya da doğrudan dinî) kavramlar önemli bir süzgeç işlevi görüyor ve ister istemez filmin dokusuna etki ediyorlar, ama "Amores Perros" nihayetinde tamamen dünyevi meselelere odaklanıyor. Çünkü insan dünyasının karmaşık çatışmalarında büyük tablodan tamamen bihaber olan ve ancak "kurban" rolünü üstlenebilen hayvanlarda ifadesini bulan metafor, usul usul insanlara doğru uzanıp onları da kapsamaya başlıyor. Böylece Arriaga ile Iñárritu'nun filmi sadece bir mahlûk olarak İnsan'ın değil, toplumun karanlık tarafının da portresi haline geliyor.

Octavio'nun Dövüşçü Köpeği

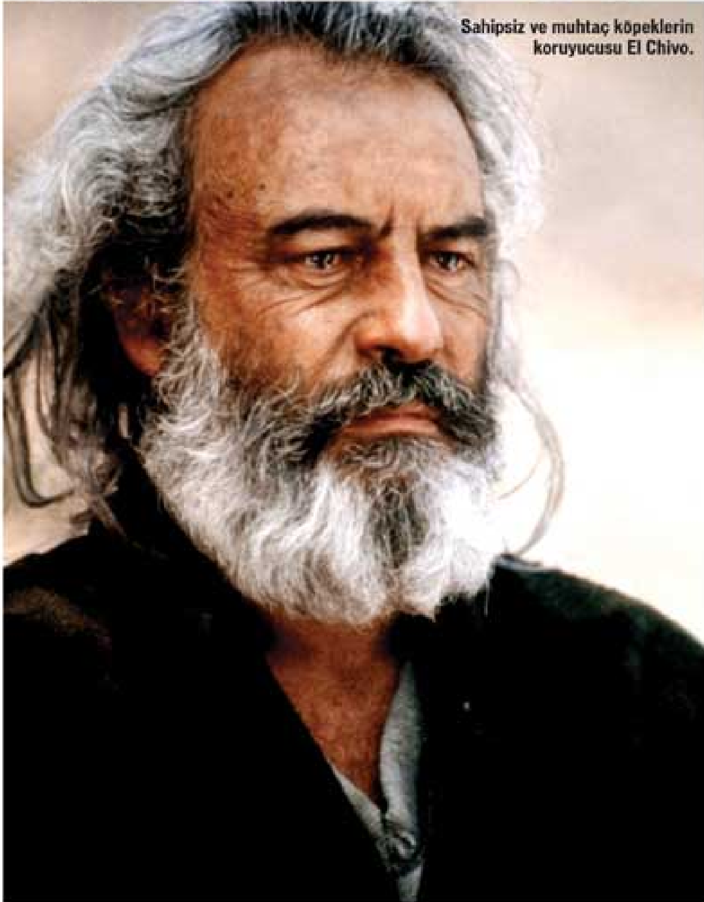
İlk öyküdeki gençlerle başlayalım. Özellikle de öykünün en çok öne çıkan karakteriyle, yani Gael Garcia Bernal'in oynadığı Octavio'yla. Şehrin varlıklı kesiminden değil. Annesiyle, ağabeyiyle, ağabeyinin karısı ve çocuğuyla birlikte yaşıyor. Öteden beri gizliden gizliye ağabeyinin karısına âşık, üstelik onun kocasından gördüğü kötü muameleye de sinir oluyor. Genç kadın ve çocuğuyla birlikte "kaçma" hayalleri kuruyor. Para, işte bu hedefi gerçekleştirecek bir araç olarak giriş yapıyor öyküye. Octavio'nun Cofi adında bir Rottweiler köpeği var ve tamamen tesadüf eseri bir gün para, kapısını çalıyor: Cofi sokakta kendisine saldırtılan bir "şam-

piyon"u öldürünce, köpek dövüşlerinin yeni gözdesi oluyor. Octavio çok da tereddüt etmeden Cofi'yi köpek dövüşü işine sokuyor ve köpeklerden en az birinin kanlar içinde kaldığı her bir "müsabaka"nın ardından bir tomar parayla eve dönüyor... Ve parayı saklaması için âşık olduğu kadına, yani ağabeyinin karısına veriyor. Evet, bu noktada en azından kendisi için kolay bir yoldan paraya ulaşan Octavio'nun üzerindeki kara bulutları biz görmeye başlıyoruz ama kendisi yeni gelir dengesinin sarhoşluğu içinde başka birçok şey gibi, bunun pek farkında değil.

Az para getiren kasiyerlik işine ek olarak geceleri ortağıyla işlediği küçük suçlarla belini doğrultmaya çalışan ağabeyi bir süre sonra para kosunu alırken, sürekli yeni bir hayvanla çıkagelip sürekli kaybeden köpek dövüştürücüsünün garezi de giderek şiddetleniyor. Ve her şey "Amores Perros"un üç öyküsünün yollarını kesiştiren o kaçınılmaz trafik kazasına doğru hızla sürükleniyor...

Gizliden gizliye abisini karısına aşık olan Octavio (Gael Garcia Bernal) , hikayenin en fazla öne çıkan karakteri.

Sahipsiz ve muhtaç köpeklerin koruyucusu El Chivo.

Valeria'nın Kaybolan Köpeği

Octavio, arkadaşı ve yaralı Cofi'nin bulunduğu arabanın çarpacağı arabada ünlü İspanyol süper model Valeria var. Ancak bu kaza onun öyküsünün sonlarına değil, başlarına denk geliyor. Çeşitli kırık ve yaralarla yattığı hastaneden geçici olarak kullanması gerekecek tekerlekli iskemleyle çıkan Valeria'yı bir sürpriz bekliyor: Medyadan gizli tuttuğu sevgilisi Daniel bir ev tutup döşemiş – artık ikisi birlikte orada yaşayacaklar. Talihsiz bir olayın ardından önlerinde parlak bir gelecek varmış gibi görünüyor, ancak Valeria'nın köpeğinin parke döşemedeki bir deliğin altına girip gözden kaybolması, çiftin yaşayacağı meşum dönemin hem sinyali, hem de tetikleyicisi haline geliyor.

Bu ikinci öykü, gelir durumu hayli iyi olan iki karakterin üzerine kurulu ve hem görsel üslup olarak, hem de genel anlamda tür olarak öncesindeki ve sonrasındaki öykülerden epey farklı. Daha "temiz", sinemasal açıdan daha muhafazakâr, daha soğuk ve daha ürpertici bir havaya sahip. Döşemenin altında adeta sır olan, ancak zaman zaman uzaktan iniltileri duyulabilen köpek hikâyeye Edgar Allan Poe öykülerinden fırlamış gibi duran, insanın yakasını bırakmayan bir dehşet hissi veriyor. Köpeğinin başına gelen bu tuhaf olay, geçirdiği kazadan dolayı reklam kampanyası anlaşmasına son verilmiş ve her gün evinin penceresinden karşıdaki binanın bütün bir cephesini kaplayan kendi sağlıklı resmine bakmak zorundaki Valeria'nın sinirlerini iyice altüst ediyor. Nihayet karısından ayrılıp Valeria'yla yaşamaya başlamış olan ama başından beri bu konuda içinin rahat olmadığını görebildiğimiz Daniel ise ardı ardına gelen talihsizliklerin sonucunda her anlamda kilitlenip kalıyor: Ne doğru şeyi yapıp yapmadığından emin olabiliyor, ne gayet sembolik bir şekilde yerin dibine girmiş olan köpeği bulup çıkarabiliyor, ne de Valeria'yı teskin edebiliyor...

El Chivo'nun Sokak Köpekleri

"El Chivo" ("Keçi") namlı karakteri daha ilk öyküde görüyoruz: Güçlü köpeğini akılsızca sağa sola saldırtan (ve sonra Octavio'ya rakip olan) köpek dövüştürücüsü, bir dövüşten çıkmış ve hâlâ siniri yatışmamış hayvanı bu defa da sokaktaki köpeklerin üzerine salmaya çalıştığında El Chivo elinde bayağı iri bir bıçakla çöp kutusunun arkasından beliriyor. Kırlaşmış uzun saçları sakalına karışmış, üstü başı kir içinde bir adam – ama gözlerinde korku değil de karşısındakini tereddüte sürükleyen bir sükunet ve kendine güven var. Bu "berduş"un muhtemelen dopdolu bir hikâyesinin olduğu izlenimine kapıldıktan sonra yolumuza devam ediyoruz ve filmin üçüncü ve son kısmında nihayet onun hikâyesine geliyoruz.

El Chivo olarak bilinen adam aslında eski bir öğretmen... Fakat bir noktada dünya meselelerinin kendi kişisel mutluluğundan ya da ailesinin mutluluğundan daha önemli olduğuna karar vermiş, tüm yaşantısını bir kenara bırakıp gerilla olmuş. Bunun sonucunda 20 yıl hapis yatmış. Karısıyla, kızlarına onun öldüğünü söyleyecekleri konusunda anlaşmışlar ama şimdi yıllar sonra sokakları mesken tutan bu adam, uzaktan izlediği kızına karşı büyük bir özlem duyuyor.

Aslında bütün film "sevgi"nin (ister babanın kıza sevgisi olsun, ister tutkulu bir aşk) önüne bilerek ya da bilmeyerek çektiğimiz görünmez ama somut mu somut duvarları anlatıyor... El Chivo'nun duvarıysa geçmişte idealistçe verdiği ve şimdi besbelli son derece pişmanlık duyması- ►

ASLINDA BÜTÜN FİLM "SEVGİ"NİN ÖNÜNE BİLEREK YA DA BİLMEYEREK ÇEKTİĞİMİZ GÖRÜNMEZ AMA SOMUT DUVARLAR ÜZERİNE...

na sebep olan karar. Sadece görünürde fedakârca davranıp kızının onun öldüğünün söylenmesini istemesinden ibaret değil bu karar: En baştan kendi ailesiyle "büyük tablo" arasında yaptığı tercihten de besbelli pişmanlık duyuyor. Eski davasına bağlı olmadığı ortada, çünkü artık para için adam öldüren bir kiralık katil haline gelmiş durumda: Eskiden dünyayı kurtarmak için suç işlerken, şimdi salt para için insan hayatını hiçe sayarak adeta eski idealizmiyle alay ediyor.

El Chivo'nun insanlara pek uzanmayan merhameti, nesnesini köpeklerde buluyor. Özellikle de sahipsiz, muhtaç köpeklerde. Onların koruyucusu ve kurtarıcısı haline gelmiş durumda – köpeklerini gaddar ve bencil köpek dövüştürücüsünün zulmünden korumakla kalmıyor, önce vurulmuş, sonra da araba kazası geçirmiş Cofi'yi alıp iyileştirerek hayata da döndürüyor. Adeta tüm günahlarından bu tamamen günahsız varlıkları gözeterek arınmaya çalışıyor.

Bir Sinemacı

GUILLERMO ARRIAGA

Sinema basınının filmlere daha çok yönetmen penceresinden bakmaya alışık olduğu malum. Biraz bu yüzden, "Amores Perros" ilk gösterime girdiğinde filmin iyi özelliklerinin çoğu yönetmeninin marifetine yoruldu. Yazar ve yönetmenin ikinci işbirliği "21 Gram" tamamlandığında ise, "iç içe geçen hayatlar üzerine karmaşık öyküler" gibi tamamen senaryonun ürünü olan durumların bile Iñárritu'ya atfedilmesi gibi tuhaf durumlara rastlanabiliyordu. Ne var ki iki yaratıcı arasındaki bu verimli ve başarılı işbirliği yine karmaşık bir senaryo kurgusu izleyen üçüncü projeyle ("Babil") çatırdadı ve ortaklık bozuldu.

Aynı zamanda romancı da olan Guillermo Arriaga, sinemada da Iñárritu'suz iyi işler çıkarabileceğini göstermişti zaten: Tommy Lee Jones'un yönettiği "The Three Burials of Melquiades Estrada/Üç Defin" Iñárritu'nun bazen seyirci tepkisi için aşırı melodramatik olabilen dokunuşundan uzak gerçekleştirilmiş, sıradışı ve etkileyici bir modern westerndi. Daha sonra Arriaga kameranın arkasına da geçti: "The Burning Plain/Aşk Ateşi"de yine travmalarla ve şiddetle örülü, geçmişin karakterlerin yakasını bırakmadığı bir öykü anlattı.

Zaman zaman Arriaga'nın "doğrusal olmayan kurgu" konusunda fazla üstelediği, bu "numaranın artık ilginçliğini yitirdiği" söyleniyor... Oysa yazar bu öyküleme biçimini bir numara olarak değil, işin doğal akışı olarak görüyor - kendisine en normal gelen öykü anlatma biçiminin bu olduğunu, insanın başına gelen bir şeyi anlatırken katı bir kronoloji takip etmediğini, böyle ileri geri gidip geldiğini söylüyor.

Öte yandan Guillermo Arriaga'nın senaryolarını birbirine bağlayan tek şey karmaşık kurguları değil elbette... Tematik akrabalıklar, belli başlı takıntılar da var ortada. Geçmiş, travma, suçluluk duygusu ve pişmanlık gibi temaların dışında, bir de yoğun nüfusun omuz omuza sürttüğü karakterler arasında bile yükselen duvarlar hakim Arriaga'nın öykülerine. İnsanların birbirlerinin acılarını görmelerini engelleyen kesif bir empati eksikliği bu - iletişim konusunda bir kusurdan da öte, temel bir ilgisizlik... Yazarın çoğu senaryosu bir karakterin bu duvarı yıkıp öteki tarafa geçişini, başkasının acısını görüşünü ve bunun sonucunda sadece o başkasının şartlarına değil, genel olarak "insanlık hali"ne de bir pencere açışını konu alıyor. Yani bir bakıma Arriaga'nın öyküleri, ancak başrolünü oynadığımız kendi hayatımızın dışına çıkabildiğimizde hayatla ilgili derinlikli bir algıya sahip olacağımızı söylüyorlar...

Skalada Yerini Kaybetmek

Bu üç kısımlı filmin El Chivo'nun öyküsüyle sonuçlanması isabetli bir seçim, çünkü bu karakter "Amores Perros"un anlatmaya çalıştığı tüm o insani skalanın her iki ucuna da ziyadesiyle aşina. Bilinçsizce ve vicdansızca şiddetten tutun da katıksız fedakârlığa kadar... Öyküsünün başında kendine dert etmeksizin adam öldüren El Chivo, adeta eski hayatına damgasını vuran tüm ahlaki tasasından soyunmuş, bir "araç", paranın geldiği yönden esen bir tür doğal afet halini almış durumda. Sorumluluktan ve belki bu sayede suçluluktan yoksun bir hayat biçimi bu. Fakat kazadan yaralı kurtardığı Cofi ile ilişkisi onu bu 'araf'tan çıkarıyor: Rottweiler iyileşip de dövüşçü alışkanlığıyla onun diğer bütün köpeklerini öldürdüğünde, El Chivo ilk başta hayvanı vurmaya hamle etse de, nihayetinde onu affediyor.

Ve bu olay El Chivo'yu sarsıp kendine getiriyor. Belki kendisinin aksine bu hayvanın akıttığı kanın onun vebali olmadığı, onu dövüşe sürmüş insanların vebali olduğunu anlıyor. Belki bu hayvanı affetme kapasitesinin farkına vardığında bu kapasitenin insanlık, onun da birçok başka insani yükümlülük anlamına geldiğini kavrıyor.

Evet, Büyük Varlıklar Zinciri'ne göre insan sürekli "et" ile "ruh" arasında bocalar; şiddet de etin bir boyutu olduğu için aslında insanın hayvansı doğasına boyun eğmesinin bir sonucudur bu şemada. Fakat Arriaga ile Iñárritu'nun filmi köpek şiddetiyle insan şiddetini yan yana koyduğunda, aradaki yıkıcı farkı görmemenin imkânı yok. Köpeğin şiddeti özü itibarıyla tamamen "nötr"; insanlarınkiyse son tahlilde aslında hiç de öyle hayvani değil – duygusal, toplumsal, finansal, hatta düşünsel olarak yüklü bir şiddet. Cofi'nin insanlar tarafından kışkırtılıp koşullandırılmış şiddetindeki masumiyeti gördükten sonra El Chivo'ya ya da başka herhangi aklı başında birine "insanın hayvani doğası" mazeretinin cılız görünmesi normal değil mi? Film boşuna açılışını eli köpek kanına bulanmış iki insanla yapmıyor...

Zaten bu denklemin belki de en ilginç tarafı, Arriaga ile Iñárritu'nun "şiddet"i salt fiziksel bir şey olarak da ele almaması. Eşlerin ve âşıkların ilişkilerinde duygusal şiddetin, Mexico City'nin yoksul sokaklarındaysa

"ekonomik şiddet"in izlerini görmek mümkün. Yazar ve yönetmen insanların birbirlerini de, kendilerini de pek sakınmadığı; arzuların kötü kararlara, kötü kararların kötü sonuçlara, kötü sonuçların çöküşe, çöküşün ise aydınlanmaya götürdüğü; bol çalkantılı, bol inişli çıkışlı, hem ruhani hem de cismani yansımaları olan bir dünya kuruyorlar bu filmde.

İleri, Geri ve Paralel

"Amores Perros" sadece yönetmen Alejandro González Iñárritu'yla değil, yazar Guillermo Arriaga'yla da tanışmamızı sağlayan filmdi. Tıpkı daha sonraki ortak çalışmalarında olduğu gibi burada da zaman içinde bir ileri bir geri giderek birbirine paralel, yer yer de iç içe geçen birkaç öykü anlatıyor Arriaga. Ama "21 Grams/21 Gram" ve "Babel/Babil" ile karşılaştırıldığında muhtemelen en az zorlama görünen "çetrefil kurgu"su bu. Öncelikle, öykülerin bir sürü noktada birbirlerini kesmesi gibi bir yapısal gövde gösterisine kalkışmıyor. Yine çok üstelenmediği için sembolik gücünü koruyan araba kazası üstünden öyküleri birbirine bağlıyor ve her bir öykünün başlıca karakterlerini önceki öykülerde usulca takdim etmekle yetiniyor.

Ayrıca üç öykünün başlangıç ve bitiş noktaları aynı zamana denk gelmediğinden senaryo zaman içinde biraz ileri geri gidip gelmiş oluyor ama öyküler kendi içlerinde büyük ölçüde düz akıyorlar. Bu durum da öyküyü anlatma biçiminden çok öyküde olup biteni, karakterleri ön plana çıkarıyor.

Bunun yanısıra "Amores Perros"un kötü kararlarla, iz bırakan trajedilerle ve pişmanlıklarla yakından ilgilendiği için en başta karakterlerin zihinleri vasıtasıyla geçmişle bağlantısını hiç koparmayan bir film olduğunu da söylemeli. Film biçimsel olarak da karakterlerin iç dünyalarını takip edip bilfiil geçmişe döndüğünde, kendimizi daha önce uğradığımız bir yerde, ama bu defa daha donanımlı bir halde buluyoruz –bu adım adım birikim de genel olarak filmin duygusal etkisini güçlendiriyor.

Kamera Elde, Karakterler Önde

"Amores Perros" el kamerasının hüküm sürdüğü bir film ve Iñárritu daha ilk sahneden itibaren bu durumu lehine çevirmeyi başarıyor. Yönetmen bu filmi "Mexico City üzerine bir film" olarak gördüğünü söylemişti –el kamerasıyla çektiklerine belgeselimsi bir gerçeklik dokusu vermesinin de ortaya canlı bir şehir portresi çıkarmasına epey bir faydası olmuş gibi görünüyor. Kamerasını alıp sokağa çıkmış, trafikte sağa sola savrularak tam gaz giden arabanın içine girmiş, köpek dövüşü yapılan izbe mekanlara sızmış, üst sınıf bir çiftin kasvetli evine konuk olmuş havası hâkim biraz "Amores Perros"a. Fakat bu üslup seçimini filme hâkim kılmamayı, sahneyi oyunculara bırakmayı başarıyor. Yaşanan onca büyük olayın, onca melodramatik gelişmenin ortasında karakterlerinin sebeplerinden ve yaşadıkları duygusal süreçlerden bizi koparmamaya dikkat ediyor.

Özellikle el kamerasının epey edepli davranıp sükûnetle karakterleri izlediği ikinci öykü, bunun en iyi göstergesi. Hayli konservatif çekilmiş bu bölümde görsel üslup biraz geri adım atıyor gibi görünse de, o kâbus kabilinden ürperticilik vasıtasıyla filmin bu bölümde de sinema duygusunu bir an bile yitirmediği, aksine farklı bir etkileyicilik kazandığı söylenebilir.

Etkileyici bir senaryonun ve keskin bir yönetmen gözünün yanısıra sağlam bir ekip oyunculuğuna da sahip olan "Amores Perros", bütün bu özellikleriyle 2000'lerin başında Latin Amerika popüler sinemasının yükselişinde çok önemli bir role sahip oldu. Iñárritu ve Arriaga sonra tematik ve yapısal açıdan benzer iki başarılı film daha çektiler ama içlerinde ilk günkü tazeliğini, enerjisini ve gerçeklik hissini en iyi koruyanı, üçlemenin bu ilk ayağı. ■

Yönetmen Alejandro González Iñárritu, filmin setinde.

İNSANLARIN BİRBİRLERİNİ DE KENDİLERİNİ DE PEK SAKINMADIĞI; ARZULARIN KÖTÜ KARARLARA, KÖTÜ KARARLARIN KÖTÜ SONUÇLARA, KÖTÜ SONUÇLARIN ÇÖKÜŞE, ÇÖKÜŞÜN İSE AYDINLANMAYA GÖTÜRDÜĞÜ, BOL ÇALKANTILI, HEM RUHANİ HEM DE CİSMANİ YANSIMALARI OLAN BİR DÜNYA...

Döşemenin altında kayıplara karışan köpek, ikinci hikayeye insanın yakasını bırakmayan bir dehşet hissi veriyor.

İkinci hikayenin kahramanları: Süpermodel Valerie ve sevgilisi Daniel.

"Potemkin Zırhlısı" (1925)

Sinema kitleler üzerindeki gücünü keşfediyor

PINAR TINAZ GÜRMEN

BU AY SİNEMA SANATI ADINA OLDUKÇA HIZLI VE YARATICI GELİŞMELER İÇEREN BİR DÖNEME UZANIYORUZ. I. DÜNYA SAVAŞI'NIN YARATTIĞI KARAMSAR HAVANIN TÜM AVRUPA'YI ETKİLEDİĞİ BU DÖNEMDE ALMAN DIŞAVURUMCULUĞU VE FRANSIZ İZLENİMCİLİĞİ'NİN YANISIRA 1917 DEVRİMİNİN ARDINDAN TIRMANIŞA GEÇEN RUS SİNEMASI DA DİKKAT ÇEKİYOR. TÜRKİYE'DE İSE ERKEN DÖNEMİN EN ÖNEMLİ İSİMLERİNDEN BİRİ, MUHSİN ERTUĞRUL ÇIKIYOR SİNEMA SAHNESİNE...

Yirminci yüzyılın ilk yarısı, tüm dünyanın savaşlar, ekonomik bunalımlar ve ruhsal çöküntüler ile çalkalandığı zorlu bir dönem oldu. Hassas güç dengelerinin hızla değiştiği, ülkelerin parçalandığı, insanların körü körüne ölüme yolcu edildiği vahşi bir dönem... Toplumun aynası görevini gören sanat alanında da, aynı hızda değişimler yaşandı kuşkusuz. İçinde kıvrandığı kaosa tepki vermek, çıkış yolu aramak sanatçının doğasında vardı. Art arda yeni akımlar, ekoller yaratıldı, farklı söylemler benimsendi. Başkaldıran sanatçının karşısına, elindeki gücü muhafaza etmeye çalışan siyasi iktidarlar dikildi. Yedinci sanat, bir yandan kendi anlatım dilini geliştirmeye çalışa dursun, kitleler üzerindeki etkisi de yavaş yavaş fark edilince, artık sadece bir sanat dalı değil, bir iletişim aracı olarak da önem kazanmaya başladı. İşte sinemanın Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki çalkantılı serüveni...

Fransa'da İzlenimcilik

19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da yeşeren İzlenimcilik, 20. yüzyılın başından itibaren etkisini özellikle resim sanatında göstermeye başladı. Akımın temel prensibi, nesneleri veya olayları gerçekte olduğu gibi değil, sanatçının edindiği kişisel izlenimlere göre yansıtmaktı. Bir sis perdesinin ardından görünüyormuş hissi yaratan portreler ve ışık oyunları ile masalsı bir havaya bürünmüş peyzajlar ile belirginleşen akım, 1920'lere doğru Fransız sinemasında da yeni bir anlatım stilinin doğmasına neden oldu. Sinemaya daha estetik bir biçim getirmeyi amaçlayan yönetmenler, hem seçtikleri görüntülerde, hem de senaryolarında yavaş yavaş izlenimciliğin bakış açısını benimsemeye başladılar. Kısa bir süre sonra yerini Şiirsel Gerçekçilik'e bırakacak olan akım içinde yer alan en önemli yönetmenlerden Rene Clair, 1925 yapımı filmi "Paris Qui Dort/Paris Uyuyor" ve "Le Fantome du Moulin-Rouge/Moulin-Rouge'un Hayaleti", Jean Renoir "Nana"(1926) ve "Sur un air de Charleston/Çarliston" (1927), Jacques Feyder ise "Visages D'enfants/Çocuk Yüzleri"(1925) gibi filmleriyle akımın önde gelen isimleri oldular. Salt gerçekliği bir yana bırakarak yaratılan karakterlerin algılarına odaklanan ve bu sayede oldukça kişisel anlatılar ortaya koyan bu akım, Fransa'da 1918-1929 yıllarında hüküm sürdü.

Fransız sinemasının bu döneminde İzlenimcilik içinde yer almayan bir başka önemli isim daha vardı; filmlerinde farklı kurgu teknikleri kullanmayı deneyen ve sinemanın görsel dilini geliştirmek adına oldukça cüretli projelere imza atan Abel Gance... Sinemaya 1909 yılında senaryo yazarı olarak giren ve ilk filmi "La Digue/Bent"i 1911'de çe- ▶

ken yönetmen, asıl başarısını "J'accuse!/Itham Ediyorum!"(1919) ile yakaladı. 1922 yılında çektiği 273 dakikalık bir trajedi olan "La Roue/Tekerlek" ve 1927'de gösterime giren "Napoléon/Napolyon" ile çalışmalarına devam eden Gance, sadece epik anlatımı ve tarihsel olaylara duyduğu ilgi ile değil, teknik konulardaki yeteneği ile de dikkati çekti. Özellikle çekimi ve kurgusu iki yılda tamamlanan "Napolyon" o güne dek görülmemiş teknik yenilikler içeriyordu. Filmin, üç dev perdede yan yana oynatılmasıyla sinemaskop benzeri bir etki yaratılması hedeflenmiş, 'bölünmüş ekran' tekniği ilk defa bu filmde kullanılmıştı. Ayrıca hızlı kesme kurgusu ve onlarca görüntünün üst üste bindirildiği karmaşık süperpoze efektleriyle de dikkat çeken film, Gance'ın en önemli yapıtı oldu…

Almanya'da Dışavurumculuk

Dışavurumculuk akımı, Birinci Dünya Savaşı öncesinde, resim alanında kendisini göstermeye başladı ve savaş süresince mimariden müziğe, tiyatrodan edebiyata kadar hemen her sanat kolunu hızla etkisi altına aldı. O döneme kadar Avrupa sanatını yönlendirmekte olan İzlenimcilik ve Doğacılık akımlarına bir eleştiri niteliği taşıyan Dışavurumculuk, yaşanan günlerin korku ve endişelerini, yaklaşmakta olan savaşın yarattığı kaotik duyguları, ürünlerinin hem içeriğinde, hem de biçimsel özelliklerinde dışa vurma amacını güdüyordu. Dünya izlenimcilerin iddia ettiği gibi kişisel bakışla biçimlendirilen masalsı bir yer değildi. Doğacıların düşündüğü şekilde, çevremizi sarmalayan her şey, yaratıldığı şekliyle cezbedici de olamazdı. Ciddi bir çöküşün eşiğinde olan 1910'ların Avrupa'sında pembe gözlüklerle dolaşmak büyük saflıktı! Dışavurumcular, mistisizmi reddeden ve her şeyin bilimsel bir açıklaması olması gerektiğini savunan doğacıların aksine, tanımlanamaz yaratıkların, canavarların, hilkat garibelerinin öykülerine yöneldiler. İnsan ruhunun karanlıklarını keşfe çıktılar. Yaklaşmakta olan mutlak çöküşün izlerini vahşet öykülerinde sürdüler. Biçimsel olarak da siyah ve beyazın keskin kontrastlığını, deforme edilmiş görünümleri ve birbirine uyumsuz renklerin yarattığı karmaşayı ön plana çıkarttılar. Savaş süresince tırmanışta olan akım, savaş sonrasında özellikle Almanya'da ivme kazandı. Dört yıl süren ve bu ülke için kesin bir hezimet ile sonuçlanan savaşın korkularına, şimdi bir de yenilginin getirdiği çöküntü hissi eklenmişti… Alman Dışavurumcu sineması da, bu ortam içinde yeşerdi. 1919-1927 yılları arasında altın dönemini yaşayan Alman Dışavurumculuğu, sinemayı, resmin bir uzantısı olarak düşünüyor, dekor, kostüm, makyaj ve ışık tasarımına özel bir önem veriyordu. Ressam Hermann Warm'ın da dediği gibi "Filmler hareketli tablolar"dı. Bu yüzden sadece dekorlar değil, mizansenler de akımın özelliklerine uygun biçimsellikte tasarlanıyor, tıpkı dışavurumcu resimlerde olduğu gibi, bu filmlerde de korku, endişe ve dehşet görünümleri dikkat çekiyordu. Akımın en önemli temsilcileri Robert Wiene, F.W. Murnau ve Fritz Lang'tı. Wiene'nin kötücül bir doktorun ipnotize ettiği hastasına cinayetler işletişini konu alan "Das Kabinett des Dr. Caligari/Doktor Caligari'nin Muayenehanesi"(1920) adlı filmi, akımın ilk örneği olarak kabul gördü ve 'Caligarist' tanımı, bu tarihten sonra yapılan benzer filmler ve yaratılan benzer karakterler için kullanılmaya başlandı. Murnau'nun Bram Stoker'ın "Dracula"sından uyarladığı "Nosferatu, eine Symphonie des Grauens/Vampir Nosferatu: Bir Korku Senfonisi"(1922) alt metninde yetkenin sömürdüğü sıradan insan temasına eğiliyor, Paul Leni'nin "Das Wachsfigurenkabinett /Mumyalar Pavyonu"(1924) tarih sahnesinde iz bırakmış kötücül liderlerin portrelerini çiziyor, Lang'ın "Metropolis"i(1927) ise sınıf çatışmalarına dayanarak karanlık bir gelecek atmosferi yaratıyordu…

"Metropolis" (1927)

İLHAM KAYNAĞI

Bram Stoker'ın klasik eseri "Dracula", sinema tarihi boyunca pek çok filme esin kaynağı oldu. Bunlardan ilki, Murnau'nun 1922 yapımı filmi "Nosferatu: Eine Symphonie des Grauens/Nosferatu: Bir Korku Senfonisi"ydi. Stoker'ın mirasçıları ile anlaşamayan ve bu yüzden romanı bazı değişiklikler yaparak beyazperdeye uyarlayan Murnau, ilk önemli çıkışını bu filmle yakalamıştı. Kont Dracula'nın öyküsü, Murnau'dan sonra Tod Browning, Terence Fisher, John Badham ve Paul Morrissey gibi pek çok sinemacı tarafından da ele alındı. Ancak bunlardan en önemlisi F. F. Coppola'nın 1992 yapımı filmi "Dracula" oldu. Gary Oldman, Winona Ryder, Anthony Hopkins ve Keanu Reeves'ten oluşan oyuncu kadrosu, Wojciech Kilar imzalı unutulmaz müziği ve Michael Balhaus'un etkileyici görüntü çalışmasıyla belleklerde yer eden bu üç Oscar'lı yapım kadar, Murnau'nun ilk Dracula uyarlamasının çekimleri sırasında yaşanan mistik olayları konu edinen Elias Merhige imzalı "Shadow of The Vampire/Vampirin Gölgesi" de ilginçti. 2000 yapımı filmde Murnau'yu John Malkovich, Max Schrek'i ise Willem Dafoe canlandırıyordu.

"Nosferatu: Bir Korku Senfonisi" (1922)

Eleştirmen Lotte Eisner'a göre, Dışavurumculuk bir ekol olmaktan çok, bir idrak biçimiydi. İçimizi kaplayan her korku, endişe veya tutku bizi ruhsal bir yolculuğa çıkarıyor ve gerçekliği görünür halinden daha sert bir biçimde algılamamıza yol açıyordu. Dışavurumcu sinemacıların amacı, Edgar A. Poe'nun edebiyatta hedeflediği şeyle aynıydı; gerçekliği farklı ve irkiltici bir görünümle sunarak seyircide bir uyanış yaratmak…

Dışavurumculuk 1925 yılına dek popülerliğini sürdürdü. Bu tarihten sonra hızlı bir yükselişe geçen Nazizim, akımın ürünlerini 'geleneksel kültürü deforme etmek' ile suçlamaya başlayın-

KISA DÜNYA TURU

JAPONYA

1920'lerde Japon sinemasının en büyük yıldızları 'Benshi' adı verilen anlatıcılardı. Gerek yurt dışından ithal edilen, gerekse ülke içinde çekilen filmleri, gösterim sırasında seslendiren bu sanatçıların seyirciler üzerindeki etkisi çok büyüktü. Geleneksel Japon kukla tiyatrosu Bunraku'dan yola çıkılarak geliştirilen bu yöntemde Benshi, perdede yer alan her rolü, farklı ses tonları ile seslendiriyor, adeta bir sahne performansı sergiliyordu. Japonlar sinemaya ses geldikten sonra da, uzun süre Benshi geleneğini sürdürdüler.

İNGİLTERE

Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik bunalım nedeniyle 1918 sonrasında İngiliz sineması ciddi bir kısırlık dönemine girdi. Film yapımı azaldı, sinemaları yurt dışından -özellikle de Amerika'dan- gelen filmler doldurdu. Hükümet 1927 yılında çıkarılan bir yasa ile ulusal sinemayı koruma altına aldı. Yeni düzenlemeye göre sinemalarda gösterilecek her yüz filmden beşi İngiliz yapımı olmak zorundaydı. 1920'ler boyunca pek bir gelişme gösteremeyen İngiliz sinemasında dikkati çeken en önemli isim, 1922 yılında ilk filmi "Number 13/13 Numara"yı yöneten gerilim ustası Alfred Hitchcock oldu.

EMİR KESİN VE NETTİ. HOLLYWOOD'DA ARTIK FİLMLER DENETLENECEK, BURJUVAZİYİ AYAKTA TUTAN DEĞERLERE, GENEL AHLAKA, DİNE, AİLE YAPISINA, MİLİTARİZME VE HÜKÜMETİN SİYASİ SÖYLEMİNE TERS DÜŞECEK TEK KELİME EDİLEMEYECEK, HATTA ESPRİ KONUSU BİLE YAPILAMAYACAKTI.

ca, yavaş yavaş yerini gerçekçi ürünlere bırakmaya başladı. Frankfurt okulunun önemli temsilcilerinden Siegfried Kracauer'a göre ise, Dışavurumculuk sanatın başkaldıran yapısının en önemli örneklerinden biriydi. Hatta yazar, "Caligari'den Hitler'e" adlı kitabında, akımı büyük yıkımlara gebe olan Alman faşizminin bir habercisi olarak nitelemiş, kötücül doktor Caligari'yi Hitler ile özdeşleştirmişti...

Rusya'da Devrim Sonrası Çalışmalar

7 Kasım 1917 (Julien takvimine göre 24 Ekim 1917) tarihinde gerçekleşen ve Çarlık dönemini sona erdiren Bolşevik Devrimi'ne dek, Rusya'da ciddi bir sinema endüstrisi bulunmuyordu. İleri görüşlü bir siyasetçi olan Lenin, oldukça büyük bir toprağa yayılan, halkı arasında yaklaşık yüz etnik dil konuşulan ve okuma yazma oranının hayli düşük olduğu Rusya'da, devrimi tanıtmak ve yaygınlaştırmak konusunda sinemanın çok etkili bir araç olabileceğini fark etti ve bu dönüm noktasından itibaren Rus sineması hızlı ve önemli gelişmelere sahne oldu. 1918'den itibaren Dziga Vertov önderliğindeki bir heyet tarafından sinemalarda gösterilmek üzere haber filmleri hazırlanmaya başlandı. Sinema sanayi hızla devletleştirilerek Halk Eğitim Komiserliği'ne bağlandı. 1919'da kurulan VGIK sinema okuluna yurdun her yerinden yetenekli öğrenciler kabul edildi. 1920'lerin başına gelindiğinde Rusya, sinemayı hem sanat hem de iletişim aracı olarak geliştirmeye odaklanmış önemli bir merkez konumundaydı... Dönem içinde ürün veren en önemli sinemacılardan biri, kurgu tekniklerini geliştirmek adına sayısız çalışma yürüten Lev Kuleshov'du. Resimlerin birbirleri ile etkileşimi üzerine yaptığı bir çalışmada aktör Ivan Mosjoukine'in yakın plan bir görüntüsünü, sırasıyla bir tas sıcak çorba, oyuncakları ile oynayan bir çocuk ve bir cenaze görüntüsü ile kurgulayan Kuleshov, Mosjoukine'in ifadesi sabit kalmasına rağmen, seyircinin algısının diğer resimle bağlantılı olarak değiştiğini gözlemledi. İlk sahnede Mosjoukine'in karnı açtı, ikincide sevecen gözlerle bakıyordu, sonuncuda ise derin bir üzüntü içindeydi! Sinema anlatımında kurgunun oyuncudan bile önemli bir araç olduğunu ortaya koyan bu çalışmadan başka, sanal gerçeklik algısı üzerine de bir deney gerçekleştirdi yönetmen. Ayna karşısında süslenmekte olan bir kadının detay görüntülerini içeren kısa filminde, kadının her parçası başka bir oyuncuya aitti, ancak seyirci onu bir bütün olarak algılıyordu! Moskova Sinema Okulu'ndaki bu çalışmalarından başka konulu filmler de çeken Kuleshov, özellikle Jack London'dan uyarladığı "Po Zakonu/Kanun Namına"(1926) ile beğeni kazandı. Dönemin bir başka önemli isim olan Vsevolod Pudovkin ise, filmlerinde kurgudan çok oyuncu yönetimine önem veren stili ile başarılı çalışmalara imza attı. Yönetmenin Maksim Gorki'den uyarladığı ve başrolünde Vera Baranovskaya'nın yer aldığı filmi "Mat/Ana"(1926) Rus sinemasının klasik eserleri arasına girmekte zorlanmadı. 1922'den itibaren "Kinopravda/ Gerçek Sinema" adında bir dergi yayınlamaya başlayan ve sinemanın gerçeği belgeleme görevi üzerine odaklanan Dziga Vertov ise, daha sonra düşüncelerini 'Kinoglaz Manifestosu' ile dile getirdi ve kameranın tıpkı insan gözü gibi, hilelere, efektlere veya kurguyla oluşturulan yanıltıcı algılara kapılmadan, her şeyi olduğu gibi belgelemesi gerektiği fikrini savundu.

Ve elbette dönemin en önemli Rus sinemacılarından biri de Sergei M.Eisenstein'dı. Henüz meslek yaşamının başındayken çektiği "Stachka/Grev"(1925), "Bronenosets Potyomkin/ Potemkin Zırhlısı"(1925) ve "Oktyabr/Ekim"(1928) gibi filmleriyle sinema tarihinin unutulmaz isimleri arasına girmeyi başaran sanatçı, yönetmenliğin dışında bir kuramcı olarak da kendisine saygın bir yer edindi. Kurguyu sinema anlatımının bel ke- ▶

Schrek, bugün bile fantastik korku sineması dendiğinde ilk akla gelen isimlerden biri.

FRANSIZ YÖNETMEN ABEL GANCE, 1927 YAPIMI FİLMİ "NAPOLYON"DA İLK KEZ 'BÖLÜNMÜŞ EKRAN' TEKNİĞİNİ KULLANARAK, FARKLI GÖRÜNÜMLERİ AYNI ANDA PERDEYE YANSITTI.

miği olarak kabul eden ve bütünün her zaman, onu yaratan parçalardan daha büyük olduğunu savunan Eisenstein, sinemada en etkili anlatım yöntemini keşfetmek adına Japon Hai-Ku şiirlerini inceledi. Üç dizeden oluşan bu sade şiirlerde ilk iki dize birer tanımlama sunuyor, son dize ise bu tanımlamaların çağrıştırdığı duyguyu betimliyordu. Eisenstein da yaptığı filmlerde birbiri ile alakasız görünen parçaların bir araya geldiklerinde yarattıkları etkiler üzerinde yoğunlaştı. Beş basamakta topladığı kuramında, kurgu dizgesi yaratılırken, resimlerin metrik uzunlukları, ritmik algıları, plasik içeriklerinde yer alan uyum ve zıtlıklar gibi özelliklerine dikkat edilmesi gerektiğini açıkladı. Kuramının son basamağını ise, çağrışım ilkesine dayanan 'entelektüel kurgu' oluşturuyordu. Yaşadığı dönemin tarihsel gelişimi içinde bu yöntemle nasıl bir sinema yapılabileceğinden kendisi de emin değildi. Ama bir gün gerçekleşeceğini biliyordu. Nitekim, yıllar sonra vatandaşı Andrei Tarkovski, onun bu ütopik görünen fikrini sinemaya uyarlamayı başardı.

Hollywood Kendi Sınırlarını Çiziyor

1920'lerin başında Amerikan sineması hızla yeni ve karlı bir iş kolu haline geldi. İşadamları birer ikişer sinema sektörüne giriyor, Paramount, United Artists, RKO, Warner Bros ve Fox gibi dev şirketler faaliyete geçiyor, gün geçtikçe yıldızlaşan oyuncular seyircilerin ilgi odağı haline geliyordu. Chaplin, en önemli filmlerinden "The Kid/Yumurcak" (1920), "The Gold Rush/Altına Hücum" (1925) ve "Pay Day/Maaş Günü"nü (1922), Keaton daha sonra bir güldürü klasiği haline gelecek olan "The General/General"i (1926), büyük bütçeli tarihsel yapımlar ile gündeme gelen Cecile B. DeMille ise Hz. Musa'nın öyküsünü perdeye yansıtan "The Ten Commandments/On Emir"i (1923) bu dönemde çekti. Fred Niblo'nun "The Mark of Zorro/Zorro'nun İşareti" (1920), Raul Walsh'ın "The Thief of Bagdad/Bağdat Hırsızı"(1924) ve Albert Parker'ın "The Black Pirate/Kara Korsan" (1924) gibi filmleri ise hem heyecanlı öyküleri ve iddialı dekorlarıyla hem de başrolde yer alan Douglas Fairbanks'in performansı ile belleklerde yer etti. Bunların yanı sıra, az da olsa dışavurumcu Alman sinemasından etkiler taşıyan korku filmleri de yapıldı Hollywood'da. Özellikle 'bin bir surat' lakaplı Lon Chaney'in başrolde olduğu Irving Cummings imzalı "Flesh and Blood/Et ve Kan" (1922), Wallace Worsley'in çektiği "The Hunchback of Notre Dame/Notre Damme'ın Kamburu" (1923) ve Rupert Julian'ın unutulmaz filmi "The Phantom of the Opera/Operadaki Hayalet" (1925) bu türün en sevilen örnekleri oldu…

Ancak Amerikan sinemasındaki gelişmeler sadece sanatsal ve teknik alanlarla sınırlı değildi kuşkusuz. Sektör kısa zamanda büyümüş, yirmi yaş altı gençleri hedef kitle olarak seçen Hollywood, her hafta en az kırk milyon bilet satışına ulaşmıştı. Yapımcılar, yıldız oyuncular ve film dağıtımcıları servetlerini hızla büyüttü. Yirmilerin ilk yarısında Hollywood sadece sinemanın değil, sefahat alemlerinin, çılgın partilerin ve tabii ki skandalların da merkezi haline geldi. Magazin gazeteleri filmlerde ufacık bir rol kapabilmek için bu rüya şehrine akın eden genç insanlardan, şöhretin baş döndürücü cazibesinden ve Hollywood'da süre giden tatlı hayattan sıklıkla bahseder oldu. Basına yansıyan sayısız aşk dedikodusu, okurların ve film izleyicilerinin iştahını kabartıyor, bilet satışlarını besliyordu. Derken işin rengi değişmeye başladı. Üst üste patlak veren birkaç tecavüz olayına bir de seks cinayeti eklenince, Amerikan hükümeti, Hollywood'a bir çeki düzen vermek gerektiğine karar verdi. Sonuçta sinema Amerikan ekonomisi içinde önemli bir yer kaplıyordu ve mutlaka koruma altına alınmalıydı. 1922 yılında MPPA (Motion Picture Producers and Distrubutors of Amerika) adıyla bir denetleme ve düzenleme kurumu hayata geçirildi. Kurumun başında sinema ile uzaktan yakından ilgisi olmayan, dindarlığı, yurtseverliği ve püriten yaşamıyla dikkati çeken bir bürokrat, William Harrison Hays vardı. Hays göreve başladığı gün yaptığı açıklamada şöyle diyordu: "Film üretiminde en yüksek ahlak ve sanat değerlerine erişebilmek için, filmlerin eğitici ve eğlendirici özellikleri arttırılacaktır!" Emir kesin ve netti. Hollywood'da artık başıboşluk hoş görülmeyecek, filmler denetlene-

MAX SCHREK

Alman dışavurumcu sinemasının en önemli oyuncularından biri olan Max Schrek, meslek yaşamına Max Reinhardt tiyatrosunda oyuncu olarak başladı. Önce birkaç filmde ufak roller alan aktörün kariyeri, Reinhardt'ın onu Murnau'ya tavsiye etmesi ile tırmanışa geçti. "Nosferatu; Eine Symphonie Des Grauens/Nosferatu; Bir Korku Senfonisi" adlı filmdeki rolü ile tüm dikkatleri üzerine çeken oyuncu, Murnau'dan başka Rudolph Meinert, William Dieterle, Max Ophuls ve Carl Lamac gibi dışavurumcu sinemanın önemli yönetmenleri ile de çalışma fırsatını buldu. 1936 yılında kalp krizi sonucu yaşama veda edene dek, toplam otuz beş filmde yer alan aktör, bugün bile fantastik korku sineması dendiğinde akla gelen ilk isimlerden biri. Almancada 'terör' anlamına gelen Schrek adı, günümüz filmlerinde de çeşitli göndermeler ile anılmaya devam ediliyor; Tim Burton'ın 1992 yapımı filmi "Batman Returns/Batman Dönüyor"da Christopher Walken'in canlandırdığı kötücül karaktere Max Schrek adını uygun görmesi gibi...

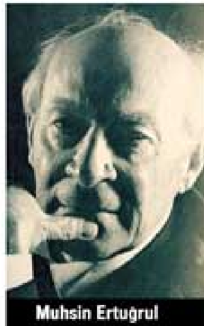
"Doktor Caligari'nin Muayenehanesi" (1920)

"Yumurcak" (1920)

cek, burjuvaziyi ayakta tutan değerlere, genel ahlaka, dine, aile yapısına, militarizme ve hükümetin siyasi söylemine ters düşecek tek kelime edilemeyecek, hatta espri konusu bile yapılamayacaktı. Üstelik bu emirler sadece filmler değil, onları yaratanlar için de geçerliydi. 1924 yılında Hays, yayınladığı "Don'ts and Be Carefuls/Yasaklar ve Dikkat Edilmesi Gerekenler" adlı yönergede, kuralları daha da net hale getirdi ve sadece filmlerin değil, çekim senaryolarının da denetlenmesi kararını aldı. "Hays Yasaları" olarak bilinen bu düzenlemeler daha sonraki yıllarda kanunlaştırılarak yasal bir sansür mekanizmasına dönüştürüldü. Bu açıdan bakıldığında Amerikalı yöneticilerin sinemanın kitleler üzerindeki gücünü, Lenin ile aynı dönemde fark etmiş oldukları kolaylıkla görülebilir. Bu noktadan itibaren her iki büyük ülkede de sinema bir sanat dalı olmaktan çok, bir iletişim aracı olarak kabul gördü ve sinema ürünlerinin sanatsal niteliklerinden ziyade, söylemlerindeki ayrıntılar ile ilgilenildi. Uzun süre sansür, Amerikan sinemasının en önemli ketleyicisi oldu ve neredeyse 70'li yıllara dek Hollywood, sadece 'uygun bulunan' filmlerin çekildiği bir 'rüya fabrikası' olarak anıldı.

Türkiye'de İlk Konulu Film Çalışmaları

Amerika'da ve Avrupa ülkelerinde sinema hem güçlü bir endüstri, hem de yeni bir sanat dalı olarak yerini sağlamlaştırırken, Türkiye'de konulu film yapımı henüz emekleme aşamasındaydı. Birinci Dünya Savaşı sırasında Sigmund Weinberg, Fuat Uzkınay ve Sedat Simavi'nin ardından tiyatro oyunculuğu ve yönetmenliği yapmakta olan Ahmet Fehim ve Şadi Fikret Karagözoğlu da sinema alanında varlık göstermeye başladı. Karagözoğlu'nun yarattığı "Bican Efendi" tiplemesi üç (bilindiği kadarıyla) senaryoda hayat buldu ve Türk sinemasının ilk film serisi olarak tarihe geçti. Ahmet Fehim'in 1919 yılında çektiği bir Hüseyin Rahmi Gürpınar uyarlaması olan "Mürebbiye" ise, bambaşka bir öneme sahipti. Bir Osmanlı konağına mürebbiye olarak gelen genç bir Fransız kadının, evin erkekleri ile yaşadığı aşk ilişkilerini anlatarak, Batılılaşma hevesinin toplumumuzda açacağı yaralara esprili bir dille değinen film, işgal altında olan İstanbul'da büyük yankı uyandırdı. İngiliz güçleri tarafından hemen yasaklanan ve kopyaları toplatılan film, kısa zamanda işgale karşı bir başkaldırı simgesine dönüştü. "Mürebbiye" hem sinemamızın sansürlenen ilk filmi, hem de ilk politik sinema örneği olarak tarihe geçti.

Muhsin Ertuğrul

TÜRK SİNEMASININ İLK MÜSLÜMAN KADIN OYUNCULARI BEDİA MUVAHHİT VE NEYYİRE NEYİR, MUHSİN ERTUĞRUL'UN 1923 YILINDA HALİDE EDİP ADIVAR'DAN UYARLADIĞI FİLMİ "ATEŞTEN GÖMLEK"LE KAMERA KARŞISINA GEÇTİ. ADIVAR BUNU ÖZELLİKLE İSTEMİŞTİ.

Dönemin bir başka önemli ismi ise, Türk tiyatrosuna oyuncu, yönetmen ve çevirmen olarak büyük katkılar sağlaması bir yana, tam on yedi yıl Türk sinemasında ürün veren tek yönetmen olan ve pek çok ilke imza atan Muhsin Ertuğrul'du. Sinema çalışmalarına Almanya'da öğrenciyken başlayan Ertuğrul, Kemal ve Şakir Seden'in kurduğu Kemal Film'den aldığı bir teklif üzerine İstanbul'a döndü ve Türk sinemasının ilk özel film şirketi olma özelliğini taşıyan bu firma bünyesinde, toplam altı eser gerçekleştirdi. Ertuğrul'un bu dönemde çektiği filmlerden en önemlisi hiç kuşkusuz Halide Edip Adıvar'ın Kurtuluş Savaşı'nı konu edinen romanı "Ateşten Gömlek"ten uyarladığı aynı adlı eserdi. Adıvar, romanının filme çekilmesine bir şartla izin vereceğini söylemişti; iki önemli kadın karakteri Türk ve Müslüman oyuncuların canlandırması… Osmanlı kanunlarına göre Müslüman kızlarının sahneye çıkması yasaktı. Ama artık devir değişmiş, T.B.M.M açılmış, Kurtuluş Savaşı bir zaferle sonuçlanmıştı. Türk sinemasının ilk Müslüman kadın oyuncuları olan Bedia Muvahhit ve Neyyire Neyir, böylesi anlamlı bir proje ile ilk kez kamera karşısına geçtiler… ■

ROBERT FLAHERTY

Belgesel sinemanın Hollywood'daki ilk ustası olan Flaherty, 1922 yılında gösterime giren ve bir Eskimo'nun yaşamından kesitler sunan "Nanook of the North/Kuzeyli Nanook" adlı filmi ile tanındı. Daha önceki yıllarda Lumiere kardeşler kısa belge filmleri çekmiş, Melies ise birkaç dramatik belgesel yönetmişti ancak, gerçek anlamda belgesel filmcilik henüz denenmemişti. Madencilikle uğraştığı yıllarda kutuplara gitme imkanı bulan ve bu ilginç bölgenin kültürü üzerine bir film çekmeyi düşünen Flaherty, bu alanda bir ilki gerçekleştirdi. "Kuzeyli Nanook" hem dramatik bir anlatı olmaması sebebiyle yenilikçiydi, hem de orta sınıf beyazları odak noktasına alan Hollywood filmlerinin aksine azınlıktan birinin yaşamına eğilmesiyle... Flaherty'nin yeteneğini fark eden Paramount, yönetmenin Samoa adalarında çektiği ikinci belgeseli "Moana"yı finanse etti. Seyircilerin pek fazla ilgisini çekmemiş olsa da, eleştirmenler cephesinde büyük beğeni kazanan film, İngiliz yapımcı John Grierson'ın "New York Sun"da kaleme aldığı yazısında göklere çıkartıldı ve bir film için 'dokümanter' tanımlaması ilk kez bu yazıda kullanıldı. Daha sonraki yıllarda kurmaca filmler de çeken yönetmen, sömürgecilik karşıtı "White Shadows in the South Seas/Güney Denizinde Beyaz Gölgeler", Rudyard Kipling'in bir romanından uyarlayarak Alexander Korda ile birlikte yönettikleri "The Elephant Boy/Fil Çocuk" ve "Louisiana Story/Louisiana Öyküsü" adlı filmleri ile de tanınıyor.

Ne okumalı?

"Sinemada Akımlar" Esra Biryıldız (Beta Yayınları)
"Fransız Sineması" Oğuz Makal (Kitle Yayınları)
"Benden Sonra Tufan Olmasın" Muhsin Ertuğrul (Remzi Kitabevi)
"Film Duyumu" S. M. Eisenstein (Payel Yayınları)
"Film Biçimi" S. M. Eisenstein (Payel Yayınları)

Ne izlemeli?

1922 "Nanook of the North/Kuzeyli Nanook" Robert Flaherty
1922 "Nosferatu: Eine Symphonie Des Grauens/Nosferatu; Bir Korku Senfonisi" F. W. Murnau
1924 "The Thief of Bagdad/Bağdat Hırsızı" Raul Walsh
1925 "Bronyenosyets Potyomkin/Potemkin Zırhlısı" S. M. Eisenstein
1925 "The Gold Rush/Altına Hücum" Charlie Chaplin
1926 "Mat/Ana" Vsevolod Pudovkin
1926 "The General/General" Buster Keaton
1926 "Nana" Jean Renoir
1927 "Metropolis" Fritz Lang
1927 "Napoléon/Napolyon" Abel Gance

ENGİN ERTAN engin_ertan@yahoo.com

Lenore'un bebeği

B filmi hayranlarının mutlaka tanıdıkları Larry Cohen'in yönettiği "IT'S ALIVE" korku türünün özgün örneklerinden birisi. Takipçisi iki devam filmiyle beraber türe katil bebekler armağan eden bu seri, özellikle dram ve mizah arasında gidip gelen hâliyle garipliğe meraklı sinemaseverlere hitap ediyor.

Korku türünde, hele ki B filmleri sözkonusuysa, bazen birkaç kelimeyle özetlenebilen ilginç bir konsept, projenin hayata geçmesi için yeterli olabilir. Bu konseptlerin en yaygınıysa beklenmedik kişilere, hatta objelere ve kavramlara kötü adam rolünü vermektir. "Katil prezervatifler"den, "katil oyuncaklar"a kadar bu duruma denk düşen sayısız örnek sayabiliriz. B sinemasının en bildik isimlerinden yönetmen, senarist ve prodüktör Larry Cohen'ın meşhur "It's Alive" serisi de böyle bir konsept üzerine kuruludur; "katil bebekler"...

Öncelikle yazıda üzerinde duracağımız serinin ilk filminin hikâyesini özetleyelim. Frank (John P. Ryan) ve Lenore Davis (Sharon Farrell) çifti, uzun bir aradan sonra ikinci çocuklarını dünyaya getirmenin heyecanını taşımaktadır. Davis ailesinin evine, Lenore'un bir gece ansızın gelen ağrılarıyla gireriz. Bu açılış sahnesinde çift uzun sayılabilecek bir hazırlık süreci ertesinde, erken doğum ihtimaliyle hastanenin yolunu tutar. Doğum anıysa gerçek bir kâbusa dönüşür, çünkü Davisler'in bebeği sebebi bilinmeyen şekilde mutasyona uğramıştır. Normalden çok daha büyük olan ve yırtıcı bir hayvana benzeyen bebek, annesi hariç doğumhanedeki herkesi öldürür ve kaçar. Davis çifti olayın travmasını atlatmaya çalışırken, polis de mutant bebeğin peşine düşer. Diğer yandan medya olaya büyük bir ilgi gösterir, ilaç şirketleriyse mutasyona kendi ürünlerinin sebep olduğu endişesiyle paniğe kapılırlar. Şehirdeki cesetlerin sayısıysa her geçen gün artmaktadır.

Cohen'in filminin en ilginç yönlerinden birisi, korku türüne dahil olmasına rağmen, alışılmış korku sahnelerinden çok az içermesi. Bu noktada bahsettiğimiz alışılmışlık, daha ziyade yakın dönem ticari korku filmlerinin sebep olduğu bir yanılsama aslında. Türün kayda değer çoğu örneği seyirciyi diken üstünde tutacak unsurları gündelik hayatın en beklenmedik yerlerinden bulup çıkartır ve bunu yaparken yüzeyde başka türlerle flört ederler ne de olsa. "It's Alive" da, eğer ciddiye alırsanız, polisiye/gerilim ve drama türlerinin hepsine bulaşıyor. Özellikle girişteki uzun doğum sekansı bu açıdan dikkate değer. Cohen bu bölümde bebeğin dünyaya gelişine kadar hemen hiçbir korku unsuruna başvurmuyor. Fakat tüm o sakinlik aslında alttan alta bir tekinsizlik barındırmakta (beklenmedik anda gelen doğum sancısı, bekleme odasındaki gergin baba adayları, vb.). Dolayısıyla tempo giderek artıyor ve bir korku filmi izlediğinin farkında olan seyirci bu dinginliğin bir patlamayla sonuçlanacağının bilincinde "o an"ı bekliyor. Başka bir deyişle, film başarılı bir açılışla seyirciyi kendi evrenine dahil ediyor.

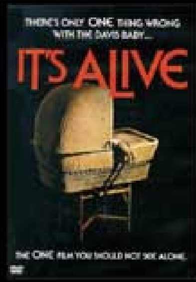
"It's Alive"ın gündelik hayatla fantastiği buluşturduğu noktaysa doğum travmasına denk düşüyor. Cohen bu deneyimin her tarafındaki kişilerin korkusuna yer veriyor. Anne adayının içinde başka bir canlıyı taşıyor olması, ebeveynlerin doğacak çocuğun neye benzeyeceğini ve hayatlarını nasıl değiştireceğini bilemeyişleri filmde açık şekilde yerini buluyor. Bebeğin korkusunun karşılığıysa bir süre sonra ortaya çıkıyor. Zamanla anlıyoruz ki, aslında mutant bebeğin işlediği cinayetler kontrol edilemeyen bir içgüdüden değil, ölüm korkusundan kaynaklanıyor. Bebeğin mevcut fiziğiyle asla toplum hayatına uyum sağlayamayacağı ve her zaman bir tehdit olarak algılanacağıysa filmin dramatik ikilemini oluşturuyor. Öldürmeyecek bile olsa, kendisini görünce çığlığı basan insanlar karşısın-

Makyaj çalışması bu işin ustalarından Rick Baker'a ait.

IT'S ALIVE

Yönetmen: Larry Cohen. **Yapımcı:** Larry Cohen. **Senaryo:** Larry Cohen. **Görüntü Yönetmeni:** Fenton Hamilton. **Kurgu:** Peter Honess. **Müzik:** Bernard Herrmann. **Makyaj:** Rick Baker. **Oyuncular:** John P. Ryan (Frank Davis), Sharon Farrell (Lenore Davis), James Dixon (Teğmen Perkins), William Wellman Jr. (Charley), Shamus Locke (Doktor), Andrew Duggan (Profesör), Guy Stockwell (Bob Clayton), Daniel Holzman (Chris Davis). 1974 ABD yapımı, 91 dakika.

LENORE DAVIS: (MUTANT BEBEĞİ ÖLDÜRMEYE ÇALIŞAN KOCASINA) SENİN BABASI OLDUĞUNU BİLİYOR!

da mutant bebek de savunma amacıyla pençelerini ve dişlerini kullanıyor. Unutmadan ekleyelim, filmin doğum travmasıyla ilişkili yönü akla Roman Polanski'nin klasiği "Rosemary'nin Bebeği"ni de getiriyor. İki filmin hikâyesinin ilerleyişi ve daha da önemlisi "çapları" çok farklı olsa bile, Cohen'in türün bu başyapıtından etkilendiğini söylemek yanlış olmaz. Film için bir diğer önemli referans ise "Frankenstein". Çoğunuzun hatırlayacağı gibi "It's Alive" James Whale'in 1931 yapımı uyarlamasından, sinema tarihine geçmiş bir replik.

Elbette katil rolünü bir bebeğe vererek ve doğum travmasının altını da kalın şekilde çizerek, Cohen türle ilişkili kavramlardan "tekinsizliği" açık şekilde belirli bir yere yönlendiriyor; anne rahmine. Buradan hareketle, çok da zorlanmadan, filmin kadın düşmanı bir tavrı olduğu bile söylenebilir. Her ne kadar Davis çiftine aç kurtlar gibi saldıran medya veya olaya kendi çıkarları nedeniyle dahil olan ilaç şirketleri filmin eleştiri oklarından nasiplerini alsalar bile, anneye yöneltilen itham edici parmak uzun bir süre inmiyor. Ancak bebeğin gerçek derdini öğrendikten sonra, finale iyice yaklaşılan bölümde anne karakterine biraz daha olumlu bir yaklaşım sezilebiliyor. Fakat bunun da ötesinde, "It's Alive"ın ideolojik olarak muhafazakâr bir görüşe yakın durduğunu reddetmek imkânsız. Zira filmde özellikle vurgulanan mutant bebeğin yaşama hakkı, ister istemez kürtaj karşıtı bir söyleme kapı açıyor. Filmin çekildiği dönemde, cinsel devrim ve feminist hareket çerçevesinde kürtajın sıklıkla tartışılan bir konu olduğunu hatırlatmakta da fayda var.

İdeolojik olarak onaylamasak da, "It's Alive"ın yapı olarak korku türünün ilginç bir örneği olduğunu eklememiz gerek. İçerdiği güçlü dramatik çatışma ve ani efektlere başvurmadan yarattığı tekinsiz atmosfer bir yana, düşük bütçesinden kaynaklanan farklı bir cazibesi de var filmin. Örneğin mutant bebeğin perdede çok az gözüküyor olması bütçeden kaynaklanan bir zorunluluk olabilir ama göstererek veya göstermeden korkutmak arasındaki tercihle ilgili bir yere de oturuyor bu durum. Bebeği sadece detay planlarla, belirli belirsiz gören seyirci, ister istemez bir süre sonra kafasında kendi canavarını yaratmaya başlıyor. Böylece hem film daha ürkütücü bir hâl alıyor, hem de bir noktadan sonra bebeğin yaşama hakkı gündeme gelince "canavar"ın bütünüyle gösterilmemiş olması bu etiketi bir bakıma geçersiz kılıyor.

Filmin gösterime girdiği dönemde aldığı tepkilere ve külte dönüşme hikâyesine gelince... 1974 yılında vizyona çıktığında ekseriyetle garip olarak nitelendirilen "It's Alive", etrafında bir hayran kitlesi toplamakla beraber ticari açıdan başarısız olmuş. 3 yıl sonra farklı bir tanıtım kampanyasıyla yeniden gösterime sokulan film, ikinci vizyon macerasında görece büyük bir ilgiyle karşılaşmış. Hatta hemen bir yıl sonra devam filmi "It Lives Again" çekilmiş. Serinin üçüncü ve son filmi "It's Alive III: Island of the Alive" ise uzun sayılabilecek bir aradan sonra, 1987 yılında seyirci karşısına çıkmış. Senarist ve yönetmenliğini yine Larry Cohen'in üstlendiği bu devam filmleriyle ilgili biraz daha detaylı bilgi için hazırladığımız kutuya bakabilirsiniz.

Her devam filmi bir öncekine oranla daha düşük hasılat yapsa bile, "It's Alive" serisinin korku sineması hayranları arasında sadık takipçileri olduğunu söylemek gerek. Öyle ki, filmdeki mutant bebeğin oyuncakları bile satılmakta. Geçen yıl sessiz sedasız gösterime giren yeniden çevrimse serinin fanatiklerinden pek rağbet görmemiş durumda. www.amazon.com adresinden 1. Bölge DVD baskısına ulaşabileceğiniz bu ilginç korku filmi, kuşkusuz türün meraklıları başta olmak üzere tüm sinemaseverler için ilginç bir keşif niteliği taşıyor. Anne/baba adayları haricinde herkese öneririz. ■

DEVAM FİLMLERİNDE NE OLDU?

IT LIVES AGAIN (1978)

İlk filmdeki baba Frank Davis, bu sefer aynı tehlikeyle karşı karşıya olan aileleri uyarıyor. Bebeklerin sayısı arttıkça hem onları öldürmeye çalışan hükümet, hem de yaşama haklarını savunan dernekler daha sıkı şekilde örgütleniyorlar. Yapı olarak büyük ölçüde ilk filmi kopyalayan ve bu nedenle bir noktadan sonra ilginçliğini kaybeden "It Lives Again", oyuncu kadrosundaki kimi isimlerle (Frederic Forrest veya Eddie Constantine gibi) durumu büyük ölçüde kurtarıyor. Ara ara dönemin gözde alt türü paranoya filmlerine göz kırpmayı da ihmal etmiyor.

IT'S ALIVE III: ISLAND OF THE ALIVE (1987)

Ülkenin çeşitli yerlerinde mutant bebekler dünyaya gelmeye devam etmektedir ve bu duruma karşı ne yapılacağı artık bir kamu davası olarak mahkeme salonuna taşınmıştır. Mahkeme yakalanan bebeklerin ıssız bir adaya terkedilmesine karar verir. Fakat çeşitli gruplar farklı amaçlarla adayı ziyaret ederler ve işler çığırından çıkar... Serinin üçüncü ve son filminde gerçekten her şey kontrolden çıkıyor. Öncüllerine oranla mizaha daha açık şekilde yer veren bu film, beklenmedik sürprizleriyle sürekli seyirciyi şaşırtıyor. Üç film arasında en özensizce yönetilmişi gibi dursa bile, bizce en yaratıcısı ve hatta en iyisi.

PÜF NOKTASI SENARYO

LAW & ORDER – SPECIAL VICTIMS UNIT

Dick Wolf'u televizyon dünyasının en zengin isimleri arasına sokan Law & Order son yıllarda Türkiye'de de sadık bir izleyici kitlesi yarattı kendine. Law & Order başlığını taşıyan diziler arasında bıçak sırtı konusuyla diğerlerinden bir adım öne çıkan Special Victims Unit ise Wolf'un "çocukları" içinde en sevdiklerimizden biri.

Bedava televizyon izleme lüksünün yakın gelecekte tarihe karışma tehlikesiyle yüzyüze olduğunu düşünüyor Dick Wolf. Bu iddiasını da reklamlar, hedef kitleler, yaş gruplarının televizyon izleme alışkanlıkları, saatleri ve miktarlarıyla detayladığı bir açıklamayla destekliyor. Wolf'un kehanetini uzun uzun değerlendirecek değiliz, konumuzun dışında ne de olsa. Ama hayatını beyazcamdan kazanan bu adam, televizyon denen medyanın en önemli yaratıcı/yapımcılarından biri olduğuna göre söylediklerini ciddiye almakta yarar var.

Gelelim asıl konumuza. Bildiğiniz gibi, halihazırda televizyon dünyasının bir kaç tane franchise'ı var; örneğin CSI (ya da Star Trek) franchise'ı. Jerry Bruckheimer'ı neredeyse sinemadaki kadar büyük bir televizyon yapımcısı haline getiren CSI, önce Las Vegas'ta başlamış, ardından Miami versiyonu gelmiş ve nihayet New York ayağıyla dizi üç farklı kente yayılmıştı. Belli formüller üzerinden çekilen ve formatı çok az değişikliğe izin veren CSI franchise'ının her birinin jeneriğinde The Who grubunun farklı bir parçası (CSI'da Whoe Are You, CSI: Miami'de Won't Get Fooled Again ve CSI: NY'da Baba O'Riley) yer alıyor ve maceranın geçtiği kentin özellikleri dizinin genel tonunu da etkiliyor (Las Vegas'ta gece mavisi ve kırmızı tonları hakimken; sahil kenti Miami'de sıcağı ve güneşi anımsatan sarı ve turuncu tonları öne çıkıyor). Bruckheimer'ın yapımcılığını üstlendiği Without A Trace ve Cold Case gibi dizilerle zaman zaman yolu çakışan CSI serileri kendi aralarında da konu paylaşımı ve oyuncu değişimi gibi numaralar yapıyor ara sıra. Zaten bir franchise oluşturmanın en önemli koşullarından biri de bu: aynı çatı altındaki yapımlar arasında akrabalıklar, paylaşımlar ya da izleyiciyi zihin oyunlarına zorlayacak küçük farklar.

Det. Olivia Benson (Mariska Hargitay)

Öte yandan CSI'ın tüm gösterişine ve cilalı, pahalı görünümüne

rağmen Law & Order franchise'ından daha zayıf kaldığı bir nokta var ki, bir ders niteliğinde: Senaryo. Tarantino'nun yazıp yönettiği "Buried Alive" gibi kimi özel bölümler dışında senaryolar çok doyurucu değil ve zaman zaman da zorlama. Oysa, yine belli formüller üzerinden yola çıkan Law & Order serisi çok daha ucuz bir bütçeyle çekilirken senaryosu daha sağlam ve kimi zaman da sonuca giden yolda bulduğu çözüm ve sürprizler çok daha çarpıcı.

19 yıllık bir yolculuk

Law & Order'ın diğer rakiplerine oranla üstünlüğü elbette Dick Wolf'un yaratıcı zekasının ve ustalıklı yapımcılık becerisinin ürünü. Yaratıcılığını ve yapımcılığını, televizyon kariyerine ünlü Hill Street Blues dizisinin yazar kadrosunda başlayan Dick Wolf'un üstlendiği Law & Order franchise'ının temelleri bundan 19 yıl önce, 1990 yılında atıldı. O zamanlar Wolf'un aklında dizinin bu kadar uzun soluklu olacağı televizyon tarihinin en uzun soluklu drama dizisi oldu Law & Order) veya ortaya dört başı mamur bir franchise'ın çıkacağı var mıydı bilinmez ama bugün geldiğimiz noktada sırtı kolay kolay yere gelmeyecek bir markayla karşı karşıyayız.

kâyenin sürüklediği biri dizi olmuştur, karakterlerin değil. Bu yüzden, durup durup karakterlerin özel hayatlarına, seks yaşamlarına falan girecek olursanız hikâyenin akışını kesintiye uğratır ve izleyiciyi de soğutursunuz." Bu görüşe karşı çıkacaklar olacaktır muhakkak ama Wolf'un dizisi yapmayı vaat ettiği işi o kadar ustaca kotarıyor ki itirafların fazla anlamı kalmıyor. Evet, Olivia'nın aşk hayatını (ortağı ile bir romantizm mi yaşayacak acaba, yoksa cinsel tercihleri tamamen başka yönde mi ?) bilmiyor; ortağı Detektif Elliott Stabler'ın (Christopher Meloni) ara sıra tanık olduğumuz ve son zamanlarda kötü giden aile hayatından da bir türlü tatmin olmuyoruz ama Wolf'un da dediği gibi, dizi başka bir kanaldan o kadar başka bir hızla akıyor ki bunu fazlaca dert etmiyoruz.

Yine Wolf'un sözlerine dönecek olursak Law & order şiddet dozunu özellikle düşük tutmaya çalışıyor. Şiddetin gösterilmesinden ziyade neden olduğu sonuçları görüyoruz ki gerek fiziksel, gerek psikolojik anlamda, bunlar çok daha etkileyici oluyor izleyici üzerinde. "Cinayet mahallerindeki kan miktarını alabildiğine düşük gösteriyoruz. Ben zamanında araştırma yapmak için birçok suç bölgesine gittim ve gördüğüm kan miktarına bir türlü inanamadım. İnsan bede-

Dizi, New York'taki 16. bölge karakolunda çalışan polislerin maceraları üzerine kurulu.

Her bölüm sonunda adalet, suç ve insan doğası üzerine bir tartışmayla başbaşa kalıyoruz.

Law & Order'ın ikinci ayağı olarak yayın hayatına başlayan (ki biz Türkiye'de efsanenin asıl başlangıcı olan orijinal diziyi izleme fırsatı bulamadık) Law & Order: SVU ise 1999'da start aldı. SVU (yani Special Victims Unit, yani Özel Kurbanlar Birimi) New York'taki 16. bölge karakolunda çalışan polis detektiflerinin maceralarını anlatıyor ve ekseriyetle cinsel suçlar, çocuklara karşı işlenen suçlar gibi, özel ihtimam gerektiren vakalara odaklanıyor. Tahmin edileceği üzre insanın içini acıtacak kimi vakalarla karşılaştığımız SVU'da iki merkez karakterin yanı sıra sayıları 8-10'a kadar çıkan yan karakterlerle haşır neşir oluyoruz. Dizinin en ünlü siması ise oyuncu bir anneyle, vücut şampiyonu bir babanın kızı olan Mariska Hargitay. Hadi biraz daha açalım; Hargitay'in annesi Hollywood'un en ünlü seks sembollerinden Jane Mansfield. Genç yaşta oyunculuk kariyerine başlayan ama ne yazık ki annesinin ününe bir türlü ulaşamayan Hargitay nihayet Detektif Olivia Benson rolünü üstlendiği Law & Order: SVU ile aradığı kariyer hamlesini buldu ve dizinin oyuncu kadrosundaki en başarılı kişi olarak Emmy (5 kez aday oldu, bir kez kazandı) ve Altın Küre (2 kez aday oldu, bir kez kazandı) gibi ödüller aldı.

Önemli olan hikâye

Kendisine yöneltilen bir soru üzerine dizide rol alan sabit karakterlerin özel hayatlarına neden girmediğini şu sözlerle açıklıyor Dick Wolf: "Önemli olan hikâyedir bizim için. Law & Order her zaman hi-

ninde o kadar çok kan var ki aslında."

Cinayet mahalli demişken dizide en çok rağbet gören yan rolün, öldürülen kurban rolü olduğunu da öğreniyoruz. "Ceset kastı yapmak kolay bir iş değil. Öldürülen kişinin fiziksel özellikleri çoğu zaman suçun niteliği ve motivasyonu anlamında çok şeye işaret edebiliyor. Öte yandan en çok istek gören rolün de bu olduğunu söylemeliyim. Sanıyorum montajda atılma ihtimali olmayan tek rol olduğu için. Ayrıca kimse sizi kötü oynadığınız için de eleştiremez" diyor Wolf.

Diğer dizilerin aksine gereksiz teferruatla hiç vakit kaybetmeyen ve sahne geçişlerindeki bilgi kartlarıyla kendine has bir üslup geliştiren Law & Order, ortalama 46 sahnelik bir senaryoyla çekiliyor her hafta. Benzer dramaların genellikle 25 sahne civarında bir ortalamayla çekildiğini hatırlatmakta yarar var bu noktada. Konularını çocuk tacizi, seks suçları, tecavüz vakaları gibi temalar üzerine yapılandıran ve bunları didaktizme kaçmadan, hatta kimi zaman adaletin yerini bulmadığını da kabullenerek anlatan Law & Order: SVU, hiç şüphesiz ekranların en başarılı polisiye dramalarından biri. Bittikten sonra çoğu zaman sizi adalet, suç ve insan doğası üzerine bir tartışmayla başbaşa bırakan dizinin yaratıcısı Dick Wolf'a bırakalım yine son sözü: "İnsanlar artık eskisi gibi kitap okumuyorlar ne yazık ki. Bu yüzden televizyonun önemini anlamak lazım. Ben, tek bir bölüm Law & Order ile herhangi bir Dickens romanını okuyanların toplamından daha çok insana ulaşıyorum." ■

Hazırlayan: **Murat Emir Eren**
murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

KULAĞINIZA FISILDAYACAK

Müzik kullanımı konusundaki maharetiyle de dikkat çeken Sofia Coppola, başyapıt kıvamındaki filmi "Lost In Translation"da My Bloody Valentine, Death In Vegas ve Air gibi grupların parçalarına yer vermişti...

2 City Girl
İcra/Beste: Kevin Shields

Aslen My Bloody Valentine'dan tanıdığımız ancak sektördeki başka grupların albümlerine de katkıda bulunan kıymetli müzisyen Kevin Shields, aynı zamanda "Lost In Translation"ın şahane müziklerini de derleyen kişi. Albüme birçok enstrümantal parça besteleyen Shields, aynı zamanda sözlü parçası City Girl'le de karşımıza çıkıyor. Parça filmin muhteşem finalinin hemen ardından, Murray'nin canlandırdığı düşmüş şöhret Bob Harris, gencecik aşkı Charlotte'un kulağına fısıldadıktan sonra devreye giriyordu ve kapanış jeneriğiyle filmi nihayete erdiriyordu.

3 Fantino
İcra/Beste: Sebastian Tellier

Charlotte, fotoğraf sanatçısı olan kocasıyla birlikte Tokyo'ya gelmiştir. Kocası öylesine meşguldür ki, sıkıntıdan patlamak üzere olan Charlotte'un çektiği çile ve yalnızlığı fark edemez bile. Bütün gün odasında sıkılan ve bunalımlara sürüklenen Charlotte sonunda kendi başının çaresine bakmaya karar verir ve önce odasını kendi zevkine göre düzenlemeye sonra da dışarı çıkmak için hazırlanmaya başlar. Bu noktada underground sanatkar Sebastian Tellier'nin kadife tonlu Fantino'su devreye girer...

4 Tommib
İcra: Squarepusher
Beste: Tom Jenkinson

Tek kişilik dev ordu Tom Jenkinson'ın sahne ismi, Squarepusher. Jenkinson'ın 2001 yılında piyasaya sürdüğü albümü Go Plastic'te yer alan ve bir nevi ninniyi andıran Tommib'se, filmde Charlotte'un ne yapsa ne etse kurtulamadığı yalnızlığına fon oluşturuyor.

5 Girls
İcra: Death In Vegas
Beste: Tim Holmes ve Richard McGuire

Elektronik rock grubu Death In Vegas da albümün sürprizlerinden biri. Grubun 2002 yılında piyasaya sürdüğü ikinci stüdyo albümü Scorpio Rising'de yer alan Girls'se, filmin hemen başlarında, Bob Harris'in Tokyo'daki oteline gelişi sırasında kulağımıza çalınıyor.

7 Too Young
İcra/Beste: Phoenix

Tıpkı Air ve Daft Punk gibi Fransa'nın yüksek kültürlü banliyölerinden kopup gelen alternatif rock grubu Phoenix, 1999 yılında kurulmuş ve ilk stüdyo albümü United'ı 2000 yılında kaydetmişti. Albümün en önemli parçalarından biriyse daha önce Farelly Kardeşler imzalı "Shallow Hal"da da işittiğimiz Too Young'dı elbet. Too Young, filmde Charlotte ve Bob Harris'in yakınlaşmasına vesile olan gece kulübü gezileri sırasında devreye giriyor.

8 Kaze Wo Atsumete
İcra: Happy End
Beste: Takashi Matsumoto, Haruomi Hosono

Tokyo'da geçen bir hikayede, Japon müziğini temsil eden kimsenin olmaması mümkün mü? Bu uluslararası kadroya Kaze Wo Atsumete ile dahil olan Happy End, 1973 yılında faaliyete geçen bir Japon folk rock grubu. Her dinleyişte bir nevi Ersen ve Dadaşlar hissiyatı veren grubun bu parçasıysa, filmin kapanış jeneriğindeki üçüncü parça.

9 On The Subway
İcra/Beste: Roger Joseph Manning Jr, Brian Reitzell

Klavyeci Roger Joseph Manning Jr. ve "Stranger Than Fiction", "30 Gün 30 Gece" gibi filmlere yaptığı müziklerden tanıdığımız Brian Reitzell'in filme özel çalışması On the Subway, Charlotte'un Tokyo'yu keşfe çıktığı gündüz turunda devreye giriyor ve kızcağızın "Tokyo da ne acayip yermiş" hissiyatına gayet iyi eşlik ediyor.

11 Sometimes
İcra: My Bloody Valentine
Beste: Kevin Shields

Albüm boyunca yalnız takılan Kevin Shields, Sometimes sayesinde, nihayet grubu My Bloody Valentine'la da karşımıza çıkmış oluyor... Grubun 1991 yılında piyasaya çıkan son stüdyo albümü Loveless'da yer alan Sometimes, Bob ve Charlotte'un gece kulübü kaçamağından dönüşlerinde devreye giriyor. Hikayeyi tamamlayıcı nitelikteki sözlere dikkat!

12 Alone In Kyoto
İcra: Air
Beste: Nicolas Godin ve Jean-Benoit Dunckel

Charlotte'un Tokyo'daki yalnızlığına, Fransa dolaylarından gelen Air de eşlik ediyor ve grubun 2004 yılında piyasaya çıkan Talkie Walkie albümünde de yer alan Alone In Kyoto filmin sürprizlerinden biri olup çıkıyor.

13 Shibuya
İcra/Beste: Roger Joseph Manning Jr., Brian Reitzell

Manning Jr.-Reitzell ikilisi bir kez daha enstrümantal bir besteyle albümü şenlendiriyor. Parça, Charlotte ve Bob'un Tokyo'da kaybolup giden ilişkilerine fon oluşturuyor.

15 Just Like Honey/More Than This
İcra: Bryan Ferry/The Jesus and Mary Chain Beste: Bryan Ferry/Jim Reid ve William Reid

80'li yıllarda zirveye ulaşan İskoç rock grubu The Jesus and Mary Chain'in eseri Just Like Honey, filmin kapanış jeneriğinde bizlere güzel bir sürpriz yapmak suretiyle hemen City Girl'ün peşine bağlanıveriyor. Albümdeki sürprizse, Just Like Honey'nin peşine bağlanan bonus parça More Than This. Hatırlayacağınız gibi filmde bir karaoke barda, Bryan Ferry klasiği More Than This'i Bill Murray seslendiriyor, Charlotte'un gönlünü çalıyordu...

Not: Albümde Kevin Shields imzalı 1- Tokyo, 6- Goodbye, 10- Ikebana , 14- Are You Awake gibi enstrümantal parçalar da mevcut...

Hazırlayanlar: Kerem Sanatel, Murat Erşahin

DVD REHBERİ

İÇİNDEKİLER

AYIN DVD'Sİ: BEŞİR'LE VALS I VALS IM BASHIR (2008)

GÖMÜLÜ HAZİNELER

Hem estetik hem politik açıdan kaya gibi sağlam filmleriyle sinefillerin gözünde çok saygın bir yer edinen Alain Tanner'ın filmleri günümüzde unutulmaya yüz tuttu. "Messidor" da onlardan biri.

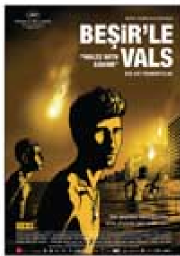
KLASİK SAHNE

Alfred Hitchcock'un 1958 tarihli başyapıtı "Ölüm Korkusu/Vertigo"dan, James Stewart ve Kim Novak'ın müthiş performanslarıyla hafızalara kazınmış unutulmaz bir an.

DVD KLASİK: ŞANGAY EKSPRESI I THE SHANGHAI EXPRESS (1932)

Beşir'le Vals | Vals Im Bashir (2008)

Çizgilerle hatırlanan acı ve utanç

Yön: Ari Folman
Seslendirenler: Yhezkel Lazarov, Ari Folman, Ron-Ben Yishai
Süre: 90 dk.
Ses: İbranice, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ○○○○
Ekstralar: ○○○

Bir gece bir barda, eski bir arkadaşı yönetmen Ari Folman'a sürekli gördüğü ve etkisinden kurtulamadığı bir kâbustan bahseder. Adamcağızın hayatına karabasan gibi çöken ve bir türlü peşini bırakmayan kâbus, adeta kudurmuş, çılgına dönmüş 26 köpeğin onu kovalamasıyla ilgilidir. İki arkadaş, bu kâbus ile 80'li yılların başında patlak veren Birinci Lübnan Savaşı ve bu savaşta İsrail ordusu tarafından kendilerine verilen özel görevler arasında bir bağlantı olduğuna karar verirler. Ari, yaşamının belki de hep unutmak istediği bu bölümü hakkında belleğinde en ufak bir kırıntı bile kalmamış olmasının şaşkınlığı içindedir. Anıların gizemli geri dönüşü üzerine, dünyanın dört bir yanına dağılmış eski dostlarını, yoldaşlarını bulup, onlarla söyleşiler yapmaya ve ötelediği gerçek perdesini aralamaya karar verir. Sözkonusu dönemle, daha da önemlisi kendisiyle ilgili gerçeği keşfetmeye ihtiyacı vardır. Folman, gizemli anıların derinliklerinde ilerledikçe, belleği gerçeküstü ve ürküten görüntüler aracılığıyla su yüzüne çıkmaya başlar. Gerçekler, yaralayıcı hatta yok edicidir…

Böylesine güçlü ve etkili bir film çekmek… Acı ve kanla sulanan bir coğrafyanın utancını yansıtmak perdeye. Bir insanlık ayıbını olanca çıplaklığıyla göstermek. Aklın ve hafızanın karanlık koridorunda utancın ve suçun izini sürmek. 1980'lerin başında gerçekleşen bir katliamın, Sabra-Şatilla'nın gerçeklerine ulaşmak. Gerçeküstü imgelerle buluşan kaskatı bir gerçeklik. İnsanı yok eden görüntülerin 'gerçek' dehşetini olanca çıplaklığıyla hissettirmek için, dokümanterin ürküten doğruluğunu ve 'olmuş olanı' yeniden hatırlatmak adına animasyona başvurmak. Geçmişte ve halen hazırda bugün, şu dakika yaşanan vahşeti, insanlık ayıbını, İsrail'in Beyrut'ta yaptıklarını, insanın insana yaptığını, orada olmayan 'diğerlerine' göstermiş Ari Folman. 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgali sırasında bir ordu mensubu

İLK BAKIŞ

- ✓ İsrail-Filistin meselesine kişisel ve gerçekçi bir yaklaşım.
- ✓ Teknik ustalık
- − Animasyonun hafifletici etkisi.

olan Folman, Hristiyan Falanjistler tarafından Filistinli sivillere dönük yapılan katliamda, İsrail'in rolü ve sorumluluğuna dikkat çekiyor. Geçmişin ve sürüp giden savaşın 'yok eden' anlamsızlığı, vicdanen sorgulanmış. Türünün tek örneği olan otobiyografik animasyon-belgesel, tek kelime ile 'insandan sonraki medeniyete' kalacak bir belge. Bir suç tespiti. Bir utanç vesikası. Ayıp ve acının resmi. Her gece aynı kâbusla uyanıp, onunla yaşamak… Filme, belgesel 'niteliği' kazandıran, Ari Folman'ın röportaj yaptığı, dönemin birebir tanıkları olan dokuz gerçek kişi ki, bunlardan yedi tanesi, animasyonda yer aldıkları gibi gözükmeye ve kendi sesleriyle konuşmaya razı olmuşlar. İkisi ise bir tereddüt yaşamışlar. Bu durumda iki kişi için yeni tipler çizilmiş ve profesyonel oyuncular tarafından seslendirilmişler. Anlattıkları ise, gerçeğin dışına çıkmayıp, değişikliğe uğramamış. Filmde, 'cut out', 3D ve plastik animasyon olmak üzere üç çeşit animasyon tekniği kullanılmış. Film, 2006 tarihli Richard Linklater imzalı "Karanlığı Taramak / A Scanner Darkly" yi stil olarak andırsa da, rotoskop tekniği kullanılmamış. Filmin bir diğer özelliği de seksenli yılların 'sound'unun bolca yer aldığı müziğin önceden hazırlanıp animasyonun üzerine oturtulması olmuş. Film için bestelenen 'Good Morning Lebanon'un sözleri, dikkat çeken bir ironi içeriyor. Animasyon deyince akla gelen neşeli aile filmleriyle ilgisi yok "Beşir'le Vals"in. Son derece sert, tavizsiz ve hatta herkese göre olmayan bazı zor sahnelere sahip. Ari Folman'ın kişisel filmi, hümanist bir bakış açısı taşıması ve savaş karşıtı olmasına rağmen, birçokları tarafından radikal bir duruş taşımadığı gerekçesiyle, 'ortada' bir film olarak değerlendirilmişti. ABD'nin, İsrail'i her şart altında desteklediğini ve pek çok şeyin görmezden gelindiğinin altını çizen Ari Folman, aslında pek çok Israilli'nin, asla savaşmak istemediğini, iyi bir gelirle ve devlete daha az vergi ödeyerek dünyayı gezmeyi amaçladıklarını ve dolayısıyla barış için hâlâ umut duyduğunu belirtip, bunu şu sözlerle dile getiriyor: "Filmime bir bakın, bu filmi Alman yapımcılarla gerçekleştirdim, oysa akrabalarım Naziler tarafından yok edildiler. Sadece anne ve babamın kurtulduğu bir kıyımdan söz ediyorum. Tarih açısından 60 yıl nedir ki? Hiçbir şey. Saraybosna'da film festivalindeydim; orada on üç yıl önce olanları düşünün. Şimdiyse, barış içinde yaşıyorlar. Yani, barış olmayacak bir şey değil!" En İyi Yabancı Film dalında Altın Küre dahil toplam 23 ödül kazanan kapkara animasyon, yine En İyi Yabancı Film kategorisinde İsrail'in Oscar adayı olmuş, Cannes Film Festivali'nde de Altın Palmiye için yarışmıştı.

Murat Erşahin

FİLM, SAVAŞ KARŞITI, HÜMANİST YAKLAŞIMINA RAĞMEN BİRÇOKLARI TARAFINDAN RADİKAL BİR DURUŞ TAŞIMADIĞI GEREKÇESİYLE ELEŞTİRİLDİ.

BUNU BEĞENDİYSENİZ

Persepolis (2007)

Şah yönetiminin yıkılmasının ardından molla devrimi sırasında yaşananlar ve İran'daki acı değişimi büyümekte olan bir kız çocuğun gözünden anlatan yapım, yine otobiyografik bir belgesel olarak anılabilecek bir animasyondu. Marjane Satrapi'nin çizgi romanından uyarlanan politik animasyonu Marjane Satrapi ve Vincent Parannoud yönetmişlerdi. Film, 'En İyi Animasyon' dalında Oscar adayı olmuş, Cannes Film Festivali'nde Jüri Büyük Ödülü'nü kazanmıştı.

Limon Ağacı
Lemon Tree (2008)

Berlin Film Festivali'nde izleyici ödülü alan "Limon Ağacı", gerçek bir öyküden yola çıkarak senaryolaştırılmış. Eran Riklis'in yönettiği dram, evinin yakınına İsrail Savunma Bakanı'nın taşınmasıyla hayatı alt üst olan Filistinli bir kadının hikâyesi. İşgal altındaki Filistin topraklarındaki özgürlük çığlığı, bildik problemleri farklı ve etkileyici biçimde yansıtıyor perdeye. İsrail-Filistin sorununa bambaşka bir bakış.

Vaat Edilen Cennet
Paradise Now (2005)

Aynı soruna farklı bir bakış açısı daha. Gösterildiği hemen her festivalde tartışma yaratan film, bir intihar bombacısının bakış açısını daha önce görülmemiş bir biçimde ve tarafsız olmaya çalışan bir gözle aktarıyor. Ümitsizlik içindekilerin yaşamı. Filistinli Hanry Abu-Assad'ın yönettiği yapım En İyi Yabancı Film dalında Filistin adına Oscar adayı olmuş ve aynı dalda Altın Küre'yi kazanmıştı.

Uluslararası | The International (2009)

Clive, Mısır Çarşısı'nın damlarında...

Yön: Tom Tykwer
Oyn: Clive Owen, Naomi Watts, Ulrich Thomsen
Süre: 118 dk.
Ses: Türkçe 5.1, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: OO
Ekstralar: OOO

Tam anlamıyla bir aksiyon filmi olmamasına karşın "Koş Lola Koş" ile değme aksiyonların ritim anlayışına meydan okuyan Alman asıllı yönetmen Tom Tykwer'in, bir Hollywood ortak yapımı aracılığıyla bu kez gerçek bir aksiyon filmine imza atması ilk başta heyecan vericiydi. Çarpıcı ilk fragmandan sonra filmin gösterim tarihi geciktikçe gecikti, en sonunda da sadece ev sinemasında karşımıza çıkacağı duyuruldu ki tüm bunlar iyiye alamet değildi. Yeni Bond adaylarından biri olarak elendikten sonra neredeyse tüm sert ajan filmlerinde kendisine bir yer bulan Clive Owen'ın varlığına rağmen, eğer bir film vizyona çıkamıyorsa altında bir bit yeniği var demektir. Elbette ki filmi kendi gözlerinizle görmeden emin olamazsınız.

Owen, filmde bir kez bile gülümsemiyor. Canlandırdığı Salinger, o denli sert bir interpol ajanı. Bıçkın ve bakımsız haline rağmen en sıkı korunan uluslararası kurumlardaki idarecilerin karşısına dikilebiliyor. Derdi, organize suç örgütlerine para ve silah sağlayan, hatta dünya devletlerinin iç işlerini güdümleyen bir bankanın en tepesindeki ismi yakalayıp adalete teslim etmek. Bu yüzden neredeyse ışınlanır gibi şehir ve ülke değiştirerek iz sürüyor. (Berlin, New York, Milano, Luxemburg ve son olarak İstanbul.) Bu isterik koşturmacası yüzünden kendisine yardım eden savcı Eleanor Whitman'ın (Watts) alaylarına da maruz kalıyor bazen.

Oysa tüm coğrafi renkliliğe, bıçkınlığa ve entrikasına rağmen film daha ziyade ajan filmlerinin bir parodisini andırıyor. Örneğin Salinger, duvardaki bir mermi deliğinden bakarak suikastçının yerini bulabiliyor. Keza Eleanor'a çarpıp kaçan arabayı yaya kovalıyor ve şıp diye buluyor. Günümüzde ajan filmleri inandırıcılık için yırtınırken Tykwer'in bu kadar salaş davranması, özellikle türü sevenler için affedilir gibi değil. Piyonların rolünü fazlasıyla belli eden entrika ise vurucu bir sürprizden yoksun. Tykwer'in çarpıcı açılış sahnesinden sonra aynı şekilde sıradışı planlarla renklendirdiği tek bölüm, Guggenheim müzesinde geçen silahlı çatışma. Filmin makul kötü adamları arasında, bu yılki İstanbul Film Festivali'nde "Benden Korkma"da izlediğimiz Ulrich Thomsen ve belli bir yaştan sonra Laurence Olivier'inkine benzer bir kariyer izleyerek "kötü adamların aranan ismi"ne dönüşen Armin Mueller-Stahl dikkat çekiyor. İstanbul'daki kötü adam ise Haluk Bilginer. Ne yazık ki Tykwer kurguda ona pek insaflı davranmamış. Diyaloglarının çoğunu bir dinleme aygıtı üzerinden duyuyoruz.

EKSTRALAR: Dört yapım belgeseli, uzatılmış sahne, yönetmen Tykwer ve senarist Eric Singer'ın sesli yorumu.

Kerem Sanatel

Avustralya | Australia (2008)

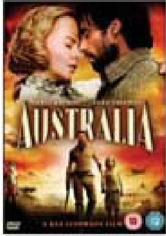
Epik romantizmin dirilişi

Londra'lı Aristokrat Sarah Ashley (Kidman), Avustralya'ya giden ve orada bir çiftlik satın alan ilgisiz kocasını ziyaret emek üzere, İkinci Dünya Savaşı başlamadan az bir süre önce, genç ve vahşi kıtaya gelir. Burada oluşlar umduğu gibi değildir. Cesur ve güzel Lady Sarah, öldürülen kocasının düşünü gerçeğe dönüştürmek üzere, celeplik yapan özgürlüğüne düşkün gezgin Drover (Jackman), yarı Aborjin bir çocuk olan Nullah ve diğer sadık hizmetkârlarıyla birlikte, çiftliğini ve yanındakileri korumak adına kötücül Neil Fletcher'a (Wenham) karşı büyük bir mücadeleye girişir. Sırasıyla "Strictly Ballroom", "Romeo + Juliette" ve son olarak bol ödüllü "Moulin Rouge!" ile adını kalburüstü yönetmenler arasına yazdıran Avustralyalı sinemacı Baz Luhrmann, yeni filminde, memleketini taşımış beyazperdeye. Başrollerini filme ismini veren kıtadan Hollywood'a transfer olan iki büyük yıldızın, Nicole Kidman ve Hugh Jackman'ın üstlendiği yapım, macera yüklü bir aşk filmi. İkinci Dünya Savaşı fonunda, aslında genç bir kıtanın kuruluş ve kendini tanıtım destanı olarak da adlandırabileceğimiz film, 158 dakikalık süresine rağmen anlatım ve teknik kalite bakımından son derece akıcı ve sürükleyici olmayı başarmış. En İyi Kostüm dalında Oscar adayı olan filmin Mandy Walker imzalı görüntü yönetimi ise övgüye değer. Kidman ve Jackman'ın beyazperdedeki uyumlu kimyalarına Bryan Brown ve David Wenham gibi usta isimler eşlik etmişler. Kamera arkası ve önündeki çoğu ismin Avustralyalı olması ise yapıma ayrı bir ivme kazandırmış. 1939 tarihli "Rüzgar Gibi Geçti/Gone with the Wind"in açtığı güvenli yoldan, bu ölümsüz klasiğe saygılarını sunarak ilerleyen görkemli epik film, günümüzde artık pek örneğine rastlamadığımız bir sinema anlayışına da selam duruyor. Kıtanın gerçek sahipleri Aborjinler'e saygı duruşunda da bulunan, iyilik ve kötülük arasındaki sonu gelmez mücadeleye büyük bir aşk ekleyerek, fedakârlık, bağlılık, cesaret ve kararlılık temaları fonunda naif bir öykü anlatan romantik epik, son tahlilde eli ayağı düzgün bir çalışma.

EKSTRALAR: İki adet silinmiş sahne.

Murat Erşahin

Yön: Baz Luhrmann
Oyn: Nicole Kidman, Hugh Jackman, David Wenham
Süre: 158 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪

DİJİTAL KULAK

Ev sinemanızı ilgilendiren dedikodular

Kimilerince yönetmen Clint Eastwood'un yeni başyapıtı olarak ilan edilen "Gran Torino", bu ay içinde raflardaki yerini alacak. DVD içeriği henüz kesinlik kazanmasa da, Warner filmin Blu-ray baskısının içeriğini resmen açıkladı. Diskte, biri Amerikan araba kültürü üzerine olmak üzere üç belgesel yer alacak.

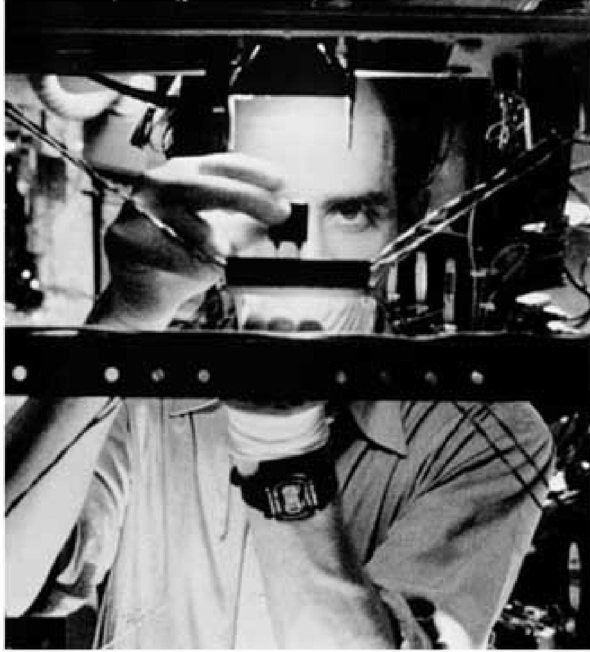
Frank Miller, tıpkı "Sin City"de olduğu gibi, "Spirit"in de kurgusunu DVD ve Blu-ray baskıları için uzattı. Sinema kurgusundaki haliyle yeterince monoton olan filme kaç dakika eklendiği henüz bilinmiyor. Bu ay içinde ülkemizde de çıkması planlanan DVD'nin ekstra içeriği çok zengin olmayabilir, ama en azından bir alternatif son bekleniyor.

Çıkış tarihi yaklaştıkça "Watchmen"in ev sinemasına neler getireceği de kesinleşiyor. En heyecan verici gelişmelerden biri, yönetmenin 24 dakika daha uzun kurgusunun yayımlanacak oluşu. Özellikle Blu-ray baskısındaki HD belgesellerin ilk görüntüleri hayli iştah açıcı görünüyor. Blu-ray'de Facebook paylaşımına uygun bir BD-Live özelliği de olacak.

Pi | (1998)

Evrenin sırrına 3.14 birim kaldı...

Yön: Darren Aronofsky
Oyn: Sean Gullette, Mark Margolis, Ben Shenkman
Süre: 84 dk.
Ses: Türkçe 2.0, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.66:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: As Sanat
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Yakın geçmişte Jim Carrey'nin 23 rakamıyla, Nicolas Cage'in ise rakam-felaket ilişkisiyle cebelleştiğini izlemiştik. Karşımızdaki film ise muhtemelen bu tür filmlerin öncüsü. Aronofsky'nin çok düşük bütçeyle ama hayranlık uyandırıcı bir yaratıcılıkla kotardığı bu siyah-beyaz deneysel bilimkurgu, sadece sıradışı gizem öykülerini değil 90'ların sonundan itibaren neredeyse bir alt akıma dönüşen "minimum görsel efekt içeren hikaye bazlı bilimkurgu"ların da önünü açmıştı. Festivallerdeki ilk gösterimlerden sonra kulaktan kulağa yayılan söylentilerde sarfedilen "David Lynch-vari bilimkurgu" tanımlaması da onu en merak edilen filmlerden biri haline getirmişti. İzlemesi pek kolay değil belki, ama benzersiz bir tecrübe sunduğuna da şüphe yok. Matematik dehası Max (Gullette), kendi kurduğu bilgisayar sistemi aracılığıyla tüm evrenin sırrını çözebilecek bir kodu çözmeye hayatını adıyor. Ancak beyni iflas etmek üzere. Çıldırmaya direnirken karşısına Kabalist bir tarikat ve Wall Street'in karanlık güçleri çıkıyor. Hepsi de Max'in varmak üzere olduğu sonucun peşinde. Sonradan sinemanın harika çocuğu ilan edilen Aronofsky (en son "Güreşçi"sini izledik) bu zifiri hikayede karşı konulmayacak kadar incelikli bir kara mizah yaklaşımına da sahip.

EKSTRALAR: Kamera arkası belgeseli ve çıkarılmış sahneler.

Kerem Sanatel

O'Horten | (2007)

Son treni kaçıran adam

Yön: Bent Hamer
Oyn: Baard Owe, Henny Moan
Süre: 90 dk.
Ses: Türkçe 2.0, Norveççe 2.0 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪

Norveçli usta Bent Hamer, unutulmaz filmleri "Yumurtalar" ve "Mutfak Hikâyeleri"nden sonra, son filmiyle yine büyülüyor. Emekli tren makinisti Bay O'Horten'in öyküsü, kapkaranlık ama sıcacık… 67 yaşındaki Odd Horten, bütün hayatını Bergen hattında çalışan bir trende makinist olarak geçirmiştir. Bütün kuzey insanlarının öyküsü gibidir onunki de: dertsiz, sade ama koca bir rutin… Emekliye ayrılmadan önce son seferine çıkacaktır. Fakat Horten, upuzun yıllar sonra ilk kez bir sefere, üstelik son seferine yetişemez. Zaman çizelgeleri ve tanıdık istasyonlar sadece anılarında yaşayacaktır artık. İstasyon, huzurlu bir mekân değildir o gün Horten'e göre… O da, hayatın tam içinde, ortalık yerinde bulur kendini. Farklı insanlar, farklı öyküler ve bir ömür ertelediği, özlem duyduğu hasletleriyle bir başına kalarak… Bazı anlar kahkaha attıracak denli komik, bazı anlarsa ağlatacak derecede hüzünlü bir film çekmiş Hamer. Yönetmenin bildik dertleri ve anlatımı, melankolinin koynunda sıcacık kıvrılıp kalmış gibi. Çekingen, dürüst, güvenilir, doğru ve yalnız bir insanın, bir kuzeylinin, bir dünya vatandaşının absürd bir hayatın ortasında kala kalışı… Baard Owe'nin fazlalıksız, muhteşem performansı, filme ayrı bir değer katıyor. 'Hüzünlü bir şarkı gibi güzel' görüntüler ise John Christian Rosenlund imzalı. Yalnızlık, iletişimsizlik ve harcanıp gitmiş bir ömrün ağızda bıraktığı o kekremsi tat… İnsanın yüreğine dokunan ama bunu sıcacık bir mizahla yapan az sayıdaki ustadan biri Bent Hamer. "O'Horten", insanın öyküsü. İnsan yalnızlığı ve gerçekliği ise Hamer'in sineması.

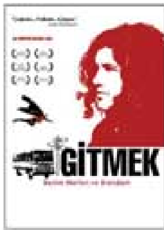
Murat Erşahin

Gitmek | (2008)

Aşka ve özleme dair...

Yön: Hüseyin Karabey
Oyn: Ayça Damgacı, Hamali Han
Süre: 93 dk.
Ses: Türkçe, Kürtçe 2.0 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.66:1
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

İstanbul'da yaşayan tiyatrocu Ayça ile B sınıfı filmleriyle tanınan aktör Kuzey Iraklı Kürt Hama Ali, Türkiye'de çekilen bir filmin setinde tanışırlar ve birbirlerine aşık olurlar. Çekimlerden sonra Hama Ali, Irak'a geri döner. Irak'ta savaşın patlamasıyla birlikte birbirlerine ulaşmakta zorlanan iki sevgili, savaşın ve dünyanın acımasız gerçekliği içinde yeniden birbirlerine kavuşabilecekler midir? Kısa metraj ve belgesel filmleriyle tanınan Hüseyin Karabey'in ilk uzun metrajı "Gitmek", yaşanmış bir aşk öyküsünü yansıtıyor perdeye. Ayça Damgacı'ya eşlik eden isimler, Hamali Khan, Volga Sorgu, Mahir Günşıray ve Ani İpekaya. Kudüs Film Festivali'nden FIPRESCI ödülü, Saraybosna Film Festivali'nden En İyi Kadın Oyuncu ve Tribeca Film Festivali'nden En İyi Yönetmen ödülleriyle dönen yapım, Ayça Damgacı'ya 27. Uluslararası İstanbul Film Festivali ve 15. Adana Altın Koza Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu ödüllerini de kazandırmıştı. Batı'dan Doğu'ya doğru hüzünle mizahın at başı ilerlediği bir yolculuğun yaşandığı film için İstanbul, Diyarbakır, Mardin, Silopi, Van, İran'da bulunan Urmiye, Kuzey Irak'ta bulunan Erbil ve Süleymaniye'de çekimler gerçekleştirilmiş. Isviçre'de düzenlenen Culture Scopes festivalindeki gösterimi, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir yetkilisi tarafından engellenen film üzerine, uzun süren tartışmalar olmuş, gerçek bir aşk hikâyesinin anlatıldığı filme uygulanan anlamsız baskı ve sansür protesto edilmişti.

EKSTRALAR: Kamera arkası, ekiple söyleşiler, festival görüntüleri, TV tanıtımları, silinmiş sahneler.

Murat Erşahin

Vur ve Öldür | Killshot (2008)

Rourke, prensipli katil...

Yön: John Madden
Oyn: Mickey Rourke, Joseph Gordon-Levitt, Diane Lane
Süre: 95 dk.
Ses: Türkçe 2.0, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪

Filmin yapım tarihi 2008 kabul edilse de, Elmore Leonard'ın kitabından uyarlanan bu yapım, ön gösterimlerinden kötü eleştiriler aldığı 2006'dan bu yana stüdyonun insafına terk edilmiş durumdaydı. Yani o yıldan bu yana filmin kurgusu defalarca değiştirildi. Yönetmenin kontrolü dışında müdahaleye uğrayan ve başka bir şeye dönüşen her film gibi "Vur ve Öldür"ün karşımıza çıkan bu nihai hali de pek iç açıcı değil. Hatta denebilir ki, bu kadar anlamsız bir sürek avı öyküsünden düzgün bir film çıkacağına bile inanmak pek mümkün değil. Mafya için cinayetler işleyen "Kara Kuş" lakaplı tetikçi Armand (Rourke), en önemli prensiplerinden birini, yani geride hiçbir tanık bırakmama kuralını, adi bir suç ortaklığı esnasında çiğneyince tanıkların (Thomas Jane ve Lane) peşine düşüyor. Kuralı çiğnemesinin sebebi de, yine bir cinayet sırasında kazara ölümüne sebep olduğu kardeşine çok benzeyen psikopat Richie Nix'e (Gordon-Levitt) bulaşmış olması. Yıllardır Kara Kuş'un izini süren FBI da bu olayı koz kullanıp çemberi daraltıyor. Böylece Armand ve Nix'in hata yapma ihtimali yükseliyor. Bir diğer faktör de, tanıkların kolay lokma olmayışları. Bir noktadan sonra ucuz bir erkek fantezisine dönüşen film, Coen'lerin yıllardır ustalıkla anlattıkları yarı karanlık yarı gülünç suç öykülerinden birini anlatıyor gibi görünse de tüm katmanlarında incelikten yoksun. Yine de ucuz romanlar geleneğine bağlı öyküleri takip edenler için, kalburüstü oyuncu kadrosu hatırına, göz atmaya değebilir.

Kerem Sanatel

Red Baron | (2008)

Kızıl ölüm göklerde...

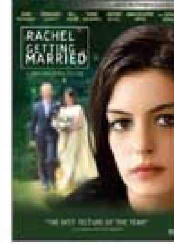
Yön: Nikolai Müllerschön
Oyn: Matthias Schweighöfer, Joseph Fiennes, Lena Headey
Süre: 123 dak.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Sony Music
Film: ✪✪

I. Dünya Savaşı'nın efsanevi Alman savaş pilotu, kırmızı uçağı nedeniyle Kızıl Baron veya Kızıl Şeytan lakabıyla anılan Manfred von Richthofen'in hayli ilginç bir geçmişi var. Uçağını bir tür atış platformu gibi kullanan ve güneşi arkasına alarak tahmin edilemez stratejilerle düşmana göz açtırmayan Baron Manfred, itilaf devletlerine öylesine ağır kayıplar verdirmiş ki bir süre sonra kellesine ödül bile konulmuş. Bugün bile tarihçiler Manfred'i kimin vurduğuna dair bir fikir birliğine varabilmiş değil. Sinema tarihinde Kızıl Baron üzerine yapılmış en az yarım düzine film ve belgesel var. B tipi korku filmleriyle tanınan Roger Corman bile bir Baron filmi çekmiş. Hatta oyuncak bir Baron'un canlanıp kendisini vuran pilotun torunundan intikam almaya geldiği bir çocuk filmi bile var! Miyazaki'nin "Porco Rosso"sunda lanetlenen pilotu anımsadınız mı? İlhamı kimdi dersiniz? Müllerschön'ün prodüksiyon kalitesi bakımından neredeyse kusursuz olan filmi ise tarihsel gerçeklere en az sadık olanı ve Baron'un hikayesini büyük ölçüde karaya bağlı kalarak anlatıyor. Yaptığı en vahim hata ise, Baron'u tamamen kurgusal ve abartılı bir vicdan muhasebesine hapsetmesi. Baron, sırf hemşire sevgilisi başına ekşidi diye savaş ve ölüm olgularını sorguluyor. Oysa tarihi kaynaklara göre gerçek Baron'un başına aldığı yaradan sonra daha da hırçınlaştığı, milliyetçi duygularının hiç zayıflamadığı ve yanlış stratejik kararlar alarak kendi ölümünü hazırladığı belirtiliyor. Filmin, çoğunluğu Alman oyuncularla tamamen İngilizce çekilmesi de garip ve riskli bir tercih elbette.

Kerem Sanatel

Rachel Evleniyor | Rachel Getting Married (2008)

Düğün bozguncuları

Yön: Jonathan Demme
Oyn: Anne Hathaway, Debra Winger
Süre: 108 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

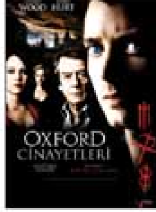
Usta yönetmen Sidney Lumet'in kızı Jenny Lumet'in incelikli senaryosu, beyazperdeye usta yönetmen Jonathan Demme'in becerisiyle yansımış. 1991'de En İyi Yönetmen Oscar'ını kazanan Demme'in tamamen farklı bir biçim ve yapıda gerçekleştirdiği ve diğer filmlerinden içerik ve tür bakımından da farklı olan filmi, kolaylıkla 2008'in en iyi filmleri arasında sayılabilir. İnkârı zor bir samimiyet ve coşku içeren film, aile ilişkileri, bizi yaralayan hayat ve en yakınlarımızla olan ilişkilerimiz üzerine içli bir öykü anlatıyor. Kym (Hathaway), kız kardeşi Rachel'in (DeWitt) düğünü için bulunduğu rehabilitasyon merkezinden ailesinin evine geri döner. Rachel bir uyuşturucu bağımlısıdır ve ölümle sonuçlanan bir kazaya sebebiyet vermiştir. Bulunduğu merkezde büyük bir vicdan azabıyla geçirmiştir günlerini. Eve döndüğünde beraberinde kişisel krizlerle dolu bir geçmiş, karmaşık aile ilişkileri ve bir trajedi getirir. Düğün çiftinin partisinde, arkadaşları ve aile yakınları, eğlenceli bir hafta sonu ziyareti için bir aradadırlar. Kym, müzik, aşk ve ziyafet sofraları eşliğinde bir hesaplaşma içine girer. İğneli sözleri, bütün ailenin gerilmesine yol açacak, çözülmeler yaşanacaktır. Ama önemli olan bütün acılara rağmen hep bir arada kalabilmektir. Zengin karakter tahlilleriyle yüklü film, aile dinamiklerinin içten, zeki ve bazı anlar hüzünlü, bazı anlarsa son derece eğlenceli olan fotoğrafını çekiyor.

EKSTRALAR: Kamera arkası, söyleşiler, silinmiş sahneler. *Murat Erşahin*

Oxford Cinayetleri | The Oxford Murders (2008)

Öldüren matematik

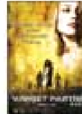
Yön: Alex de la Iglesia
Oyn: John Hurt, Elijah Wood
Süre: 108 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ○○○

İngiltere-İspanya ortak yapımı, gerilim yüklü bir suç filmi. Usta aktör John Hurt'e, Elijah Wood eşlik ediyor. Bir profesör ve öğrencisi, Oxford Üniversitesi'nde meydana gelen ve matematiksel sembollerle ifade edilen bir dizi vahşi cinayeti çözmek için ele ele verirler. İngiltere'nin ve dünyanın en prestijli üniversitelerinden biri olan Oxford Üniversitesi'nde kürsü sahibi olan Profesör Arthur Seldom (Hurt) okulda başlayan ve kısa sürede herkese korku salıp, dehşete düşüren cinayet serisini aydınlatmak için kolları sıvar. Katil, cinayetlerin ardında matematiksel semboller bırakmaktadır. Katili durdurmak isteyen profesörün en büyük yardımcısı, eski öğrencilerinden heyecanlı ve zeki bir genç olan Martin'dir (Wood). Kahramanlarımız, cinayetleri Sherlock Holmes stiliyle, mantık ve matematik sembolleri kullanarak çözmeye çalışırlar. Gizemli ve heyecanlı film, yetenekli İspanyol yönetmen Alex de la Iglesia imzalı ve beyazperdeye Guillermo Martinez'in romanından uyarlanmış. İspanyol Oscar'ları olarak bilinen Goya Ödülleri'nde En İyi Kurgu, En İyi Orijinal Müzik ve En İyi Yapım Tasarımı ödülleri kazanan ve romantik öğeler de içeren gerilim dolu yapım, Goya'lara altı dalda aday olmuş, filmin orijinal müziği de, İspanyol müzik ödüllerinde en iyi film albümü ödülünü kazanmayı başarmıştı. Tanıdık bir öyküye çok farklı bir yerden ve farklı bir biçimde yaklaşan film, türün hayranları için kesinlikle keşfe değer.

Murat Erşahin

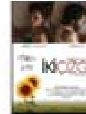
Vahşet Partisi | (2006)

Yön: Jonathan Levine
Oyn: Amber Heard, Whitney Able
Şirket: Tiglon
Film: ○

Yaklaşık 30 yıl önce "13. Cuma"nın "seviştikten sonra öldürülen gençler" temasını bağnazlığı nedeniyle yerden yere vuran eleştirmenler bile, bir hafta sonu tatilinde gençlerin tek tek avlandığı bu filme ılımlı yaklaşmaktan gocunmadı. Tuhaf; çünkü oral seks yaptıktan sonra çenesi parçalanan ya da gün batımına karşı tam öpüşürken sırtlarından pompalı tüfekle vurulan gençlerin yer aldığı bu denli sorumsuz bir filmin yanında "13. Cuma" bile masum kalıyor. Sosyopat nefretinin en çirkin dışavurumlarından biri. Sürpriz diye methedilen şey ise, filmin ortasında el sallamaya başlıyor zaten. İstismar sinemasının kabul edilebilir kural tanımazlığıyla açıklanamayacak kadar itici. *K.S.*

İki Çizgi | (2008)

Yön: Selim Evci
Oyn: Gülçin Santırcıoğlu, Kaan Keskin
Şirket: Tiglon
Film: ○○

İş kadını Selin ve fotoğrafçı sevgilisi Mert, İstanbul'dan güneye uzanan bir yolculuğa çıkarlar. Yolculuk sırasında, çiftin oynadıkları sıra dışı oyunlar, ilişkilerinin boyutunu değiştirecektir. İletişimsizlik, yabancılaşma gibi kavramları, metropol hayatı süren ve üst gelir grubuna ait kadın-erkek olgusuyla birleştiren film, Nuri Bilge Ceylan'ın ve büyük usta Antonioni'nin sinemasına öykünüyor. Akbank Kısa Film Festivali'nin yönetmeni olarak tanınan Selim Evci'nin ilk uzun metrajı, prömiyerini Venedik Film Festivali'nde yapmış ve Antalya'da Altın Portakal için yarışmıştı. Başrolleri, "Türev" ile tanıdığımız Gülçin Santırcıoğlu ve Kaan Keskin paylaşıyor. *M.E.*

Mall Cop | (2009)

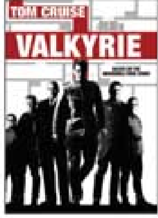
Yön: Steve Carr
Oyn: Kevin James, Jayma Mays
Şirket: Tiglon
Film: ○ **Ekstralar:** ○○

Bir alışveriş merkezinde güvenlik görevlisi olarak çalışan Paul Blart, bir stand görevlisine abayı yakıyor ve merkezi soymaya gelenlere karşı tek başına mücadele veriyor. "Zor Ölüm"ün parodisi olmaya soyunan filmin rafine komedi sunmak gibi bir derdi yok. Hatta diyalog ağırlıklı esprilerden öylesine yoksun ki, diyaloglarla başlayan bir espri çabucak fiziksel komediye dönüştürülüyor. "Buz gibi Amerikan esprisi" denen şeye gülebilen birileri varsa, bu onların filmi. Keşke hikayenin potansiyelindeki "kafayı güvenlikle bozmuş kompleksli erkek" fikrinin üzerine gidilseymiş. Göz atmaya sabrınız yeterse bol miktarda sanal reklama da hazırlıklı olun.

EKSTRALAR: Silinmiş sahneler, kamera arkası. . *K.S.*

Valkyrie | (2008)

Direnmek boşuna!

Yön: Bryan Singer
Oyn: Tom Cruise, Kenneth Branagh, Bill Nighy
Süre: 121 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ooo
Ekstralar: ooo

II. Dünya Savaşı'nın açtığı yaranın büyüklüğüne bakın ki perdede temsilen bile olsa Hitler'i öldürme arzusuna hâlâ karşı konulamıyor. Savaş gazisi Claus von Stauffenberg'in, kıdemli dava arkadaşlarıyla beraber ordu bünyesinde bir darbe harekatı düzenleyip Hitler'i devirmeye çalışması, beyazperdeye daha önce de konu olmuştu. Bu gerçek hikayenin bir bakıma canavarın ininde aslan (ya da tilki) kesilenlerin öyküsü olduğu da düşünülürse sinema için ağız sulandırıcı bir potansiyel oluşturmasına şaşmamalı. Singer'ın son yıllardaki en keyifli erkek egemen oyuncu kadrosunu barındıran filmi, aynı öyküyü işleyen seleflerine kıyasla saat gibi işliyor. Tek bir dakikasının bile sarktığını söylemek mümkün değil. Suikastın başarısızlığı malumken seyirciyi bu denli diken üstünde tutabilmek, Singer'ın ve eski ortağı senarist Christopher McQuarrie'nin karakter odaklı gerilimde daha önceden tasdiklenmiş başarılarının olağan bir sonucu şüphesiz. Özellikle her sahnede niyetine dair biraz fazla renk veren Stauffenberg ile kül yutmaz General Fromm (Wilkinson) arasında geçen her sahne patlamaya hazır bir bomba gibi. Stauffenberg ve destekçilerinin suikast planı, aşırı milliyetçiliğe karşı geliştirilmiş milliyetçi bir hareket olarak betimlendiği için günümüzdeki bazı kritik gelişmelerle de tesadüfi bir paralellik oluşturuyor. Bu arada muhteşem Terence Stamp'in (General Beck rolünde) film boyunca bir kez bile üniforma giymeyişine lütfen dikkat!

EKSTRALAR: Yönetmen, senarist ve Cruise'un sesli yorumları, kamera arkası belgeseli ve 42 dakikalık bir Stauffenberg belgeseli bulunuyor.

Kerem Sanatel

Frost | Nixon (2008)

Salondaki savaş

Yön: Ron Howard
Oyn: Frank Langella, Michael Sheen
Süre: 117 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: oooo
Ekstralar: ooo

Adamlarınca Demokrat Parti merkezinin dinlendiği ortaya çıktıktan sonra önce saygınlığını yitiren, ardından başkanlıktan istifa ettiğini açıklayan ABD eski başkanı Richard Nixon ile, İngiliz 'talk-show'cu ve TV sunucusu David Frost'un tarihi televizyon düelloları beyazperdede. Ron Howard'ın yönettiği biyografik dramda Nixon'u Frank Langella canlandırırken Frost rolünü Michael Sheen üstlenmiş. İngiliz yazar Peter Morgan'ın kendi oyunundan beyazperdeye uyarladığı filmin başrol oyuncuları, tiyatro sahnesinde de aynı karakterleri canlandırmışlar. Adeta burnundan konuşarak, beyazperdede şimdiye dek çizilmiş en unutulmaz kompozisyonlardan birine can veren Frank Langella, tek kelimeyle muhteşem. Sahnedeki Nixon performansıyla tiyatronun Oscar'ı olan Tony ödülünü de kazanan Langella, insana "Daha önceleri neredeydiniz?" dedirtiyor. En İyi Film, En İyi Yönetmen ve Langella adına En İyi Erkek Oyuncu dahil toplam beş dalda Oscar için yarışan yapım, üst düzey bir sinema örneği. "Gerçeğin peşinde epik bir salon savaşı" olarak da nitelenebilecek film, milyonlarca insanın gerçekleri öğrenme hakkı üzerinden Frost ve Nixon'ın hayatlarının akışını değiştiren söz ve düşünce düellosuna odaklanıyor. Bir hitabet ve politika erbabı, ilk başta kolay lokma olarak gördüğü televizyoncuyla zaman zaman duygusal çatışmaların da yaşandığı, etik, siyasi, tarihi gerçekler ve doğrular üzerine çetin bir savaşa giriyor. Yerel meselelerden evrensel gerçeklere uzanan bir savaşa…

EKSTRALAR: Kamera arkası, çıkarılmış sahneler, Nixon kütüphanesi, gerçek röportajın görüntüleri.

Murat Erşahin

Sahtekâr | Changeling (2008)

Adalet peşinde

Yön: Clint Eastwood
Oyn: Angelina Jolie, John Malkovich
Süre: 136 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.40:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

Eastwood, bu kez 1920'li yılların Los Angeles'ında yaşanmış bir olayı taşımış beyazperdeye. Cannes'da Altın Palmiye için yarışan gizem yüklü dram, son derece etkileyici bir film. Kayıp oğlunun peşine düşen yalnız bir annenin, polis devletine dönmüş ABD'de bozulmuş adalet sistemi içindeki mücadelesi, filmin öyküsünü oluşturuyor. Aslında ekonomik ve sosyal çalkantılar içindeki Amerika'nın umut arayışı izlediğimiz. Siyasi ve toplumsal hayatın hemen her alanında ihtiyaç duyulan umudun. Bir ülkenin, küçük insanların, bütün bir kıtanın, çürümüşlük, kirlenmişlik ve umutsuzluk içindeki haklı umut arayışı. Filmin finaline geldiğimizde, yani 1930'ların ortalarına, öykünün ana karakteri Christine Collins'in de desteklediği ve adına bahse girdiği Frank Capra'nın yenilikçi romantik filmi "It Happened One Night", En İyi Film Oscar'ı için yarıştığı Cecil B. DeMille'in klasik filmi "Cleopatra"yı yenilgiye uğratıp, beş ana dalda heykelciği kazanırken, 'Biliyordum' der umudunu kaybetmeyen yaralı anne… Sıradan insanın ihtiyacı olan adalet, hukuk, iyilik ve 'insanlık' üzerine, iyi ile kötünün girift ve karanlık coğrafyasındaki sonsuz savaşıma dair yine kendine has yaklaşımıyla incelikli bir öykü anlatmış Eastwood. Güzel yıldız Angelina Jolie'yi başrole taşıyan film, aynı zamanda onu En İyi Kadın Oyuncu dalında Oscar adayı yapıyor. John Malkovich, Colm Feore, Jeffrey Donovan gibi yan rollerdeki önemli oyuncuların filme kattığı derinliği de unutmamak gerek. Akademi Ödülleri'ne üç dalda aday olan film, sanat ve görüntü yönetimiyle de üst düzeyde.

EKSTRALAR: İki adet yapım belgeseli.

Murat Erşahin

Jaws 2 | (1978)

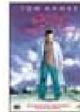
Yön: Jeannot Szwarc
Oyn: Roy Scheider, Lorraine Gary
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪

1975 yapımı Steven Spielberg imzalı "Jaws"ın müthiş başarısı, bir devam filminin de gelebileceğini müjdeler nitelikteydi. Nitekim stüdyo üç yıl sonra "sular hala güvenli değil" sloganıyla yola çıkan ikinci filmi de izleyicilerle buluşturdu. Filmde büyük beyaz köpekbalığı bir kez daha Amity kumsalına musallat olur ve yaşanan kayıpların sebebini sadece polis şefi Martin Brody bilmektedir. Dört yıl önce yaşananlardan sonra Brody, yine denizin dişleriyle mücadele etmeye hazırlanır. Üstelik kimse kendisine inanmamasına rağmen… İlk filmde Spielberg'in yarattığı olağanüstü gerilim bu filmde yerini bir kedi fare oyununa bıraksa da, sıradan bir devam filmi olarak "Jaws 2"nin görevini yerine getirdiğini söylemek mümkün. Ancak seriyi burada bitirmek faydanıza olur, zira "Jaws 3" bambaşka bir felaket… *M.E.E.*

Meraklı Komşular | The Burbs (1989)

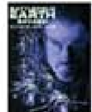
Yön: Joe Dante
Oyn: Tom Hanks, Carrie Fisher
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪

Henüz 9/11 paranoyası ayyuka çıkmadan önce de Amerikalılar komşularıyla uğraşıyordu. Şimdilerde "Lakeview Terrace" gibi filmlerle bu konuyu çok ciddiye alsalar da, tüm 80'ler külliyatı bu paranoyanın parodileriyle doludur. "Meraklı Komşular" alanında en sevilen kara komedilerden biri. Hollywood kurallarına göre o kadar farklı bir tadı var ki, hazırlıksız seyircisini feci biçimde vurabilir de. Hanks'in yeni taşınan komşuları ortalıkta görünmüyorlar ve geceleri bodrumda tuhaf gürültüler çıkarıyorlar, sonra da birileri ortadan kaybolmaya başlıyor. Korku komedilerini sevip de hâlâ keşfetmediyseniz tam sırası! Diskte alternatif son da bulunuyor. *K.S.*

Savaşçı | Battlefield Earth: A Saga of the Year 3000 (2000)

Yön: Roger Christian
Oyn: John Travolta, Barry Pepper
Şirket: Tiglon
Film: ✪

Yakın dönemin en büyük başarısızlıklarından biri olarak tarihe geçen ve başta John Travolta olmak üzere tüm oyuncu kadrosunu gülünç duruma düşüren "Savaşçı", kötü film tabirini yeniden tanımlayan bir yapıya sahip. "İki metre boyundaki uzaylıların" 3000 yılında artık çölleşmiş, yaşanmaz hale gelmiş yeryüzünü işgalini ve insanları köleleştirmesini konu eden yapım, gösterime girdiği dönemde eleştirmenler tarafından yerin dibine batırılmış, Travolta, Barry Pepper ve Forest Whitaker'ın filmdeki halleri kahkahalarla karşılamıştı. Olumsuz eleştiriler o denli alıp başını yürümüştü ki, "Savaşçı" tüm kötülüğüne rağmen, izlenmesi elzem bir film olup çıkmıştı. Hollywood'un modern "Dünyayı Kurtaran Adam"ı olarak kabul edilebileceğimiz bu son derece enteresan filmin DVD'sinde herhangi bir ekstra bulunmuyor. *M.E.E.*

DVD KLASİK

Şangay Ekspresi | Shanghai Express (1932)

Trendeki yabancılar

Yönetmen: Josef von Sternberg
Senaryo: Jules Furthman (Harry Hervey'in öyküsünden.)
Oyuncular: Marlene Dietrich, Clive Brook, Anna May Wong
Süre: 79 dk.
Ses: İngilizce 2.0 Mono
Görüntü: Tam ekran 1.33:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video

Bir yönetmenin dahi olarak nitelenmesi, o sıfata layık görülen isimler için belki de ancak 60'lardan sonra bir lütuf değeri taşımaya başladı. Viyana doğumlu yönetmen Sternberg'i dahi olarak niteleyen ilk kişi Charlie Chaplin idi. Ancak bu sıfat, Hollywood'da kendi deyimiyle "yabancı olduğunu ispatlayıp yabancı olarak kalan" Sternberg için neredeyse bir ceza hükmüne dönüşecekti. Görsel kusursuzluğun peşinde olan yönetmen, film sürecinin tüm katmanlarına tam bir müdahale göstermekteydi. Bu yüzden de adı çok geçmeden "baş belası" sıfatıyla beraber anılacaktı. Örneğin, efsanevi keşfi Dietrich'in "Şangay.."ın kusursuz görüntü yönetmenliğini bile Sternberg'in yaptığını, ancak Oscar ödülünü Lee Garmes'in aldığını söylediği iddia edilir. Kusursuzluğun peşinde koşmak ve dönemin izleyicileri için tarifsiz bir sapkınlık hissi veren temalarla oynamak Hays (dönemin göz açtırmayan sansür kurulunun) yasaları altında inleyen 30'lar Hollywood'unda dışlanmak için yeterli sebeplerdi aslında.

Sternberg, senaryo doktorluğunu Howard Hawks'un yaptığı da iddia edilen öyküsünü anlatırken bir tren yolculuğunun ritmine sahip olmasını istemiş, hatta bunu başarmış da. Sadece dört nala giden temposu ve neredeyse her karesiyle çok şık görünen sinematografisi yüzünden değil, Şangay Zambağı lakabıyla anılan kötü şöhretli şuh kadını canlandıran Dietrich'in hâlâ çok çağdaş sayılabilecek oyunculuğu sayesinde de bunun artık eskimiş bir film olduğunu iddia etmeniz pek mümkün değil.

Çin'in iç savaşla sarsıldığı bir dönemde Pekin'den Şangay'a doğru yola çıkan trenin taşıdığı bu öykünün, Hays kodları olmasa, bağnazlık ve önyargı üzerine kah öfkeli kah hedonistik bir taşlama olacağı o kadar belirgin ki! Değişik sebeplerle trenin birinci sınıf mevkiinde yolculuk eden üst sınıfa mensup veya makam sahibi kişiler, aynı kompartımanı paylaşan Magdalen ve Hui Fei'yi çekiştirmeden duramıyorlar. Bağnazlığa varan kibirli yargıları, feleğin çemberinden geçmiş Magdalen'in kulağına çalınırsa ne ala! Ağızlarının payını alıyorlar ya da ustaca savuşturuluyorlar. Tesadüfen trende bulunan eski sevgili Yüzbaşı Harvey'nin (Brook) varlığı ise Sternberg'in çok sevdiği alt metne, yani "mazoşist erkeğin cinsel bakımdan aşağılanması" fikrine yolculuk boyunca hizmet ediyor. Bu yolculuğun bir kopma anı var elbette. Kellesine ödül konulmuş devrimci komutanın emrindeki askerlerce tren rehin alınıyor. Bu noktadan sonra tren, son istasyona vardığında, yük vagonundan indirilen şey, inanç ve nedamet getirme üzerine bir güzelleme oluyor ne yazık ki. Oysa, Hays kodları olmasa, Şangay Zambağı'nın karanlık vagonuna çekilip ellerini son bir yakarışla kenetleyerek rahip Carmichael'ı (Grant) etkilemek yerine, adamın suratına ilk kez haşince baktığı sırada okkalı bir şamar indireceğine hiç şüphe yok!

İlginçtir ki, tıpkı Hitchcock'un kendi filmlerinde sansürden yırtmak için olağanüstü hamleler yaparak esas gayesini yine de belli etmesi gibi, bu filmde de öykünün aslında hangi yanını yönetmenin daha cazip bulduğunu anlamak mümkün. Örneğin rehin alınma noktasında, erdemli ama aslında son derece itici görünen tüm karakterler neredeyse tek tek gerçek yüzlerini gösteriyorlar. Hatta biraz abartılı da olsa, cezalarını çekiyorlar. Hastalık hastası Alman yolcunun bir afyon tacir olduğunun anlaşılması üzerine dağlanması gibi... Sternberg'in daha serbest bir ortam bulsa, hiç sevmediği bu bağnaz karakterlerini Trier-vari bir öfkeyle cezalandıracağına kanaat getirmemek elde değil.

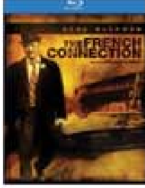
Şangay Ekspresi, bazı kaynaklara göre, muhteşem sinematografisine rağmen (özellikle trenin daracık bir çarşının içinden geçtiği benzersiz sahneyi görmelisiniz) Sternberg'in haksız düşüşünü tetikleyen film olarak da biliniyor. Değeri sonradan çağdaş genç kuşak eleştirmenlerce teslim edilse de, dönemin eleştirmenleri, yönetmeni fetiş oyuncusu Dietrich'i bir vitrin mankenine dönüştürmekle bile suçlamıştı. Bir noktaya kadar haklı sayılsalar da, bugün buradaki karelere bakıp Wong Kar Wai'nin ilham kaynaklarına dair bir fikir bile edinmek mümkün olabiliyor.

Filmin 1959'da yenilenmiş kopyasını sunan DVD'nin en önemli kusuru, hikaye akışında önemli rol oynayan mektup ve telgrafların yer aldığı sahnelerde altyazı içermemesi. *Kerem Sanatel*

Kanunun Kuvveti | The French Connection (1971)

Bir yönetmen başyapıtını nasıl mahveder?

Yön: William Friedkin
Oyn: Gene Hackman, Roy Scheider
Süre: 104 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DTS-HD
Görüntü: 1080p
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ○○○○
Ekstralar: ○○○○

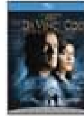

70'lerin en parlak yönetmenlerinden biri olan Friedkin, 80'lerden sonra kariyerini bir dizi yanlış tercihle mahvetmesi yetmiyormuş gibi, yeni nesil dijital ev sinemasında da kendi klasiklerini bizzat mahvetmeye niyetlenmiş görünüyor. Gerçekten de Blu-ray çıktığından bu yana gördüğümüz en garip vakalardan biriyle karşı karşıyayız. Friedkin, filminin tüm renk paletini transfer sırasında değiştirtmiş ve ortaya anımsadığımız filmden bambaşka, hatta ucubeye benzer bir şey çıkmış. Görüntü yönetmeni Owen Roizman'ın "resmen hakarete uğradım, filmin bu halini yok saymak istiyorum" diye nitelendirdiği bu Blu-ray çalışmasını, Friedkin "filmi ilk çektiğimde hayalimdeki renk paleti buydu," diyerek savunuyor. Güya film "dökümanter" havasına asıl şimdi kavuşmuş! Ortada ciddi bir terslik var; çünkü orijinal haliyle çoğu kez zaten bir dökümanteri andıran film bu haliyle sadece 80'lerde sonradan renklendirilmiş siyah-beyaz filmlere benziyor. Friedkin, Blu-ray'e aktarım sırasında klasiklere yapılan müdahaleleri tamamen yanlış anlamış görünüyor.

Fox, yaklaşık beş yıl kadar önce yayımladığı iki diskli koleksiyon baskısındaki zengin içeriğin büyük kısmını (sadece fragmanların bir bölümü eksik) Blu-ray'e aynen taşımış. Filmi trivia seçeneğiyle veya sadece müzik eşliğinde izleme seçenekleri de eklenmiş. Bunun dışında sadece Blu-ray'de izlenebilecek 75 dakikalık yeni bir belgesel bölümü var. *Kerem Sanatel*

Da Vinci Şifresi | The Da Vinci Code (2006)

Yön: Ron Howard
Oyn: Tom Hanks, Audrey Tautou
İngilizce Dolby TrueHD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı
Film: ○○ **Ekstralar:** ○○○○

Dan Brown'un soluk soluğa okunan kitabının en ağır kanlı ve en can sıkıcı filmlerden birine dönüşmesi hikayeye yaraşır bir gizem unsuru haline gelmişti. Filmi hâlâ cazip bulanlar için Blu-ray baskısında önemli bir sürpriz var. Film yaklaşık 25 dakika daha uzun. Sinema kurgusuyla kıyaslama yapmak mümkün değil, çünkü sadece tek bir kurgu bulunuyor.

EKSTRALAR: Çok geniş kapsamlı bir etkileşimli izleme seçeneği (semboller belirdikçe belgesellere anında geçiş yapıyorsunuz) ve bugüne dek film için hazırlanmış en kalabalık ekstra içerik bulunuyor. BD-Live desteği de var. *K.S.*

Bay Evet | Yes Man (2008)

Yön: Peyton Reed
Oyn: Jim Carrey, Zooey Deschanel
İngilizce Dolby TrueHD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı
Film: ○○○ **Ekstralar:** ○○○

Günümüzün düşünce gücü felsefelerini de biraz ti'ye alan bu yeni Jim Carrey komedisi, en çok Hollywood komedilerine kıyasla rahat tavrı ve neredeyse bir bağımsız film sevimliliğine sahip oluşuyla şaşırtmıştı. Romantik komedi niyetine de izleyip keyif almak mümkün.

EKSTRALAR: DVD baskısında da yer alan üç yapım belgeseli, silinmiş sahneler ve müzik videolarına ek olarak Blu-ray'e özel hazırlanmış toplam 15 dakikalık üç komik içerik daha bulunuyor. *K.S.*

Benjamin Button'ın Tuhaf Hikayesi | The Curious Case of Benjamin Button (2008)

Yön: David Fincher
Oyn: Brad Pitt, Cate Blanchett
İngilizce, Türkçe Dolby TrueHD 5.1 / 1080p
Film: ○○○○ **Ekstralar:** ○○○○○

Hikayesini ister anlamlı bulun ister bulmayın, görsel açıdan tartışmasız bir şölen niteliği taşıyan film, bu özelliği nedeniyle de son zamanların en iyi Blu-ray disklerinden birine dönüşüyor. Fincher'ın DVD formatındaki cömert paylaşımı burada da geçerli. Türkçe dublajlı çıkan ilk Blu-ray disklerden biri.

EKSTRALAR: İki diskli sette 22 adet yapım belgeseli, pek sık konuşmayan Fincher'ın kaçırılmayacak sesli yorum seçeneği ve bir de sürpriz bulunuyor. *K.S.*

ALKAN AVCIOĞLU

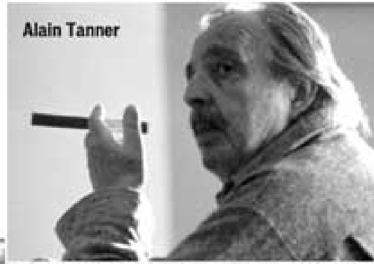
Messidor | (1978)

Arthouse bir "Thelma & Louise"

Hikâye: İsviçreli iki genç kız yaşamlarından ve toplumdan uzaklaşıp kaçma kararı alırlar. Otostop ile İsviçre'nin kırsal bölgelerine yaptıkları bu yolculuk, parasızlığa ve karşılaştıkları zorluklara rağmen sürdürmeye çalıştıkları bir direniş gibidir.

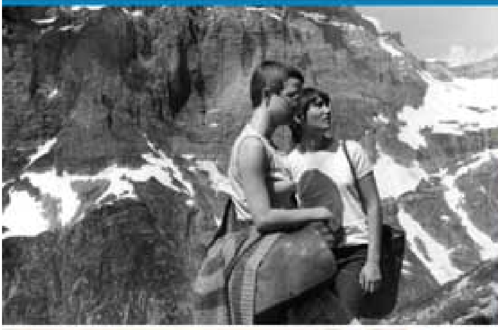
Her ne kadar İsviçre sineması deyince zikredilmesi gereken ilk isimlerden birisi olsa da Alain Tanner, sinema tarihinin gölgede kalmış yönetmenlerinden biri. Bu çerçevede sadece "Messidor"dan değil aslında İsviçreli yönetmen Alain Tanner'ın tüm filmografisinden gömülü hazine olarak bahsedilebilir. Kuşkusuz ki birçok sinefilin aşina olduğu bir isim Alain Tanner. Ancak 1969'dan günümüze kadar çektiği 20 uzun metraj filmin birçoğu yaygın bir dolaşım ağına girmedi. Bir iki tanınmış filmi dışında çoğu filmine festivaller ve benzeri özel film gösterimleri dışında rastlamak pek mümkün değil. 2000'ler itibariyle dünya sinemasının pek çok unutulmuş ustasını su yüzüne çıkartan DVD piyasası da Tanner'ı ıskaladı diyebiliriz. DVD sayesinde 1960'ların 1970'lerin birçok Avrupalı parlak yönetmeni genç kuşaklarla tanıştırılırken; DVD mağazalarının Avrupa sineması veya arthouse raflarında Tanner'in bir filmine rastlamak dahi güç. Keza Alain Tanner sinema literatüründe sık sık referans verilen popüler bir isim de değil. Ülkesinin en meşhur yönetmenlerinden biri olması da bu gerçeği değiştirmiyor. Ancak yeri geldiğinde Alain Taner, Robert Bresson, Rainer W. Fassbinder, Glauber Rocha gibi isimler kadar saygın bir şekilde söz edilen bir isim. Estetik açıdan iyi ölçülüp biçilmiş, politik olarak kaya kadar sağlam filmleri Tanner'i birçok sinefilin gözünde saygın bir usta haline getiriyor.

1929, Cenevre doğumlu olan yönetmenin sinema macerasının başlangıcı, sosyo-ekonomi okuduktan sonra Ingiltere'ye gittiği yıllara dayanıyor. Tanner burada İngiliz Film Enstitüsü'nde (BFI) çalışırken, Lindsay Anderson ve Karel Reisz gibi İngiliz Özgür Sineması akımının önde gelen isimleriyle arkadaş oldu. Bu dönemde sinemanın politik yönüne ilgi duymaya ve Bertold Brecht'ten etkilenmeye başladı. 1957 senesinde arkadaşı Claude Goretta ile birlikte ilk kısa metrajlı filmini çekti. 1960 yılında İsviçre'ye döndükten sonra da uzun yıllar boyunca TV için belgeseller yaptı. 1968 senesinde sinema kariyeri için televizyonu bıraktı. Tanner'in 1969'da başlayan sinema kariyeri cinema verite ve Godard'ın politik bilincinin etkilerini üzerinde taşırken yönetmenlik yaklaşımı olarak Bresson ve Rosellini'nin modernist ekolüne köklerini salıyordu. Tanner kariyeri boyunca modern bireyin yalnızlığına, iletişimsizliğe odaklanan ve Batı medeniyetinin açmazlarını göz önüne seren filmler çekti.

Alain Tanner

"Messidor"u tam olarak anlayabilmek için Tanner'ın kariyerine bakmak ve filmi öyle konumlandırmak gerekiyor. Nitekim "Messidor" ne 'en tipik' ne de 'en iyi' Tanner filmi

Feminist bir yol filmi olan "Messidor". Alain Tanner'ın en karanlık ve karamsar filmi.

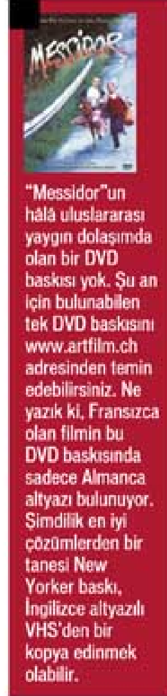

Tanner karakterlerinin içinde bulunduğu boşluk, köksüzlük, kimliksizlik, yönetmenin memleketi İsviçre üzerine çok şey söylüyor.

olarak anılabilecek bir film değil. Fransız Yeni Dalgası'nın etkilerinin daha çok hissedildiği ve zaman zaman John Berger ile işbirliği yaptığı kariyerinin ilk bölümü olan 1970'lerdeki altın çağından "2000 Yılında 25 Yaşına Basacak Olan Jonas" yönetmenin en tanınmış filmi. Öte yanda kariyerinin bu ilk bölümüne göre farklı bir biçime yöneldiği ve bireylerin inzivasıyla ilgilenmeye başladığı kariyerinin 1980'lerdeki ikinci bölümünde yönetmenin katıksız başyapıtı "Beyaz Kentte" bulunuyor. Bunların dışında da "Semender" ve "Sahipsiz Bölge" gibi tanınmış filmleri var. İşte bu bağlamda, "Messidor" yönetmenin filmografisinde arka-planda kalmış fakat sinemasının kusursuz bir örneğini sergileyen bir film. Tuhaf bir şekilde Tanner'in sinemasının özeti olarak da görülebilir. Yönetmenin kabaca ikiye ayrılan kariyerinin ortasında bir yerlere konuşlanıyor. "Messidor" refah toplumuna ve Batı medeniyetine getirdiği eleştirileri aynen üzerinde taşırken yönetmenin sinemasının 1980'lerde evrileceği yolun da habercisi olarak görülebilir. Tanner'in filmografisinin toplumsal eleştiriyi daha çok önemseyen ilk bölümüyle bireyin yalnızlığına odaklandığı ikinci bölümü arasında her ikisinin ağırlığının da eşit olarak hissedilebileceği karanlık bir film "Messidor". "Badlands"i hatırlatan, iki genç kızın bir suç zinciri başlattığı filmin son bölümü bu karanlık vizyonu pekiştiriyor. Nitekim ataerkil toplumsal yapı ve Batı'nın toplumsal kalkınma anlayışı filmin kendine dert edindiği temalardan. Birçok Tanner filmi gibi "Messidor" da modern toplumun insani değerleri yok etme sürecine girdiğine dair politik/eleştirel bir konumda varoluyor.

Film, "Schubert'in müziği eşliğinde ağaçların, ovaların, otobanların üzerinden süzülen bir kamerayla açılır. Acelesi olmayan bu açılış sahnesi, kent içinde bakışları arayışta olan bireyin yüzüne kesme yapar. Henüz daha başlarından anlaşılacağı gibi atmosfer, 'zaman'ın ve 'mekan'ın kendisi, Tanner sinemasının en önemli bileşenlerini oluşturur. Yönetmenin kendi tabiriyle sineması 'peyzajların şehvet'iyle dolup taşar ve ardından bireyin aidiyetsizliğini, bunaltıcı can sıkıntısını bulur. Tüm filmlerinde olduğu gibi "Messidor"da da yönetmen set kurulumunu reddeder. Nitekim onun için mühim olan karakterin direkt olarak 'zaman-mekan'la olan ilişkisidir. Peyzaj tutkusu, karakterlerin can sıkıntısı ve zamanın akışıyla birleşir. Bu eksende "Messidor"un Wim Wenders'in yol filmleriyle de bir yakınlığı vardır. Ancak denilebilir ki vardığı sonuç itibariyle "Messidor" bir anti-yol filmidir. Filmin başkarakterleri Jeanne ve Marie yol fikrinin ima ettiği 'açıklık'tan ziyade 'çıkışsızlık'a doğru sürüklenir ve dönüp dolaşıp iç içe girmiş karışık otobanları karşılarında bulurlar.

"Messidor"un hâlâ uluslararası yaygın dolaşımda olan bir DVD baskısı yok. Şu an için bulunabilen tek DVD baskısını www.artfilm.ch adresinden temin edebilirsiniz. Ne yazık ki, Fransızca olan filmin bu DVD baskısında sadece Almanca altyazı bulunuyor. Şimdilik en iyi çözümlerden bir tanesi New Yorker baskı, İngilizce altyazılı VHS'den bir kopya edinmek olabilir.

Tanner'in özellikle "Messidor"dan sonra üzerine daha fazla odaklandığı inziva, zamanın akışı ve boşluk gibi öğeler Wenders'i hatırlatsa da yönetmenin sineması bundan daha çok 1968 sonrası ruhuna ve 1970'lerin yeni sinema akımlarına yakındır. Tanner rahatlıkla Miklos Jansco, Glauber Rocha, Jerzy Skolimowski gibi isimlerin yanında sayılabilecek bir yönetmen. Özellikle de ülkesinin tarihi ve sosyo-kültürel yapısıyla oldukça birebir ilişkide bulunan ve bu konudaki kaygılarını perdeye aktaran bir sinema icra ediyor. Nitekim bugün de birçok yazar ve akademisyen, Tanner filmlerinin İsviçre'nin ve sorunlarının sinemadaki en isabetli tezahürü olduğunu düşünüyor. Tanner karakterlerinin içinde bulunduğu boşluk, köksüzlük, kimliksizlik İsviçre'nin Batı Avrupa'nın göbeğindeki "kimlik-sizlik"i, "tarih-sizlik"i üzerine de çok şey söylemekte.

"Messidor"un karakterlere soğuk ve adeta mekanik yaklaşımı, yönetmenin seyirciyle arasına bir mesafe koyan sinemasal anlayışını da pekiştiriyor. Brecht'in etkisi Tanner'ın sinemasını oldukça şekillendirmiştir. Seyirciyi filmin dışına iten bu tarz bir yaklaşım başka birçok yönetmende daha karşımıza çıkmaktadır. Ancak Brechtiyen düsturu Alain Tanner kadar elverişli kullanan bir başka isme rastlamak zordur. "Seyirciyi filmin dışına itmek"ten görüntüyü başa sarmayı (rewind) anlamayan, temelleri sağlam bir kavrayış var Tanner'ın sinemasında. Nitekim onun sinemasında politik bilincin estetik arayışla bütünleşerek filmlere sirayet ettiği rahatlıkla söylenebilir. "Messidor" bu bağlamda, hikayesi itibariyle Tanner'ın filmografisinin en pesimist, en karanlık filmi. Özellikle Tanner'ın tüm filmografisi bağlamında düşünürsek "Messidor" açıkça "kaçış"ın mümkün olmadığını vurguluyor. Kuşkusuz ki yönetmenin bundan sonra çektiği, kabuğuna çekilmiş bireyleri konu alan filmlerini izlemeden önce "Messidor" iyi bir başlangıç noktası olabilir.

ALKAN AVCIOĞLU

Ölüm Korkusu | Vertigo (1958)

Alfred Hitchcock'un 1958 tarihli bu başyapıtı tuhaf bir şekilde yıllar geçtikçe daha da güçlenen, her izleyişte daha da derinleşen bir yapıya sahiptir. Gerçekten de "Ölüm Korkusu" geniş kitleler tarafından Hitchcock'un ve sinema tarihinin en büyük başyapıtlarından biri olarak görülmektedir. Ustanın filmdeki olay örgüsü üzerindeki muazzam hakimiyeti kendi filmografisi açısından da bir zirve noktasıdır. Obsesyon ve ölüm üzerine entrika dolu bu hikaye aynı zamanda kendi ifadesiyle onun en kişisel çalışmasıdır. Her karesi ustaca çerçevelenmiş, Bernard Hermann'ın olağanüstü müziğiyle desteklenmiş olan "Ölüm Korkusu", erkek arzusu üzerine beyazperdenin tanıklık ettiği en yetkin incelemelerden birini sunar. Filmin başrollerinde bulunan James Stewart ve Kim Novak ise farklı anlamlarda da olsa sinema tarihine kazınan performanslara imza atmıştır.

Hatırlanacağı gibi film, yükseklik korkusu olan eski bir dedektif olan Scottie'nin karmaşık bir entrikanın içine sürüklenmesini hikaye alır. Scottie önce izlemekle görevlendirildiği Madeleine'e aşık olacak, sonra bu kadının ölümüne tanıklık edecektir. Bu zamansız klasiğin sayısız klasik sahnelerinden biri de Scottie'nin Madeleine'in tıpatıp benzerine rastladığı ana denk düşer. Tutkunun labirentlerinde kaybolmuş olan Scottie'nin çaresizliği bu sahnenin diyaloglarında hissedilebilir. Dahası, aşağıdaki bu sahne filmin kırılma noktasından önceki son sahne olmasıyla da kilit bir önem arz eder. Bu sahne, Hitchcock'un Judy'nin mektubu aracılığıyla, henüz Scottie öğrenmemişken izleyiciye olayın perde arkası bilgilerini vermesinden hemen önceki sahnedir.

Judy: Sorun ne?
Scottie: Size bir kaç soru sorabilir miyim?
Judy: Neden? Kimsiniz?
Scottie: Adım John Ferguson.
Judy: Bu bir çeşit şans sorusu mu?
Scottie: Sormak istediğim bir şeyler vardı.
Judy: Bu otelde mi yaşıyorsunuz?
Scottie: Hayır. Sizi içeri girdiğinizde gördüm ve ben...
Judy: Evet, öyle düşünmüştüm. Rastgele randevu. Beni otele hatta odama kadar izlemek içinsağlam sinirleriniz olmalı. Şimdi gidin.
Scottie: Lütfen. Sadece konuşmak istiyorum.
Judy: Şimdi bağıracağım.
Scottie: Size zarar vermem. Gerçekten. Söz veriyorum. Lütfen. Sadece konuşmama izin verin.
Judy: Ne hakkında?
Scottie: Siz.
Judy: Neden?
Scottie: Çünkü bana birini hatırlatıyorsunuz.
Judy: Bunu daha önce duymuştum. Size birini hatırlatıyorum, delicesine aşık olduğunuz birini ama sizi bir başkası için terk edip giden ve sizin de meşale ile aradığınız. Sonra beni gördünüz ve bir şey oldu.
Scottie: Pek yanılmadınız.
Judy: İşe yaramayacak, bu yüzden gidin.
Scottie: Lütfen, bırakın içeri geleyim. Kapıyı açık bırakabilirsiniz. Sadece konuşmak istiyorum. Lütfen.
Judy: Pekala, uyarayım, çok fena bağırırım.
Scottie: Gerek olmayacak.
Judy: Pek Karındeşen Jack'e benzemiyorsunuz. Ne bilmek istiyorsunuz?
Scottie: Adınızın ne olduğunu.
Judy: Judy Barton.
Scottie: Kim olduğunuzu.
Judy: Sadece bir kız. Magnin's de çalışıyorum.
Scottie: Neden burada yaşıyorsunuz?
Judy: Yaşamak için bir yer sadece.
Scottie: Ama uzun süredir burada oturmuyorsunuz?
Judy: Evet, yaklaşık üç yıldır.
Scottie: Daha önce neredeydiniz?
Salina, Kansas! Dinleyin, nedir bu? Ne istiyorsunuz?
Scottie: Sadece kim olduğunuzu öğrenmek.
Judy: Pekala, söyledim ya. Adım Judy Barton. Salina, Kansas'tan geliyorum. Magnin's de çalışıyor ve burada yaşıyorum. Tanrım ispat mı etmem gerekiyor? Pekala, bayım, Kansas ehliyetim. Judy Barton, numara Z. Maple caddesi, Salina, Kansas. Bundaki adresi gördünüz mü? İşte tam da burası. Bir Kaliforniya ehliyeti. Mayıs tarihli. Parmak izime de bakmak ister misiniz?
Tatmin oldunuz mu? Olsanız da olmasanız da, artık gidin. Size oldukça ağır gelmiş, öyle mi?
Ona çok mu benziyorum? O öldü değil mi? Üzüldüm, ve size bağırdığım için de üzgünüm.
Evet, bu annem ve ben. Ve bu da babam. O öldü. Annem yeniden evlendi, ama ben adamı sevmedim böylece güneşli Kaliforniya nasılmış diye görmeye karar verdim. Üç yıldır buradayım. Gerçekten.
Scottie: Benimle akşam yemeği yer misiniz?
Judy: Neden?
Scottie: Tüm bunlardan sonra size borçluyum.
Judy: Bana bir borcunuz yok.
Scottie: O halde, benim için?
Judy: Yemek, ya başka?
Scottie: Sadece yemek.
Judy: Onu hatırlattığım için mi?
Scottie: Çünkü sizinle yemek yemek isterim.
Judy: Daha önce de körlemesine davete gittim. Aslında, dürüst olmak gerekirse, Daha önce de rastgele randevum oldu. Tamam.
Scottie: Arabamı getireyim. Yarım saate dönerim.
Judy: Üstümü değişip hazırlanmam için zaman verin.
Scottie: Bir saat?
Judy: Tamam

Filmin Kanal D Home Video'dan çıkan Türkçe altyazı seçenekli DVD'si piyasada. DVD ekstraları arasındaki 'Kamera Arkası' bölüme ise dikkate şayan.

"Önemli olan rolün beni istemesi"

"Başka Semtin Çocukları"ndaki oyunculuğuyla 45. Antalya Film Festivali'nde En İyi Yardımcı Erkek Oyun Ödülü'nü kazanan genç oyuncu VOLGA SORGU, 2002'de "Sır Çocukları" ile başladığı oyunculuk kariyerini tutkuyla sürdürmeye kararlı.

Favori filmleriniz nelerdir?
"Taksi Şoförü", "Bisiklet Hırsızları", "Sarhoş Atlar Zamanı", "Ucuz Roman", "Buzdan Hayaller", "Uçurtmayı Vurmasınlar".

Favori yönetmenleriniz kimlerdir?
Roman Polanski, Michael Haneke ve Alejandro Gonzalez Inarritu.

Hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Olgun Şimşek, Vincent Gallo, Yaman Okay ve Robert de Niro.

Çalışmak istediğiniz yönetmenler kimlerdir?
Komplekssiz, kendi filmini sabote etmeyen, egosu için oyuncuyu harcamayan yönetmenlerle çalışmayı tercih ederim. Sonuçta film de komün bir hareket.

Yarısında çıktığınız bir film var mı?
Var, ama söylemeyeceğim, polemik olur!

İş gereği bulunduğunuz en acayip mekan neresiydi ve orada neler yaşadınız?
İstanbul (gülüyor). Olumlu olumsuz çok şey yaşadım. Sonuçta İstanbul'a geliş sebebim sinema; dolayısıyla iş gereği bulunduğum en acayip yer olarak İstanbul'u söyleyebilirim.

Sizce son 10 yılın sinema olayı neydi?
"Blair Witch Project" olabilir.

Mutlaka oynamak istediğiniz bir rol ya da içinde bulunmak istediğiniz bir proje var mı?
Bu yönde elzem bir talebim yok, ama burada önemli olan rolün ya da filmin beni istemesi. Benim bir rol veya projeyi seçmemdense, rolün veya filmin beni istemesi daha önemli.

İdealinizdeki set ve yönetmen nasıl olmalı?
İdeal yönetmen olarak çalışmak istediğim yönetmenler için söylediklerim geçerli. İdeal sete gelince…Bilmiyorum ki idealini. İdeal seti, Türkiye koşullarında setlerde görmek zor olduğu için…Önce tavanını görmeden üzerine bir şey idealize etmek zor oluyor tabii. Setler çoğunlukla amatör setler.

Çocukken ne olmak isterdiniz?
Futbolcu veya otobüs muavini olmanın hayalini kurardım.

Hangi konuda güçlüsünüz?
Hızlı idrak.

Hangi konuda zayıfsınız?
Çabuk demoralize olurum. Moralimi bozan bir durum olursa o anda hızla kopuyorum.

Batıl inançlarınız var mı? Doğaüstü olaylara inanır mısınız?
Nazara, daha doğrusu enerjiye inanıyorum. Aynı şekilde inanç sistemimde tabiatın da enerji olduğuna inanıyorum. Nazara sembolleri üzerinden değil de bir enerji ürünü olduğu için inanırım.

Ölümden sonra ne var?
Ölümden sonra ne var bilmiyorum ama geride kalanlara gözyaşı kaldığı kesin.

Favori kelimeniz nedir?
"Yani".

Bundan 10 yıl öncesine dönseniz kendinize ne öğüt verirdiniz?
18 yaşıma gitmem gerekiyor…10 sene önce aslında bir şeylerin kararını almıştım. İstanbul'a geldiğim yıl olduğu için, muhtemelen ve doğal olarak da destekleyenim ve öğüt verenim olmadığı için o dönemde kendi kendime "Yürü!" derdim herhalde. O dönem bu kadar cesur değildim ama bugünden bakınca, evet, en azından daha özgüvenli olmamı beklerdim kendimden, o zaman güven sorunu yaşıyordum.

Sabırsızlıkla beklediğiniz bir film, konser, sanat olayı vb var mı?
Depeche Mode konseri vardı ama iptal oldu. Bir kısa filmde oynamıştım, Cem Öztüfekçi çekmişti, "Nolya" diye. Benim de oynadığım, 15 dakikalık bir film. Gerçekten merakla bekliyorum.

Hayatınız bir filme çekilse adı ne olurdu?
""Bir Acayip Adam"…

Yeni bir sinema projeniz var mı?
"Kaledeki Yalnızlık" isminde, senaryosunu benim yazdığım bir proje var, oynamıyorum gerçi. Ozan Aksungur'un çektiği bir film var. Bir de Mehmet Esen'in ekimde çekeceği "Yapayalnız" diye bir film var. Şu an için en somut görünen projeler bunlar. ■